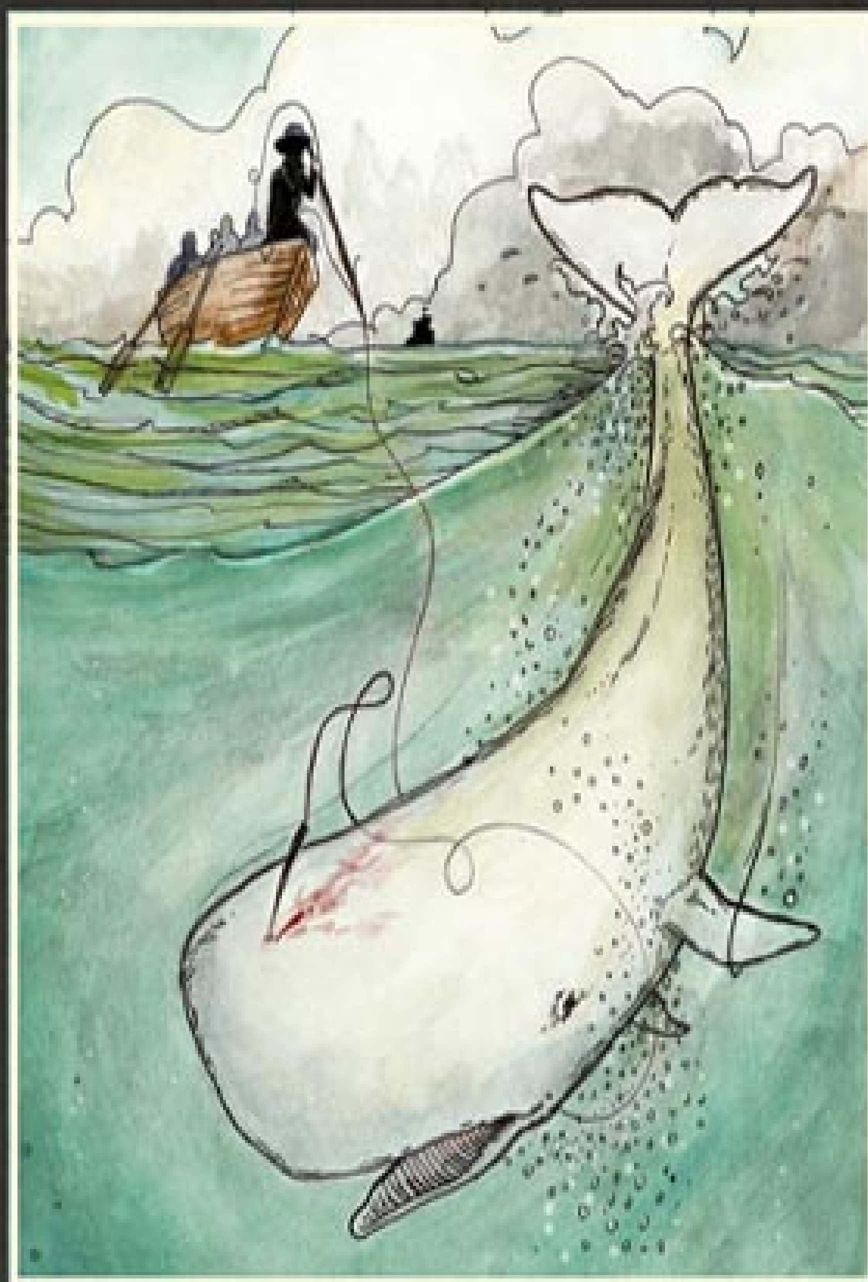
HERMAN MELVILLE

READ BY ANTHONY HEALD

MOBY-DICK

UNABRIDGED

Cuprins

Moby Dick

Volumul I

V.1.0

Ca semn al admiraţiei mele pentru geniul său, această carte îi este dedicată lui Nathaniel Hawthorne

1. Miraje

Spune-mi Ishmael. Cu câţiva ani în urmă, nu contează câţi anume, neavând decât câţiva bănuţi în buzunar şi nimic de făcut pe uscat, mă hotărâi să colind mările şi să văd întinderile de apă ale Pământului.

Aşa fac mereu când vreau să alung plictisul şi să-mi pun sângele-n mişcare. Când zâmbetul de pe buze prinde a se schimonosi batjocoritor şi sufletul îmi îngheaţă ca într-o lună rece şi jilavă de noiembrie, când mă trezesc oprindu-mă lângă vreo casă funerară sau în coada vreunui cortegiu, dar mai ales atunci când gândurile negre mă copleşesc de-mi vine să ies în stradă şi să dobor cu bună ştiinţă pălăriile celor ce-mi ies în cale, atunci socotesc că a venit vremea să plec pe mare cât mai repede cu putinţă.

În loc să-mi pun ştreangul de gât sau, ca filosoful Cato, să mor de propria-mi sabie, eu mă îmbarc liniştit pe o corabie. De altfel, nu e lucru de mirare. Toţi oamenii, deşi poate nu-şi dau seama, nutresc la un moment dat în viaţa lor aceleaşi sentimente faţă de mare.

Priveşte oraşul-insulă Manhattan, cu cingătoarea lui de porturi ca insulele indiene împrejmuite de corali, cum e înconjurat de undele negoţului! Şi-n stânga, şi-n dreapta, străzile te duc spre apă. Docurile sunt bateria de unde-şi trage oraşul forţa. Aici, măreţul şi nobilul oraş e răcorit de briză şi spălat de valuri ce nu se văd de pe continent. Priveşte spectacolul talazurilor ce lovesc înspumate malul!

Plimbă-te prin oraş într-o după-amiază plăcută de sâmbătă. Mergi de la Corlears Hook la Coenties Slip şi de acolo mergi spre miazănoapte pe Whitehall. Ce se vede? Ca nişte santinele împrăştiate prin oraş vezi oameni înţepeniţi in visele lor marine. Unii se sprijină de stâlpi sau stau

cocoţaţi pe chei, alţii privesc peste parapetul navelor chinezeşti sau din vârful catargului, aruncând ocheade orizontului oceanic. Dar aceştia sunt oameni ai uscatului, ce în restul zilelor zac în închisorile lor de cherestea şi mortar, legaţi de tejghele, ţintuiţi de scaune şi înlănţuiţi de birouri. Te întrebi atunci: cum vine asta? S-o fi uscat Pământul? Ce caută aici?

Priveşte cum se apropie mulţimi ce se îndreaptă cu pasul hotărât spre apă, de parcă toţi sunt chitiţi să se arunce, căci doar pe malul ud găsesc alinare. S-au săturat să lâncezească la adăpostul hangarelor de ici şi colo şi simt nevoia să se apropie de apă, mai-mai să cadă-n ea. Iată-i cum vin: o puzderie de oameni ce pornesc de pe uscat, de pe străduţe şi alei, din nord, est, sud şi vest şi se adună toţi aici. Spune-mi, oare vraja magnetică a busolelor de pe vase îi cheamă laolaltă?

Să zicem că te găseşti la ţară, într-un ţinut acoperit de lacuri. Apucă ce cale doreşti şi vei vedea că te va duce într-o vale şi că vei poposi lângă un pârâu. Aceasta e magia. Chiar şi cel mai aiurit om, lăsat în voia minţii lui şi mergând fără direcţie, te va duce fără greş lângă apă, asta dacă se găseşte apă în preajmă. Dacă te afli pierdut şi însetat în marele deşert american, încearcă acest experiment, dacă se întâmplă să ai în caravană un profesor de metafizică deoarece, după cum se ştie, apa şi meditaţia sunt unite pe veci.

Iată şi un artist: doreşte să-ţi picteze cel mai frumos, mai liniştit şi mai înduioşător peisaj din toată valea râului Saco. Ce element se remarcă în pânza lui? Aici se înalţă copaci, toţi scobiţi şi părând că adăpostesc vreun pustnic sau vreun crucifix, acolo se întinde o pajişte şi pe ea picotesc nişte mioare, iar din căsuţele împrăştiate ici şi colo iese un fum somnoros. Pe fundalul împădurit şerpuieşte o cărare ce se încolăceşte pe munţii înconjuraţi de norişori azurii. Dar, deşi încântătoare aşa cum e, cu brazii ce-şi ning acele

peste un păstor ca nişte suspine, imaginea ar fi pierdută daca ochii pastorului nu s-ar odihni pe pârâiaşul fermecat din faţa sa. Mergi să vezi preriile în iunie, unde cât vezi cu ochii se întind câmpuri de crini în care te afunzi până la genunchi. Ce lipseşte de aici? Apa: nu e o picătură de apă în apropiere! Dacă la Niagara ar curge valuri de nisip în loc de apă, ai bate atâta drum să o vezi? De ce nu se putea hotărî sărmanul poet din Tennessee, când a primit pe neaşteptate o sumă frumuşică de bani, dacă să-şi cumpere o haină de care avea mare nevoie sau să dea banii pe o drumeţie către plaja Rockaway? Cum se face că orice tânăr sănătos şi viguros, în care bate o inimă pe măsură, îşi doreşte cu disperare, la un moment dat, să plece pe mare? Cum se face că, fiind pentru prima dată pasager pe o navă, ai simţit un fior magic când ai auzit că sunteţi destul de departe in larg încât uscatul nu se mai vede? De ce venerau persanii marea? De ce i-au atribuit grecii o zeitate anume: Poseidon, fratele lui Zeus? Cu siguranţă toate acestea au o însemnătate aparte, un sens adânc ca în povestea lui Narcis, care s-a aplecat aşa de mult peste apă să-şi vadă mai bine frumoasa reflexie, încât a căzut şi s-a înecat. Aceeaşi răsfrângere a imaginii o căutăm şi noi în râuri şi oceane: imaginea fugitivă a duhului vieţii, care e cheia misterului.

Când spun că plec pe mare, când îmi simt ochii înceţoşaţi sau îmi simt plămânii apăsători, nu vreau să las a se înţelege că plec ca pasager. Ca să faci asta, nu poţi să pleci cu traista goală, căci o traistă goală nu-i decât o cârpă. Şi în plus, pasagerii au rău de mare, nu pot să doarmă noaptea, devin ţâfnoşi şi nu prea se distrează. Nu, nu sunt niciodată călător. Nu plec nici căpitan, comandant sau bucătar, deşi aş putea. Las gloria acestor ranguri celor cărora le face plăcere. Eu unul dispreţuiesc orice fel de funcţie onorabilă care dă bătăi de cap. Îmi ajunge să am grijă de mine, fără să fie nevoie să am grijă şi de nave,

barje, bărci şi tot felul de ambarcaţiuni. Cât despre rolul de bucătar, recunosc că e onoare şi în asta, bucătarul fiind un fel de ofiţer la bord, dar nu pot zice că-mi doresc să frig păsări toată ziua, deşi nimeni nu apreciază mai mult decât mine o friptură unsă din belşug cu unt şi condimentată bine cu sare şi piper. Anticii egipteni tocmai din veneraţie pentru ibişi fripţi şi hipopotami prăjiţi au mumifiat aceste vieţuitoare pe care le-au aşezat în piramidele lor imense ca nişte cuptoare.

Nu. Când plec pe mare, plec ca un simplu marinar ce-şi face treaba: stau pe punte lângă catarg, cobor în teugă şi mă urc în gabie. E adevărat că alerg de colo-colo după cum vin ordinele şi sar de la vergă la vergă de parcă sunt greiere, ceea ce e destul de neplăcut la început. Îţi cam răneşte orgoliul, mai ales dacă te tragi dintr-o familie de seamă şi cu atât mai mult dacă până să bagi mâna în găleata cu catran ai trăit ca un boier conducând vreo şcoală din provincie, unde toţi vlăjganii plecau capul în faţa ta. E o trecere grea de la dascăl la marinar şi ai nevoie de tăria stoicilor ca să rabzi. Dar chiar şi asta trece cu timpul.

Şi ce dacă îmi porunceşte vreun căpitan boşorogit să mătur puntea? Cât să atârne jignirea asta în talerul lui Dumnezeu?Scad eu în ochii arhanghelului Gavril dacă execut repede ordinul? Toţi suntem sclavi într-o oarecare măsură, aşa că oricât mi-ar porunci bătrânii căpitani, oricât m-ar călca în picioare şi m-ar îmbrânci, eu tot am satisfacţia să ştiu că asta nu-i nimic, că într-un fel sau altul - fizic sau spiritual vorbind - şi noi tratăm la rândul nostru oamenii aşa.

Astfel, ghiontul pe care îl primeşte toată lumea trece de la unul la altul şi toţi ar trebui să ne batem pe umăr şi să zicem mersi.

Un alt motiv pentru care mă duc marinar este că pe mine mă plătesc, în timp ce pasagerilor nu le dau un sfanţ, sau cel puţin n-am auzit vreodată să

se întâmple aşa. Dimpotrivă, pasagerii sunt cei care scot bani din buzunar, şi e o diferenţă ca de la cer la pământ între a plăti şi a fi plătit. Povara de a da bani e probabil cea mai afurisită pedeapsă cu care ne-au pricopsit cei doi hoţomani din grădina Raiului. Dar a primi bani, ei bine, nimic nu se compară cu asta. Obiceiul de a primi bani pentru ce ai muncit e extraordinar, mai ales dacă te gândeşti că se zice că banul e ochiul dracului şi că avarii nu or să intre vreodată în împărăţia Raiului. Ce bucuroşi ne lăsăm duşi spre pierzanie!

În cele din urmă, motivul pentru care plec pe mare ca marinar este că mă bucur de mişcare şi de aerul curat de la proră. Pe mare, vântul din proră e mai plăcut decât cel din pupă, asta dacă nu încalci cumva maxima pitagoreică[1], aşa că, mare parte din călătorie, căpitanul care stă in dunetă respiră aerul pe care l-au expirat marinarii de pe punte, închipuindu-şi greşit că respiră un aer pur. La fel se întâmplă şi când poporul îşi conduce fruntaşii în anumite situaţii fără ca ei să îşi dea măcar seama. Dar de ce anume, după ce am tras in piept răcoarea brizei ca marinar pe vase de comerţ, mi-am pus în cap să plec la vânătoare de balene, asta numai Soarta, care mă păzeşte, mă îndrumă şi mă mână intr-un fel de neînţeles, poate să spună. Este fără tăgadă că îmbarcarea mea pe balenieră face parte dintr-un plan măreţ al Providenţei. Cred că s-a strecurat în spectacolul divin printre scene mai importante şi probabil a sunat cam aşa:

„Mari alegeri pentru preşedinţia Statelor Unite”

„Un anume Ishmael se îmbarcă pe o balenieră”

„Bătălie sângeroasă în Afganistan”

Nu ştiu de ce regizorul, care este Soarta, m-a distribuit în amărâta asta de vânătoare de balene, în timp ce alţii joacă în tragedii grandioase sau în comedii uşoare şi haioase sau, şi mai bine, în

schiţe amuzante. Dacă stau totuşi şi mă gândesc, cred că îmi aduc aminte câteva motive care mi-au fost puse sub nas cu şiretenie încât m-au determinat să joc rolul ce mi-a fost predestinat, păcălindu-mă că am acţionat din propria mea voinţă şi cu perfectă luciditate.

Motivul principal a fost chiar imaginea copleşitoare a balenei însăşi. Curiozitatea pe care mi-a trezit-o monstrul acesta extraordinar, apele depărtate şi sălbatice unde îşi scaldă imensitatea şi primejdiile nemăsurate şi de neînlăturat pe care le aduce cu sine m-au făcut să mă decid. Poate pe alţi oameni motivele acestea nu i-ar fi convins, dar eu am avut mereu o slăbiciune pentru mistere. Ador să navighez în ape interzise şi să acostez la ţărmuri sălbatice. Fără a lăsa deoparte partea bună a lucrurilor, sunt mai degrabă înclinat spre tragedie, dar pot fi destul de sociabil în privinţa acestui lucru, dacă mi se permite, desigur, deoarece e bine să te înţelegi cu toţi colegii cu care stai.

Astfel stând lucrurile, călătoria era bine-venită. Porţile necunoscutului s-au deschis şi prin fanteziile ce m-au împins spre ţelul meu am fost inundat de o procesiune interminabilă de balene, două câte două, deasupra cărora trona un spirit impozant, ca un munte albicios suspendat în aer.

2. Traista de călătorie

Îmi îndesai câteva haine în traistă, o pusei la subraţ şi-mi începui călătoria spre Cape Horn, şi deci spre Pacific. Lăsând în urmă bătrânul Manhattan, ajunsei numai bine în New Bedford. Era într-o seară de sâmbătă din decembrie. Spre marea mea dezamăgire însă, aflai că pachebotul spre Nantucket plecase deja şi nu mai mergea nimic într-acolo până luni.

Deşi majoritatea tinerilor care iau în piept primejdiile şi necazurile unei vânători de balene se opresc la New Bedford să se îmbarce pe vase, mie nici nu îmi trecea prin cap. Eu eram hotărât să plec din Nantucket, fiindcă în mintea mea tot ce avea legătură cu faimoasa insulă era înconjurat de o aură de mister şi măreţie. Deşi în ultima vreme New Bedford a acaparat afacerea cu balene, iar bătrânul Nantucket s-a cam dus de râpă în privinţa asta, să nu uităm că acolo sunt izvoarele acestei îndeletniciri - aşa cum Tyrul a fost izvorul de unde s-a născut Cartagena[2]: acolo a fost prinsă prima balenă americană. De unde, dacă nu de acolo, s-au urcat pieile roşii în canoele lor ca să vâneze Leviatanul - monstrul marin? Şi de unde altundeva dacă nu din Nantucket au pornit marinarii curajoşi într-o goeletă încărcată, se zice, cu bolovani pe care să-i arunce înspre balenă şi să vadă dacă e îndeajuns de aproape cât să îndrăznească să arunce un harpon.

Acum, având de pierdut vreo două nopţi în New Bedford până să pot ajunge la destinaţie, începui să mă gândesc unde o să dorm şi ce o să mănânc intre timp. Noaptea se aşternuse stranie. Întunecată şi mohorâtă, şi frigul pişcă fără milă. Nu cunoşteam pe nimeni prin partea locului. Mă scotocii grăbit prin buzunare şi mai găsii doar câteva monede de argint. Stând în mijlocul drumului cu traista pe umăr şi privind când la

întunecimea din nord, când la bezna din sud, îmi zisei: „Oriunde te-ai hotărî să rămâi, băiete, ai grijă să-ntrebi de preţ şi să nu fii prea mofturos.” O pornii agale pe străzi şi dădui de hanul „Harpoanele încrucişate”, dar părea un loc cam scump şi cam prea frumos pentru buzunarul meu. Mai încolo trecui pe lângă „Peştele-Sabie” de unde, prin ferestrele roşiatice, venea o lumină aşa de puternică, încât părea să fi topit zăpada din faţa hanului, în timp ce în restul oraşului străzile erau acoperite de o gheaţă groasă de vreo douăzeci de centimetri, ceea ce era un chin de nedescris pentru picioarele mele, căci, de la atâta mers, tălpile cizmelor erau într-o stare de plâns. Cam scump şi cam frumos, îmi zisei din nou, oprindu-mă o clipă pentru a privi lumina ce se scurgea pe stradă şi pentru a asculta clinchetul paharelor dinăuntru. Gândii: „Hai, băiete, n-auzi? Pleacă din faţa uşii, mişcă-ţi cizmele peticite!” Aşa că pornii mai departe, de data asta instinctul purtându-mă spre apă, unde aveam să găsesc negreşit cele mai ieftine hanuri, dar probabil şi cele mai neprimitoare.

Mergând pe străzile sinistre, străjuite de case negre ca smoala, mi se părea că lumânările ce se mai vedeau din câte-o locuinţă joacă asemenea unor lumini într-un cavou. La ora aceea târzie, în ultima zi a săptămânii, cartierul prin care treceam era pustiu. Dar deodată mă trezii înconjurat de o lumină ceţoasă care se împrăştia pe stradă dintr-o clădire joasă şi lată a cărei uşă era dată de perete ca şi cum m-ar fi chemat înăuntru. Casa nu era prea aranjată şi părea deschisă pentru toată lumea, aşa că mă încumetai, dar primul lucru de care dădui fu o cutie cu cenuşă de care mă împiedicai în prag. Aha! Îmi zisei în timp ce mă înecam cu fulgii arşi care zburaseră în aer, oare să fie cenuşa Gomorei, oraşul pierzaniei? Dar cum rămâne cu „Harpoanele încrucişate” sau „Peştele-Sabie”. Pesemne hanul acesta se numeşte „Capcana”. Oricum i-ar fi zis, mă ridicai şi, auzind voci

înăuntru, deschisei o a doua uşă care, spre marea mea uimire, părea că se deschide spre şezătoarea Iadului. O sută de feţe negre se întoarseră spre mine în timp ce în fundul sălii un înger al întunericului bătea cu o carte în lemnul unui amvon. Era o biserică de negri, iar predicatorul tocmai vorbea despre întunericul infernului şi despre plânsetele şi suspinele ce se aud din el. Mă retrasei uşor cu spatele, zicându-mi: „Halal distracţie ţi-ai găsit la «Capcană»„.

Trecând mai departe, ajunsei într-un loc aproape de docuri, unde strada era luminată slab şi auzii deasupra mea un scârţâit tânguitor. Uitându-mă în sus, văzui legănându-se o firmă cu un desen nereuşit al unui jet de apă sub care scria: „La Balena Scuipătoare - Peter Coşciug." Coşciug? Balena Scuipătoare? O alăturare nefericită. Pare-se că numele „Coşciug" e un nume obişnuit în Nantucket, şi-mi zisei că individul acesta, Peter, e de acolo. Dar fiindcă lumina era aşa de chioară, lemnul clădirii era aşa de ros - încât părea că hanul fusese adus şi lăsat aici din vreun loc mistuit de flăcări - şi firma scârţâia a sărăcie, socotii că, dacă e să existe un han ieftin prin preajmă unde se bea cafea din năut, acesta e.

Era un loc straniu, cu un acoperiş ascuţit care atârna greu peste peretele în formă de săgeată, dărăpănat şi care se înclina ca o salcie tristă. Era ridicat într-un colţ întunecat, unde Euroclidonul[3] lovea mai sălbatic decât a lovit în corabia sfărâmată a bietului Pavel. Altminteri, Euroclidonul nu este altceva decât o adiere plăcută, asta dacă te găseşti la adăpost, cu picioarele încălzite bine pe sobă. Un bătrân învăţat, ale cărui lucrări le posed numai eu, a spus: „În ceea ce priveşte acest vânt capricios numit Euroclidon, e o mare diferenţă între a-l privi printr-un geam care nu e îngheţat decât pe dinafară sau a-l privi printr-un geam care e îngheţat pe ambele feţe, iar Moartea cea vicleană e geamgiul." Îmi

zisei: bine spus, cuvintele de demult grăiesc adevărul, căci, iată ochii îmi servesc drept ferestre, iar corpul îmi e ca o casă. Ce păcat însă că nu astupaseră găurile şi crăpăturile şi nu mai cârpiseră pe alocuri. Acum era prea târziu, vremea de reparat se dusese: universul era gata. Totul era isprăvit. Sărmanul Lazăr. Tremurând pe lespedea rece, clănţănind din dinţi, n-avea decât să-şi bage zdrenţe în urechi şi să-şi înfigă un cocean de porumb în gură şi tot nu ar fi reuşit să-mpiedice Euroclidonul să-i intre-n corp.

— Euroclidonul! îşi zicea fariseul înveşmântat în porfiră roşie ca focul - mai încolo se va înveşmânta cu focul gheenei – și-şi scuipa în sân. Ptiu, ptiu! Ce noapte geroasă, cum mai sclipesc stelele pe cer şi joacă luminile nordice! Restul n-au decât să vorbească despre verile orientale nesfârşite. Pe mine să mă lase să-mi fac singur vară cu căldura cărbunilor mei.

Dar Lazăr? Şi-ar fi putut încălzi el mâinile la căldura luminilor nordice? Nu şi-ar fi dorit el să se afle în Sumatra? N-ar fi vrut el mai degrabă să se întindă cât era de lung pe linia ecuatorului sau să coboare, Doamne, iartă-mă!, în focurile iadului ca să scape de gerul cumplit?

Acum, faptul că Lazăr stă chircit în faţa casei fariseului e mai de mirare decât să vezi un aisberg plutind prin arhipelagul Molucelor. Dar şi bogatul trăieşte singur cuc într-un palat de gheaţă, ca un ţar, şi îşi astâmpără setea cu lacrimile călduţe ale orfanilor.

Ajunge totuşi cu planşetele, acum pornim la vânătoare şi o să avem parte de ele din belşug. Mai bine să ne dezmorţim picioarele şi să vedem ce fel de loc e Balena Scuipătoare.

3. La „Balena Scuipătoare”

Pătrunzând înăuntru, ajungeai într-un hol larg, dar în mare dezordine, decorat cu lambriuri învechite ce aminteau de parapetul unei nave în ruină. Pe un perete atârna un tablou mare şi atât de afumat şi de scorojit, încât, în lumina piezişă în care îl priveai, doar dacă iţi dedicai o bună bucată de timp pentru a-l studia şi întrebai şi pe alţii despre el, puteai să înţelegi ce anume înfăţişează. Aşa erau de alambicate culorile şi umbrele, că ai fi zis că e opera vreunui tânăr ambiţios care, în vremea vânătoarei de cotoroanţe, se hotărâse să creioneze iadul vrăjitoresc. Iar dacă priveai îndeajuns şi îţi băteai capul şi mai ales dacă deschideai ferestruica de lângă intrare, ajungeai la concluzia că o asemenea idee, oricât de puţin probabilă, nu era chiar in totalitate absurdă. Dar ceea ce te inducea în eroare cel mai mult era o pată lungă, înfricoşătoare, neagră şi care parcă se mişca în mijlocul tabloului, plutind peste trei linii perpendiculare şterse care pluteau într-o spumă bizară. Era o pictură aşa de mlăştinoasă, jilavă şi scârboasă, încât putea înnebuni de-a binelea un om care suferea cu nervii. Totuşi, era în ea o anume nuanţă de nobleţe care te făcea să o priveşti întruna, până când îţi jurai că o să descoperi secretul pe care îl conţine. Din când în când îţi venea câte o idee genială, desigur înşelătoare: „E Marea Neagră noaptea, în furtună! „E un război de neînţeles între cele patru elemente! „E un pustiu bătut de vifor’”; „E un peisaj de iarnă hiperborean!”; „E înfăţişarea ruperii axei îngheţate a timpului!”. Dar toate aceste presupuneri erau împrăştiate de un detaliu sumbru ce se ascundea in mijlocul picturii, care, odată descoperit, lămurea totul. Oare nu seamănă cu un peşte gigantic? Chiar cu marele Leviatan?

De fapt, pictorul voise să înfăţişeze următorul lucru (aceasta fiind teoria mea finală, bazată în mare parte pe părerile pe care mi le formasem stând de vorbă cu mai mulţi bătrâni): o corabie care navighează pe la Capul Horn, prinsă într-un uragan, pe jumătate scufundată şi peste care sare o imensă balenă furioasă, gata să se înfigă în cele trei catarge ce mai stau la suprafaţă.

Peretele opus era acoperit de o expoziţie monstruoasă de bâte şi suliţe. Unele erau împodobite cu dinţi ce semănau cu nişte ferăstraie de fildeş, pe altele erau înnodate smocuri de păr uman, iar una dintre ele avea forma unei secere, cu un mâner mare, arcuit, care părea la fel de mare ca urma lăsată pe pajişte de o maşină de tuns iarba. Toată treaba aceasta te făcea să te cutremuri şi să te întrebi îngrozit ce fel de canibal pornise la vânătoare de oameni cu o asemenea ustensilă înspăimântătoare de ciopârţit. Între toate acestea erau amestecate lance şi harpoane vechi, ruginite şi sfărâmate. Unele aveau chiar propriile lor poveşti. Cu această lance bătrână şi lungă, îndoită în ultimul hal, a ucis Nathan Swain acum cincizeci de ani cincisprezece balene într-o singură zi. Iar acel harpon, care astăzi pare mai degrabă un tirbuşon, a fost aruncat în Marea Java într-o balenă care a fugit cu el şi a fost prinsă mulţi ani mai târziu lângă Capul Blanc. S-a descoperit că harponul intrase pe la coadă şi se mişcase prin trupul peştelui aşa cum se mişcă un ac în corpul unui om până ajunsese să se înfigă în cocoaşă.

Trecând de holul obscur printr-o arcadă aflată în locul destinat odinioară unui horn cu şemineu, astfel că era destul de joasă, intrai în camera comună. Aceasta era şi mai întunecată, apăsată parcă de grinzile din tavan şi cu podeaua denivelată de trecerea anilor; părea că te afli în cala unei corăbii într-o noapte furtunoasă, când nava se cutremură din ţâţâni. Într-o parte a camerei se afla o măsuţă acoperită cu geamuri crăpate şi în

care erau îngrămădite tot felul de rarităţi prăfuite adunate din toate colţurile lumii. Cealaltă parte a camerei era dominată de o vizuină întunecată – barul care încerca să imite, fără să reuşească prea bine, capul unei balene. Oricât de nereuşită era încercarea, se distingea clar fanonul balenei aşa de mare încât aproape că puteai trece cu o caleaşcă prin deschizătură. Înăuntrul vizuinii erau aşezate rafturi şubrede pe care stăteau înghesuite carafe, sticle și butelcuţe, iar in mijlocul tuturor se agita, ca Iona cel blestemat - de altfel, aşa i se şi zicea -, un bătrânel uscăţiv care le vindea bucuros marinarilor, pe banii lor, speranţe deşarte şi moarte. Ce groaznice sunt paharele umplute cu otravă! Deşi pe dinafară păreau intr-adevăr cilindrice, pe dinăuntru se îngustau amăgitoare. Semne paralele scobite grosolan încercuiau cupele, pungăşie prin care pentru un pahar plin până la prima măsură plăteai un penny, până la a doua cu un penny mai mult şi tot aşa până când paharul era umplut până în vârf - măsura care se numea „a Capului Horn" şi pentru care plăteai un şiling.

Înăuntru găsii câţiva marinari tineri adunaţi in jurul unei mese, care examinau cu atenţie, la lumina slabă, câteva exemplare de oase de balenă sculptate. Îl căutai pe hangiu să-i spun că doresc să iau o cameră, dar singurul răspuns pe care îl primii fu că tot hanul e plin şi că nu are nici măcar un pat liber.

— Ba, ia stai!, exclamă el şi se lovi cu palma peste frunte. N-ai nimic împotrivă să-mparţi patul cu un alt harponier, ai? Pare-mi-se că te duci pe mare, aşa că mai bine te-nveţi de pe-acum cu treburi de-astea.

Zisei că nu mi-a plăcut niciodată să împart patul cu altcineva şi, dacă trebuie să o fac, atunci depinde de ce fel de om e vorba, dar dacă hangiul chiar nu avea niciun alt loc pentru mine şi harponierul nu era absolut dezagreabil, atunci, decât să bat străzile printr-un oraş necunoscut pe o

vreme aşa de nesuferită, mai bine mă mulţumeam cu jumătate din patul unui om de ispravă.

— Aşa zic şi eu. Bine, atunci, şezi aici. De mâncat vrei să mănânci? Iac-acuşi e gata.

Mă aşezai pe o laviţă veche, sculptată toată ca băncile din parcul Battery. La un capăt, un marinar bătrân, căzut pe gânduri, o tot cresta cu briceagul. Aplecându-se şi lucrând cu migală in lemnul dintre picioarele lui. Încerca să sculpteze o barca cu velele în vânt. Dar nu-mi părea să-i reuşească prea bine.

În sfârşit, vreo patru sau cinci dintre noi furăm chemaţi la masă într-o cameră alăturată în care era frig de crăpau pietrele întrucât, zicea hangiul, nu se făcea focul ca să mai strângă băierile pungii. Singura lumină care ardea provenea de la două lumânări de seu, şi acestea pe terminate şi cu ceara scursă pe lângă ele, îmbrăţişându-le ca un linţoliu. Furăm nevoiţi să ne încheiem hainele până în gât şi să strângem cu degetele pe jumătate degerate ceştile cu ceai fierbinte. Dar masa se dovedi a fi îmbelşugată, şi am mâncat nu numai carne şi cartofi, ci, închipuie-ţi! chiar şi găluşte! Găluşte la cină! Un băiat mai tinerel, îmbrăcat cu o pelerină verde, înfuleca de zor găluştele.

— Măi băiatule, îi zise hangiul, vezi că ai să visezi urât la noapte, să fiu al naibii dacă nu!

— Auzi, îi şoptii hangiului, nu-i ăsta harponierul, nu?

— Nu. Îmi răspunse rânjind drăceşte, ăla-i unu' oacheş. Nu mănâncă niciodată găluşte, înfulecă numai fripturi, şi alea numai în sânge.

— Pe naiba! Şi unde-i acum? E aici?

— O să se-ntoarcă numaidecât, veni răspunsul.

Fără să vreau, începui să-mi fac tot felul de gânduri despre harponierul cel oacheş. Mă hotărâi, în orice caz, că, dacă e musai să dormim împreună, să-l las pe el să se dezbrace şi să se bage în pat înaintea mea.

Odată ce se sfârşi cina, ne întoarserăm toţi în bar unde, neavând altceva de făcut, mă aşezai să-i privesc pe ceilalţi. Deodată de afară se auzi o gălăgie veselă. Sărind în sus, hangiul strigă:

— Ăsta-i echipajul de pe Grampus, am văzut azi în port că trebuie să se-napoieze. Au stat trei ani pe mare şi se-ntorc cu corabia doldora de mărfuri. Bucuraţi-vă, băieţi, o să auzim ultimele noutăţi din insulele Fiji!

Intrarea răsună de paşii greoi ai marinarilor, iar când uşa fu dată de perete, năvăli înăuntru o hoardă nestăpânită de marinari. Înfofoliţi în haine soioase şi fulare de lână jerpelite şi zdrenţuite şi având toţi ţurţuri in barbă, arătau ca nişte urşi polari. Tocmai ce acostaseră şi acesta era primul loc in care intraseră, aşa că nu era de mirare că se duseră glonţ spre gura balenei care adăpostea barul unde Iona cel zbârcit nu mai prididea să le toarne in pahare. Unul se plângea de o răceală, dar Iona îi găsi repede leac turnându-i o amestecătură pâsloasă de gin şi melasă care, se jura hangiul, te curăţa de toate răcelile şi guturaiurile, fără să conteze de când erai răcit sau că te apucaseră frigurile fie pe coasta Labradorului, fie prin vreo insulă de la poli.

Băutura li se urcă degrabă la cap, aşa cum se întâmplă chiar şi cu pilangiii înrăiţi atunci când se întorc de pe mare şi începură să se ţină de ştrengării făcând un zgomot de nedescris. Uitându-mă la ei, văzui că unul dintre nou-sosiţi stătea deoparte şi, deşi se vedea că nu voia să le strice voia bună cu mina lui abătută, se ferea să se alăture bandei gălăgioase. Mi-a trezit imediat curiozitatea, iar fiindcă zeii ne-au sortit să fim camarazi pe navă (însă nu mai mult, după cum se va vedea în poveste), o să-l descriu în câteva cuvinte. Ridicat în toată înălţimea lui, măsura vreo şase picioare, avea umeri solizi şi pieptul bombat. Rar mi-a fost dat să văd un om cu braţe aşa de groase. Faţa îi era înăsprită de vânt, bronzul îi

făcea dinţii să pară sclipitori, însă în ochii săi abătuţi jucau umbre de tristeţe. Îmi dădui seama imediat după voce că era din sud şi socotii după statură că trebuie să fi fost un muntean din munţii Alleghany din Virginia. Tocmai când petrecerea tovarăşilor săi era în toi, omul se făcu nevăzut şi nu-l mai întâlnii până când ajunserăm să lucrăm amândoi pe aceeaşi corabie. După câteva minute, marinarii voioşi îşi dădură seama că nu mai era şi fiind, pare-se, un om la care ţineau mult, începură să-l strige: „Bulkington! Bulkington! Unde-i Bulkington?”, şi ieşiră din han să-l caute.

Ceasul se făcuse nouă şi, cum după ce încetase larma in cameră se aşternuse o linişte de mormânt, începui să mă gândesc cu mândrie la planul pe care îl pusesem la cale chiar înainte să intre mateloţii. Nimănui nu i-ar plăcea să doarmă cu altul în pat, chiar dacă acel cineva i-ar fi frate. Nu ştiu cum se face că oamenii preferă să fie singuri când pun capul pe pernă. Iar când vine vorba să dormi cu un străin pe care chiar nu l-ai mai văzut in viaţa ta, într-un han în care n-ai mai poposit, într-un oraş în care n-ai mai fost, şi pe deasupra omul să mai fie şi harponier, atunci chiar că-ţi faci tot felul de gânduri. Zău dacă e vreun motiv să dormi doi în pat, marinar fiind. Aşa cum nu dorm regii pe corăbii, aşa nu dorm nici marinarii doi într-un pat. Desigur, stau toţi într-o cabină mare, dar are fiecare hamacul lui, aşternutul lui, doarme liniştit de unul singur.

Cu cât mă gândeam mai mult la harponier, cu atât îmi părea mai nesuferit gândul de a dormi cu el. Era la mintea cocoşului că, având slujba pe care o avea, aşternuturile n-aveau să fie dintre cele mai curate sau mai fine. Mă cutremuram numai gândindu-mă la ele. Şi oricum se făcea târziu, iar un om cumsecade ar fi trebuit să se întoarcă şi să se bage în pat. Dacă ar fi fost să intre noaptea peste mine, de unde să ştiu eu prin ce speluncă a umblat?

— Hangiule! M-am răzgândit, n-o să dorm cu harponierul. Mă culc pe banca asta.

— Cum pofteşti, da-mi pare rău că nu pot să-ţi dau o faţă de masă să dormi pe ea şi să ştii că-i tare blestemată banca asta, zise pipăind nodurile şi crestăturile. Da' stai aşa, Skrimshader[4], că am o rindea în spate. Acuşi o aduc şi-ţi fac un culcuş pe cinste.

Acestea fiind spuse, se duse după rindea. Mai întâi scutură banca de praf cu o batistă şi apoi se porni să-mi aranjeze patul, rânjind tot timpul ca un maimuţoi. Aşchiile zburau în stânga şi-n dreapta până când rindeaua se opinti într-un nod mare şi încăpăţânat, mai să-i sucească mâna. Îi zisei atunci să-l lase în plata Domnului de pat că era bun şi aşa şi oricât l-ar fi şlefuit tot nu-l făcea de puf. Strânse aşchiile tot rânjind, le aruncă într-o sobă din mijlocul camerei şi îşi văzu mai departe de treburi, lăsându-mă singur cu gândurile mele. Mă apucai apoi să măsor banca şi descoperii că era prea scurtă, dar dacă puneam şi un scaun se făcea numai bună. Văzui însă că era şi cam îngustă, iar cealaltă bancă din cameră era ceva mai înaltă, deci nu le puteam lipi. Într-un sfârşit hotărâi să lipesc şezutul băncii de perete în singurul loc în care încăpea şi să las puţin spaţiu între ele ca să îmi reazem spinarea. Se ivi însă alta problemă: pe sub fereastră venea un curent așa de puternic, încât îmi zădărnicea toate planurile, mai ales că se unea cu cel ce venea dinspre uşă, formând nişte mici vârtejuri chiar unde voiam eu să îmi aştern culcuşul.

Naiba să-l ia de harponier!, îmi trecu prin minte. Dar stai aşa!, ce-ar fi să i-o iau înainte, să trag zăvorul şi să mă văr in pat de unde nu m-ar fi trezit nicio bubuitură? Părea un plan bun, dar după ce chibzuii mai bine, mă răzgândii. Dacă a doua zi, chiar când aş fi ieşit pe uşă, m-ar fi aşteptat şi m-ar fi pocnit zdravăn? Uitându-mă în jur şi văzând că singura soluţie era să dorm în patul altuia, începui

să-mi zic că probabil grijile mele erau neîntemeiate şi prea mă grăbisem să judec un om pe care nici nu-l cunoşteam. Aşa că socotii că aş putea să mai aştept, doar trebuia să apară. M-aş fi uitat bine la el atunci şi, cine ştie, poate chiar ne împrieteneam. Dar restul chiriaşilor începuseră să vină câte unul, doi sau trei şi să urce în camerele lor şi harponierul meu nu se mai ivea.

— Ia, spune-mi, ce fel de om e ăsta de stă treaz până la ora asta?, îl întrebai pe hangiu.

Ceasul era aproape douăsprezece. Hangiul îşi râse-n barbă distrându-se pe cinste de neştiinţa mea.

— Dar nu-i aşa, ci dimpotrivă. Se culcă odată cu găinile şi se scoală-n zorii zilei, ştii cum se zice: cine se scoală devreme departe ajunge. Dar astă-seară e plecat cu treabă şi nu ştiu ce Dumnezeu întârzie atât, poate că nu şi-a vândut capul încă.

— Nu şi-a vândut capul? Ce tot îndrugi acolo?, întrebai eu ieşindu-mi din pepeni. Vrei să-mi spui tu mie că harponierul ăsta umblă pe străzi în sfânta seară de sâmbătă, ba de fapt, duminică dimineaţa, să-şi vândă capul?

— Eu ce-ţi tot zic aici? I-am spus eu că n-are sorţi de izbândă că-i plină piaţa de de-astea.

— E plină de ce?, strigai eu.

— De capete, de ce altceva? Doar e plin pământul de ele.

— Uite ce e, meştere, las-o baltă, i-am zis eu calm. Nu-mi mai vinde mie gogoşi, că nu m-am născut ieri.

— Se prea poate, spuse, şi începu să-şi cioplească o scobitoare dintr-un băţ. Dar să ştii că n-ai să mai apuci ziua de mâine dacă te vede că îţi baţi joc de capul lui.

— Ba mai degrabă o să-i crap eu lui capul, răspunsei înfuriat la culme de trăncăneala aceasta fără sens.

— Păi. E deja crăpat, răspunse.

— Cum adică e deja crăpat?

— Aşa cum auzi. Că de-aia nici nu poate să-l vândă.

— Măi, omule, îi zisei aplecându-mă spre el nervos ca muntele Hecla in mijlocul viscolului, nu mai bate câmpii! Stai să ne înţelegem. Eu am venit la tine şi ţi-am cerut un pat, tu mi-ai zis că n-ai şi că trebuie să-l împart cu un harponier; şi-acum, deşi eu nici nu l-am văzut pe individul ăsta, îmi îndrugi tot felul de poveşti necurate ca să-mi fac tot soiul de gânduri despre un om cu care tu mă pui să dorm în pat, iar asta e o legătură foarte intimă şi serioasă. Ia vorbeşte drept acum şi zi-mi cine e harponierul ăsta şi mai ales zi-mi dacă să am încredere să dorm cu el. Lămureşte-mă mai întâi ce e cu istoria asta cu vândutul capului, căci dacă e adevărată, socotesc că omul e smintit şi eu n-am de gând să împart aşternutul cu un om nebun. Iar dumneata, domnule, tu, hangiule, dacă dumneata încerci să mă păcăleşti, să ştii că te paşte închisoarea!

— Măi, băiete, zise hangiul şi inspiră adânc, văd că-ţi cam place să ţii predici. Şezi binişor, uite cum stă treaba: harponierul ăsta tocmai s-a întors din mările sudului de unde a adus cu el nişte căpăţâni micşorate din Noua Zeelandă - lucrul dracului şi alta nu! - şi le-a vândut pe toate, afară de una, şi pe-aia vrea s-o vândă în seara asta, că mâine e duminică şi nu se cade să vinzi capete de oameni în plină stradă când trece lumea la biserică. A vrut el să facă aşa odată, dar l-am prins chiar când ieşea pe uşă cu patru tărtăcuţe legate de o sfoară, de ziceai că trăgea după el o funie de ceapă.

Înţelesei în cele din urmă ce era cu povestea aceea ciudată şi că hangiul nu îşi bătea joc de mine, dar acum mă gândeam ce fel de om stă sâmbăta până spre dimineaţa sfântă de duminică să umble cu treburi aşa de spurcate ca negoţul cu căpăţâni de canibali.

— Îmi pare că e primejdios harponierul ăsta.

— Plăteşte mereu la timp, veni răspunsul. Hai că se face târziu, mai bine te-ntinzi la somn. Hai că-i patul numai bun. Eu şi Sally în el am dormit în noaptea nunţii, e loc destul de zbânţuială. Haidade! Păi, înainte să-l dăm la chiriaşi îl culcam şi pe Sam, şi pe Johnny cu noi. Da' într-o seară nu ştiu ce-am visat şi m-am apucat să mă zvârcolesc de l-am trântit pe Sam din pat mai să-şi rupă mâna. După asta nu i-a mai convenit nevesti-mii. Hai cu mine, acuşica-ţi dau o lumină.

Şi spunând acestea, aprinse o lumânare şi o luă înainte spre cameră. Eu însă rămăsesem ţintuit locului: uitându-se la ceas, zise:

— Văd că s-a făcut deja duminică, nu mai vine harponierul; sigur şi-a găsit el să stea pe undeva. Hai, vino, ce mai stai?

Stătui puţin pe gânduri şi apoi o pornii în sus pe scări unde mă conduse într-o cameră rece ca o cochilie uscată în care trona o imensitate de pat, mare cât să încapă pe puţin patru oameni în el.

— Gata, zise hangiul, şi lăsă lumânarea pe un cufăr vechi ce servea şi ca masă, şi ca spălător. Simte-te ca acasă. Noapte bună!

Când mă întorsei, deja dispăruse.

Dând plapuma la o parte, mă aplecai deasupra patului. Deşi nu era cel mai frumos aşternut, era destul de curat. Mă uitai apoi prin cameră, dar în afară de masă şi de pat nu mai văzui ca mobilă altceva decât un raft prăpădit. Într-o parte era şi un paravan de hârtie pe care era desenat un om înfigând un harpon într-o balenă. Zăceau în unghere, neaparţinând de cameră: un hamac desfăcut, aruncat într-un colţ, o raniţă de cârpă, care conţinea hainele harponierului şi care pesemne ţinea locul unui cufăr. Mai erau de asemenea şi câteva cârlige stranii din os pe raftul de deasupra şemineului şi un harpon lung sprijinit de capul patului. Dar ce se vedea pe cufăr? Ridicai obiectul, îl ţinui la lumină, îl pipăii şi-l mirosii, îl întorsei pe toate părţile şi tot nu mă lămurii ce

anume putea să fie. Nu-l puteam asemui decât cu un preş de capetele căruia atârnau nişte franjuri zornăitori ca la mocasinii indieni împodobiţi cu ghimpi de porc spinos. În mijlocul preşului era tăiată o gaură, ca aceea din ponchourile sud-americanilor. Dar ce harponier întreg la minte şi-ar trage un preş pe cap şi s-ar plimba pe străzi în halul acela? Îl pusei pe mine să-l încerc, dar parcă era făcut din nuiele. Aşa de aspru şi de greu atârna şi îmi păru şi cam jilav: probabil fusese purtat pe o vreme ploioasă. Astfel costumat, mă privii într-o bucată de geam şi mă speriai îngrozitor, aşa arătare mi se înfăţişa înaintea ochilor. Neştiind cum să-mi smulg mai repede preşul de pe mine, era să-mi sucesc şi gâtul.

Mă aşezai pe marginea patului şi începui să mi-l imaginez pe negustorul de capete înveşmântat în preşul lui. După ce petrecui ceva timp căzut în fanteziile mele, mă ridicai şi-mi dădui jos ponchoul, rămânând în mijlocul camerei şi cugetând. Apoi mă dezbrăcai şi de haină şi mai stătui ceva timp în acelaşi loc doar în bluza de corp. Dar cum începuse să-mi intre frigul în oase căci eram pe jumătate dezbrăcat, şi amintindu-mi ce a zis hangiul cum că harponierul nu mai vine în noaptea aceea, îmi scosei nădragii şi cizmele şi, suflând în lumânare, mă băgai în pat rugându-mă cerului să aibă grijă de mine. Mă tot sucii şi răsucii încercând să-mi găsesc locul, dar salteaua era umplută ori cu ciocani de porumb, ori cu cioburi sparte; oricum ar fi fost, îmi luă ceva timp până să adorm. Până la urmă aţipii şi de-abia ce alunecasem binişor spre tărâmul viselor că auzii o bufnitură pe hol şi văzui cum joacă o lumină pe sub uşă.

— Doamne, apără-mă!, îmi zisei, ăsta-i harponierul, negustorul de capete.

Mă gândii că era mai bine să stau nemişcat şi să tac chitic până zice el ceva. Străinul intră în cameră cu lumânarea într-o mână şi tărtăcuţa în

cealaltă şi fără a se uita înspre pat lăsă lumânarea pe podea într-un colţ îndepărtat şi începu să desfacă şiretul raniţei înainte ca eu să apuc să scot un cuvânt. Muream de curiozitate să-i văd faţa, dar stătea întors spre raniţă, tot încercând s-o desfacă. În sfârşit, se întoarse şi - Cerule! Ce arătare! Ce faţă! Era gălbejit şi vineţiu şi ici şi colo avea nişte semne ca nişte pătrate întunecate. Exact cum credeam, mai rău nici că puteam nimeri, se vedea că s-a bătut după cât de tăiat era pe faţă; probabil tocmai ce se întorsese de la doctorul care l-a cusut. Dar când îşi întoarse faţa bine spre lumină, îmi dădui seama că pătratele negre de pe obraji nu erau cusături, ci era mânjit de ceva. La început nu ştiui ce să cred dar imediat îmi amintii: auzisem o poveste despre un om, un marinar chiar, care căzuse în mâinile canibalilor şi aceştia îl tatuaseră ca pe ei. Ajunsei la concluzia că o astfel de grozăvie i s-o fi întâmplat, pesemne, şi harponierului într-una din lungile şi îndepărtatele sale călătorii. Ei zisei, mare lucru; aşa arată el. Nu în culoarea pielii stă onoarea unui om. Totuşi, ce culoare bizară avea chipul său, asta în afară de zonele tatuate. Probabil că n-avea ce să fie decât un sănătos bronz tropical, deşi zău că nu mai văzusem un bronz aşa gălbejit şi vineţiu.

Cine ştie, poate în mările sudului, soarele are un asemenea efect asupra pielii. Cât timp îmi trecură aceste gânduri prin minte, harponierul nu mă observă deloc, dar, după ce se chinui să-şi deschidă desaga, începu să scotocească prin ea şi scoase dinăuntru un fel de secure şi o bucată de piele de focă de care atârna un smoc de păr. Lăsându-le pe acestea pe cufăr, luă căpăţâna uscată, care era de-a dreptul dezgustătoare, şi o vârî în raniţă. După aceea îşi scoase căciula din blană de castor făcându-mă aproape să ţip de mirare. Capul îi era în totalitate chel: nu avea niciun fir de păr în afară de un smoc răsucit în frunte, şi părea, nici mai mult, nici mai puţin decât

un craniu mucegăit. Dacă nu era aşezat între mine şi uşă aş fi fugit ca din puşcă.

Chiar şi aşa, mă gândii serios să sar pe fereastră, dar camera era la al doilea etaj. Eu nu-s vreun laş, dar tot nu ştiam ce să mă fac cu ticălosul ăsta vineţiu de negustor de capete. Frica se naşte din neştiinţă, iar eu, fiind cu totul şi cu totul năucit şi îngrozit de străinul de lângă mine, mărturisesc că mă speriai de zici că însuşi diavolul dăduse buzna peste mine în toiul nopţii. De fapt, băgase aşa o groază în mine, că nu avui curaj să suflu un cuvânt şi să-i cer să mă lămurească în privinţa înfăţişării sale. Între timp, omul continuă să se dezbrace şi într-un sfârşit îşi descoperi şi pieptul, şi braţele. Pe legea mea, şi pe acolo era haşurat ca şi pe faţă şi tot spatele îi era acoperit de aceleaşi pătrăţele tuciurii. Parcă de-abia scăpase cu viaţă din războiul de treizeci de ani şi era bandajat tot. Chiar şi picioarele îi erau tatuate şi părea că o mulţime de broscuţe se caţără pe un trunchi de palmier. Mi-era limpede acum că trebuia să fie vreun sălbatic sau aşa ceva, venit pe o corabie din mările sudului şi ajuns astfel pe pământ creştin. Mă treceau frisoane numai gândindu-mă. Un negustor de capete. Poate chiar capetele fraţilor săi. Poate mi-l scurtează. Doamne fereşte!, şi pe-al meu, ia uite ce toporişcă are!

N-aveam timp să mă gândesc la asta. Căci sălbaticul se mişca prin cameră făcând ceva ce mă convinse pe deplin că era păgân. Se ridicase şi se dusese spre mantou, sau haină sau ce era cârpa aceea grea pe care o atârnase pe un scaun, scotoci prin buzunare şi scoase după un timp un obiect ciudat cu o cocoaşă în spinare, de aceeaşi culoare ca un bebeluş congolez, ceea ce mă duse cu gândul la tărtăcuţa uscată şi îmi zisei că mica figurină trebuie să fie într-adevăr un bebeluş uscat şi îmbălsămat la fel. Dar fiindcă părea ţeapăn şi lucea ca abanosul, îmi dădui seama că era doar un idol de lemn, ceea ce se dovedi a fi adevărat. După

aceea se îndreptă către şemineu şi, dând paravanul la o parte, aşeză figurina cocoşată în suportul pentru buşteni. Cum pereţii căminului şi cărămizile dinăuntru erau negre ca smoala de la funingine, trebuie că-şi găsise un altar pe cinste pentru idolul lui congolez.

Îmi îndreptai apoi ochii către silueta obscură, la fel de înfricoşat ca şi până acum, ca să văd ce mai pune la cale. Mai întâi scoase din haină vreo doi pumni de rumeguş şi îi aşeză cu grijă în faţa idolului. După aceea aşeză deasupra o bucată de pesmet marinăresc şi dădu foc grămăjoarei de rumeguş cu lumânarea din mână, aprinzând astfel un foc de sacrificiu. Imediat băgă mâna după pesmetul din foc şi, după ce îşi fripse degetele de câteva ori tot băgând mâna în flacără după el, reuşi să-l scoată. Suflă cenuşa de pe el şi i-l oferi cu mare pioşenie micului negru, dar drăcovenia pitică nu păru deloc încântată de dar şi nici nu-şi mişcă buzele. Comedia asta era acompaniată de un soi de zgomote guturale cum nu mai auzisem. Părea că ruga credinciosului era sub forma unui cântec sau că îl apucase un fel de cântare a unor psalmi păgâni care îi făcea chipul să se schimonosească într-un asemenea fel de s-ar fi zis că nu-i de pe lumea asta. Stingând în cele din urmă focul, înşfăcă idolul cu nepăsare şi-l îndesă la loc în haină, aşa cum apucă, de parcă era un vânător care-şi vâră în tolbă pasărea doborâtă.

Toată slujba păgână mă stingheri şi mai mult şi, văzând că-şi cam încheie ciudatele ritualuri şi vrea să se bage în pat, îmi zisei că acum e momentul, acum sau niciodată, înainte să stingă lumina, să rup tăcerea in care mă cufundasem de voie, de nevoie. Dar timpul în care stătui să mă gândesc ce să fac îmi strică socotelile. Luând toporişca de pe masă, îi examină ascuţişul o vreme şi apoi, ţinându-l în lumină şi înmuindu-şi muştiucul în gură, pufăi de câteva ori lăsând să iasă rotocoale de fum. Dintr-odată, sălbaticul stinse lumânarea şi

se ghemui lângă mine în pat, cu tot cu toporişca între dinţi. Nu mai reuşii să mă abţin şi începui să urlu, iar el, lăsând să-i scape un mormăit de surprindere, începu să mă pipăie.

Bâlbâind ceva, nici nu ştiu ce anume, mă rostogolii la perete cât mai departe de el şi îl implorai, oricine sau orice ar fi fost, să se potolească şi să mă lase să mă ridic şi să aprind lumina. Dar din mormăiturile pe care le primii ca răspuns pricepui că nu prea înţelege ce-i zic.

— Cine tu?, zise în cele din urmă. Zi mie ori dracii, eu ucid la tine!

Şi zicând acestea începu să agite repede toporişca aprinsă spre mine.

— Hangiule! Dumnezeule mare! „Peter Coşciug”!, am ţipat din toţi rărunchii. Hangiule! Stai! Coşciuge! Săriţi, măi, oameni buni!

— Zi la mine cine tu ori dracii, ucid la tine!, urlă iar canibalul în timp ce din toporişca pe care o agita începuseră să sară scântei pe mine până ce crezui că o să-mi ardă hainele. Dar slavă Cerului, exact atunci intră hangiul cu lumânarea în mână şi, sărind peste pat, mă adăpostii lângă el.

— Nu te speria, zise el cu un rânjet pe faţă. Queequeg nu ţi-ar atinge niciun fir de păr de pe cap.

— Nu mai rânji!, îi strigai. Ia zi-mi, de ce nu mi-ai spus că harponierul e un canibal?

— Am zis că ştii. Nu ţi-am spus că vinde capete? Hai, lăsaţi hărmălaia şi puneţi capul pe pernă. Queequeg, ascultă la mine - tu priceput la mine, eu priceput la tine, omul ăsta o să doarmă aici, priceput?

— Eu priceput bine, mormăi Queequeg tot pufăind din pipă aşezat în capul patului.

— Tu băgat în pat, adăugă îndreptând toporişca spre mine şi aruncându-şi hainele într-o parte cu un gest nu numai civilizat, dar chiar mărinimos. Rămasei uitându-mă la el o clipă. Parcă şi aşa tatuat din cap până-n picioare părea totuşi un

canibal curat şi drăguţ. Ce-oi fi făcut atâta tevatură - mă întrebai că doar e şi el om ca şi mine şi are tot atâta dreptate să se teamă de mine cum am şi eu să mă tem de el. Mai bine să dorm cu un canibal treaz decât cu un creştin beat.

— Hangiule, zisei, spune-i să-şi dosească toporişca sau pipa sau cum i-o zice; ce să mai, spune-i să nu mai fumeze şi intru şi eu lângă el. Dar nu-mi place să fumeze lângă mine. E periculos. Şi-n plus, n-am asigurare.

Acestea fiindu-i transmise lui Queequeg, canibalul se conformă fără să zică nimic şi-mi făcu din nou semne să mă bag în aşternut rostogolindu-se până în partea cealaltă a patului de parcă mi-ar fi spus că nu-mi face nimic.

— Noapte bună, hangiule, poţi pleca.

Închisei ochii şi dormii mai bine ca oricând.

4. Cuvertura

A doua zi de dimineaţă mă trezii lângă Queequeg, care îşi pusese cu neasemuită afecţiune o mână peste mine, încât dacă ne-ar fi văzut cineva ar fi crezut cu uşurinţă că omul doarme cu nevasta. Cuvertura cu care ne învelisem era lucrată din petice pătrate sau triunghiulare, colorate pestriţ. Mâna canibalului era tatuată de sus până jos, descriind parcă un labirint cretacic în nuanţe înşelătoare, căci nicio bucată din desen nu avea aceeaşi nuanţă cu bucata alăturată, ceea ce se datora, mă gândii eu, faptului că stătuse la soare şi-şi suflecase mânecile inegal. Mi se păru că braţul arăta cam ca acea cuvertură din petice, mai ales că, atunci când mă trezisem, nu-mi dădusem seama care-i cuvertura şi care-i mâna tovarăşului meu, aşa de bine se potriveau. Numai din cauza greutăţii mâinii mă lămurii că Queequeg mă luase în braţe. Mă simţii tare nelalocul meu şi o să încerc să explic de ce: când eram copil, ţin minte că mi s-a întâmplat ceva asemănător, deşi nici acum nu ştiu dacă am visat sau a fost aievea. Mi-amintesc că făceam nu ştiu ce năzdrăvănie - mă cocoţasem pe horn sau cam aşa ceva, cum văzusem că făcuse coşarul ce venise la noi cu câteva zile în urmă - iar mama mea vitregă, care nu ştiu cum se nimerea, dar găsea mereu prilej să mă altoiască sau să mă trimită la culcare nemâncat, ei, bine, mama m-a tras înapoi apucându-mă de picioare şi m-a trimis la culcare, deşi nu era decât ora două după-amiaza în ziua de 21 iunie, care e cea mai lungă zi din an în emisfera noastră. M-am simţit îngrozitor, dar nu aveam ce să fac, aşa că am urcat scările, am intrat în cameră, am început să-mi dau hainele jos cât mai încet cu putinţă ca să trag de timp şi m-am băgat în aşternut.

Am zăcut acolo calculând disperat că trebuia să stau şaisprezece ore în pat până ce pedeapsa ar fi

fost ispăşită. Şaisprezece ore în pat! Mă dureau şalele numai gândindu-mă la asta. Şi mai eram şi în miezul zilei, iar pe fereastră intra lumina soarelui şi se auzeau căruţele hurducăind pe stradă, iar casa răsuna de zumzetul glasurilor voioase. Mă simţeam din ce în ce mai rău, iar în cele din urmă n-am mai suportat, m-am îmbrăcat şi am coborât, în ciorapi, am căutat-o pe mama şi m-am aruncat la picioarele ei implorând-o să-mi tragă o săpuneală zdravănă pentru prostia pe care o făcusem, fiindcă orice era mai bine decât să mă oblige să stau în pat atâta timp. Dar ea era o mamă vitregă foarte hotărâtă, aşa că am urcat iar scările până în camera mea. Am stat lungit în pat câteva ore, simţindu-mă aşa de amărât cum nu m-am mai simţit niciodată după aceea, nici măcar atunci când am dat de necazuri mari. Trebuie că într-un sfârşit am aţipit, iar când m-am trezit, încă ameţit de vise, am deschis ochii şi mi-am dat seama că odaia, care înainte era scăldată în lumină, era acum cufundată în întuneric. Un fior violent mi-a străbătut tot corpul: nu vedeam nimic şi nu auzeam niciun zgomot, însă simţeam că în mâna mea se cuibărise o mână fantomatică. Stăteam cu mâna întinsă peste cuvertură şi stafia nevăzută şi fără nume de care era ataşată mâna fantomatică se odihnea lângă mine în pat. Am stat nemişcat o vreme, care mi-a părut, atunci o eternitate, paralizat de frică şi prea speriat pentru a-mi trage mâna, deşi ştiam că o singură mişcare ar face vrăjitoria aceea să dispară. Nu ştiu cum m-a furat iar somnul, dar când m-am trezit dimineaţa mi-am amintit totul şi mi-am petrecut următoarele zile, săptămâni şi luni încercând sa dezleg misterul. Nici până în ziua de azi, însă, nu am reuşit.

Emoţiile care mă încercau acum, în afară de frica paralizantă, se asemănau destul de mult cu cele pe care le trăisem când mâna fantomatică se cuibărise în mâna mea, căci mă cuprinse o tulburare asemănătoare când mă trezii şi văzui

peste mine braţul sălbatic al lui Queequeg. Încet încet îmi amintii ce se întâmplase noaptea trecută şi, aranjând în minte clar fiecare eveniment în parte, nu-mi mai rămase nimic de făcut decât să mă amuz de încurcătura comică în care mă aflam, căci, oricât aş fi încercat să-i mişc braţul şi să mă eliberez din strânsoarea lui de îndrăgostit, el tot nu-mi dădea drumul, de parcă ar fi jurat la altar că numai moartea ne va despărţi. Încercai să-l trezesc strigându-l pe nume - „Queequeg!” -, dar el continua să sforăie liniştit. Încercai după aceea să mă întorc pe o parte, dar îmi ţinea capul ca prins în hamuri şi deodată am simţit o zgârietură. Dând cuvertura la o parte, văzui toporişca sălbaticului odihnindu-se liniştită lângă el ca un copil cu faţă de tăiş. „Mi-am găsit de lucru, îmi zisei eu, să dorm într-o casă străină, în miezul zilei, cu un canibal şi o toporişcă. Queequeg! Pentru numele lui Dumnezeu, Queequeg, trezeşte-te!”.

Până la urmă, după ce mă răsucii ca un vierme şi îi ţinui predici zgomotoase cum că nu se cade ca un bărbat să îmbrăţişeze un alt bărbat într-un fel aşa de matrimonial, reuşii să scot de la el un mormăit şi imediat îşi luă şi mâna, se scutură ca un câine ud şi se ridică în capul oaselor, ţeapăn ca o suliţă, frecându-se la ochi şi uitându-se la mine de parcă nu ştia cine sunt şi ce caut eu acolo. Între timp, eu îl priveam fără nicio teamă, ci doar concentrat în studierea de aproape a unei creaturi aşa de curioase. Când îşi dădu seama în sfârşit ce e cu mine în patul lui şi păru împăcat cu gândul, se dădu jos dintr-o săritură şi îmi dădu de înţeles prin gesturi şi mormăieli că, dacă vreau, o să se îmbrace el primul şi o să plece, lăsându-mă singur în cameră. Îmi zisei că, dată fiind situaţia, ziua începuse bine. Să ştiţi că adevărul e că sălbaticii aceştia au un bun-simţ înnăscut, e extraordinar cât sunt de politicoşi. Lui Queequeg îi fac acest compliment deoarece s-a purtat foarte frumos cu mine, deşi eu am dat dovadă de proastă creştere

holbându-mă la el cum se îmbracă şi se pregăteşte să iasă, copleşit de curiozitate şi uitând cei şapte ani de-acasă. În apărarea mea o să spun că nu vezi în fiecare zi un om ca el aşa că a meritat să urmăresc îndeaproape atât pe el, cât și obiceiurile lui.

Începu prin a-şi pune căciula pe cap, o căciulă din blană de castor, destul de înaltă, şi apoi, fără să-şi fi pus pantalonii, îşi înşfăcă cizmele. De ce făcu asta, nu ştiu să spun. Dar imediat se trânti sub pat, unde, după cum pufnea şi se încorda, îmi dădui seama că se încălţa; nu mai auzisem vreodată de acest obicei, să te ascunzi ca să te încalţi, dar pesemne Queequeg se afla în mijlocul transformării sale: nu era nici omidă, dar nici fluture. Era cizelat în aşa măsură, încât obiceiurile sale păreau foarte bizare. Educaţia sa nu era completă, era încă un învăţăcel în treburile astea. Dacă nu era cât de cât civilizat, nici nu s-ar mai fi deranjat să-şi pună cizmele; dacă însă nu era un sălbatic, nu s-ar fi ascuns sub pat ca să le încalţe. Ieşi după un timp cu căciula strâmbă şi căzută pe ochi şi începu să şchiopăteze scârţâind ca şi cum cizmele - din piele de vacă umedă şi scorojită şi care nu erau nici pe măsura lui - l-ar fi strâns şi l-ar fi ros teribil la primii paşi făcuţi în acea dimineaţă geroasă.

Văzând că ferestrele nu au perdele şi, dat fiind că strada fiind foarte îngustă, din casa de vizavi se vedea clar ca lumina zilei în cameră, iar Queequeg se fâţâia de colo-colo doar în căciulă şi în cizme, ceea ce nu constituia o înfăţişare decentă, îl rugai cum putui mai bine să se grăbească şi mai ales să-şi pună mai repede nădragii. Făcu întocmai şi după aceea începu să se spele. La ora aceea, orice creştin s-ar fi spălat pe faţă. Dar Queequeg, spre mirarea mea, nu se spălă decât pe piept, pe braţe şi pe mâini. Îşi aranjă apoi jiletca şi apucând o bucată de săpun de pe spălător o înmuie în apă şi începu să-şi clăbucească faţa. Mă uitai în jur să văd unde-

şi ţine briciul când, ce să vezi!, el luă harponul de la capul patului, îi scoase coada, desfăcu vârful, îl ascuţi de câteva ori pe cizmă şi, ducându-se în dreptul micii oglinzi de pe perete, începu să îşi radă, sau mai degrabă să-şi înţepe, faţa. „Queequeg acesta, mi-am zis eu, straşnic ar mai mânui un pumnal de pirat." După aceea, nu m-am mai mirat de obiceiul acesta, căci am aflat că vârful unui harpon e făcut din cel mai bun oţel şi că marginile lungi şi drepte sunt ascuţite foarte bine.

Terminându-şi restul toaletei, Queequeg ieşi mândru din cameră, îmbrăcat în bluza de marinar şi răsucindu-şi harponul pe de degete ca pe un baston.

5. Micul dejun

Mă grăbii şi eu să mă îmbrac şi coborâi în salon unde îl găsii pe hangiu rânjind şi îl salutai cu voie bună. Nu-i purtam pică, deşi mă cam trăsese pe sfoară cu toată tărăşenia cu tovarăşul meu de pat. Dar nu-i nimic rău într-o porţie sănătoasă de râs, cu atât mai mult cu cât o astfel de ocazie se iveşte rar. Aşa că, dacă cineva lasă pe altul să facă o glumă bună pe seama lui, nu i-o lua în nume de rău, ci lasă-l în pace să râdă bine, căci un om care lasă pe altul să-l ia în balon spre distracţia tuturor are cu siguranţă calităţi pe care nici nu le bănuieşti.

Barul se umpluse cu oamenii care veniseră de cu seară şi la care nu mă uitasem prea bine. Erau toţi mateloţi: secunzi, cartnici, tâmplari, dogari, fierari, harponieri şi armatori; era o ceată negricioasă şi musculoasă, cu bărbi încâlcite, nepieptănaţi şi lăţoşi şi îmbrăcaţi toţi în bluze de marinari în loc de haine de dimineaţă.

Puteai foarte uşor să-ţi dai seama de cât timp stătea fiecare la ţărm. Unul dintre ei, un băiat tânăr, avea obrajii sănătoşi şi rumeni ca o pară coaptă, şi se prea poate să fi răspândit şi el în aer aceeaşi mireasmă de prospeţime; nu avea cum să se fi întors din Indii de mai mult de trei zile.

Cel de lângă el părea cu câteva nuanţe mai deschis, cam de culoarea aurie a lemnului de satin, în timp ce pe pielea celui de-al treilea se mai vedea încă urma bronzului, dar începuse să pălească, deoarece era probabil de câteva săptămâni pe uscat. Dar cine mai avea obrazul ca Queequeg?!: o piele dungată în nuanţe diferite şi care părea a fi versantul apusean al Anzilor pe care alternează, după climă, zone de vegetaţie.

— Hai la haleală!, strigă hangiul dând uşa de perete.

Se spune că oamenii umblaţi prin lume se mai cizelează, sunt mai stăpâni pe ei în faţa altora.

Dar asta nu este mereu adevărat: Ledyard - marele călător din New England – şi Mungo Park - exploratorul scoţian - erau unii dintre cei mai timizi oameni când se aflau în societate. Dar poate că simpla traversare a Siberiei într-o sanie trasă de câini (cum a făcut Ledyard) sau plimbarea pe stomacul gol prin inima Africii Negre (marea reuşită a lui Mungo), ei bine, poate că acest fel de călătorii nu sunt cel mai de seamă mod de a învăţa cum să te porţi în societate.

Totuşi, în general, un astfel de talent e bine-venit oriunde te-ai afla.

Gândurile acestea îmi trecură prin cap fiindcă, după ce ne aşezarăm toţi la masă, mă aşteptam să aud nişte poveşti pe cinste despre vânătoarea de balene, dar, spre marea mea surprindere, toată lumea era cufundată în tăcere.

Iată o haită de lupi de mare, dintre care cei mai mulţi nu se temuseră deloc să se arunce asupra balenelor pe mările înspumate şi să le ucidă fără a clipi, care acum se aflau la masă printre semenii lor, oameni ca ei - marinari cu aceleaşi preocupări – şi nu îndrăzneau să ridice ochii, sfioşi ca nişte mioare care nu au părăsit niciodată ţarcul lor din Munţii Verzi.

Constituiau, într-adevăr, o privelişte de mirare urşii aceştia ruşinoşi, vânătorii aceştia timizi.

Cât despre Queequeg, ei bine, el stătea printre ei - şi încă în capul mesei – fără umbră de sfială. Desigur, nu ştiam cum îi era felul.

Nici cel mai bun prieten n-ar fi putut să aibă o părere bună despre faptul că-şi adusese cu el harponul şi că-l folosea fără nicio reţinere ca să ajungă până în capătul celălalt al mesei, mânuindu-l primejdios deasupra capetelor mesenilor pentru a trage fripturile spre el. Dar gestul acesta îl făcea cu mult calm şi toată lumea ştie că orice ai face dă bine dacă adopţi un aer degajat.

Nu voi enumera aici toate ciudăţeniile lui Queequeg, de exemplu cum nu se atingea de cafea

şi de cornuri, preocupându-se doar de fripturile în sânge. E de-ajuns să spun că, odată terminată masa, se retrase cu ceilalţi în salon, îşi aprinse pipa-toporişcă şi rămase acolo liniştit, cu căciula pe cap, să-şi facă siesta, în timp ce eu ieşii să mă plimb prin oraş.

6. Strada

Dacă vederea unui individ aşa de ciudat ca Queequeg, mergând liniştit printre oamenii educaţi dintr-un oraş civilizat, mă uimise peste poate, ei bine, acea uimire dispăru când ieşii să mă plimb pe străzile din New Bedford.

Orice port de oarecare renume expune în orice târg aflat nu departe de docuri ciudăţenii de nedescris, venite din cele patru colţuri ale lumii. Chiar şi pe faimoasele străzi Broadway şi Chestnut vezi din când în când marinari veniţi din Mediterana lovindu-se de doamne speriate şi indignate. Pe Regent Street din Londra nu e surprinzător să vezi indieni şi malaiezieni, cum la Bombay nu e de mirare că yankeii sperie localnicii. Dar New Bedford depăşeşte în această privinţă străzi ca Water Street şi Wapping[5], unde nu vezi decât marinari, pe când în New Bedford vezi canibali în carne şi oase flecărind pe la colţuri; sălbatici în toată regula, o jur! Tare stranie privelişte!

Dar în afară de cei veniţi din Fiji, Tongatabu, Erromanga, Penang, Brighggian şi de sălbaticii care umblă nestingheriţi pe străzi poţi vedea scene şi mai bizare şi care ar stârni râsul oricui. În fiecare săptămână dau năvală în oraş zeci de băieţi din Vermont sau din New Hampshire, însetaţi de banii şi gloria câştigate de pe urma pescuitului. Mai toţi sunt tineri vânjoşi care au culcat la pământ păduri întregi şi care s-au decis să lase toporul şi să înşface harponul. Mulţi sunt la fel de verzi ca munţii cu acelaşi nume când pun piciorul aici şi câteodată par la fel de neştiutori ca nişte nou-născuţi. Priveşte la flăcăul care dă colţul! Are căciulă pe cap şi haina e croită „în coadă de rândunică”, iar peste ea şi-a legat o cingătoare de marinar în care îşi poartă cuţitul vârât în teacă. Iată că mai vine unul, care şi-a îndesat o pălărie

marinărească pe cap şi s-a înveşmântat într-o pelerină de mătase. Un dandy de oraş nici nu se compară cu unul venit de la ţară, vreau să spun cu un ţopârlan get-beget, genul de dandy care e în stare să are în mijlocul verii două pogoane cu mănuşi de piele pe mâini ca să nu i le ardă soarele. Când un astfel de personaj îşi pune-n cap să îşi clădească o reputaţie şi se îndreaptă spre afacerea cu balene, n-o să-ţi vină să crezi ce se-apucă să facă odată ajuns în port. Când îşi face costumul de marinar, nu-l face oricum, ci comandă o jiletcă cu bumbi impresionanţi şi-şi pune curele la pantalonii de pânză fără să ştie sărmanul de el cum o să-i mai plesnească curelele atunci când l-o înhăţa prima furtună şi o să-i zboare vântul şi bumbi, şi curele, şi tot.

Să nu crezi că oraşul acesta e plin doar de harponieri, canibali şi ţopârlani, căci nu-i aşa deloc. New Bedford e un loc tare ciudat. Dacă nu am fi fost noi, marinarii, peticul acesta de pământ ar fi fost într-o stare la fel de nenorocită ca şi coasta Labradorului. Chiar şi aşa, sunt zone din ţară de-a dreptul pustii, ceva de speriat. Însă oraşul în sine e poate cel mai plăcut loc în care să trăieşti de pe toată coasta de est. E un tărâm al untdelemnului - nici chiar ca-n Caana totuşi clar şi al vinului şi al porumbului. Pe străzi nu curge lapte, ce-i drept, şi drumurile nu sunt pavate în primăvară cu ouă proaspete, dar nu mai găseşti în toată America aşa case frumoase în stil Patrician şi grădini, şi parcuri mai bogate decât aici. De unde-au răsărit oare, cum de-au reuşit să crească pe ţărmul acesta stâncos şi uscat?!

O plimbare printre conacele care au atârnate la mansardă harpoane de fier îți va da răspunsul la întrebare. E adevărat, toate aceste case impunătoare şi toate aceste grădini înmiresmate au fost scoase din apele Atlanticului, ale Pacificului şi ale Oceanului Indian. Una câte una, au fost agăţate cu harponul şi târâte aici de pe fundul mării. Nici

măcar magicianul Alexander[6] nu poate reuşi o astfel de ispravă. Se spune că în New Bedford taţii le dau fiicelor ca zestre balene întregi şi nepoatelor câţiva marsuini. Dacă vrei să vezi o nuntă de pomină, în New Bedford trebuie să mergi, căci se zice că oamenii au butoaie pline cu seu în pivniţe şi în fiecare seară ard cu nesăbuinţă lumânări de spermanţet.

Oraşul e cel mai frumos vara, când arţarii străjuiesc străzile şi le colorează în verde, şi auriu şi în august mai mult ca oricând, căci atunci înfloresc falnicii castani ce oferă trecătorului spectacolul coroanelor ca nişte candelabre împodobite din belşug cu flori înmiresmate, strânse în bucheţele conice. Arta e atotputernică, căci a reuşit să creeze în unele părţi ale oraşului terase de flori, acolo unde creaţia nu a lăsat decât întinderi de piatră stearpă.

Iar femeile din New Bedford sunt la fel de înfloritoare ca şi trandafirii lor roşii, dar aceştia nu înfloresc decât vara. Pe când bujorii rozalii ai fetelor rămân la fel de proaspeţi tot anul, ca soarele care le zâmbeşte în fiecare zi din ceruri. Nicăieri nu vei mai găsi femei aşa frumoase, în afară poate de Salem, unde am auzit că fetele răspândesc o mireasmă fermecată pe care drăguţii lor o simt de pe mare, de parcă s-ar apropia de coasta Molucelor înmiresmate în loc de nisipurile puritanilor.

7. Capela

Chiar aici în New Bedford se află o capelă a marinarilor şi puţini sunt pescarii care stau să plece în Oceanul Atlantic sau Pacific şi lasă să treacă duminica fără a o vizita.

Eu unul nu mă aflu printre ei.

Întorcându-mă de la plimbarea mea de dimineaţă, o pornii iar spre a îndeplini această misiune deosebită.

Cerul se schimbase şi seninul se acoperise cu ceaţă prin care ploua mărunt. Îmi strânsei mai bine haina pe mine – căreia i se zice „piele de urs" - şi îmi croii drumul prin furtuna afurisită.

Când ajunsei în sfârşit, intrai în capelă, unde găsii câţiva enoriaşi risipiţi ici şi acolo: marinari, neveste de marinari şi văduve.

Domnea o tăcere apăsătoare pe care numai vuietul vântului o mai spărgea din când în când. Fiecare om părea ca stă dinadins departe de ceilalţi, într-atât de intimă şi detaşată de lume era durerea lor.

Parohul nu ajunsese încă şi aceşti enoriaşi izolaţi stăteau împietriţi privind la câteva plăci de marmură cu margini negre, prinse de pereți de o parte şi de alta a amvonului. Trei dintre ele aveau următoarele inscripții, dar recunosc că nu le pot reda cu exactitate:

În amintirea
lui
JOHN TALBOT
care la vârsta de optsprezece ani a fost înghiţit de valuri
lângă Insula Dezolării din Patagonia.
1 noiembrie 1836
Această placă este ridicată de către sora lui.

În amintirea

lui
ROBERTLONG, WILLIS ELLERY, NATHAN COLEMAN,
WALTER CANNY, SETH MACY şi SAMUEL GLEIG,
echipajul bărcilor de pe
NAVA ELI ZA,
care au dispărut traşi de o balenă în largul coastei
Pacificului.
31 decembrie 1839
Această placă este ridicată de echipajul supravieţuitor.

În amintirea
răposatului căpitan
EZEKIEL HARDY,
care, la prora corăbiei sale, a murit răpus de un caşalot
în largul coastei Japoniei.
Această placă a fost ridicată de către văduva sa.

Scuturându-mă de chiciura care mi se pusese pe haină şi pe pălărie, m-am aşezat lângă intrare şi când m-am întors într-o parte am fost foarte surprins să-l văd pe Queequeg aşezat lângă mine. Tulburat de solemnitatea întregii scene, i se citea pe chip o curiozitate neîncrezătoare. Sălbaticul fu singura persoană din capelă care îmi remarcă prezenţa, căci era singurul care nu ştia să citească şi, prin urmare, nu se uita la inscripţiile de pe pereţi. Nu ştiam dacă erau acolo rudele marinarilor ale căror nume fuseseră scrise pe plăcuţe, dar atâtea sunt accidentele de pe mare şi câteva femei din capelă afişau atât de limpede, dacă nu veşmântul, atunci măcar tristeţea unui doliu neîncetat, încât eram încredinţat că aici, în faţa mea, sunt adunaţi cei cărora rănile adânci le sângerau din nou la vederea acestor plăci mohorâte. Vai!, voi cei care vă ştiţi morţii

îngropaţi sub iarba verde, cei care pot spune înconjuraţi de flori: „AICI doarme iubitul meu”, voi nu ştiţi mâhnirea care zace în astfel de inimi. Ce lipsă amară ascund acele plăci cu margini negre, în loc să ascundă cenuşa dispăruţilor! Ce disperare aduc cuvintele încremenite-n marmură! Ce goluri îngrozitoare şi amăgiri nedorite zac în rândurile acestea ce zădărnicesc credinţa şi neagă reînvierea celor care au pierit neştiute şi fără de mormânt. La fel de bine puteau fi aşezate plăcile acestea în grotele templului păgân din Elephanta[7]. În rândurile fiinţelor vii, unde e locul celor ce au murit? De ce zice un proverb cunoscut în lumea toată că „moartea le închide gura tuturor”, deşi morţii duc cu ei mai multe taine decât sunt fire de nisip în bancul Goodwin? De ce îi dorim celui care s-a dus pe lumea cealaltă pace şi seninătate, dar atunci când se duce la capătul Pământului, în Indiile îndepărtate, nu îi adresăm aceleaşi cuvinte? De ce Compania de Asigurări de Viaţă plăteşte pentru cei nemuritori? În ce fel de paralizie netulburată şi veşnică, în ce fel de transă mortală zace încă Adam, care a trăit acum şase mii de ani? Cum se face că nu găsim consolare când pierdem pe cineva, deşi susţinem cu tărie că au găsit liniştea supremă? De ce se chinuie viii să îi facă pe morţi să tacă? Cum se face că şi cel mai mic zgomot dintr-un cavou bagă groaza într-un oraş întreg? Toate acestea nu sunt lipsite de sens. Soarta, ca un şacal, caută hrană printre morminte, unde chiar printre îndoielile morţii găseşte speranţa cea mai de seamă.

Nu mai e nevoie să spun ce sentimente îmi trezeau aceste plăci de marmură în ajunul plecării mele pe mare şi ce gânduri se abătură asupra mea în timp ce citeam, în lumina slabă a zilei triste şi mohorâte, despre soarta vânătorilor de balene care plecaseră pe mare înaintea mea. Da, Ishmael, şi tu ai putea avea acelaşi sfârşit! Dar cumva m-am înveselit iar. Am găsit motive ispititoare de a mă

îmbarca, îmi părea că aveam şanse frumoase să o duc din ce în ce mai bine; da, naufragiul navei mele mi-ar fi adus cu siguranţă nemurirea.

Desigur, pe balenieră planează mereu umbra morţii, poţi trece pe tărâmul celălalt într-o clipă, haotic, alunecând de-a valma în Eternitate. Dar după aceea? Eu unul cred că ne-am înşelat amarnic în toată treaba asta cu Viaţa şi Moartea. Cred că umbra mea de pe acest pământ îmi e de fapt esenţa şi că felul în care privim spiritualitatea ne aseamănă unei stridii care se uită la soare printr-un zid de apă şi crede că de fapt priveşte prin văzduhul liber. Cred că trupul nu e altceva decât drojdia rămasă din sufletul meu pur. Zic chiar: să-mi ia trupul cel care pofteşte, chiar aşa, să-l ia, căci nu sunt eu. Aşa că îmi zisei cu bucurie că plec pe mare, fără teamă că mi-aş pierde nava şi trupul zdrobite; sufletul, nici Dumnezeu nu mi-l poate zdrobi.

8. Amvonul

Eu stăteam de mult în capelă, când intră un domn venerabil şi voinic. Imediat ce se trânti uşa bătută de furtună în urma lui, enoriaşii se întoarseră şi-l priviră, încât mă lămurii pe dată că el trebuia să fie pastorul. Într-adevăr, era cunoscutul părinte Mapple, cum îi ziceau marinarii în rândurile cărora se bucura de o mare simpatie. În tinereţe fusese marinar şi chiar harponier, dar de mulţi ani îşi dedicase viaţa bisericii. Când îl văzui, îmi dădui seama că părintele se afla într-o iarnă a vieţii sănătoasă şi senină, aproape un fel de a doua tinereţe, căci în ciuda tuturor ridurilor sale faţa îi strălucea cu o prospeţime primăvăratică asemănătoare florilor ce se avântă prin zăpada lui februarie.

Dacă nu i-aş fi ştiut povestea, l-aş fi privit fără mare curiozitate, căci aşa bine i se potrivea preoţia, încât nu aş fi ghicit în veci ce fel de viaţă aventuroasă avusese înainte. Când intră, văzui că nu avea umbrelă şi nici nu venise cu trăsura, căci de pe pălăria de pânză i se scurgea chiciura topită şi haina de marinar pe care o purta mai că-l trăgea în jos din cauza greutăţii apei cu care era îmbibată. Cu toate acestea, odată date jos pălăria, haina şi galoşii şi aşezate într-un colţişor liber în perete, părintele, rămas într-un veşmânt potrivit, se apropie de amvon.

Acest amvon, ca şi altele de moda veche, era postat foarte sus şi cum un şir de trepte nu ar fi putut urca până în vârf fără a forma un unghi lung cu podeaua – ceea ce ar îngusta şi mai mult spaţiul deja înghesuit al capelei - arhitectul, sfătuit de părintele Mapple, construise amvonul cu o scară perpendiculară ca acelea folosite de marinari pentru a urca de pe barcă pe corabie. Nevasta unui căpitan de balenieră donase bisericii frumoasele frânghii împletite din lână roşie, folosite ca

balustradă şi legate de scara de lemn sculptată şi vopsită în culoarea mahonului, aşa că întregul ansamblu nu era deloc lipsit de gust având în vedere stilul capelei. Şovăind o clipă la baza scării şi apucând cu amândouă mâinile suportul decorat al scării, părintele aruncă o privire în sus şi începu, punând mână după mână şi cu pricepere de marinar - dar în acelaşi timp într-o manieră reverenţioasă - să urce scările de parcă ar fi urcat pe propria corabie.

Părţile laterale erau din frânghii îmbrăcate în pânză, cum se obişnuieşte la astfel de scări de pisică, şi numai treptele erau din lemn, aşa că fiecare treaptă era fixată într-un nod. Când văzusem amvonul pentru prima dată, remarcasem că astfel de noduri erau foarte folositoare pe o corabie, dar în această situaţie mi se păreau complet inutile. Nu mă aşteptam defel să-l văd pe părintele Mapple - odată ajuns sus - întorcându-se uşor, aplecându-se peste marginea amvonului şi trăgând greoi scara până ce nu mai rămase nicio bucată din ea atârnând peste margine; iar el trona, de necucerit, ca în propria fortăreaţă Quebec.

Mi-am bătut mult timp capul încercând să înţeleg de ce făcuse una ca asta. Părintele Mapple era cunoscut ca un om sincer şi pios şi nu aş fi crezut că ar căuta să atragă simpatia oamenilor cu astfel de trucuri de spectacol. Nu, mi-am zis, trebuie să fi avut un motiv serios, poate gestul său reprezenta chiar un simbol religios. Oare prin această izolare voia să simbolizeze depărtarea sa de cele lumeşti în timpul slujbei? Da, trebuie că pentru venerabilul duhovnic, îndestulat de vin şi mâncare în viaţa lumească, amvonul acesta ţine locul unei fortăreţe în care se închide voit ca şi când ar avea propria sa cetate, Ehrenbreitstein, care adăposteşte între zidurile sale veşnica scurgere a Rinului.

Scara de pisică nu era singura ciudăţenie a locului, împrumutată din fosta viaţă de marinar a

părintelui. Între plăcile funerare postate de-o parte şi de alta a amvonului, peretele din spate era împodobit cu o pictură mare înfăţişând o corabie impunătoare zbătându-se în mijlocul unei furtuni aprige în largul unei coaste străjuite de stânci şi lovite de valuri înspumate. Dar deasupra norilor întunecaţi şi goniţi de vânt plutea o mică insulă luminoasă, de unde radia cu putere chipul unui înger, iar raza de lumină cădea pe puntea sfărâmată a corăbiei strălucind ca placa argintie care comemorează locul unde a căzut în luptă amiralul Nelson. „O, nobilă corabie, înaintează fără teamă şi cu timona tare căci iată!, soarele se-arată şi norii se împrăştie, iar azuriul cerului veghează asupra ta!", părea că spune îngerul.

Nici amvonului nu îi lipsea aspectul maritim care se oglindea în scară şi în pictură: partea din faţă, din stejar, se încovoia întocmai ca prora unei corăbii, iar culcuşul pe care era aşezată Biblia era făcut să semene cu voluta de la prora navelor care iese în afară ca un gât de vioară.

Totul era învăluit într-un înţeles aparte: amvonul este fruntea a tot ce este pe lume, el merge înaintea tuturor lucrurilor. Acolo se simte mânia Domnului pentru întâia oară, căci prora primeşte primele lovituri. De-acolo urcă spre Domnul ruga de a ne binecuvânta cu vânturi blânde. Într-adevăr, întreaga lume e o navă ce străbate mările într-o călătorie fără sfârşit, iar amvonul îi este prora.

9. Slujba

Părintele Mapple se ridică şi cu o voce blândă şi modestă le ceru oamenilor aşezaţi ici şi colo să se adune:

— Voi de-acolo, de la tribord, treceţi spre babord! Cei de la babord treceţi la tribord! Toată lumea în centru, hai! În centru, toţi!

Printre bănci se iscă un tumult înăbuşit de bocanci şi o târşâială şovăitoare de pantofi de femeie, după care se aşternu iar liniştea şi începură toţi să se uite la părinte.

Acesta făcu o mică pauză, apoi îngenunche în amvon, îşi împreună mâinile la piept, îndreptă ochii închişi spre cer şi începu a se ruga atât de fervent de parcă se afla îngenuncheat pe fundul mării.

Ruga se termină pe un ton atât de cucernic şi tânguitor de parcă suna nu vocea preotului în capelă, ci clopotele unei nave pierdute în ceaţă; pe un astfel de ton îşi începu părintele imnul următor, dar acesta se schimbă la versurile de final, când tonul pios fu înlocuit de un tril energic şi voios:

Primejdia ce-nvăluie balena,
Într-o adâncă groază mă afundă,
Şi-n timp ce valurile se unduiesc
Mă prind şi-n întuneric mă scufundă.

Am văzut cum iadul începe să se despice,
Cum ies din el tristeţe, disperare.
Doar cei ce l-au simţit pot zice,
Cum e să te afunzi în hăul mare.

Din zgura neagră l-am chemat pe Domnul
Pe care îl simţeam aşa departe.
El şi-a plecat urechea să-mi asculte imnul
Şi-atunci balena m-a aruncat deoparte

Iute a venit în ajutorul meu,
De parcă pe-un delfin ar fi zburat,
Cutremurător şi luminos fulger de zeu
Şi-a arătat Domnul chipul său curat

Cântul meu pe vecie va dăinui
Amintind ceasul sfânt şi bucuria.
Slăvit de-a pururi Domnul meu va fi
C-a lui toată e puterea şi gloria.

Aproape toţi cântară cu el în cor imnul care se înălţa şi acoperea zgomotul furtunii. Apoi se făcu o mică pauză, în timp ce părintele frunzări Biblia şi, găsind în cele din urmă pagina dorită, aşeză palma peste ea zicând:

— Dragi camarazi, să ne uităm la ultimul verset din primul capitol din Iona: „Iar Domnul a dat poruncă unui peşte mare să-l înghită pe Iona." Tovarăşii mei, această carte care nu are decât patru capitole, patru bucăţi, este una dintre cele mai mici cărţi din Marea Scriptură, dar iată ce profunzimi nebănuite ale sufletului face Iona să răsune cu adânca sa credinţă! Câte avem de învăţat de la acest profet! Câtă nobleţe se ascunde în cântul din pântecele peştelui, în zgomotul valurilor ce duduie când lovesc de-o parte şi de alta! Putem simţi potopul năvălind peste noi! Să cântăm deci împreună cu el de pe fundul mâlos al apei, acoperiţi de alge şi de toată scursura oceanelor! Care este aşadar lecţia pe care o primim din această carte sfântă? Scumpi tovarăşi, e o lecţie îndoită: pe de o parte, e o învăţătură pentru toţi păcătoşii şi, pe de altă parte, o învăţătură pentru mine, cârmaciul corăbiei lui Dumnezeu. Nouă, păcătoşilor, ni se adresează pilda aceasta căci ea vorbeşte despre păcat, obrăznicie, frica de Dumnezeu, pedeapsa mare ce se abate peste păcătos, căinţă, rugăciune şi, în sfârşit, despre izbăvirea care bucură inima lui Iona. Ca mai toţi oamenii de pe pământ, şi fiul lui Amital s-a trufit şi

n-a ascultat de porunca Domnului, nu contează ce i se ceruse şi în ce împrejurare, deoarece i s-a părut prea grea. Dar noi credem că tot ce ne cere Domnul să facem e o povară, aşa că El porunceşte mai degrabă decât să ne convingă. Astfel că pentru a îndeplini voia Lui trebuie să lăsăm voia noastră deoparte şi iată unde stă greul: în nevoia de a ne lepăda de dorinţele noastre pentru a îndeplini lucrarea Domnului.

Mânat de păcatul nesupunerii, Iona l-a mâniat pe Dumnezeu încercând să fugă de El şi a crezut că o navă făcută de mâna omului o să-l ducă pe tărâmuri peste care Domnul nu veghează şi unde cârmuiesc căpitani atotputernici. S-a furişat Iona printre porturile din Iope şi a căutat o corabie care să-l ducă până la Tarsis, care trebuie să fi fost oraşul numit astăzi Cadiz, cum au căzut de acord învăţaţii. Şi unde e acest Cadiz? Păi, nu e nici mai mult, nici mai puţin decât în Spania, peste mări aşa de îndepărtate că mai departe nici nu se putea ajunge în timpurile acelea de demult, când Atlanticul încă nu fusese cunoscut.

Pentru că Iope care în timpurile noastre se numeşte Yaffa, tovarăşii mei, se află pe ţărmul de est al Mediteranei, în Siria, iar Tarsisul, Cadizul de astăzi, se află la mai bine de două mii de mile depărtare, în Strâmtoarea Gibraltar. Vedeţi voi, oameni buni, că Iona voia să fugă de Domnul în capătul celălalt al lumii? Nefericitul! A săvârşit cea mai urâtă şi mai dispreţuită batjocură. Cu pălăria trasă pe ochi şi cu privirea vinovată a plecat să se ascundă de Dumnezeu, să se furişeze printre docuri ca un hoţ mârşav, grăbindu-se să se vadă plecat pe mare. Dar aşa de înfricoşată îi era înfăţişarea că, dacă ar fi existat poliţişti pe vremea aceea, l-ar fi bănuit de toate relele şi l-ar fi prins de îndată ce ar fi pus piciorul în port. Nu părea decât un fugar, căci nu avea bagaj, valiză sau traistă şi călătorea singur, fără un prieten care să-l conducă la docuri şi să-i ureze drum bun. Într-un sfârşit,

după ce a căutat îndelung, a găsit corabia care pleca spre Tarsis aşteptând ultima încărcătură şi s-a urcat la bordul ei să-l caute pe căpitan în cabină. Dar toţi marinarii s-au oprit din treaba lor uimiţi de privirea lui duşmănoasă. Iona a luat aminte şi a încercat să pară liniştit şi încrezător, dar în zadar zâmbea el strâmb. Oamenii ştiu când e ceva putred şi l-au ghicit pe loc că-i un om rău. Îşi ziceau unul către celălalt, mai în glumă, mai în serios: „Jack, să ştii că a jefuit o văduvă" sau „Joe, uită-te la el, e un bigam" sau „Harry, băiete, cred că ăsta-i desfrânatul care-a fugit din temniţa Gomorei sau poate e unul dintre ucigaşii scăpaţi din Sodoma". Altul a fugit repede să citească afişul prins de stâlpul de care era legată corabia, în care scria că se oferă o recompensă de cinci sute de monede de aur pentru cel care reuşeşte să-l prindă pe un ucigaş de părinţi, a cărui înfăţişare era descrisă în detaliu. Omul a citit-o şi s-a uitat la Iona şi apoi iar la foaie, în timp ce marinarii îl încercuiau, gata să-l înhaţe.

Încercând să pară curajos, dar tremurând ca varga, Iona nu făcea decât să arate mai mult ca un laş. Nega cum c-ar fi ceva necurat cu el, dar cine se scuză se acuză, se ştie. Văzând oamenii că nu e el cel căutat, l-au lăsat să treacă, iar el a coborât la cabină.

— Cine-i acolo?, a întrebat căpitanul din spatele mesei sale doldora de hârţoage pe care le întocmea pentru vamă. Care eşti?

Vai, cum s-a mai cutremurat Iona la auzul acestor cuvinte. Aproape că i-a venit să fugă din nou. Dar s-a adunat:

— Vreau să merg pe nava asta până la Tarsis. Cât de repede plecaţi?

Căpitanul nu îşi ridicase ochii din hârtii până acum, deşi Iona stătea drept în faţa lui. Însă, cum a auzit vocea, i-a aruncat o privire aprigă:

— Plecăm când se ridică fluxul, a răspuns el fixându-l încă din ochi.

— Nu mai devreme?

— E destul de devreme pentru orice om cinstit care vrea să călătorească pe nava mea.

Iată! A primit încă o înţepătură. L-a păcălit degrabă pe căpitan, spunându-i:

— O să merg cu voi; cât face? Plătesc acum.

Este scris negru pe alb, tovarăşi, ca un lucru la care să luăm aminte în povestea aceasta, că „a plătit preţul călătoriei” şi a plecat spre Tarsis.

Să ştiţi, dragii mei, că acest căpitan era un om din aceia care simt nelegiuirea în toţi, dar lăcomia îl face ca numai de la cei săraci să o scoată la iveală. Vedeţi voi, pe lumea aceasta, Păcătosul care plăteşte călătoreşte liber şi fără îngrădiri, dar Dreptul, dacă e sărman, e oprit la toate vămile. Căpitanul, aşadar, s-a hotărât să bage mâna în punga lui Iona înainte să-l judece şi i-a cerut de trei ori preţul. Şi au bătut palma. Căpitanul ştia prea bine că Iona era fugar, dar pentru câteva monede de aur s-a făcut părtaş la nelegiuire. Gândurile însă nu îi dădeau pace nici când Iona şi-a scos punga. Neîncrederea l-a făcut să verifice fiecare monedă şi, negăsind niciuna falsă, îşi zise: „Măcar nu-s măsluite”, şi îi dădu o cabină.

— Arată-mi odaia, a zis Iona, că tare-s istovit şi aş vrea să mă odihnesc.

— Pari sleit, uite aici te vei culca.

Iona a intrat în cameră şi ar fi vrut să încuie uşa, dar nu era nicio cheie în broască. Auzindu-l foindu-se dintr-o parte în alta, căpitanul şi-a râs în barbă zicându-şi că uşile zăvorâte ale temniţelor nu se încuie pe dinăuntru. Iona s-a trântit în pat cu hainele murdare încă pe el, dar tavanul cabinei aproape că-i atingea fruntea. Aerul era închis şi deabia putea să respire. Acolo, în încăperea înghesuită şi scufundată sub apă, a presimţit Iona ceasul rău când balena îl va ţine ca într-o temniţă în cel mai strâmt loc din pântecele ei.

O mică lampă se legăna în tavan şi, deşi nava era înclinată de greutatea ultimelor încărcături,

lampa se încăpăţâna să stea de fapt dreaptă, arătând că odaia era cea care se strâmba. Această lampă îl speria şi-l tulbura pe Iona, care îşi tot plimba ochii prin odaie şi nu reuşea să şi-i liniştească, deşi până aici nu întâlnise obstacole. Dar lampa afurisită nu-i dădea pace. Podeaua, tavanul şi pereţii stăteau toate pieziş.

— Aşa stă şi conştiinţa mea în mine, la fel de dreaptă arde flacăra ei, deşi sufletul îmi e schimonosit!, a gândit el.

Iona se simţea ca un om care după o noapte de desfrâu se aşază în pat tremurând încă, dar nu găseşte odihnă, căci propria conştiinţă îl macină de parcă ar trece peste sufletul său care romane trase de armăsari sau chiar ceva mai rău. Era ca omul căzut în cea mai mizerabilă stare, ce se zvârcoleşte în agonie cerându-i Domnului să-l ia de pe faţa pământului şi înţepeneşte deodată în acest vârtej al nenorocirii care s-a abătut asupra lui de parcă ar sângera de moarte, rana fiindu-i chiar conştiinţa, negăsind nimic care să-l smulgă din amorţire. Frământându-se singur în cabina lui, Iona s-a cufundat în somn, tras de greutatea păcatului pe care îl purta în suflet.

A venit mareea, iar corabia, cu parâmele dezlegate şi înclinată într-o parte, a pornit pe întinderea de apă spre Tarsis. Vasul acesta, prieteni, a fost primul vas de contrabandă de care se ştie, iar marfa blestemată era chiar Iona. Dar marea s-a împotrivit; nu voia să poarte o asemenea povară şi s-a iscat o furtună năprasnică, ce mai că a scufundat corabia. Dar pe când şeful de echipaj ordona tuturor s-o uşureze, când cutiile, baloţii şi borcanele zburau peste bord, când vântul şuiera, oamenii ţipau şi toate plăcile navei duduiau sub paşii grei chiar deasupra capului lui Iona, în tot acest tumult năucitor, el dormea adâncit în amorţirea sa. Nu a văzut cerul întunecat şi nici marea învolburată, n-a simţit tremurul corăbiei şi nici nu a auzit, nici nu a băgat de seamă graba

balenei care chiar atunci străbătea mările cu gura căscată după el. Da, tovarăşi, Iona dormea dus în ascunzişul navei, în cabina şi în patul lui. Căpitanul, înfricoşat, i-a ţipat în ureche:

— Ce faci adormitule? Scoală-te!

Trezit deodată din letargie de acel ţipăt disperat, Iona s-a ridicat clătinându-se pe picioare şi, împleticindu-se până pe punte, s-a agăţat de o funie şi a privit la marea dezlănţuită. Chiar atunci l-a înşfăcat un talaz năprasnic ce s-a năpustit peste parapet. Valuri după valuri se spărgeau peste corabie şi, negăsind deschizătură pe unde să se verse, se unduiau în faţă şi în spate pe punte, mai să îi înece pe toţi cât nava încă mai plutea. Când luna palidă şi-a scos capul din hăul neguros al cerului, Iona a văzut înălţându-se de după valuri catargul navei, dar scufundându-se la loc înhăţat de talazurile necruţătoare. Groaza se zbătea în sufletul lui Iona şi fugarul se deconspira cuprins de frică. Marinarii l-au văzut şi, din ce în ce mai bănuitori, s-au decis să afle adevărul şi să se încreadă în Domnul spre a le arăta din vina cui s-a abătut furtuna asupra lor, trăgând la sorţi. Iar sorţii au picat la Iona. Văzând acestea, l-au înconjurat furioşi şi s-au năpustit asupra lui cu întrebări: „Care este meşteşugul tău?”; „De unde vii?”; „De pe ce meleaguri?”; „Din ce neam te tragi?”. Luaţi aminte, tovarăşi, la purtarea lui Iona. Marinarii nu l-au întrebat decât cine e şi de unde vine, dar el le-a răspuns nu numai ce l-au întrebat, dar şi la întrebări nerostite, căci mâna Domnului l-a împins să rostească adevărul.

— Sunt evreu, a strigat el, şi mă tem de Domnul din Ceruri, cel care a făcut apa şi pământul!

Te temi de El, Iona? ACUM e momentul să te temi cu adevărat. Spovedindu-se oamenilor, i-a înfricoşat, dar le-a trezit şi mila, căci, deşi nu ceruse îndurare, el cunoscând pustiul ce îi înghiţise sufletul, le-a strigat să-l ia şi să-l arunce în mare, fiindcă ştia că din pricina sa se abătuse furtuna

asupra lor. Înduioşaţi, l-au lăsat în pace şi-au încercat prin alte mijloace să scape nava de prăpăd. Însă vântul se pusese şi mai tare pe urlat şi, neavând ce altceva să facă, au ridicat o mână spre Dumnezeu şi cu cealaltă l-au înşfăcat pe Iona.

Iată cum Iona a fost luat pe sus şi aruncat ca o ancoră peste bord şi, îndată ce s-a făcut aceasta, o linişte s-a pogorât dinspre răsărit şi a domolit marea; iar Iona s-a scufundat cu tot cu furtună, lăsând luciul apei nemişcat. S-a scufundat Iona într-un vârtej aşa de învolburat că nici nu a băgat de seamă când a alunecat în fălcile căscate care îl pândeau. Iar balena şi-a ferecat dinţii de fildeş, fiecare câte un lacăt al temniţei sale. Atunci s-a rugat Iona la Domnul din burta peştelui ce-l înghiţise. Dar luaţi aminte la ruga sa şi învăţaţi din ea. Căci aşa păcătos cum era, nu s-a lamentat şi nu a cerut îndurare. Ştia că îşi merită pedeapsa şi s-a lăsat la mila lui Dumnezeu mulţumindu-se cu atât, şi în ciuda durerii şi a suferinţei s-a bucurat şi şi-a întors faţa către El. Iată, tovarăşi, care este adevărata căinţă: nu implorarea iertării, ci mulţumirea pentru pedeapsă. Cât de plăcută i-a fost Domnului purtarea lui se vede în eliberarea lui din burta peştelui şi din hăul apei. Tovarăşi, nu v-am spus povestea lui Iona ca să vă-nvăţ despre păcat, ci ca să învăţaţi adevărata căinţă. Nu păcătuiţi! Dar dacă o faceţi, vedeţi să vă căiţi ca Iona.

În timp ce glăsuia acestea, vuietul vântului de afară părea să-i dea puteri părintelui care, când vorbi despre furtuna ce se abătuse asupra lui Iona, păru să fie la rândul său răvăşit de o vijelie. Pieptul părea că i se zbate ca marea învolburată, braţele deschise păreau o forţă a naturii şi din cap îi ţâşneau fulgere, în timp ce ochii aruncau scântei. Răvăşirea aceasta însămânţa sufletele enoriaşilor cu o teamă până atunci necunoscută.

Curând se potoli şi tulburarea dispăru de pe chipul său. Întoarse liniştit paginile cărţii din nou

şi stătu o clipă cu ochii închişi, părând că se sfătuieşte cu Domnul însuşi.

— Tovarăşi, pe voi Domnul vă mângâie cu o mână, în timp ce pe mine se sprijină cu amândouă. V-am învăţat cum m-am priceput mai bine pilda lui Iona către toţi păcătoşii, adică voi şi eu, cu atât mai mult, cu cât eu am păcate mai mari decât voi. Şi-acum mi-ar plăcea să mă cobor de pe catarg şi să mă aşez printre voi şi să ascult ca voi cum îmi citeşte altul mie pilda cea mai înfricoşată a lui Iona către mine, cârmaciul uns al lui Dumnezeu, despre cum, fiind profetul lui Dumnezeu, propovăduitorul Cuvântului, trimisul Domnului să vestească nenorocirea ce avea să se abată asupra relei Niniva, Iona, îngrozit de duşmănia ce se va fi abătut asupra lui, s-a dezis de misiunea sa şi a căutat să fugă de datoria sa şi de Dumnezeul său în Tarsis, unde nici nu a mai ajuns. Dar Dumnezeu e pretutindeni şi, după cum am văzut, El l-a pedepsit pe păcătos punând peştele să-l înghită şi să-l tragă în hăul iadului şi să-l adâncească în „sânul mării" unde prăpastia fără fund l-a scufundat mii de picioare şi „iarba mării s-a încolăcit în jurul capului său" şi toată întinderea de ape l-a acoperit pe de-a-ntregul. Dar chiar şi de pe fundul mării, din „pântecele locuinţei morţilor", din ascunzişurile mâlului unde îl dusese balena, chiar şi de acolo Domnul l-a auzit pe profet cum se căia. Iar Domnul i-a poruncit peştelui şi din îngheţul şi negura apei balena s-a ridicat la suprafaţă spre soarele cald şi luminos şi spre minunăţiile văzduhului şi ale pământului şi „peştele l-a aruncat pe Iona la ţărm"; Apoi Domnul a poruncit a doua oară, iar Iona, lovit şi strivit, cu urechile încă zumzăind ca două scoici ce îngână valurile, a făcut voia Domnului. Şi care era această voie, tovarăşi? Să propovăduiască Adevărul în faţa Minciunii! Asta era!

— Aceasta este, tovarăşi, cea de-a doua pildă şi groaza să-i fie cârmaciului navei lui Dumnezeu să

nu o ia în seamă. Groază să-i fie omului ce e întors de la datoria lui către Domnul. Nefericit acela care vrea să facă untdelemnul să stea lin deasupra apei când Atotputernicul o învolburează! Nefericit acela care caută să placă în loc să înspăimânte! Nefericit acela ce ţine mai mult la numele bun decât la bunătate! Nefericit e şi acela care pe lumea aceasta nu vrea să se arunce în ruşine. Nefericit e acela care, după cum spune Sfântul Paul, predicând celorlalţi, devine şi el urgisit.

Îşi plecă fruntea şi căzu pe gânduri o clipă, dar când ridică privirea se văzu cum îi licăreşte bucuria în ochi şi zise plin de har dumnezeiesc:

— O! Tovarăşi! La tribordul oricărei nenorociri se află o bucurie şi bucuria e mai mare decât adâncul tristeţii. Nu e catargul mai lung decât adâncimea calei? Fericirea - o fericire înălţătoare şi care se cuibăreşte în sufletul omului care nu ascultă de zeii şi amiralii fuduli de pe pământ şi stă în faţa lor drept şi mândru de cine e. Fericit e cel ce se sprijină pe puterea braţelor sale, în timp ce corabia lumii acesteia desfrânate se scufundă sub el. Fericit e cel ce nu umblă cu jumătăţi de măsură şi e gata să sfărâme, să ardă şi să alunge tot păcatul, chiar de trebuie să-l scoată de sub robele senatorilor şi ale judecătorilor. Fericit e cel ce nu cunoaşte şi nu ascultă altă lege decât cea a Domnului - Dumnezeului său şi glia pe care o apără e împărăţia Cerurilor. Fericit e cel căruia nici valurile năprasnice ale mării mulţimilor nu-i pot scufunda Corabia Credinţei Veşnice. Iar bucuria şi pacea eternă vor fi ale aceluia care, răpus şi dându-şi ultima suflare, va zice: „O! Tată! Cel ce mă cârmuieşti cu toiagul tău, muritor sau nemuritor, iată îmi dau duhul. Am încercat să fiu al Tău mai mult decât al lumii acesteia sau chiar decât al meu. Dar toate sunt umbre: veşnicia e a Ta, căci nu îi e dat omului să trăiască mai mult ca Dumnezeul lui.”

Nu mai zise nimic, făcu o cruce cu mâna spre a ne binecuvânta, îşi acoperi faţa cu palmele şi rămase acolo îngenuncheat până ce plecă toată lumea şi rămase singur în capelă.

10. Un prieten de suflet

Întorcându-mă la „Balena Scuipătoare”, îl găsii acolo pe Queequeg singur-singurel, căci plecase de la capelă cu câtva timp înainte de binecuvântare. Stătea pe o bancă în faţa focului, cu picioarele pe sobă; cu o mână ţinea micul idol negru aproape lipit de faţă, în timp ce cu cealaltă îi scobea nasul cu un briceag, fredonând în tot acest timp unul din imnurile sale păgâne.

Fiindcă îl întrerupsei, lăsă statueta şi, după ce mai zăbovi puţin, se îndreptă spre masă de unde luă o carte groasă, o aşeză pe genunchi şi începu să numere paginile cu conştiinciozitate. La fiecare cincizeci de pagini - după cum numărasem eu - se oprea, arunca o privire pierdută în jur şi fluiera prelung şi susurător a uimire. După aceea se apuca iar de numărat încă cincizeci de pagini, începând mereu de la numărul unu, căci se pare că nu ştia să numere mai departe de cincizeci şi doar mulţimea sumei de câte cincizeci de pagini strânse laolaltă îi trezea admiraţia faţă de multitudinea de file ale cărţii. Stătui să-l urmăresc cu mare interes. Deşi era sălbatic şi desfigurat de tatuajele de pe faţă – mie cel puţin mi se părea că arată hidos - ceva din purtarea sa îl făcea destul de plăcut. Sufletul nu se poate ascunde şi prin toate tatuajele sale barbare mi se părea că zăresc curbele unduioase ale unei inimi sincere şi simple, iar în ochii săi mari, pătrunzători, negri ca tuciul şi plini de viaţă se vedea că are în el un spirit aşa de curajos că s-ar fi luat piept în piept cu o mie de diavoli. Pe deasupra, păgânul avea o ţinută aşa de distinsă că nici stângăcia de care dădea dovadă nu i-o ştirbea. Părea a fi un om care nu plecase capul în faţa nimănui şi nu ceruse niciodată nimic de la nimeni. Poate că era doar o impresie, căci având capul ras, fruntea părea mai bombată şi ieşea mai bine în evidenţă, părând mai mare decât în mod normal,

dar nu ştiu să spun sigur. Cu siguranţă, capul său avea o formă excelentă, dacă e să ne referim la teoria frenologică, conform căreia deşteptăciunea se poate vedea după forma capului. Oricât de ridicol ar părea, îmi amintea de capul generalului Washington, aşa cum e reprezentat în sculpturi şi busturi. Avea aceeaşi linie dreaptă, uşor teşită, care se pierdea spre frunte şi începea deasupra sprâncenelor, ele însele două proeminenţe impunătoare, stufoase şi lungi. Queequeg era George Washington întrupat în canibal.

Tot timpul cât îl studiai cu luare-aminte, prefăcându-mă în acelaşi timp că mă uit pe fereastră la furtuna de afară, el nu mă băgă în seamă şi nu se deranjă să îmi arunce nici măcar o privire, fiind ocupat cu număratul paginilor acelei cărţi minunate. Având în vedere cât de apropiaţi dormiserăm cu o seară în urmă şi mai ales având în vedere cât de afectuos mă ţinea în braţe când mă trezisem de dimineaţă, mi s-a părut cam nefirească această indiferenţă. Dar aşa sunt sălbaticii, fac lucruri foarte nefireşti şi câteodată nici nu ştii cum să te porţi cu ei. La început te intimidează cu simplitatea şi calmul lor care frizează înţelepciunea socratică. Observasem, de asemenea, că Queequeg nu vorbea cu ceilalţi marinari de la han sau dacă o făcea, atunci vorbea foarte puţin. Nici nu încerca să lege vreo prietenie şi nici nu părea că ar dori să-şi mărească în vreun fel cercul de cunoştinţe. Toate acestea mi se părură foarte ciudate la început, dar după ce mă mai gândii puţin, îmi dădui seama că de fapt era ceva miraculos în toată treaba asta. Iată un om aflat la douăzeci de mii de mile depărtare de casă – dacă e să socotim după ruta care trece pe la Capul Horn, de altfel singurul drum pe care o puteai lua ajuns peste noapte singur printre străini, care pentru el puteau fi la fel de bine de pe planeta Jupiter, şi totuşi el părea cu totul în largul său, înconjurat de o aură de linişte, simţindu-se foarte bine în

compania propriei persoane şi fiind mereu împăcat cu sine. Sigur deţinea el înţelepciunea vreunei filosofii, deşi mai mult ca sigur nici nu ştia ce înseamnă o astfel de idee. Dar poate că pentru a fi cu adevărat filosofi ar trebui să nu ne mai străduim să trăim sau să gândim într-un fel anume. Imediat ce aud că un om sau altul spune despre el că este filosof, îl asemuiesc unei babe cu mintea aiurea şi mă gândesc că nu are toată ţigla pe casă.

Stând în camera aproape goală, cu focul mocnind plăcut ca de fiecare dată când, după ce trosneşte bine lemnul şi se încălzeşte aerul, rămân cărbunii aurii şi lumina lor firavă, cu umbre şi năluci ce începuseră a privi la noi doi pe la ferestre, cu furtuna ce urla afară în vârtejuri năprasnice, începură să mă cuprindă nişte simţăminte stranii. Mă luase pe neaşteptate o moleşeală, îmi dispăruse revolta aprigă pe care o nutream din toată inima mea sfărâmată şi braţele mele obosite împotriva lumii haine. Sălbaticul mă îmblânzise. Uite-l cum stătea, cu indiferenţa unei inocenţe neprihănite de ipocrizia şi amăgirea civilizaţiei. Era într-adevăr sălbatic şi oferea privirii o imagine cum nu mai văzusem, dar mă simţeam atras de el într-un mod necunoscut. Iar acele lucruri care pe alţii i-ar fi descurajat, pe mine mă atrăgeau ca nişte magneţi. Ia să încerc să-mi fac un prieten sălbatic, îmi zisei, căci cu creştinii nu poţi lega decât prietenii, din politeţe. Îmi trăsei scaunul lângă el şi îi făcui câteva semne prietenoase încercând în acelaşi timp să-i şi vorbesc. La început nu prea băgă în seamă eforturile mele, dar în curând, după ce zisei ceva despre cât de ospitalier fusese cu o seară în urmă, mă întrebă dacă şi în seara aceea urma să dormim împreună. I-am răspuns că da şi păru destul de încântat, poate chiar şi puţin măgulit.

Răsfoirăm împreună cartea şi încercai să îi explic despre ce era vorba în ea şi în cele câteva imagini pe care le conţinea, îi trezii astfel

curiozitatea şi începurăm să discutăm, cum ne pricepeam mai bine, despre ce era de văzut în acel oraş faimos în care ne aflam. Îi sugerai să tragem câteva fumuri şi el, scoţând punguţa şi toporişca, îmi oferi în tăcere pipa. Şi aşa stăturăm acolo, pufăind din pipă şi trecând-o întruna de la unul la altul.

Dacă mai rămăsese vreo urmă de nepăsare faţă de mine în sufletul păgânului, acest moment liniştit în care fumarăm o înlătură pe nesimţite şi devenirăm astfel buni prieteni. Părea că se apropiase de mine la fel de uşor şi de natural cum ajunsesem şi eu să mă simt apropiat de el, iar când terminarăm de fumat îşi lipi fruntea de a mea, mă luă de mijloc şi îmi zise că de atunci încolo eram căsătoriţi, ceea ce însemna, pe limba lui, că ne făcuserăm fraţi de cruce. Şi-ar fi sacrificat viaţa cu bucurie pentru mine dacă ar fi fost nevoie. Pentru un alt creştin, această prietenie apărută dintr-odată ar fi părut cam pripită şi ar fi fost privită cu neîncredere, dar pentru acest sălbatic simplu respectivele reguli nu însemnau nimic.

După cină şi încă o discuţie amiabilă însoţită de câteva pufăituri din pipă, urcarăm împreună în camera noastră. Îmi dărui căpăţâna uscată, scoase punguţa cu tutun şi, după ce scormoni prin ea, scoase vreo treizeci de arginţi, îi aşternu pe masă, îi separă cu grijă în două grămezi egale, împinse una dintre ele spre mine şi zise că era a mea. Mă pregăteam să protestez, dar îmi închise gura îndesându-mi bănetul în buzunarele pantalonilor. Le lăsai acolo. Se apucă după aceea să îşi îndeplinească ritualurile obişnuite, îşi scoase idolul şi dădu la o parte paravanul căminului. Înţelesei din semne că vrea neapărat să mă alătur lui, dar cunoscând despre ce era vorba, şovăii o clipă neştiind dacă să accept sau nu.

Eram un bun creştin, născut şi crescut în sânul dreptei biserici presbiteriene. Cum să mă apuc să mă închin la idoli de lemn cu sălbaticul acesta?

Dar ce înseamnă a te închina?, mă întrebai. Crezi tu, Ishmael, că Domnul atotputernic care a făcut cerul şi pământul, creştinii şi păgânii de-o seama, ar putea fi gelos pe o bucăţică amărâtă de lemn de abanos? Imposibil! Dar ce înseamnă totuşi a te închina? Să faci voia lui Dumnezeu, asta înseamnă. Şi care e voia lui Dumnezeu? Să te porţi cu aproapele tău cum ţi-ai dori să se poarte şi el cu tine, aceasta e voia Domnului. Acum, Queequeg era aproapele meu. Şi cum mi-aş fi dorit să se poarte el cu mine? Păi, mi-aş fi dorit să se închine cu mine în religia mea presbiteriană. Deci, trebuie să mă închin şi eu cu el în religia lui. Prin urmare, trebuie să mă fac idolatru. Aşa că aprinsei rumeguşul, înfipsei în altarul lui pe micul negru nevinovat şi-i oferii pesmet ars împreună cu Queequeg, mă ploconii de câteva ori în faţa lui, îl sărutai pe nas şi după ce împlinirăm ritualul ne băgarăm în pat, împăcaţi cu noi înşine şi cu toată lumea. Nu adormirăm însă fără să mai trăncănim puţin.

Nu ştiu cum se face, dar patul e cel mai bun loc pentru confidenţe între prieteni. Se zice că soţii îşi destăinuie cele mai ascunse simţiri unul altuia când se află împreună în pat şi unele perechi de bătrâni stau lungiţi până în zori depănând amintiri. Aşa stăteam şi noi, ca o pereche fericită în luna de miere.

11. Cămaşa de noapte

Stăteam întinşi în pat, vorbind şi aţipind din când în când, iar Queequeg îşi mai trântea drăgăstos picioarele bronzate şi tatuate peste mine, aşa de bine şi în largul nostru ne simţeam unul cu celălalt! Până la urmă, din cauză că trăncăneam întruna, ne pieri somnul de tot şi orice urmă de toropeală dispăru, astfel încât ne trezirăm de tot, deşi soarele nu avea să răsară decât mult mai târziu.

Aşa învioraţi ne simţeam, că nu mai puteam sta lungiţi şi încet-încet ne ridicarăm în capul oaselor, înveliţi bine, ne rezemarăm spinările de tăblia patului şi ne traserăm genunchii la piept băgându-ne nasurile între ei de parcă nu erau genunchi, ci sobe. Stăteam tare bine la căldură, mai ales că afară era frig şi nici în cameră nu era prea cald, căci nu făcuserăm focul. Ne simţeam bine mai ales fiindcă pentru a te bucura cu adevărat de căldură o părticică din corp trebuie să fie rece, după regula care zice că orice lucru bun pe lume e aşa fiindcă se află în contrast cu altceva. Nimic nu poate fi judecat dacă e comparat doar cu el însuşi. Dacă îţi zici că îţi e bine şi că aşa îţi e de ceva vreme, de-atunci încolo nu-ţi va mai fi. Dar dacă, după cum era cazul meu şi al lui Queequeg, ai nasul puţin îngheţat sau capul puţin rece, atunci te simţi cel mai bine şi simţi fără tăgadă că ţi-e cald. De aceea, cred că nu e bine să ai sobă în dormitor şi cred că bogaţii îşi fac singuri rău nelipsindu-se de luxul acesta. Cheia acestei plăceri este să nu stea nimic între căldura corpului tău şi frig în afară de pătură, ca tu să poţi zice că eşti singura scânteie dintr-un gheţar.

Stăteam de ceva timp ghemuiţi în acest fel, când mă gândii să deschid ochii; de obicei, când stau în aşternut noaptea şi chiar ziua, treaz sau dormind, îmi ţin mereu ochii închişi ca să pot simţi mai bine

plăcerea de a sta în pat. Niciun om nu poate fi conştient de propria sa persoană dacă stă cu ochii deschişi, căci se pare că întunericul este materia din care ne este plămădit sufletul; trupul ne este plămădit din lumină. Deschizându-mi ochii şi dând deoparte întunericul meu comod, mă izbi obscuritatea neplăcută în care era cufundată camera la miezul nopţii. Nu mă deranjă sugestia lui Queequeg de a aprinde o lumină, căci eram treji de-a binelea şi în plus mai dorea să şi tragă câteva fumuri din toporişcă. Cât de repede se înmoaie cele mai băţoase dintre principii când dragostea se cuibăreşte în sufletul omului; doar cu o noapte în urmă mă îngrozea să-l ştiu fumând lângă mine şi acum nimic nu-mi făcea mai mare plăcere, chiar dacă eram în pat, căci îl vedeam tare bucuros când trăgea din pipă. Nici nu-mi mai păsa de faptul că hangiul nu m-ar fi despăgubit în cazul unui incendiu. Nu-mi păsa decât de atmosfera intimă şi plăcută care se crease între doi prieteni adevăraţi ce împărţeau o pipă şi o pătură. Cu hainele jerpelite trase peste umeri treceam pipa de la unul la altul până ce se formă un nor de fum deasupra noastră, ca un baldachin luminat blând de lampa abia aprinsă.

Nu ştiu dacă acest baldachin plutitor îi amintise sălbaticului de tărâmuri îndepărtate, dar începu să povestească despre insula pe care se născuse, iar eu, nerăbdător să îi aud povestea, îl îndemnai să mi-o spună. Se învoi bucuros. Deşi atunci nu înţelegeam decât câteva dintre cuvintele pe care le rostea, am reuşit din alte poveşti pe care mi le-a spus după ce m-am obişnuit cu felul în care vorbea să pun toată istoria cap la cap şi să o aştern aici, deşi e mai mult o schiţă decât o poveste în toată regula.

12. Biografie

Queequeg se născuse pe insula Kokovoko, de undeva din sud-vest. Nu e trecută pe nicio hartă, cum se întâmplă de obicei cu locurile aievea.

Odinioară se plimba prin pădurile din ţara natală, îmbrăcat într-o fustă de iarbă din care caprele pe care le păştea ronţăiau de parcă ar fi fost un copăcel. Încă de atunci în sufletul ambiţiosului Queequeg se cuibărise dorinţa de a afla mai multe despre creştinătate, căci simpla vedere a câtorva harponieri nu-l mulţumise îndeajuns. Tatăl său era Mare Şef, rege. Unchiul său era Marele Preot, iar toate mătuşile din partea mamei erau nevestele celor mai de seamă războinici. Acest sălbatic prin venele căruia curgea sânge regal era de obârşie nobilă, dar înclinaţia spre canibalism cu care se născuse altera, în viziunea mea, aceste calităţi.

Când o navă plecată din Sag Harbour vizită golful tatălui său, Queequeg dori să se întoarcă odată cu corabia în ţinutul creştinilor, însă fu refuzat, căci echipajul era complet. Toate stăruinţele tatălui său şi toată influenţa sa regală nu îl înduplecară pe căpitan. Queequeg îşi jură însă că va urca într-un fel sau altul la bordul corăbiei. Aşa că se sui în canoe şi vâsli până la o strâmtoare pe unde ştia că va trece vasul pe drumul de întoarcere. De o parte a strâmtorii se afla un recif de corali şi în cealaltă parte era o limbă de pământ acoperită de un crâng de mangrove care creşteau în apă. Îşi ascunse bărcuţa în crâng, cu faţa spre apă, şi se ghemui cu vâsla în mână, aşteptând ca nava să apară. Iar când aceasta apăru, ţâşni fulgerător, ajunse în dreptul ei, se agăţă de lanţurile de pe margine şi scufundă cu o lovitură de picior bărcuţa. Apoi se căţără până pe punte, unde se trânti cât era de lung ţinându-se de un inel de punte şi jură să nu-şi dea drumul, chiar de vor voi să-l taie în bucăţi.

Degeaba îl ameninţă căpitanul că îl aruncă peste bord şi degeaba îi ţinu un cuţit peste încheieturile goale, gata să-i taie mâinile. Queequeg era fiu de rege şi nu voia să se clintească. Impresionat de voinţa lui de fier şi de dorinţa arzătoare de a cunoaşte creştinătatea, căpitanul se învoi în cele din urmă şi îl lăsă să călătorească pe corabie. Dar acest sălbatic de viţă nobilă, la fel ca orice prinţ creştin, nici nu văzu cabina căpitanului pe dinăuntru. Toată durata călătoriei dormi cu marinarii şi deprinse meşteşugul vânătorii de balene. Întocmai ca ţarul Petru, care s-a mulţumit, cu modestie, să lucreze în şantiere navale din jurul lumii, aşa şi Queequeg lăsă să se vadă că nu se simţea în vreun fel dezonorat dacă din această aventură va învăţa câte ceva pentru a-i lumina pe compatrioţii săi. Ceea ce îşi dorea el cel mai mult – îmi zise – era să înveţe printre creştini cum să facă pentru a-i ajuta pe oamenii săi să fie şi mai fericiţi decât erau şi chiar mai buni decât înainte. Din păcate, din experienţa de pe balenieră înţelese că şi creştinii puteau fi răi şi nefericiţi, şi asta chiar mai mult decât păgânii tatălui său. Ajuns în cele din urmă în Sag Harbour, văzu ce făceau marinarii pe acolo. Porni apoi spre Nantucket şi văzu cum îşi cheltuiesc solda şi în cele din urmă renunţă. Îşi zise că lumea e la fel de rea peste tot: „Tot păgân o să mor.”

Astfel, rămas idolatru în adâncul inimii, continuă să trăiască printre creştini, le purtă hainele şi încercă să le vorbească limba aceea păsărească. De aceea se purta aşa de ciudat, deşi era de ceva vreme printre creştini. Îl întrebai prin semne dacă nu dorea să se întoarcă acasă şi să se urce pe tron, căci mai mult ca sigur tatăl său murise, fiind deja înaintat în vârstă şi şubred cu sănătatea şubrezită încă de când plecase el. Îmi răspunse că nu, încă nu, şi adăugă că se temea oricum că creştinismul sau, mai bine zis, creştinii îl schimbaseră şi îl făcuseră nepotrivit pentru o

astfel de onoare, căci pe tronul ţării sale, vreme de treizeci de domnii, nu se urcaseră decât păgâni sadea. Odată şi-odată se va întoarce, atunci când se va simţi pur din nou. Acum însă avea de gând să colinde mările şi să-şi scalde picioarele în toate cele patru oceane ale lumii. Harponier îl făcuseră, harponier va fi, iar sceptrul său îi va fi suliţa ascuţită.

Îl întrebai ce avea de gând să facă în viitorul apropiat şi îmi răspunse că voia să plece iar pe mare, căci acesta îi era meşteşugul. Auzind acestea, îi dezvăluii că şi eu tot pe o balenieră doream să mă îmbarc şi îi povestii că voiam să plec din Nantucket, căci acela era portul cel mai potrivit de unde să-mi încep aventura ca harponier. Hotărî pe dată că va veni cu mine pe insulă, se va îmbarca pe aceeaşi corabie, va sta cu mine de cart, se va urca în aceeaşi barcă, va mânca din aceeaşi mâncare, ce să mai, îmi va fi alături prin orice întâmplare aş trece, legându-ne să ne bucurăm împreună de ce avea mai bun de oferit fiecare din cele două lumi diferite din care proveneam. Mă învoii bucuros, căci, lăsând la o parte dragostea ce i-o purtam acum lui Queequeg, nu era de trecut cu vederea nici faptul că el era un harponier experimentat şi mi-ar fi fost de mare folos, mai ales că eu nu ştiam mai nimic despre vânătoarea de balene, deşi eram obişnuit cu marea, căci lucrasem multă vreme pe nave de comerţ.

Când termină povestea şi trase ultimul fum din pipa aproape stinsă, Queequeg mă îmbrăţişă, îşi lipi fruntea de a mea şi, suflând în lumânare, ne întoarserăm cu spatele unul la altul şi adormirăm.

13. Roaba

Ziua următoare, lunea, după ce vândurăm căpăţâna uscată unui frizer care voia să o folosească drept suport pentru peruci, plătii hangiului ce aveam de plătit pentru mine şi pentru Queequeg cu banii lui. Hangiul, care rânjea întruna, păru amuzat foarte, ca de altfel şi ceilalţi clienţi, de noua prietenie dintre mine şi canibal, mai ales după cum reacţionasem eu la auzul acelei poveşti aiurite pe care mi-o spusese Peter Coşciug despre cel cu care mă întovărăşisem acum.

Împrumutarăm o roabă în care ne puserăm lucrurile, adică traista mea de cârpă şi bocceaua, şi hamacul lui Queequeg, şi o pornirăm spre cheiuri, unde era ancorată „Turbăria", micul şunăr care mergea spre Nantucket. Oamenii care ne ieşeau în cale se holbau la noi, nu atât la Queequeg, căci erau obişnuiţi cu astfel de sălbatici prin părţile acestea, cât la amândoi, căci eram o pereche cum nu mai văzuseră. Nu îi băgarăm în seamă şi ne continuarăm drumul împingând roaba pe rând, în timp ce Queequeg se mai oprea din când în când să-şi aranjeze vârful harponului în învelitoare. Îl întrebai de ce căra aşa un obiect greu după el, căci eu credeam că fiecare navă are harpoanele ei. Îmi răspunse că da, în mare parte aveam dreptate, dar lui îi plăcea harponul său, căci avea încredere că e bun, fiindcă îl folosise de atâtea ori în lupte periculoase şi de tot atâtea ori se înfipsese fără greutate în inimile balenelor.

Adică, la fel cum fac secerătorii când se duc pe câmpurile stăpânilor cu propriile secere, deşi nu îi obligă nimeni să le aducă de acasă, aşa prefera şi Queequeg, având motivele sale, propriul harpon.

Trecând roaba de la mine la el începu să-mi zică o istorioară amuzantă despre prima roabă pe care o văzuse. Se întâmpla în Sag Harbour. Se pare că roaba îi fusese împrumutată de către proprietarul

navei pentru a-şi duce cufărul greu până la pensiunea unde se cazase. Ca să nu pară încurcat, deşi de fapt nu ştia nici măcar de unde să o apuce, omul nostru se propti hotărât cu pieptul pe ea, o apucă bine cu braţele, o ridică pe umeri şi urcă aşa pe chei. „Vai, zisei eu, cum să faci una ca asta? N-au râs oamenii de tine?”

La auzul acestor cuvinte, începu o altă poveste. Poporul de pe insula Kokovoko, se pare, toarnă laptele înmiresmat stors din mai multe nuci de cocos într-o tigvă mare ca într-un vas de servit. Acest vas e aşezat ca ornament în mijlocul preşului împletit pe care se ţine ospăţul. Odată acostase lângă insulă o mare corabie de negoţ şi căpitanul ei, părând a fi un om distins pentru un comandant de navă, fu invitat la ospăţul de nuntă al surorii lui Queequeg, o prinţesă frumuşică de vreo zece ani. Ei bine, când toţi mesenii se adunaseră în coliba din beţe de bambus a miresei, căpitanul intră şi, aşezat fiind la loc de onoare, se aşeză în faţa vasului, între Marele Preot şi Maiestatea Sa Regele, tatăl lui Queequeg. După ce se rosti binecuvântarea, căci şi popoare ca al lui Queequeg spun astfel de rugăciuni - deşi mi-a explicat el că, în timp ce noi ne uităm la farfurii, ei privesc spre cer unde şade cel ce le-a dăruit bucatele –, ei bine, după ce se rosti binecuvântarea, Marele Preot deschise ospăţul cu o ceremonie veche de când lumea: îşi înmoaie degetele sfinte în vas pentru a sfinţi băutura înainte ca mesenii să o guste. Văzându-se aşezat lângă Preot şi trăgând cu ochiul la ritul săvârşit, fiind, vezi Doamne, căpitan de navă şi deci mai de seamă decât un amărât de rege insular, chiar în casa acestuia, ei bine, căpitanul se apucă să îşi cureţe mâinile în bol crezând că e un vas de spălat. „Ce crezi tu?
Oamenii mei, au râs şi ei?”

În cele din urmă, după ce plătirăm călătoria şi ne urcarăm bagajele, ne îmbarcarăm şi noi la bordul şunărului. Ridicând velele, alunecă lin pe râul

Acushnet, lăsând în urmă New Bedfordul, care se ridica în terasamente de străzi pe care licăreau în aerul rece copacii acoperiţi de gheaţă. Pe chei se înălţau munţi întregi de butoaie puse unul peste celălalt şi de-a lungul docurilor se odihneau una lângă alta baleniere care colindaseră lumea întreagă, în timp ce de pe altele se auzeau muncind tâmplarii şi dogarii şi se ridicau în aer sunetele forjelor în care duduia focul pentru a fi topită smoala, toate acestea stând mărturie a unei noi croaziere; căci odată ce se termină o călătorie primejdioasă începe o alta şi după ce se sfârşeşte şi a doua începe o a treia, şi tot aşa pentru totdeauna. Aşa e truda pământeanului - veşnică şi chinuitoare.

Când ajunserăm în larg, briza se mai împrospătă şi se răci, iar mica „Turbărie" începu să arunce spuma mării încoace şi încolo ca un mânz ce-şi scutură botul înspumat de efort. Cum mai trăgeam în piept duhoarea care venea dinspre ţărmul înrăit, bătătorit de copitele sclaviei diavoleşti! Mă întorsei să admir măreţia apei al cărei luciu nu poate fi întinat de astfel de urme.

Queequeg părea că se bucură şi se îmbată de aerul proaspăt ca şi mine. Nările i se umflaseră şi dinţii ascuţiţi se dezveliseră în zâmbet. Mergeam din ce în ce mai repede şi, luându-ne avânt, vasul se închină în faţa rafalelor, ploconindu-se ca o sclavă în faţa sultanului. Când se apleca într-o parte, alunecam şi noi; toate parâmele tremurau ca nişte vergele şi cele două catarge înalte se legănau ca trestia în vânt. Aşa de pătrunşi eram de spectacolul mării pe care îl urmăream de la botul vasului că nici nu observarăm că oamenii se zgâiau batjocoritor la noi ca nişte mojici, minunându-se că doi oameni ca noi erau aşa de buni prieteni, de parcă un alb ar fi mai de seamă decât un negru. Erau şi nişte ţopârlani şi câţiva găgăuţă printre ei, care după purtări păreau că acum picaseră din mijlocul pădurii. Queequeg îl prinse pe un flăcău care îl îngâna pe la spate şi îmi zisei că până aici îi

fuse ţărănuşului. Lăsând harponul deoparte, sălbaticul puternic îşi puse mâinile pe el şi cu o iscusinţă şi o forţă nemaivăzute îl ridică deasupra capului, îl răsuci în aer şi îl lăsă să-i cadă la picioare, după care se întoarse şi îşi aprinse pipa, trase câteva fumuri şi mi-o dădu şi mie.

— Căpitane! Căpitane!, strigă flăcăul alergând într-un suflet spre comandant. Căpitane, căpitane, uite ce mi-a făcut diavolul ăsta.

— Domnule, tu de colo!, strigă căpitanul uscăţiv, şi se apropie ţanţoş de Queequeg. Ce-ţi veni să faci una ca asta? Nu-ţi dai seama că puteai să-l omori?

— Ce zice la mine?, mă întrebă Queequeg întorcându-se liniştit spre mine.

— Zice că mai ce l-ai omorât, îi explicai şi arătai înspre nătăfleţ.

— Eu omorât la el!, zise Queequeg cu mirare, şi-şi schimonosi faţa ca să-şi arate dispreţul. Aş! El peştişor mititel. Queequeg nu omorât la peştişori mititei, Queequeg omorât la balene mari!

— Uite ce-i, se-nfurie căpitanul, eu omorât la TINE, sălbaticule, dacă te mai ţii de astfel de isprăvi. Aşa că vezi-ţi de treaba ta!

Dar se întâmplă că tocmai atunci căpitanul fu cel care nu-şi văzu de treaba lui. Vântul umflase vela mare şi sfâşiase parâma care o ţinea, iar acum scondrul de lemn mătura puntea dintr-o parte într-alta. Bietul flăcău pe care îl bruftuluise Queequeg mai devreme fu aruncat peste bord. Toată lumea se agita speriată pe punte, dar nu se încumeta nimeni să înşface prăjina şi s-o ţină locului, căci se zbătea când spre dreapta, când spre stânga, asemenea unei pendule uriaşe gata-gata să se rupă în bucăţi. Nu se făcea nimic fiindcă nu se putea face nimic şi toată lumea se adăposti sub punte privind cu groază la scondrul care semăna din ce în ce mai mult cu falca de jos a unei balene fioroase. În toată nebunia care se iscase, Queequeg se lăsă pe vine, se târî până lângă prăjină, prinse o frânghie pe care o legă

de parapet, după care făcu din capătul celălalt un fel de lasou şi prinse scondrul chiar când trecu peste capul său. Când scondrul se smuci din nou, frânghia îl fixă şi astfel furăm salvaţi. Vântul umflă din nou velele şunărului şi, în timp ce toţi oamenii curăţau puntea, Queequeg se dezbrăcă până la brâu şi sări în apă încordându-se ca un arc perfect întins. Timp de mai bine de trei minute înotă ca un câine, aruncându-şi amândouă braţele înainte deodată şi scoţându-şi din când în când umerii zdraveni din spuma îngheţată a apei. Mă uitam la voinicul meu prieten, dar nu vedeam pe cine încerca să salveze. Flăcăul se dusese la fund. Ieşind drept din apă, Queequeg se uită înjur şi, văzând cum stă treaba, se scufundă la loc şi dispăru. După câteva minute ieşi iar la suprafaţă, lovind apa cu o mână în timp ce cu cealaltă trăgea după el trupul fără simţire al băiatului. Îi traserăm înapoi în barcă şi nătăfleţul îşi veni în fire. Toţi oamenii îl lăudară pe Queequeg şi ziseră despre el că e un om de nădejde, iar căpitanul îi ceru scuze. De atunci şi până când se scufundă pentru ultima oară în viaţă mă ţinui ca scaiul de el. De câtă nesăbuinţă inocentă dăduse dovadă! Nici nu credea că merită vreo distincție de la Societatea Umanității şi Mărinimiei. Ceru doar apă dulce cu care să îşi spele sarea de pe trup, se îmbrăcă în haine uscate, îşi aprinse pipa şi se sprijini de parapet uitându-se blajin la cei din jur, zicându-şi parcă: „Oamenii sunt la fel în toate colţurile lumii. Noi, canibalii, trebuie să avem grijă de creştinii ăştia.”

14. Nantucket

Călătoria fu de aici încolo liniştită şi nu se mai întâmplă nimic vrednic de povestit. Ajunserăm deci în Nantucket după o călătorie bună. Ah, Nantucket! Dacă scoţi harta şi te uiţi pe ea poţi vedea cât de colţuroasă e, cum stă ca o stâncă în larg, mai singuratică decât farul Eddystone. Priveşte-o! E o moviliţă de nisip, toată numai plajă. Găseşti acolo mai mult nisip decât ai putea să iroseşti douăzeci de ani în loc de hârtie sugativă. În glumă, oamenii zic că pe insulă nu creşte nimic verde şi aduc ciulinii din Canada; că trebuie să trimită peste mări pentru un cep ca să astupe gaura dintr-un butoi de ulei; că oamenii umblă cu lemnul de parcă ar umbla cu bucăţi din Sfânta Cruce, aşa de multă grijă au.

Se zice că plantează ditamai ciupercile în faţa casei ca să se ascundă la umbra lor de arşiţa verii; că un smoc de iarbă e ca o oază şi, dacă dai de trei smocuri în acelaşi loc, poţi zice că te plimbi prin prerie; că poartă rachete ca să nu se afunde în nisip întocmai ca şi cei din Laponia în zăpadă. Se spune că sunt aşa de izolaţi, îndepărtaţi şi înconjuraţi de apă din toate direcţiile că pe mesele şi scaunele lor se prind scoici ca de carapacele broaştelor ţestoase. Ei bine, poveştile astea nu arată de fapt decât că Nantucket e un loc aparte şi diferit de, să zicem, Illinois.

Există o legendă despre cum a luat fiinţă aşezarea aceasta când au venit pe insulă oamenii-roşii. Se spune că, în vremuri de demult, peste coasta numită azi New England se coborî un vultur şi înşfăcă un bebeluş indian. Părinţii îndureraţi nu putură decât să se uite cum vulturul le duce copilul în gheare peste ape. Fără să stea pe gânduri, se suiră în canoe şi se luară după el. După o călătorie plină de primejdii, descoperiră insula şi pe insulă

un mic schelet albit de soare - ce mai rămăsese din copilaşul lor.

Cum să te mai miri că aceşti oameni supravieţuiesc din ce le oferă marea. La început adunară raci şi scoici de pe nisip, apoi prinseră curaj şi aruncară plase să prindă scrumbii. Căpătând deprindere, se urcară în bărci şi prinseră cod. În cele din urmă, îşi construiră o întreagă flotă şi se puseră a străbate necontenit lumea în lung şi-n lat, ajungând până la Strâmtoarea Behring, războindu-se tot lungul anului cu muntele acela de carne, singurul suflet care prin maiestuozitatea sa a supravieţuit potopului, cel mai monstruos şi mai de temut animal. Mastodontul care se întrece în măreţie cu înălţimea Himalayei, înzestrat cu o asemenea putere că nici nu îşi dă seama de ce e în stare, astfel că momentele când se sperie sunt mai de temut decât cele când atacă fără teamă și fără milă.

În acest fel reuşiră aceste suflete din Nantucket, aceşti pustnici ai mării, să se ridice din muşuroiul lor nisipos şi să cucerească oceanele cum a cucerit Alexandru cel Mare uscatul, împărţind întinderile Atlanticului, Pacificului şi Indianului între ei întocmai cum a împărţit mârşava alianţă[8] Polonia. Americanii n-au decât să lipească Mexicul de Texas şi Cuba de Canada, iar englezii pot să năvălească peste India şi să o ocupe în întregime, fluturându-şi steagul victorioşi. Cei din Nantucket stăpânesc mai mult de două treimi din întinderea pământului, căci a lor este marea cu tot ce se află în ea şi domnesc peste ea aidoma împăraţilor care stăpânesc peste imperii. Ceilalţi marinari nu au decât dreptul de a naviga în apele acestea. Navele de comerţ sunt doar poduri peste apă şi nimic mai mult, cum şi cele de război sunt doar forturi.

Chiar şi piraţii atacă alte nave, fără a se folosi de mare ca să trăiască. Numai cei din Nantucket trăiesc pe mare şi cu marea se luptă zi de zi. Numai ei sunt, cei care se coboară la mare în

corăbii, după cum spune Biblia, numai ei ară apa de parcă ar fi o plantaţie. Acolo e casa lor, acela le e meşteşugul pe care niciun al doilea potop nu l-ar distruge deşi ar îneca toate milioanele de oameni ale Chinei. Trăiesc pe mare cum trăieşte cocoşul în prerie şi se caţără pe valuri ca vânătorii de capre negre pe Alpi. Nu văd uscatul cu anii, astfel că atunci când ajung acasă nici nu mai recunosc mirosul şi îi încearcă un simţământ straniu, de parcă ar fi pus piciorul pe Lună şi nu pe pământul de baştină. Pescăruşul îşi strânge aripile la apus, se cuibăreşte între valuri şi adoarme legănându-se pe ele. Aşa şi omul din Nantucket, când se aşterne noaptea şi se află pe mare, îşi strânge velele şi se culcă, în timp ce sub perna sa vuieşte tumultul mării pe care o colindă turme de morse şi balene.

15. Supa de peşte

Se înserase bine când „Turbăria” acostă liniştită, iar eu şi Queequeg coborârăm pe uscat. Nu mai puteam face nimic până dimineaţă în afară de a ne găsi un loc unde să dormim şi să mâneam. Hangiul de la „Balena Scuipătoare” ne zisese să înnoptăm la hanul vărului său Osea[9] Hussey, care se numea „La cazane”, căci, ne asigurase el, vărul Osea – cum îi zicea – ţinea una dintre cele mai bune pensiuni din întregul Nantucket şi pe deasupra era vestit pentru supa de peşte pe care o servea.

Pe scurt, ne dădu de înţeles că nu puteam nimeri mai bine acolo unde ne duceam decât la hanul vărului său. Îndrumările sale însă, cum că trebuia să ţinem un şopron mare şi galben la tribord până dăm de o bisericuţă albă la babord şi după aceea să o ţinem pe aceasta la babord până dăm colţul la trei grade tribord şi de acolo putem să întrebăm primul trecător care ne iese în cale, ei bine, aceste îndrumări ameţitoare nu făcură decât să ne încurce de la început, căci Queequeg insista că şopronul cel galben, primul nostru reper, trebuia să fie la babord, în timp ce eu înţelesesem de la Peter Coşciug că trebuia să fie la tribord. După ce bâjbâirăm o vreme prin întuneric şi deşteptarăm câţiva băştinaşi bătându-le la uşă şi întrebându-i pe unde să o luăm, ajunserăm la hanul care fără urmă de tăgadă se numea „La cazane”.

Două oale enorme de lemn spoite cu catran şi agăţate de toartele cât urechile de măgar se legănau de lemnele încrucişate ale unui catarg vechi înfipt în dreptul intrării. Lemnele orizontale fuseseră tăiate astfel că acum catargul semăna nici mai mult, nici mai puţin decât cu o spânzurătoare. Se prea poate să mă fi lăsat impresionat cam uşor de aceste semne, dar nu mă puteam opri să nu mă zgâiesc la spânzurătoarea din faţa mea copleşit de o presimţire rea. Îmi ţineam gâtul aşa de încordat

în timp ce o priveam, că îmi şi înţepenise. Erau două spânzurători, DOUĂ: una pentru mine şi una pentru Queequeg. „De rău augur, îmi zisei, că prima oară când ajunsei într-un port de baleniere trăsei la un om numit Coşciug, când mă dusei la biserica vânătorilor de balene se holbară la mine plăci mortuare, iar aici dădui peste o spânzurătoare şi pe deasupra şi peste două cazane de smoală! Să fie acestea semne că mă îndrept spre iad?”

Din gândurile acestea sumbre mă scoase apariţia unei femei pistruiate, cu păr spălăcit şi îmbrăcată într-o rochie galbenă, care stătea pe veranda hanului sub un felinar roşiatic şi cam chior, care se legăna încet şi care îmi părea a semăna cu un ochi rănit. Femeia se ciondănea cu un om îmbrăcat într-o cămaşă purpurie de lână.

— Ia vezi-ţi de treaba ta, îi zise bărbatului, sau poate vrei să te croiesc?

— Hai, Queequeg, să mergem. Dumneaei trebuie să fie doamna Hussey.

Şi chiar aşa se dovedi a fi. Domnul Osea Hussey era dus de acasă, dar rămăsese doamna Hussey, care era în stare să se ocupe de toate. După ce îi spuserăm că dorim găzduire şi ceva de mâncare, doamna, lăsând cearta pentru mai târziu, ne duse într-o cameră micuţă şi, după ce ne aşeză în grabă la o masă pe care zăceau încă resturile de la un alt mesean, se întoarse spre noi şi ne întrebă:

— Scoică sau cod?

— Ce aţi zice de cod, doamnă?, întrebai eu încercând să fiu cât mai politicos.

— Scoică sau cod?, repetă întrebarea.

— O scoică la cină? O scoică rece, asta vreţi să ziceţi, doamnă Hussey? Cam rece şi cam sărăcăcioasă cină pentru o noapte rece de iarnă, nu credeţi, doamnă Hussey?

Dar fiindcă era grăbită să se ia iar la harţă cu bărbatul acela cu cămaşă purpurie care o aştepta încă la intrare şi părând să audă doar „scoică” dintre toate cuvintele pe care i le adresasem,

doamna Hussey deschise în grabă o uşă ce dădea spre bucătărie şi, strigând tare „scoică pentru doi”, se făcu nevăzută.

— Queequeg, zisei eu, crezi că ne ajunge nouă o scoică împărţită la doi?

În scurt timp însă, dinspre bucătărie începură să vină aburi aromaţi care risipiră dezamăgirea noastră. Iar când supa aburindă ajunse la masă, descoperirăm delicioasa cheie a misterului. Supa era făcută din mici scoici zemoase, puţin mai mari decât alunele de pădure, amestecate cu pesmet şi bucăţele de carne de porc uscată şi asezonată din plin cu unt, sare şi piper. Fiindcă veniserăm înfometaţi din călătoria friguroasă, iar această mâncare de peşte era preferata lui Queequeg şi mai cu seamă fiindcă supa era delicioasă, o înfulecarăm imediat. După ce terminarăm, amintindu-mi cum ceruse doamna Hussey supa la bucătărie, mi-a dat prin cap să fac o şotie. Mă dusei la uşa bucătăriei şi, pe un ton hotărât, spusei „cod” după care mă întorsei la locul meu. În câteva clipe, ne îmbătară iar aburii de mai dinainte, de data aceasta cu altă aromă, şi imediat ajunse în faţa noastră o minunată supă de cod.

Ne apucarăm din nou de treabă şi, în timp ce ne umpleam lingurile cu supă, eu mă gândeam dacă nu cumva lichidul delicios are o înrâurire nefastă asupra capului. „Cum era vorba aceea zeflemitoare despre oameni cu cap de peşte?”

— Ia uite, Queequeg, ăla nu-i un ţipar la tine-n farfurie? Unde ţi-e harponul?

Se părea că te afli pe fundul mării, printre peşti „La cazane”, care îşi merita pe bună dreptate numele, căci la bucătărie fierbeau întruna oalele cu supă. Supă la micul dejun, supă la prânz şi supă la cină, încât te aşteptai să îţi crească solzi pe piele. Bătătura din faţa casei era pavată cu cochilii de scoici, doamna Hussey purta la gât un colier de care atârna scheletul unui cod, iar Osea Hussey îşi ţinea condicile legate în piele de rechin. Şi laptele

avea gust de peşte, mister pe care nu l-am putut dezlega decât mai târziu, pe când mă plimbam întro dimineaţă printre bărcile pescarilor şi văzui vaca cea vărgată a lui Osea păscând rămăşiţe de peşte şi mergând agale pe nisip cu picioarele înţepenite în câte un cap de peşte, arătând, drept să zic, cam şleampătă.

După ce isprăvirăm de mâncat, ni se dădu o lampă şi ni se spuse cum să ajungem cel mai repede în pat. Dar chiar când să începem a urca scările doamna Hussey întinse mâna şi îi ceru lui Queequeg să îşi lase harponul la ea. Nu voia să audă de harpoane la ea în han.

— De ce nu?, întrebai eu. Orice vânător adevărat doarme cu harponul la cap. De ce să nu îi daţi voie?

— Fiindcă e periculos, de-aia, răspunse ea. De când cu tânărul Stigg, când s-a înturnat din blestemata aia de călătorie, de plecase de patru ani şi jumătate şi n-a adus înapoi decât trei butoaie de olei, de l-au găsit mort aici sus la primul cat cu harponul în coaste, să ştiţi că de atunci nu mai las pe nimeni să urce cu armele aistea periculoase noaptea în cameră. Deci, domnule Queequeg (se pare că-i învăţase numele), ieu eu fierătania şi ţi-o ţin până de dimineaţă. Dar ia ziceţi, supă de scoică sau de cod - mâine la micul dejun?

— Şi una, şi alta, zisei eu. Şi haideţi să adăugăm şi vreo doi heringi marinaţi, aşa, să mai schimbăm ceva.

16. Corabia

Ajunşi în pat, începurăm să ne facem planuri pentru a doua zi. Dar spre marea mea mirare, Queequeg îmi spuse că se sfătuise cu Yojo, căci aşa se numea micul lui zeu negru, şi Yojo îi spusese chiar de câteva ori - şi insistase foarte tare în această privinţă - ca în loc de a merge amândoi în port să căutăm o corabie pe care să ne îmbarcăm, Yojo porunci să mă duc numai eu, cum poruncise şi ca noi să ne împrietenim. Ştia deja pe ce corabie trebuia să mă îmbarc, iar eu, Ishmael, voi da negreşit peste acea corabie şi va părea a fi din pură întâmplare. Iar odată găsită nava, va trebui să mă îmbarc fără să-mi pese de ce va face Queequeg.

Am uitat să spun că Queequeg se încredea în multe privinţe în judecata lui Yojo şi în prezicerile sale şi îl iubea şi îl respecta din tot sufletul ca pe un zeu milos care dorea binele tuturor, dar nu reuşea întotdeauna să aducă la îndeplinire toate planurile sale bine intenţionate. Însă planul acesta de a decide de unul singur pe ce corabie să ne îmbarcăm nu îmi plăcea deloc. Eu îmi pusesem baza mai ales în priceperea lui Queequeg de a găsi corabia cea mai potrivită care să ne poarte pe noi şi averile noastre pe mare în siguranţă. Dar toate văicărelile mele nu îl înduplecară deloc pe Queequeg și mă văzui obligat să fac cum mi se spusese. Aşadar mă pregătii să rezolv această treabă îmbărbătat de un val de energie şi vigoare şi convins că mă voi achita repede de această sarcină neînsemnată. A doua zi în zori plecai lăsându-l pe Queequeg închis cu Yojo în mica noastră cameră, căci se pare că în acea zi era un fel de post mare sau Ramadan, în orice caz o zi de post, smerenie şi rugăciune.

Ce anume făcea nu aflai niciodată, căci, deşi îmi dădui silinţa, nu putui înţelege riturile credinţei

sale. Lăsându-l deci postind, cu toporişca lui şi cu idolul încălzindu-se la focul din rumeguş, mă dusei înspre docuri.

După ce hoinării o bună bucată de timp şi întrebai în stânga şi în dreapta, aflai că erau trei corăbii care plecau pe mare timp de trei ani: „Diavoliţa”, „Delicatesa” şi „Pequod”. Nu ştiu de la ce venea „Diavoliţa”. „Delicatesa” – se înţelege de la sine, iar „Pequod”, se ştie, se numea astfel după un trib cunoscut de indieni din Massachusetts, acum stins ca şi străvechiul trib Medes. Mă tot învârtii pe lângă „Diavoliţa”, plecai să mă uit şi la „Delicatesa” şi urcai în cele din urmă la bordul lui „Pequod”; mă uitai în jur o vreme şi mă convinsei că aceasta era nava potrivită pentru noi.

Probabil că ai mai văzut, ca şi mine, corăbii ciudate la viaţa ta: bărci cu vele pătrăţoase, imense jonci japoneze cu pupa înaltă, galioane dreptunghiulare ca untierele, şi câte şi mai câte.

Dar crede-mă pe cuvânt că nu ai dat ochii niciodată cu o navă bătrână aşa de ciudată cum era această bătrână „Pequod”. Era făcută după vechiul obicei, era mai mică decât te-ai fi aşteptat, şi avea o înfăţişare crâncenă, căci era însemnată şi lovită de taifunurile din toate cele patru oceane. Carena era aspră şi tuciurie ca pielea unui grenadier francez greu încercat atât în arşiţa Egiptului, cât şi în gerul Siberiei. La bătrâna sa proră creşteau alge ca o barbă. Catargele - cele noi făcute în Japonia căci cele vechi căzuseră lovite de furtună – stăteau mândre ca şi cei trei regi din Cologne[10]. Punţile vechi se văluriseră şi se tociseră ca lespedea bătută de pelerini a Catedralei din Canterbury, unde fusese vărsat sângele arhiepiscopului Becket.

Dar acestor detalii învechite le fură adăugate şi lucruri noi şi minunate care ţineau de afacerea cumplită căreia i se dedicase mai mult de jumătate de secol. Bătrânul căpitan Peleg, care fusese mulţi ani secund pe acest vas înainte să ajungă să-şi

comande propria corabie şi în cele din urmă să se retragă şi să se mulţumească a fi coproprietar al lui „Pequod”, ei bine acest bătrân Peleg adăugase şi înfrumuseţase, cât timp fusese secund, înfăţişarea grotescă a corăbiei şi o împodobise cu fel de fel de materiale şi obiecte stranii, astfel că nimic nu se putea compara cu ea decât poate patul şi scutul lui Torkhill - Hake, care îşi cioplea în lemn isprăvile de vitejie. Era împodobită aidoma unui împărat etiopian de gâtul căruia atârnă coliere impresionante din colţi de fildeş. Era ceva nemaivăzut corabia aceasta, acest canibal meşteşugit de mâna omului care atrăgea cu şiretenie duşmanii pentru a le sfărâma oasele într-o clipită.

De jur împrejur, în loc de parapete, erau înfipţi dinţi de balenă astfel că păreau o nesfârşită falcă de caşalot, iar de aceşti colţi înfipţi ca nişte stâlpi erau prinse velele şi pârghiile ca nişte muşchi şi tendoane de cânepă. Velele nu erau trecute prin scripeţi de lemn, ci erau manevrate cu măiestrie prin scripeţi de fildeş de mare. În chip de timonă se ridica semeaţă o cârmă lucrată dintr-o singură bucată de os provenit din falca de jos a duşmanului vechi de când lumea. Cel care conducea corabia de la cârma aceea se simţea ca tătarul ce-şi struneşte armăsarul focos trăgându-l de zăbală. Un vas pe cinste, dar care aducea o anume tristeţe. Toate lucrurile măreţe au în ele puţină tristeţe.

Mă uitai pe punte căutând pe cineva în măsură să-mi asculte dorinţa de a mă îmbarca pe corabie pentru a lua parte la călătorie, dar nu văzui pe nimeni. Îmi sări însă în ochi un fel de cort, mai mult un wigwam indian, aşezat în spatele catargului. Părea a fi ridicat provizoriu, cât dura şederea în port. Era o construcţie conică, înaltă de vreo zece picioare, cu un schelet din stinghii de os negru şi moale, luat pesemne din fălcile unei Balene de Groenlanda.

Sprijinite cu capătul mai lat pe punte, aşchiile de os erau aşezate în cerc şi înclinate una spre cealaltă, unindu-se in vârf într-un moţ stufos, unde fibrele lungi şi moi ale osului se legănau în bătaia vântului asemenea cozii purtate de indienii Pottowattamie Sachem. Cortul avea o deschidere triunghiulară îndreptată spre proră, astfel că acela dinăuntru putea vedea încotro se îndreaptă nava.

La adăpostul acestui cort îl găsii în cele din urmă pe cel care părea a fi căpitanul care, dat fiind că era ora prânzului şi marinarii lăsaseră munca, se bucura de un moment de răgaz de la datoria sa. Stătea aşezat într-un scaun demodat din lemn de stejar, sculptat pe toată suprafaţa sa cu nişte forme nedesluşite, iar şezutul era împletit din aceeaşi materie elastică din care era ridicat şi scheletul cortului.

Nimic din înfăţişarea omului înaintat în vârstă nu sărea în evidenţă: era bronzat şi bine făcut, ca mai toţi lupii de mare, şi era înfofolit într-o pelerină albastră croită după felul quakerilor; doar în jurul ochilor se vedea un păienjeniş miniatural de riduri cu care se pricopsise probabil de la nenumăratele furtuni prin care trecuse de-a lungul călătoriilor sale când vântul îi bătuse în faţă şi îi făcuse muşchii ochilor să se strângă.

Astfel de riduri îndârjesc şi mai tare privirea atunci când omul se încruntă.

— Dumneavoastră sunteţi căpitanul navei? întrebai apropiindu-mă de cort.

— Să zicem că da. Ce treabă ai tu cu căpitanul?

— Mă gândeam să mă îmbarc pe corabie.

— Aşa te gândeai, ai? Văd că nu eşti din Nantucket; ai fost vreodată pe o corabie care stă să se scufunde?

— Nu, domnule, nu am fost.

— Nu ştii mare lucru despre vânătoarea de balene, ai?

— Nu ştiu nimic, domnule. Dar sunt încredinţat că o să deprind repede meseria. Am fost de câteva

ori pe nave de negoţ şi…

— La naiba cu negoţul! Nu-mi vorbi tu mie de negoţ! Vezi piciorul ăsta? O să-l vezi mai bine deatât dacă îi mai dai mult cu navele de negoţ. Auzi la el, nave de negoţ! Bănuiesc că te mândreşti tare că ai lucrat pe navele astea. Dar, ia zi-mi, de ce vrei tu să pleci la vânătoare de balene, ai? E ceva necurat la mijloc, ai? Nu oi fi vreun pirat? L-oi fi jefuit pe ultimul căpitan, te pomeneşti! Nu cumva ţi-a dat prin cap să omori tot echipajul când te-oi vedea în larg?

Susţinui sus şi tare că nimic din toate acestea nu era adevărat. Văzui că în spatele acestor ocolişuri glumeţe ale bătrânului quaker din Nantucket se ascunde neîncrederea unui insular bănuitor faţă de toţi străinii, în afară de cei veniţi de la Capul Cod sau de la Vineyard.

— De ce vrei să pleci la vânătoare până la urmă? Vreau să ştiu asta înainte să te iau pe corabie.

— Vreau să văd ce înseamnă cu adevărat vânătoarea de balene. Vreau să văd lumea.

— Vrei să vezi ce înseamnă, ai? Ai dat cu ochii de căpitanul Ahab[11]?

— Cine e căpitanul Ahab, domnule?

— Eh, căpitanul Ahab e căpitanul corăbiei.

— Atunci m-am înşelat, credeam că vorbesc cu căpitanul.

— Vorbeşti cu căpitanul Peleg, cu el vorbeşti, flăcău. E sarcina mea şi a căpitanului Bildad să pregătim „Pequodul”pentru călătorie şi să îl aprovizionăm cu tot ce îi trebuie, inclusiv cu echipaj. Suntem coproprietari şi agenţi. Dar cum îţi ziceam, dacă vrei să vezi ce înseamnă pescuitul de balene, cum zici că vrei, îţi arăt eu cum poţi să afli înainte de a te aventura pe mare şi nu mai poţi da înapoi. Uită-te la căpitanul Ahab, flăcău, şi o să vezi că nu are decât un picior.

— Cum vine asta? Vreţi să ziceţi că pe celălalt i l-a luat o balenă?

— I l-a luat, auzi! Vino mai aproape, băiete: i-a fost smuls, devorat, mestecat de cel mai de temut caşalot care a atacat vreodată vreo corabie. Ai, ai!

M-am simţit întrucâtva speriat de însufleţirea cu care vorbise şi în acelaşi timp am fost mişcat de mâhnirea ce s-a ghicit din tânguitoarea exclamaţie cu care îşi sfârşise cuvântarea, dar încercai să par stăpân pe mine şi am zis:

— Ceea ce spuneţi este adevărat, desigur. Dar de unde să ştiu că animalul era într-adevăr o bestie de temut, deşi lucrul acesta s-ar înţelege din simplul fapt că s-a întâmplat acel accident teribil?

— Ascultă aici, băiete, pari cam netot. Nu prea înţelegi ce înseamnă primejdia din ape, ai? Precis ai mai fost pe mare, eşti sigur de asta?

— Domnule, cred că v-am mai spus că am făcut patru călătorii cu breasla neguţătorilor…

— Încetează odată cu asta! Ţi-am mai zis eu cum e cu breasla neguţătorilor, nici nu vreau să aud de ea! Nu mă scoate din pepeni! Stai să ne-nţelegem. Ţi-am zis ce înseamnă munca pe balenieră. Mai vrei să te îmbarci?

— Da, domnule.

— Foarte bine. Acum ia zi, eşti în stare să înfigi harponul în gâtlejul unei balene şi să te arunci după el? Zi repede!

— Da, domnule, dacă este nevoie cu orice preţ să o fac; adică, dacă nu se poate altfel, dar nu cred că o să fie nevoie.

— Bine. Acum ia zi, parcă nu voiai să vânezi balene doar ca să vezi cum se face. Parcă voiai să vezi şi lumea. Nu aşa ai zis? Aşa ziceam şi eu. Ei bine, du-te la proră şi uită-te în faţă peste parapet şi după aia să vii să-mi zici ce ai văzut.

Această cerere neobişnuită mă lăsă puţin încurcat, fiindcă nu ştiui dacă să o iau în serios sau în glumă. Dar încruntându-se cu tot păienjenişul din jurul ochilor, mă pironi cu privirea până când făcui ce îmi ceruse. Mergând până la proră şi uitându-mă în larg, văzui că nava, care se clătina

odată cu valurile, era îndreptată spre largul mării şi priveliştea pe care o puteam cuprinde cu ochii era nesfârşită, dar cam monotonă. Nu văzui nimic ieşit din comun.

— Ei bine, ce zici? mă întrebă Peleg când mă întorsei. Ce-ai zărit?

— Nu mare lucru, răspunsei. Nimic altceva decât apă. O deschidere impresionantă până la linia orizontului şi cred că se apropie o vijelie.

— Ce părere-ţi faci despre văzutul lumii acum, ai? Mai vrei să ajungi până la Capul Horn să vezi mai mult? N-o vezi bine de unde stai?

Mă simţii puţin descumpănit, dar îmi pusesem în cap să plec la vânătoare de balene, şi asta aveam de gând să fac. Iar „Pequod” era la fel de bună ca oricare altă navă, chiar mai bună ziceam eu.

Îi împărtăşii lui Peleg aceste gânduri. Iar acesta, văzându-mă aşa hotărât, se învoi să mă primească.

— Poţi să iscăleşti chiar acum hârtiile, adăugă el. Vino după mine!

Acestea fiind spuse, omul o luă înainte spre cabina de sub punte.

Acolo descoperii, aşezat pe osatura pupei, un om cu o înfăţişare dintre cele mai neobişnuite şi mai stranii. Se dovedi a fi căpitanul Bildad care, pe lângă căpitanul Peleg, era unul dintre cei mai importanţi proprietari ai vasului. Ceilalţi proprietari, cum se obişnuieşte în astfel de porturi, erau rentieri, văduve, orfani şi minori în tutelă - care deţineau fiecare cam cât valora câte un capăt de grindă, o bucată de podea sau un cui sau două din câte erau bătute în navă. Oamenii din Nantucket investeau în corăbii cum investesc alţii în titluri de stat care le aduc o dobândă frumuşică.

Bildad, ca şi Peleg şi alţii din Nantucket, era quaker, căci pe insulă aceştia se stabiliseră la început. Până în ziua de azi, locuitorii mai păstrează încă neobişnuit de mult trăsăturile quakerilor, pe alocuri schimbate într-un mod

nenatural de alte obiceiuri străine care s-au amestecat cu ale lor. Iar aceşti quakeri sunt dintre cei mai vajnici marinari şi vânători. Sunt nişte quakeri luptători, nişte quakeri dârzi.

Aşa că unii dintre ei, bărbaţi ce poartă nume din Biblie, în stilul caracteristic al insulei, au rămas din copilărie cu deprinderea de a vorbi în dialectul învechit al quakerilor. Totuşi, din aventurile vitejeşti şi îndepărtate ale vieţii de marinar, îmbinate în cel mai neobişnuit mod cu ciudăţeniile de care nu se pot descotorosi, oamenii aceştia dau dovadă de o măreţie care ar face cinste chiar şi unui rege al Scandinaviei sau unui poet roman.

Iar când aceste calităţi se întâlnesc în pieptul unui om puternic ca un urs, deştept şi cu o inimă statornică, un om care s-a deprins a gândi liber petrecându-şi nopţile de veghe în singurătatea şi nemişcarea apelor îndepărtate, sub constelaţii care nu ajung să lumineze nordul lumii, un om care a primit de la natură, din sânul ei neînfricat, lecţii dulci sau crude, şoptite într-o limbă vibrantă şi cutezătoare pe care el a învăţat-o cu ajutorul unor avantaje întâmplătoare, un asemenea om nu poate fi decât o creatură nobilă, demnă de marile tragedii. Privind prin perspectivă teatrală, această tragedie nu îl poate părăsi, căci din naştere, sau din cauza altor împrejurări, propria sa natură este acaparată de o morbiditate ce nu poate fi strunită. Toţi oamenii de măreţie tragică ajung aşa ajutaţi de o anumită morbiditate. Să-ţi fie literă de lege, tinere ambiţios: măreţia omului nu-i decât o boală. Acum însă nu aveam de-a face cu o astfel de circumstanţă, ba, din contră, aveam de-a face cu un om a cărui curiozitate, dacă se poate numi aşa, răsărise dintr-o altă îmbinare a scenariului.

Ca şi căpitanul Peleg, căpitanul Bildad era un marinar înstărit, retras din afacere. Dar spre deosebire de Peleg – care nu dădea doi bani pe ceea ce se cheamă „treburi serioase” şi le considera cele mai neînsemnate fleacuri - căpitanul

Bildad nu numai că fusese crescut după obiceiurile celei mai stricte secte din Nantucket, dar chiar şi viaţa pe mare şi-o trăise în aşa fel, încât nici măcar ispititoarele frumuseţi dezgolite de pe insulele din jurul Capului Horn nu zdruncinaseră credinţa quakerului şi nu îi ştirbiseră demnitatea. Dar în ciuda statorniciei sale, firea căpitanului nu era chiar opusă aprigului Peleg. Deşi refuza să ridice arma împotriva cotropitorilor, ascultându-şi conştiinţa, el însuşi invadase fără milă Atlanticul şi Pacificul. Şi deşi îşi zicea că e împotriva vărsării de sânge între oameni, el însuşi vărsase înveşmântat în tunica de căpitan butoaie peste butoaie de sânge de leviatan. Cum cădea acest om pios la pace cu sine însuşi la sfârşitul zilei, nu ştiu, dar nu părea să se frământe prea tare, căci ajunsese probabil la înţeleapta şi dreapta concluzie că religia unui om e una, iar lumea în care trăieşte e alta. Iar lumea aceasta pune mâncarea pe masă. Pornise ca un băieţandru în haine răpciugoase şi care-i erau prea mici şi ajunsese harponier, permiţându-şi să îmbrace o scurtă cu poale rotunjite; după aceea ajunsese ofiţer, apoi secund şi căpitan, şi în cele din urmă proprietar de navă. Bildad, după cum spuneam, îşi încheiase socotelile cu vânătoarea de balene şi se retrăsese la venerabila vârstă de şaizeci de ani, dedicându-şi restul zilelor numărării în linişte a câştigurilor sale binemeritate.

Cu regret adaug că lui Bildad i se dusese vestea cum că ar fi ajuns un bătrân încăpăţânat, asta după ce în zilele sale de marinărie fusese un şef aspru şi ranchiunos. Mi se istorisise în Nantucket – dar asta e o poveste cam stranie - cum că, pe când comanda bătrâna navă „Categut”, la întoarcerea acasă, mai toţi oamenii săi fuseseră nevoiţi a fi duşi la spital, sfârşiţi de epuizare şi storşi de vlagă. Pentru un om cu frica lui Dumnezeu şi mai ales pentru un quaker avea o inimă cam haină. Dar nu îşi înjura niciodată oamenii, aşa se zice. Nu ştiu cum îi făcea să

muncească atât de mult şi de greu. Pe vremea când era secund, într-atât te făcea să te fâstâceşti când te pironea cu privirea lui spălăcită, că îţi venea să înşfaci un ciocan sau o cavilă şi să te pui pe meşteşugit ceva, nu conta ce anume. Indolenţa şi lenea piereau din faţa lui. Înfăţişarea era reflexia caracterului său. Pe trupul înalt şi uscăţiv nu avea o livră de carne în plus şi nu avea barba stufoasă, ci o bărbie fină pe care creşteau tuleie la fel ca puful de pe pălăria sa mare şi roasă de vreme.

Aşa arăta omul pe care îl văzui aşezat când intrai în cabină în spatele căpitanului Peleg. Spaţiul dintre punţi era îngust, dar bătrânul Bildad stătea drept ca întotdeauna, căci nu se încovoia niciodată, ca să nu îşi deranjeze haina. Pălăria cu boruri mari şedea lângă el, picioarele îi înţepeniseră încrucişate, vesta era închisă la toţi nasturii până sub bărbie şi avea ochelarii pe nas, părând absorbit de lectura unei cărţi groase.

— Bildad, strigă căpitanul Peleg, iar te-a apucat, ai? Citeşti din Scripturile astea de vreo treizeci de ani, o ştiu sigur. Până unde ai ajuns, Bildad?

Bildad, părând obişnuit cu astfel de blasfemii venite din partea vechiului său coleg, nu băgă de seamă necuviinţa acestuia şi îşi ridică degrabă privirea, mă văzu şi se mai uită o dată întrebător spre Peleg.

— Zice că-i omul nostru, Bildad. Vrea să se îmbarce.

— Asta ţi-i vrerea?, întrebă Bildad cu voce seacă întorcându-se spre mine.

— Asta mi-i vrerea, răspunsei fără să vreau, aşa de tare emana spiritul său de quaker.

— Ce zici de el, Bildad?, spuse Peleg.

— E bun, răspunse Bildad uitându-se la mine încă o dată, după care se afundă iar în lectură mormăind destul de tare.

Îmi zisei că trebuie să fie cel mai straniu quaker pe care îmi fusese dat să-l văd, mai ales că lăudărosul Peleg, prietenul şi colegul său vechi,

părea cu totul şi cu totul altfel. Nu zisei nimic, mulţumindu-mă să mă uit cu atenţie în jurul meu. Peleg deschise un cufăr şi, scoţând de acolo documentele navei, se aşeză la o măsuţă pe care pusese toc şi cerneală. Mă gândii că acum era momentul să mă hotărăsc cam în ce condiţii mă învoiam să mă îmbarc. Ştiam deja că în breasla asta nu se dau simbrii, dar toţi cei de pe vas, inclusiv căpitanul, primeau câte o parte a profitului numită bucată, iar aceste bucăţi se împărţeau după importanţa sarcinilor pe care le avea fiecare pe vas.

Mai ştiam şi că, fiind novice, nu aveam să primesc o bucată prea mare, dar având în vedere că eram obişnuit cu marea, ştiam a cârmi o corabie, puteam matisa frânghii şi aşa mai departe, îmi calculasem, din ce mai auzisem pe ici, pe colo, că aş fi putut primi a două sute şaptezeci şi cincea bucată, vasăzică a două sute şaptezeci şi cincea bucată din profitul net al călătoriei, oricât ar însemna asta. Şi deşi a două sute şaptezeci şi cincea parte se zicea că este o bucată cam micuţă, e mai bine decât nimic. Iar dacă se dovedea a fi o călătorie reuşită, poate mi-ar fi ajuns chiar să plătesc pentru hainele pe care aveam să le port, ca să nu mai vorbim că aş avea asigurate mâncarea şi locuinţa timp de trei ani fără a fi nevoit să plătesc o lescaie.

Se poate spune că acesta nu e cel mai potrivit mod de a strânge avere şi chiar aşa şi era, deloc potrivit. Dar eu sunt unul dintre aceia care nu doresc să strângă averi şi mă mulţumesc să am o casă şi o masă asigurate când mă avânt sub tunetul norilor. Una peste alta, a două sute şaptezeci şi cincea bucată ar fi fost potrivită, dar nu m-aş fi mirat dacă mi s-ar fi oferit chiar şi a două suta bucată, căci eram un tânăr vânjos. Un singur lucru mă făcea să mă îndoiesc întrucâtva că aş putea primi o bucată aşa de mare. La ţărm auzisem ceva despre căpitanul Peleg şi bătrânul său tovarăş

Bildad, cum că ei, fiind cei mai de seamă proprietari ai navei, iar ceilalţi fiind mulţi şi neînsemnaţi, în seama lor erau lăsate deciziile importante legate de conducerea navei. Se părea că părerea zgârcitului de Bildad atârna mai greu în ceea ce priveşte tocmirea marinarilor, mai ales că îl găsisem pe vas, în cabina căpitanului, citind Biblia, de parcă era la el acasă. În timp ce Peleg încerca fără succes să ascută tocul cu briceagul, bătrânul Bildad nu ne băga în seamă, ceea ce mă miră, căci îl interesau şi pe el aceste demersuri, şi continua să citească din Biblie: „Nu agonisiţi comori pe pământ, unde molia…”

— Ei bine, căpitane Bildad, îl întrerupse Peleg, ce părere-ţi faci? Ce bucată să-i dăm noi tânărului acestuia?

— Tu ştii mai bine, veni răspunsul sec. A şapte sute şaptezeci şi şaptea parte nu e prea mult, nu? – „… unde molia şi rugina le strică, ci agonisiţi…”

Agoniseală, da, halal agoniseală! A şapte sute şaptezeci şi şaptea bucată!

Bătrâne Bildad, ţi-ai pus în minte ca eu să nu agonisesc vreo comoară aici pe pământ unde o mănâncă moliile şi rugina. Bucata era mică de tot, deşi cifra părea mare şi ar fi putut înşela un om de pe uscat. Dar dacă stăteai să te gândeşti că deşi şapte sute şaptezeci şi şapte e o cifră mare, situaţia se schimbă dacă te întrebi a câta bucată dintr-un întreg reprezintă ea. Căci a şapte sute şaptezeci şi şaptea parte dintr-un sfert de penny înseamnă totuşi cu mult mai puţin decât şapte sute şaptezeci şi şapte de dubloni de aur, iar eu aşa vedeam lucrurile.

— Ei, drăcie!, strigă Peleg. Bildad, doar nu vrei să-l jecmăneşti pe flăcău! I se cuvine mai mult de-atât!

— A şapte sute şaptezeci şi şaptea parte, spuse iar Bildad fără măcar a-şi ridica ochii şi începând pe dată să mormăie iar: „Căci unde este comoara ta acolo va fi şi inima ta.”

— Îl trec cu trei sute, ai auzit Bildad?, zise Peleg. Am zis a trei suta parte, aşa am zis!

Bildad lăsă cartea şi se întoarse spre el zicând:

— Căpitane Peleg, dumneata ai o inimă mare, dar trebuie să iei seamă că datoria ta şede faţă de proprietarii corăbiei ăsteia, iar mulţi dintre ei sunt văduve şi orfani, iar dacă răsplătim peste măsură munca acestui tânăr, ar fi ca şi cum le-am lua pâinea de la gură văduvelor şi orfanilor. A şapte sute şaptezeci şi şaptea bucată, căpitane Peleg.

— Măi, Bildad!, strigă Peleg mânios, ridicându-se şi începând să se foiască zgomotos prin cabină. Al naibii să fii tu, căpitane Bildad! Dacă m-aş lua eu după tine în treburile astea, aş avea acum o conştiinţă aşa de apăsătoare că ar fi de-ajuns să scufunde cea mai trainică navă care a dat vreodată roata Capului Horn.

— Căpitane Peleg, continuă Bildad liniştit, conştiinţa ta poate fi scufundată deja câteva picioare bune, asta nu ştiu, dar fiindcă eşti un om care nu vrea să se căiască, tare mă tem ca nu cumva conştiinţa ta să ia prea multă apă şi astfel să te scufunde până în flăcările iadului, căpitane Peleg.

— Focurile iadului! Auzi, focurile iadului! Mă insulţi, omule! Fără ruşine mă insulţi! E cea mai mare jignire să-i spui unui om că o să ajungă în iad. Tunete şi fulgere! Ia mai zi-mi o dată asta să-mi ies din fire, că vezi tu atunci! M-aduci în stare să… să mănânc o capră vie întreagă, cu tot cu păr şi coarne. Afară din cabină, făţarnicule, spălăcitule necuviincios! Să-ţi iei tălpăşiţa!

În timp ce strigă acestea, se repezi la Bildad, dar acesta se feri cu o uimitoare iuţeală sărind într-o parte, iar Peleg nu-l ajunse. Speriat de această încăierare între cei doi proprietari responsabili ai vasului şi trecându-mi prin minte să las baltă toată ideea cu plecatul pe mare pe o corabie deţinută şi comandată de nişte oameni cu o purtare aşa de îndoielnică, mă dădui din uşă ca să îi las lui Bildad

o cale de ieşire căci, fără îndoială, dorea cu disperare să fugă din calea furiei lui Peleg. Dar nu mică îmi fu mirarea când îl văzui că se aşază iar pe osatură, foarte calm, fără nici cea mai mică intenţie să plece. Se pare că era obişnuit cu ieşirile neruşinatului de Peleg. Cât despre acesta, după ce se înfuriase în aşa fel, nemaiavând vlagă în el, se aşeză ca un mieluşel, deşi mai tresălta din când în când.

— Pfiu!, fluieră în cele din urmă. Am isprăvit cu cearta, cred. Bildad, tu te pricepeai să ascuţi suliţe, ascute tu tocul acesta, nu vrei? Briceagul meu s-a cam tocit. Aşa; mulţumesc, Bildad. Acum tinere, Ishmael parcă-ţi zice, ai? Mergi acum liniştit, te-am trecut pentru a trei suta bucată.

— Căpitane Peleg, spusei, am un tovarăş care vrea şi el să se îmbarce. Să-l aduc mâine încoace?

— Aşa să faci, răspunse. Să-l aduci să vedem ce-i cu el.

— El ce bucată cere?, bombăni Bildad ridicând ochii din cartea la care se întorsese între timp.

— Ei! Nu-ţi mai bate tu capul cu asta, Bildad, îi răspunse Peleg.

Se întoarse către mine:

— A mai vânat balene?

— A ucis mai multe decât pot să număr, căpitane Peleg.

— Adu-l atunci şi pe el.

După ce iscălii hârtiile, plecai încredinţat că aceasta era nava profeţită de Yojo să ne ducă pe mine şi pe Queequeg până la Capul Horn.

Nu mă îndepărtai prea mult şi îmi amintii că nu îl cunoscusem încă pe căpitanul sub comanda căruia aveam să lucrez, deşi de cele mai multe ori căpitanul nu îşi arată faţa decât când urcă la timonă, atunci când corabia e deja gata şi echipajul e la bord. Asta fiindcă de obicei călătoriile sunt lungi, iar când ajunge înapoi acasă stă aşa de puţin că, dacă omul are familie sau vreun angajament de felul acesta, nu-şi bate capul cu corabia în port, ci

o lasă pe mâna proprietarilor până vine vremea să plece din nou.

E totuşi mai bine să îl ştii pe cel căruia i te încredinţezi. Întorcându-mă, mă adresai căpitanului Peleg şi îl întrebai unde îl pot găsi pe căpitanul Ahab.

— Ce treabă ai tu cu căpitanul Ahab? Am bătut palma, eşti trecut pe liste.

— Da, dar aş vrea să-l văd totuşi.

— Nu prea cred că se poate acum. Nu ştiu ce-i cu el, dar stă încuiat în casă. Cred că e bolnav, deşi nu pare. De fapt, nu e bolnav, dar nici sănătos nu e. Oricum, flăcăule, nici pe mine nu mă primeşte mereu, darămite pe tine. E un om cam ciudat - zic unii -, dar un om bun. O să-ţi fie pe plac. Fii pe pace, fii pe pace! E un bărbat mare, zici că-i un zeu, dar n-are frică de Dumnezeu. Aşa-i căpitanul Ahab, nu prea vorbeşte, dar când o face, să faci bine să-l asculţi. Ia aminte, să nu zici că nu te-am prevenit. Ahab nu-i ca pleava; a fost şi pe la şcoli, şi prin sălbăticie. A văzut lucruri pe care nici nu ţi le imaginezi şi şi-a înfipt suliţa în duşmani mai de temut şi mai stranii decât balenele. Suliţa lui! E-hei! Cea mai de seamă dintre toate celelalte de pe insulă. Eh! Nu-i el căpitanul Bildad; nici căpitanul Peleg. El e Ahab, băiete. Iar Ahab după cum bine ştii a fost un rege!

— Unul blestemat. Când a fost ucis, nu i-au lins câinii sângele?

— Trage-te mai aproape; mai, mai aproape, zise Peleg cu o privire care mă nelinişti. Ascultă la mine, flăcău. Niciodată să nu zici asta la bordul navei. Să nu o zici nicăieri. Nu şi-a pus el numele acesta. A fost o toană de-a nebunei de maică-sa, care a murit văduvă cât el avea doar un an. Cu toate astea, cotoroanţa Tistig, din Gayhead, a zis că numele acesta se va dovedi a fi profetic. Şi probabil mai sunt unii nebuni ca ea care cred la fel. Vreau să-ţi zic. E o minciună. Îl ştiu pe căpitanul Ahab bine, i-am fost secund acum mulţi ani şi ştiu

că e un om bun; nu-i credincios aşa ca Bildad - mai blestemă el - dar e un om bun, e aşa ca mine, doar că-i mai bun. Of, of, ştiu că n-a avut niciodată o fire veselă şi că la întoarcerea din ultima călătorie nu a fost chiar în toate minţile, dar asta din cauza durerilor groaznice din ciot, se-nţelege. Mai ştiu şi că de când i-a fost smuls piciorul de către ticăloasa balenă în călătoria aceea blestemată a devenit cam posac, de-a dreptul amărât şi cam sălbatic uneori, dar astea o să treacă. Şi îţi zic o dată pentru totdeauna, să bagi bine la cap băiete: e mai bine să ai un căpitan posac şi bun decât unul vesel şi prost. Aşa că-ţi zic la revedere şi să nu-l judeci greşit pe căpitanul Ahab doar fiindcă întâmplarea face să aibă un nume blestemat. De altfel să ştii, băiete, că şi-a luat nevastă - de-abia a făcut trei călătorii pe mare de-atunci - o fetişcană blândă şi bună. Ia aminte, i-a făcut şi un copilaş; cum să mai zici că Ahab are o fire rea? Nu, nu, flăcăul meu; oricât de bătut de soartă şi nenorocit ar fi, Ahab nu e lipsit de omenie.

În timp ce mă îndepărtai, căzui pe gânduri. Ceea ce aflasem pe neaşteptate despre căpitanul Ahab mă umpluse de o amărăciune sfâşietoare şi nelămurită în ceea ce îl privea. Şi în acel moment simţii milă şi tristeţe, dar fără să ştiu pentru ce anume, probabil pentru că îşi pierduse piciorul într-un fel aşa de crud. Simţeam totuşi că îmi era groază de el, dar era un fel de groază îmbinată cu respect pe care nu o pot descrie şi care nu era chiar groază. Nu ştiu ce era, dar o simţeam. Şi aceasta nu mă îndepărta de el. Eram nerăbdător să descopăr misterul care îl învăluia, căci nu puteam să spun că îl cunosc. Cumva însă gândurile îmi zburară în altă parte cu timpul, iar întunecatul şi misteriosul Ahab îmi ieşi din minte.

17. Ramadanul

Fiindcă Ramadanul lui Queequeg, sau ziua de post şi rugăciune, avea să ţină până seara, nu am vrut să-l deranjez înainte de apusul soarelui, căci am cel mai mare respect faţă de ritul credinţei tuturor oamenilor, indiferent cât de absurd ar fi, şi nu m-aş îndura să deranjez nici măcar un muşuroi de furnici dacă s-ar ruga la o ciupercă şi nicio altă fiinţă din colţurile îndepărtate ale pământului care, linguşitoare cum nu s-a mai văzut nici pe alte planete, se închină dinaintea statuii unui moşier mort venerându-l pentru nemăsuratele sale averi aflate încă pe numele lui.

Pe legea mea, noi, creştinii presbiterieni, ar trebui să fim înţelegători faţă de astfel de lucruri şi să nu ne credem mai presus de alţi muritori, păgâni şi câte şi mai câte, din cauza credinţelor lor nebuneşti. Queequeg săvârşea cu siguranţă vreun ritual absurd venerându-i pe Yojo şi Ramadanul său, dar ce era cu asta? Queequeg părea că ştie despre ce e vorba. Părea a fi mulţumit şi gata! Oricât m-aş fi străduit să-l schimb, nu aş fi reuşit. Să-l lăsăm dar în pace şi să ne rugăm Cerului să ne aibă pe toţi în pază, căci suntem toţi smintiţi şi avem nevoie de leac. Pe înserat, când mă gândii că ar fi trebuit să termine ritualurile, mă dusei până la uşa camerei sale şi bătui, dar nu-mi răspunse nimeni. Încercai să o deschid, dar era ferecată pe dinăuntru.

— Queequeg, şoptii uşurel prin gaura cheii - tăcere. Auzi, Queequeg! De ce nu răspunzi? Sunt eu, Ishmael.

Nu se auzi niciun zgomot. Mă îngrijorai. Îi lăsasem destul timp şi acum mă temeam să nu-l fi lovit damblaua. Mă uitai pe gaura cheii, dar fiindcă uşa dădea într-un colţ întunecat al camerei, nu se zărea mai nimic, în afară de o parte din tăblia patului şi o dungă din perete. Rămăsei mirat să văd

teaca de lemn a harponului sprijinită de perete, căci hangiţa i-l luase cu o seară în urmă înainte să urcăm în camere. Foarte bizar, îmi zisei. Într-adevăr, era de mirare, fiindcă harponul se afla în cameră, iar Queequeg nu ieşea niciodată fără el, deci, el, la rândul său, trebuia să se afle tot aici.

— Queequeg! Queequeg! - nimic.

Ceva trebuia să se fi întâmplat. Apoplexie! Încercai să sparg uşa, dar aceasta se încăpăţâna să rămână în balamale.

O luai la fugă pe scări şi dezvăluii teama mea primei persoane pe care o întâlnii - menajera.

— Vai! Vai!, strigă ea. Ziceam eu că trebuie să se fi întâmplat ceva. Am urcat să fac patul după micul dejun şi am găsit uşa ferecată, iar înăuntru nu se auzea nici musca şi la fel de linişte a fost toată ziulica. Mi-am zis însă că poate sunteţi plecaţi şi v-aţi încuiat lucrurile să nu vi le fure. Vai! Vai, coniţă! Doamnă! Crimă! Doamnă Hussey! Apoplexie!

O luă la fugă spre bucătărie ţipând, iar eu o urmai. Doamna Hussey se ivi degrabă, cu un borcan de muştar într-o mână şi o sticlă de oţet în cealaltă, căci tocmai le umplea certându-se în acelaşi timp cu feciorul în casă, un băiat mic şi negru.

— Şopronul de lemne!, strigai. Unde e?, fugi degrabă, pentru Dumnezeu, şi adu ceva să spargem uşa – toporul! Toporul! A făcut apoplexie, vă zic eu!, şi tot ţipând aşa, urcai iar scările fără vreun folos, căci aveam mâinile tot goale. Atunci doamna Hussey se puse în faţa mea cu tot cu borcanul de muştar şi sticla cu oţet, şi uitându-se la mine cu cea mai acră figură pe care o putea face, mă întrebă:

— Ce-ai, băiete?

— Fugiţi de aduceţi toporul! Pentru numele lui Dumnezeu, aduceţi doctorul cât sparg eu uşa!

— Ia ascultă aici!, zise hangiţa lăsând sticla cu oţet deoparte ca să aibă o mână liberă. Ascultă la

mine, te-apuci să spargi una dintre uşile mele? Şi zicând aceasta, mă apucă de braţ. Ce-ţi veni? Ce te-a apucat, marinare?

Îi explicai toată tărăşenia la repezeală încercând să o lămuresc. Fără să-şi dea seama, duse la nas oţetul şi stătu aşa o clipă apoi zise:

— Nu! Nu l-am mai văzut de când l-am lăsat acolo.

Fugi spre o debara mică de sub scări, aruncă o privire înăuntru şi se întoarse spre mine spunându-mi că harponul lui Queequeg nu mai era acolo.

— S-a omorât!, ţipă ea. S-a întâmplat iar nenorocirea lui Stigg, s-a dus naibii altă plapumă - Domnul să se îndure de mama lui -, o să mi se ducă de râpă toată gospodăria. Avea sărmanul şi o soră? Unde-i fata aia? Aici erai! Betty, du-te degrabă la zugravul Snarles şi zi-i să-mi facă un panou pe care să scrie: „Aici nu se îngăduie sinuciderea şi fumatul în salon”.

— Aşa, să împuşcăm doi iepuri deodată. Domnul să aibă-n pază sufletul lui. Ce se aude? Tu, băiete, ce faci acolo?

Fugi după mine şi mă prinse chiar când încercam iar să deschid uşa.

— Nu-ţi dau voie. Nu îngădui să-mi strici proprietatea! Du-te după lăcătuş, e unul la vreo milă distanţă de aici. Ia stai aşa!, zise băgând mâna în buzunar. Uite o cheie care cred că se potriveşte, stai să vedem.

Băgă cheia în broască, o răsuci, dar, vai! Queequeg se ferecase cu zăvorul şi pe acesta nu îl puteam deschide.

— Trebuie să o dărâm, zisei şi mă dădui în spate, înspre ieşire, ca să-mi iau avânt.

Dar hangiţa mă prinse şi începu iar să-mi spună că nu îngăduie să-i fac stricăciuni în casă. Mă smulsei din mâna ei şi dintr-odată mă aruncai cu toată puterea asupra ţintei.

Uşa se izbi de perete cu un zgomot puternic şi clanţa se lovi de perete aruncând varul până în

tavan. Iar înăuntru - Dumnezeule mare! înăuntru stătea Queequeg, calm şi liniştit, ghemuit pe vine în mijlocul odăii şi cu Yojo în vârful capului. Nu privea nici într-o parte, nici în alta, ci stătea nemişcat ca o statuie fără viaţă.

— Queequeg, zisei ajungând în dreptul lui. Queequeg, ce-i cu tine?

— Doar n-a stat aşa toată ziua, nu?, întrebă hangiţa.

Toate întrebările fură în zadar căci nu reuşirăm să scoatem de la el nici măcar un cuvânt. Mai că-mi venea să-i dau brânci, măcar să-şi schimbe poziţia care părea de nesuportat, foarte dureroasă şi forţată mai ales că, după câte vedeam, chiar stătuse aşa vreo opt sau zece ore, lipsindu-se şi de mesele obişnuite.

— Doamnă Hussey, zisei, după câte se pare e viu. Fii drăguţă şi lasă-ne singuri şi o să mă ocup eu de toată nebunia asta.

Îi închisei uşa în faţă şi încercai să-l conving pe Queequeg să-şi tragă un scaun, dar degeaba. Stătea acolo fără să se mişte şi fără să scoată un cuvânt, deşi eu încercai să-l iau cu binişorul şi-i vorbii foarte frumos. Dar el nici nu se uită la mine şi nu mă băgă în seamă în niciun fel.

Mă întrebai dacă treaba asta face parte din Ramadanul său, dacă se înfometează pe insula lor. Probabil aşa era tradiţia lui. Îl lăsai în pace. Trebuia să se ridice mai devreme sau mai târziu. Nu putea să stea aşa pentru totdeauna, slavă Cerului, iar Ramadanul nu se sărbătorea decât o dată pe an şi nici atunci în aceeaşi zi.

Coborâi la cină. După ce stătui să ascult o vreme poveştile unor marinari întorşi dintr-o scurtă călătorie, căreia i se zice „plum-pudding” – adică o călătorie în nordul Oceanului Atlantic într-un şunăr sau un bric –, după ce ascultai deci poveştile acestora până pe la ora unsprezece, mă dusei sus să mă culc, încredinţat că până la această oră Queequeg terminase cu Ramadanul. Mă înşelai;

stătea tot acolo unde îl lăsasem şi nu se mişcase deloc. Începui să mă enervez. Era complet lipsit de sens şi de-a dreptul nebunesc să stai toată ziua şi jumătate de noapte pe vine într-o cameră friguroasă cu o bucată de lemn pe cap.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Queequeg, ridică-te şi te dezmorţeşte. Ridică-te în picioare şi du-te să mănânci. O să mori de foame, o să te omori singur, Queequeg.

Nu am primit niciun răspuns.

În cele din urmă, adus la disperare, m-am hotărât să mă bag în pat şi să mă culc. Avea negreşit să mă urmeze în curând, înainte să mă aşez în pat însă, luai haina mea şi i-o pusei pe spinare, căci nu avea pe el decât o haină subţire. Multă vreme nu reuşii să adorm, orice aş fi făcut. Stinsesem lumânarea, dar numai gândindu-mă la Queequeg cum stătea la câţiva paşi de mine, ghemuit în poziţia aceea nefirească, singur în frig şi în întuneric, mă simţeam îngrozitor. Ce lucru de mirare: să dorm toată noaptea în aceeaşi cameră cu un sălbatic treaz care stă ghemuit în sumbrul şi interminabilul său Ramadan.

Reuşii în cele din urmă să aţipesc şi nu mă mai trezii decât când se crăpă de ziuă şi atunci, uitându-mă peste marginea patului, îl văzui pe Queequeg ghemuit ca înainte, de parcă îl ţintuise cineva de podea. Dar când prima rază de lumină intră în cameră, se ridică, trosnind din toate încheieturile, dar tare zâmbitor, şchiopătă până la mine, îşi lipi fruntea de a mea şi zise că Ramadanul se încheiase.

Cum am zis şi mai înainte, nu am nimic împotriva nici unei religii, oricare ar fi aceasta, cu condiţia ca un om să nu omoare sau să jignească pe altul fiindcă acesta nu are aceeaşi credinţă. Dar când religia se transformă în habotnicie, când nu e altceva decât un chin care face ca lumea în care trăim să pară un loc de nelocuit, atunci cred că e

momentul să-l iau deoparte pe credincios şi să discutam despre asta.

Făcui întocmai cu Queequeg:

— Queequeg, zisei, urcă-te în pat, întinde-te şi ascultă-mă.

Începui să-i vorbesc despre religiile primitive, despre cum au apărut şi ce s-a ales de ele, ajungând să-i spun despre anumite religii din vremurile noastre, iar în tot acest timp mă străduii să-l fac să înţeleagă că toate aceste posturi şi ramadanuri şi ore nesfârşite de stat pe vine în odăi friguroase şi întunecate erau sminteli. Făceau rău la sănătate, nu foloseau cu nimic sufletului, pe scurt contraziceau toate regulile igienei şi ale bunului-simţ. Îi mai zisei că văzând că e un sălbatic rezonabil şi înţelept în alte chestiuni, mă îndurera, foarte tare mă îndurera să-l văd acum aşa de prostănac în ceea ce privea Ramadanul acesta al lui. În plus, adăugai, postul slăbeşte trupul, asta slăbeşte şi sufletul, şi deci toate gândurile născocite în post nu au cum să fie altfel decât pe jumătate sănătoase. De aceea, majoritatea acestor religii dispeptice au noţiuni atât de triste despre lumea de apoi. Într-un cuvânt, Îi zisei, abătându-mă de la subiect, că iadul e o idee care a apărut dintr-o plăcintă de mere nedigerată şi de atunci s-a împrăştiat prin dispepsia ereditară pricinuită de ramadanuri.

Îl întrebai dacă a avut vreodată dureri de burtă, explicându-i la ce anume mă refer ca să fiu sigur că mă înţelege. Răspunse că nu, în afară de o singură întâmplare. După o mare victorie a tatălui său în care fuseseră ucişi cincizeci de duşmani până la ora două după-amiaza, se ţinu un ospăţ îmbelşugat pentru care toţi prizonierii fură gătiţi şi mâncaţi în aceeaşi seară.

— Ajunge, Queequeg!, zisei cutremurându-mă. Ajunge!

Ştiam unde avea să ajungă firul poveştii fără să îmi spună el. Vorbisem odată cu un marinar care

vizitase insula aceea şi îmi povestise că obiceiul cerea, după ce se câştiga o bătălie să se prăjească toate victimele în curtea eroului şi să fie aşezaţi, unul câte unul, pe platouri mari de lemn şi garnisiţi, ca orezul, cu fructe şi nuci de cocos de jur împrejur. Apoi li se punea nişte pătrunjel în gură şi erau trimişi cu complimentele eroului tuturor prietenilor săi, cum se dăruiesc la noi curcanii de Crăciun.

Nu cred că teoriile mele despre religie îl impresionară prea tare pe Queequeg. În primul rând, fiindcă nu îl interesa subiectul decât dacă se discuta din punctul lui de vedere şi în al doilea rând fiindcă nu mă înţelese pe deplin, oricât de simplu mă străduii să îi explic; iar în ultimul rând credea fără îndoială că ştie mai multe despre adevărata religie decât mine. Mă privi cu un soi de milă şi compătimire, de parcă i-ar fi părut rău că aşa tânăr raţional era pierdut pe veci, păgânismul evanghelic.

Ne ridicarăm în cele din urmă şi ne îmbrăcarăm, iar Queequeg, după ce luă un mic dejun săţios de supă de peşte de toate felurile, astfel că hangiţa nu trase cine ştie ce folos de pe urma Ramadanului său, ne îndreptarăm încetişor spre „Pequod” scobindu-ne între dinţi cu oase de peşte.

18. Iscălitura

Ne îndreptam spre marginea debarcaderului înspre corabie, Queequeg cărându-şi harponul în spinare, când auzirăm vocea răguşită a căpitanului Peleg întâmpinându-ne din wigwamul său, zicând că nu şi-ar fi închipuit că tovarăşul meu era un canibal şi adăugă că sălbaticii nu au ce căuta pe vasul lui dacă nu arată hârtiile.

— Ce vreţi să ziceţi, căpitane Peleg?, întrebai urcând pe parapet şi lăsându-l pe Queequeg singur pe debarcader.

— Vreau să zic, îmi răspunse el, că trebuie să-mi arate hârtiile.

— Da, zise căpitanul Bildad cu vocea sa seacă, iţindu-şi capul din spatele lui Peleg. Trebuie, aşadar, să ne arate că e convertit. Fiu al întunericului, adăugă întorcându-se spre Queequeg, te afli în acest moment în comuniune cu vreo biserică creştină?

— E membru al congregaţiei celei dintâi Biserici, zisei eu.

Trebuie lămurit că mulţi sălbatici tatuaţi de pe corăbiile din Nantucket se convertesc într-un final la creştinism.

— Congregaţia celei dintâi Biserici, strigă Bildad, aceea care se strânge în capela diaconului Deuteronomy Coleman?

Zicând acestea, îşi dădu ochelarii de pe nas, îi frecă cu eşarfa galbenă pe care o avea la gât, îi puse la loc cu mare grijă şi ieşi din cort aplecându-se peste parapet ca să se uite mai bine la Queequeg.

— De cât timp e membru?, mă întrebă. Nu s-a scurs multă vreme de-atunci, aşa-i tinere?

— Nu, interveni Peleg, şi nici botezat cum trebuie nu cred c-a fost, altfel i se mai ducea albăstreala aia diavolească de pe faţă.

— Spune drept acum, ţipă Bildad, e filistinul aista membru al congregaţiei diaconului Deuteronomy? Nu l-am mai văzut niciodată acolo, şi Dumnezeu ştie că mă duc în fiecare zi.

— Nu ştiu nimic despre diaconul Deuteronomy şi slujbele sale, răspunsei. Ştiu doar că Queequeg s-a născut în sânul celei dintâi Biserici şi e şi el diacon, zău că e.

— Măi, băiete, zise Bildad aspru, mă iei peste picior. Vorbeşte pe-nţelesul meu, păgânule! Ce biserică e aista de care vorbeşti? Răspunde!

Văzându-mă descusut în aşa fel, răspunsei pe dată:

— Vorbesc, domnule, despre aceeaşi Biserică Catolică în care ne-am născut şi eu, şi dumneata, şi căpitanul Peleg aici de faţă, şi Queequeg, şi toţi oamenii, şi toate sufletele de pe pământ, adică prima congregaţie de credincioşi de pe lumea aceasta. Toţi aparţinem de ea şi numai câţiva dintre noi cred în nişte lucruri care nu au legătură cu marea credinţă. Noi toți suntem înlănţuiţi în această credinţă.

— Suntem matisaţi! Asta vrei să zici; suntem uniţi ca nişte frânghii matisate!, strigă Peleg. Tinere, tu ar trebui să te faci misionar, nu marinar. N-am auzit nicicând o predică mai bună. Nici diaconul Deuteronomy, ba, nici măcar părintele Mapple nu ar putea s-o zică mai bine, şi el e cunoscut pentru cuvântările sale. Urcă la bord, urcă la bord! Lasă hârtiile! Uite, zi-i lui Qouhog aista, parcă aşa îi zice, zi-i lui Qouhog să vină şi el. Pe ancora mea, ce harpon are acolo! Pare dintr-acelea bune şi văd că ştie şi să-l mânuiască. Ia zi, Qouhog, sau cum îţi zice ţie, ai stat vreodată în fruntea unei bărci de vânătoare? Ai nimerit vreodată un peşte?

Fără a zice un cuvânt, Queequeg sări, după cum îi era felul sălbatic, pe parapetul navei, de acolo într-una dintre bărcile de vânătoare agăţate de o

parte a vasului şi de acolo, îndoindu-şi piciorul stâng şi pregătindu-şi harponul, strigă:

— Căp'tane, vede pată mică de smoală în apă colo? Vede? Zice că e un ochi de balenă, aşa zice, bine?

Ochi ţinta şi aruncă harponul peste pălăria bătrânului Bildad, peste puntea corăbiei şi nimeri exact pata lucioasă ce licărea în apă.

— Acum, zise Queequeg trăgând liniştit de frânghia harponului, zice că e ochi de balenă. Omorât la balenă.

— Repede, Bildad, i se adresă Peleg partenerului său care, speriat de harponul care îi trecuse pe lângă urechi, fugise spre cabină. Repede-ţi zic, Bildad, du-te şi adu hârtiile. Trebuie să-l luăm pe Hedgehog, adică Quohog, pe vasul nostru. Ascultă aici, Qouhog, îţi dăm a nouăsprezecea bucată şi să ştii că e cea mai mare bucată pe care a primit-o vreodată un harponier din Nantucket.

Coborârăm aşadar în cabină şi, spre marea mea bucurie, Queequeg se alătură aceluiaşi echipaj din care făceam şi eu parte. Când toate pregătirile fură încheiate şi Peleg pregătise hârtiile pentru a fi semnate, se întoarse spre mine şi mă întrebă:

— Quohog aista nu ştie să scrie, nu-i aşa? Ia zi, Quohog, al naibii să fii, te iscăleşti sau faci un semn?

Queequeg nu păru descumpănit de întrebare, căci mai trecuse prin asta de vreo două sau trei ori. Luă tocul ce i se oferise şi desenă pe hârtie, acolo unde trebuia, un semn aidoma celui rotund şi neobişnuit pe care îl avea tatuat pe braţ. La asta se adăugă iscălitura căpitanului Peleg, care se încăpăţâna să îi greşească numele, aşa că semnătura arăta cam aşa:

Quohog.
Semnul lui X

Între timp, căpitanul Bildad stătea serios şi îl privea pe Queequeg, iar în cele din urmă se ridică şi se scotoci prin buzunarele mantiei sale lungi şi largi, scoase o grămăjoară de cărţulii, alese una care se numea „Se apropie Ziua Judecăţii; sau Nu e timp de pierdut”, i-o puse lui Queequeg în mână şi, punându-şi palmele peste ale lui, îl privi adânc în ochi şi zise:

— Fiu al întunericului, am o datorie faţă de tine. Sunt coproprietar al vasului şi am în grijă sufletele echipajului. Dacă te ţii încă de obiceiurile tale păgâne, cum mă tem că se întâmplă, te implor să te laşi de ele. Leapădă-te de Satană, de balaurul Iadului. Fugi de furia Judecăţii. Ai grijă să nu ajungi în flăcările Iadului.

În vocea lui Bildad parcă se simţea sarea mării, amestecată cu cuvinte din Scriptură şi cuvinte obişnuite.

— Fugi de-aici, fugi de-aici Bildad, vezi că ne strici harponierul. Harponierii credincioşi nu sunt buni de nimic, prea se moleşesc. Iar un harponier, dacă nu-i înverşunat, nu face două parale. Aşa a fost şi cu tânărul Nat Swain, care era odată cel mai viteaz de pe bărcile din Nantucket şi Vineyard. S-a alăturat Bisericii şi n-a mai fost bun de nimic. Era aşa de înfricoşat că o să-şi piardă sufletul său găunos, că n-a mai cutezat să tragă în nicio balenă, de frică să nu pătimească ceva dacă se ducea pe fundul mării.

— Peleg! Peleg!, zise Bildad ridicând privirea şi mâinile spre cer. Dumneata ca şi mine însumi am trecut prin multe clipe primejdioase. Ştii prea bine ce înseamnă să-ţi fie frică de moarte. Cum să-ţi iasă din gură asemenea blasfemii? Nu-ţi minţi inima, Peleg. Zi-mi, când nava aista pe care stăm acum şi-a pierdut toate cele trei catarge în taifunul din Japonia, când navigai cu căpitanul Ahab, nu ţi-a stat gândul la moarte şi la Judecata de Apoi?

— Auzi la el! Auzi la el!, strigă Peleg plimbându-se încoace şi încolo prin cabină cu

mâinile în buzunare. Auziţi la el, oameni buni! Să mă gândesc la asta! Când credeam că o să ne scufundăm în orice clipă… moarte şi Judecata de Apoi? Cum? Când toate trei catargele bubuiau ca tunetul când se loveau de corabie şi ne înecau talazurile, eu să mă gândesc la moarte şi la Judecata de Apoi? Nu! Nu era timp să mă gândesc la moarte atunci. Eu şi căpitanul Ahab ne gândeam la viaţă şi la cum să salvăm sufletele oamenilor de pe vas, cum să ţinem velele sus şi să ajungem în cel mai apropiat port. La asta mă gândeam!

Bildad nu mai zise nimic, îşi închise haina şi păşi ţanţoş pe punte, unde îl urmarăm şi noi. Acolo rămase uitându-se tăcut la nişte meşteri care reparau o velă pe catargul din mijloc. Din când în când, se mai apleca şi mai ridica câte un petic sau câte un capăt de funie smolită, care altfel s-ar fi pierdut.

19. Profetul

Tovarăşi, aţi intrat în slujbă pe nava aceea?

Eu şi Queequeg tocmai ce coborâserăm de pe „Pequod” şi ne îndepărtam uşor de apă. Eram amândoi căzuţi pe gânduri când auzirăm cuvintele de mai sus venind din gura unui străin care, oprindu-se în faţa noastră, îşi îndreptă imensul deget arătător spre corabie. Era îmbrăcat ca vai de el, cu o haină tocită şi pantaloni peticiţi, iar în jurul gâtului îşi legase o batistă zdrenţuită. Vărsatul de vânt îi lăsase urme pe toată faţa, care arăta acum ca albia unui torent după ce s-a dus toată apa.

— Aţi intrat în slujbă pe ea?, repetă.

— Cred că te referi la nava „Pequod”, zisei încercând să trag de timp ca să am răgaz să mă uit mai bine la el.

— Aşa, „Pequod”, corabia de acolo, zise, şi îşi retrase braţul pentru a-l mai întinde o dată cu putere, cu degetul ca o baionetă îndreptat drept spre corabie.

— Da, zisei, tocmai am semnat hârtiile.

— Scria ceva în ele şi despre sufletele voastre?

— Despre ce?

— Ah, poate că nu aveţi deloc, adăugă în grabă. Nu are nimic, ştiu mulţi flăcăi care nu au, ferice de ei! O duc mai bine fără. Sufletul e oricum a cincea roată la căruţa.

— Ce tot îndrugi acolo, marinare?

— Are EL destul cât să acopere şi partea celor care n-au, zise deodată străinul şi întări cuvântul „EL”.

— Queequeg, hai să mergem! Omul acesta o fi scăpat de la nebuni. Vorbeşte de lucruri şi oameni despre care noi nu ştim nimic.

— Staţi!, strigă străinul. Ziceţi drept, nu l-aţi văzut pe Bătrânul Tunet încă, nu?

— Cine e Bătrânul Tunet?, întrebai ţintuit locului de seriozitatea lui smintită.

— Căpitanul Ahab.
— Cum, căpitanul navei noastre, „Pequod”?
— Noi, bătrânii lupi de mare, aşa îi zicem. L-aţi văzut?
— Nu, nu l-am văzut. Se zice că e bolnav, dar se va însănătoşi în curând.
— Se va însănătoşi în curând!, repetă străinul râzând zeflemitor. Uite ce e, Ahab se va însănătoşi când mi s-o vindeca şi mie braţul stâng, nu mai devreme.
— Ce ştii tu despre el?
— Ce v-au zis ei despre el? Asta să-mi ziceţi!
— Nu ne-au zis mai nimic, dar am auzit că e un vânător iscusit şi un căpitan bun cu echipajul său.
— Asta aşa e, aşa e. E adevărat. Dar trebuie să săriţi când vă comandă ceva. Sari şi mârâi. Mârâi şi o faci, aşa merge cu căpitanul Ahab. Dar nu v-au zis nimic despre ce i s-a întâmplat la Capul Horn, acum mult timp, când a zăcut ca mort trei zile şi trei nopţi? Nimic despre încăierarea cu Spaniolul în faţa altarului din Santa? Despre asta n-aţi auzit, ai? Nici despre bostanul de argint în care a scuipat şi nici despre cum şi-a pierdut piciorul în ultima lui călătorie, după cum i-a fost scris. Nu ştiţi nimic despre toate acestea? Aşa şi mă gândeam, de unde să ştiţi? Cine ştie? Doar nu ştie tot oraşul. Oricum, despre picior aţi auzit şi despre cum şi l-a pierdut. Da, da, ştiţi despre asta. Toată lumea ştie despre asta, vreau să spun că ştiu toţi că nu are decât un picior şi că pe celălalt i l-a smuls o balenă.
— Prietene, zisei, nu ştiu ce tot îndrugi acolo şi nici nu-mi pasă. Mi se pare că eşti cam dus cu capul. Dacă vorbeşti de căpitanul Ahab al navei „Pequod”, cea de acolo, să ştii că ştiu totul despre piciorul lui smuls.
— Ştii TOTUL despre asta, ai? Eşti sigur? Totul?
— Destul de sigur.
Cu degetul îndreptat spre „Pequod” şi ochii aţintiţi tot într-acolo, străinul zdrenţăros stătu o

clipă adâncit într-o visare tulburată, apoi se dezmetici, se întoarse şi spuse:

— V-aţi angajat, ai? V-aţi scris numele pe hârtii? Ei, ce-i semnat e bun semnat şi ce e menit să se întâmple se va întâmpla. Sau poate că nu se va întâmpla până la urmă. Orişicum, deja e bătut în cuie. Nişte marinari tot trebuie să meargă cu el; ori unii, ori alţii, tot aia e, Dumnezeu să aibă milă de ei! Zi bună, tovarăşi, o zi bună! Cerurile să vă aibă în pază. Îmi pare rău că v-am oprit.

— Uite ce e prietene, zisei, dacă ai ceva să ne zici, zi odată. Dar dacă nu vrei decât să ne duci cu preşul, să ştii că nu-ţi merge cu noi. Asta e tot ce-am vrut să-ţi spun.

— Ai zis foarte bine, îmi place să aud flăcăi care vorbesc aşa ca tine. Eşti chiar omul de care are nevoie. O zi bună, tovarăşi! Ah! Când ajungeţi acolo, ziceţi-le că m-am hotărât să nu mă alătur lor.

— Domnule dragă, nu ne păcăleşti aşa uşor, nu ne duci de nas. E cel mai uşor lucru din lume să te prefaci că deţii vreun mare secret.

— Ziua bună, ziua bună.

— Chiar aşa e, zisei. Haide, Queequeg, să-l lăsăm pe nebunul ăsta. Stai aşa, spune-mi – cum te cheamă?

— Elijah[12].

„Elijah!”, îmi zisei în gând, şi ne îndepărtarăm comentând, fiecare în felul său, despre bătrânul marinar zdrenţăros. Până la urmă, încheiarăm hotărâţi că nu era decât un flecar care se dădea mare. Nu făcurăm însă nicio sută de metri când dădurăm un colţ şi mă uitai înapoi şi, ce să vezi!, Elijah venea în spatele nostru, la ceva distanţă. Mă tulbură atât de tare vedenia, că nici nu îi zisei lui Queequeg că era în spatele nostru şi mersei în continuare alături de tovarăşul meu, nerăbdător să văd dacă străinul va da colţul după noi. Aşa făcu, şi atunci începu să mi se pară că ne urmăreşte, deşi nu ştiam să zic de ce anume. Lucrul acesta, laolaltă

cu felul său de a vorbi ascuns şi în doi peri, trezi in mine tot soiul de bănuieli şi presimţiri rele despre vasul „Pequod”. Despre căpitanul Ahab şi piciorul lui pierdut, criza de la Capul Horn, bostanul de argint, cele ce spusese căpitanul Peleg despre el când coborâsem de pe corabie cu o zi în urmă. Despre prevestirea cotoroanţei Tistig, despre călătoria pe care tocmai ne legaserăm să o facem şi despre tot soiul de alte lucruri tulburătoare.

Mă hotărâsem să mă lămuresc dacă Elijah zdrenţărosul ne urmărea sau nu şi pentru asta traversai cu Queequeg şi pornirăm înapoi pe drumul de pe care veniserăm. Dar Elijah trecu mai departe fără a băga de seamă. Mă liniştii şi mai zisei o dată, încredinţat de-a binelea, că nu era decât un flecar.

20. Forfota dinaintea plecării

Trecură o zi sau două şi la bordul vasului „Pequod” era mare forfotă. Nu numai că se reparau velele vechi, dar erau aduse şi unele noi, laolaltă cu suluri de pânză şi colace de frânghii pentru greement. Pe scurt, se vedea că se aduseseră deja toate cele trebuincioase pentru plecare.

Căpitanul Peleg nu cobora aproape niciodată la ţărm, preferând să stea în cortul său şi să urmărească îndeaproape echipajul. Bildad se ocupa de cumpărături şi aprovizionare, iar oamenii tocmiţi lucrau în cală şi pe punte până târziu în noapte.

A doua zi după ce semnase Queequeg hârtiile, se duse vorba pe la toate hanurile unde stăteau membrii echipajului că trebuie să îşi ducă toate cuferele la bord până la lăsarea serii, căci nu se ştie când va fi corabia gata de plecare. Ne duserăm amândoi tot calabalâcul pe navă, dar ne hotărârăm să dormim pe uscat până în ultima zi. Se pare însă că se pripesc mereu cu astfel de anunţuri, căci nava a rămas ancorată încă vreo câteva zile bune. Pe bună dreptate însă, căci erau multe lucruri de făcut şi mai multe de plănuit până ca”Pequodul” să fie gata de plecare.

Ştie toată lumea câte sunt indispensabile într-o gospodărie, lucruri ca paturi, oale, cuţite, furculiţe, lopeţi şi cleşti, şervete, spărgătoare de nuci şi câte şi mai câte. La fel e şi pe baleniere, care trebuie să fie ca nişte gospodării timp de trei ani pe mare, cât ţine călătoria, fără băcani, zarzavagii, doctori, brutari şi bancheri. Şi, deşi la fel e şi pe navele de negoţ, treaba nu e chiar la fel de încurcată ca pe baleniere, căci pe lângă durata mare a călătoriei, nenumăratele obiecte necesare pentru pescuit care nu pot fi înlocuite în porturile depărtate unde va ajunge nava, trebuie să se ţină cont şi că balenierele sunt cele mai expuse accidentelor de

tot felul şi mai ales la pierderea şi distrugerea tocmai acelor lucruri de care depinde succesul întregii expediţii. De aici nevoia de bărci de rezervă şi vergi în plus şi parâme, şi harpoane, şi duplicate din toate cele, în afară de căpitan şi de corabia însăşi.

Când ajunseserăm noi pe insulă, cea mai mare parte din provizii fusese deja adusă la bord, printre care pâinea, carnea, apa, combustibilul, cercurile de fier şi doagele pentru butoaie. Dar, cum zisei mai devreme, forfota aceasta continua de ceva vreme, tot aducându-se şi cărându-se la bord tot felul de lucruri, unele mici, unele mari.

În fruntea celor care trebăluiau de zor se afla sora căpitanului Bildad, o bătrânică slăbuţă, dar voluntară şi neobosită şi care pe deasupra era şi inimoasă. Părea încredinţată că, dacă îşi oferă ea ajutorul, nimic nu va lipsi de pe corabie în timpul călătoriei pe mare. Venea la bord cu câte un borcan de murături pentru cămara intendentului, aducea pene pentru biroul secundului, unde se ţinea jurnalul de bord, şi o dată chiar a adus o pătură de flanel pentru şalele cuiva care suferea de reumatism. Niciodată nu am întâlnit o femeie care să-şi merite mai bine numele, care era Caritate - mătuşa Caritate, cum i se zicea. Chiar ca o soră de caritate se agita mătuşica încoace şi încolo, gata să se dedice trup şi suflet oricărui lucru care promitea să ofere siguranţă, tihnă şi consolare echipajului ce se afla la bordul navei, care îl interesa în mod special pe fratele său şi chiar pe ea, fiindcă şi ea avea investiţi în vas vreo doi dolari.

Rămaserăm totuşi uimiţi când o văzurăm pe această blajină bătrână în ultima zi urcând la bord cu un polonic lung pentru ulei într-o mână şi o lance şi mai lungă în cealaltă mână. Nici Bildad şi nici căpitanul Peleg nu mai pridideau. Bildad ducea cu el peste tot o listă lungă cu lucrurile necesare şi la fiecare primire nouă făcea un semn în dreptul obiectului înscris pe listă. Peleg mai

ieşea din când în când şchiopătând din vizuina sa de oase de balenă, urlând la cei din cală prin tambuchi, strigând şi la cei de pe parâmele catargului şi întorcându-se în cele din urmă să mai zbiere şi în cortul său.

În aceste zile de pregătiri, eu şi Queequeg trecurăm deseori să vedem nava şi întrebai de fiecare dată despre căpitanul Ahab, despre cum se mai simţea şi când avea să vină să-şi vadă corabia. Mi se răspundea de fiecare dată că se simţea din ce în ce mai bine şi se aşteptau să vină în orice moment. Între timp, cei doi căpitani – Bildad şi Peleg - se însărcinau să aducă tot ce era necesar navei pentru călătorie. Dacă era să fiu onest cu mine însumi, mi-aş fi dat seama că nu prea-mi dădea inima ghes să plec într-o călătorie atât de îndelungată fără măcar să-l fi văzut cu ochii mei pe cel care avea să taie şi să spânzure pe corabie de îndată ce aceasta ridica ancora. Dar când simte omul că e ceva necurat la mijloc şi e deja adâncit în afacerea respectivă, încearcă fără să îşi dea seama să ascundă adevărul chiar şi faţă de el. Aşa se întâmplă şi cu mine. Nu zisei nimic şi încercai să nu mă mai gândesc la asta.

Mi se dădu în cele din urmă de înţeles că nava avea să plece a doua zi cu siguranţă, aşa că de dimineaţă, eu şi Queequeg ne trezirăm cu noaptea în cap.

21. Îmbarcarea

Era aproape ora şase şi zorii erau înăbuşiţi de o ceaţă plumburie şi deasă când ne apropiarăm de debarcader.

— Văd nişte marinari care aleargă, dacă nu mă înşală privirea, îi zisei lui Queequeg. Nu se poate să mă-nşel, trebuie că ridică ancora la răsăritul soarelui.

— Stai!, se auzi o voce şi omul care vorbise se apropie pe nesimţite de noi, ne puse mâinile pe umeri, se strecură între noi şi îşi împinse capul în faţă – să vadă mai bine prin lumina ceţoasă - cercetându-ne atent când pe mine, când pe Queequeg. Era Elijah.

— Vă îmbarcaţi?

— Ia mâinile de pe noi, zisei.

— Tu ascultat la mine, adăugă Queequeg scuturându-se, pleacă!

— Atunci nu vă îmbarcaţi?

— Ba da, răspunsei, dar ce-ţi pasă ţie? Oare ştii, domnule Elijah, că eşti cam obraznic?

— Nu, nu, nu, nu ştiam asta, zise Elijah trecându-şi agale privirea lungă de la mine la Queequeg.

— Elijah, zisei, o să ne faci hatârul de a dispărea. Plecăm să cutreierăm oceanul Indian şi Pacificul şi am prefera să nu ne mai reţii.

— Aşa aţi prefera, ai? Vă-ntoarceţi până la micul dejun?

— E smintit, Queequeg, hai să mergem.

— Măi, flăcăi!, strigă Elijah după noi când ne îndepărtarăm câţiva paşi.

— Nu-i da atenţie, Queequeg, hai să mergem, zisei.

Ne ajunse din nou şi îmi puse pe neaşteptate mâna pe umăr zicând:

— Vi s-a părut că vedeţi oameni îndreptându-se spre corabie mai devreme?

Uimit de această întrebare simplă şi lipsită de aluzii, răspunsei:

— Da, mi s-a părut că văd vreo patru sau cinci oameni alergând spre corabie, dar nu pot fi sigur, căci era mult prea întunecat.

— Foarte întunecat, foarte întunecat, aprobă Elijah. Ziua bună!

Îl lăsarăm în urmă din nou, dar el se apropie iar şi îmi puse mâna pe umăr zicând:

— Vedeţi dacă daţi de el acum, da?

— De cine să dăm?

— Ziua bună, ziua bună!, repetă şi se îndepărtă din nou. Ah! Voiam să vă avertizez în legătură cu… dar lăsaţi, lăsaţi, e acelaşi lucru, oricum rămâne în familie. Ciupeşte gerul în dimineaţa asta, ai? La revedere. Nu cred că o să vă mai văd prea curând. Asta dacă nu cumva ne vedem în faţa Judecătorului.

Cu aceste cuvinte bezmetice, plecă lăsându-mă uimit de neobrăzarea sa ieşită din comun. Când urcarăm în cele din urmă pe „Pequod” găsirăm nava scufundată în tăcere mormântală şi adormită în nemişcare. Uşa spre cabină era încuiată pe dinăuntru, toate tambuchiurile erau închise şi acoperite cu colaci de odgoane. Înaintând spre teugă, găsirăm îngrăditura deschisă şi, cum venea lumină dinăuntru, ne hotărârăm să coborâm, dar acolo nu găsirăm decât un matelot bătrân îmbrăcat într-o haină scurtă şi roasă. Se întinsese cât era de lung pe două cufere, cu faţa afundată în braţele încrucişate. Dormea buştean.

— Marinarii aceia pe care i-am văzut unde s-or fi dus, Queequeg?, întrebai nelămurit uitându-mă la marinarul somnoros.

Se pare însă că Queequeg nu văzuse pe debarcader ce căutam eu acum şi aş fi socotit că mă înşelaseră ochii dacă nu îmi punea Elijah întrebarea aceea curioasă. Îmi alungai gândurile acestea şi, uitându-mă iar la adormit, îi sugerai lui Queequeg în glumă să-l priveghem şi îl rugai să se

aşeze unde trebuie. El apăsă dosul omului ca şi când ar verifica dacă e destul de moale şi fără a se codi se aşeză pe el liniştit.

— Vai de mine! Queequeg, nu sta acolo!, sării eu.

— Oh, bine locşor, zise Queequeg, aşa la mine, nu face rău la faţă.

— Faţă? Asta numeşti tu faţă? Foarte îngăduitoare faţă, ce să zic? Dar nu vezi că de-abia respiră? Se îneacă. Dă-te jos Queequeg, eşti greu, îi turteşti bietului om faţa. Uite, o să te dărâme el, mă mir că nu s-a trezit până acum.

Queequeg se dădu la o parte, se aşeză la căpătâiul marinarului şi îşi aprinse pipa. Eu mă aşezai la picioare. Treceam pipa de la unul la altul peste corpul adormit şi eu ascultam cum îmi povestea în vorba lui greoaie că, în ţara lui, fiindcă nu aveau scaune sau canapele, regii şi căpeteniile – oamenii de seamă, în general – aveau obiceiul de a îngrăşa supuşi şi a-i folosi drept divane, iar ca să ai casa mobilată în acest fel trebuia doar să cumperi vreo opt sau nouă leneşi şi să-i sprijini de stâlpi sau să-i întinzi prin colibă. Erau de mare folos şi în plimbări, fiind chiar mai buni decât scaunele de grădină care se transformă în bastoane, căci, dacă regele voia să şadă sub un copac sau lângă vreun lac răcoros, nu trebuia decât să îşi cheme sluga şi aceasta se transforma pe loc într-un scaun.

Pe când îmi povestea acestea, de fiecare dată când ajungea pipa-toporişcă la el o agita deasupra capului marinarului cu partea tăioasă.

— Pentru ce faci asta, Queequeg?

— Foarte simplu omorât la el. Da, foarte simplu!

Începu să vorbească despre cum folosise el toporişca în trecut, căci avea două întrebuinţări, o dată pentru a ucide duşmanii şi a doua oară pentru a-i alina sufletul. Deodată ne atrase atenţia marinarul care, deoarece camera se umpluse de fum, începuse să se înăbuşe. Fonfăi de câteva ori,

se întoarse de vreo două ori de pe o parte pe alta şi în cele din urmă se ridică în capul oaselor.

— Măi!, trase aer în piept. Cine sunteţi voi, ăştia care fumaţi?

— Marinari pe navă, răspunsei, nu ştii să ne zici când pleacă?

— Aşa deci, v-aţi îmbarcat, ai? Pleacă azi. Căpitanul a urcat la bord încă de aseară.

— Care căpitan? Ahab?

— Care altul?

Mă pregăteam să-l întreb câte ceva despre Ahab, când auzirăm un zgomot venind de pe punte.

— Iaca! Aista-i Starbuck care se-nvârte pe-acolo. E un secund tare voios. Un om bun şi cu frica lui Dumnezeu. Eh, dacă tot m-am trezit, mă duc şi eu.

Şi zicând acestea urcă pe punte, iar noi îl urmarăm.

Soarele răsărise. Nu mai dură mult şi începură să sosească marinarii, câte doi sau câte trei. Mateloţii se agitau de colo-colo, secunzii îi urmăreau şi le dădeau ordine, iar câţiva oameni de pe debarcader aduceau la bord ultimele obiecte necesare. Căpitanul Ahab însă rămase ascuns în cabina sa toată dimineaţa.

22. Crăciun fericit!

Pe la prânz, după ce meşterii fură lăsaţi pe uscat şi după ce „Pequodul” părăsi portul şi mătuşa Caritatea ne petrecu într-o barcă aducându-ne ultimele daruri - o scufie pentru Stubb, secundul al doilea şi cumnatul ei, şi o Biblie de rezervă pentru intendent -, după toate acestea, cei doi căpitani - Peleg şi Bildad - ieşiră din cabina lor şi, adresându-se secundului, ziseră:

— Ei, domnul Starbuck, eşti sigur că e gata totul? Căpitanul Ahab e pregătit, tocmai ce-am vorbit cu el. Nu mai e de adus nimic de la ţărm, ai? Atunci strigă echipajul. Adună-i aici, naiba să-i ia!

— Nu-i nevoie de blasfemii, oricât de tare ne-am grăbi,Peleg, zise Bildad. Hai acum, Starbuck, prietene, du-te în treaba ta!

Cum se poate una ca asta? Chiar şi când eram ca şi plecaţi, căpitanul Peleg şi căpitanul Bildad tot mai dădeau ordine pe punte de parcă ar fi comandat împreună şi pe mare, nu numai în port. Cât despre căpitanul Ahab, nici urmă de el. Ziceau că era încă în cabină deoarece nu era nevoie de el să scoată corabia din port şi să o ducă în larg. Într-adevăr, nu aceasta era îndeletnicirea lui pe vas, ci a pilotului; se mai zicea şi că nici nu-şi revenise întru totul, aşa că pentru moment căpitanul rămânea în cabină. Nu era nimic neobişnuit în asta, căci ştiam de pe vasele de negoţ că de obicei căpitanii nu se arătau pe punte decât la mult timp după ce se ridica ancora, în tot acest timp stând în jurul mesei din cabina lor şi luându-şi la revedere de la prietenii ce aveau să rămână la ţărm împreună cu pilotul.

Nu era răgaz să mă gândesc la asta. Căci căpitanul Peleg îşi intrase în drepturi. Se pare că ordinele şi comenzile cădeau mai mult în sarcina sa decât în cea a lui Bildad.

— La pupă, bastarzilor!, strigă el la marinarii care lâncezeau pe lângă catargul mare. Domnul Starbuck, adu-i încoace!

— Daţi cortul jos!, veni următorul ordin.

După cum mă gândisem şi eu, cortul din oase nu stătea ridicat decât în port, iar de treizeci de ani încoace la bordul vasului „Pequod" ordinul de a dărâma cortul urma celui de a ridica ancora.

— Vedeţi de cabestan! Mii de tunete! Mişcaţi-vă!, urmă ordinul care îi grăbi pe mateloţi spre pârghii.

Când o navă iese în larg, pilotul stă de obicei în fruntea vasului. Aici stătea Bildad, fiindcă - la fel ca Peleg, se ştie – pe lângă celelalte îndeletniciri ale sale era şi pilot în port – zice-se că se făcuse pilot ca să scutească taxa de pilot din Nantucket pe vasele pe care le deţinea, căci alte vase nu pilota niciodată; Bildad era deci cuprins de zel, aplecându-se peste parapet şi urmărind ancora care ieşea din apă.

Cânta din când în când, cânta câte o strofă dintr-un psalm nostalgic ca să înviorează marinarii ce trăgeau la vinci, dar aceştia cântau toţi în cor cât îi ţineau plămânii un cântec vesel despre fetele din Booble Alley. Cu toate acestea, Bildad le zisese cu nici trei zile înainte că nu au voie să cânte cântece deşucheate la bordul navei, mai ales la ieşirea din port, iar sora sa pusese câte o carte cu psalmii lui Watts în patul fiecărui marinar.

Între timp, ocupându-se cu cealaltă parte a corăbiei, căpitanul Peleg înjura şi blestema la pupă cum nu se poate mai rău. Credeam că va scufunda corabia înainte să ridicăm ancora. Lăsai fără să vreau frânghia moale şi îi zisei şi lui Queequeg să facă la fel, înfricoşat că pornim la drum călăuziţi de un asemenea diavol. Mă încălzea faptul că Bildad şi firea lui credincioasă ne puteau izbăvi, asta în ciuda celei de-a şapte sute şaptezeci şi şaptea bucăţi pe care mi-o oferise. Deodată simţii o împunsătură în dos şi, întorcându-mă, văzui

piciorul lui Peleg retrăgându-se tacticos din spatele meu. Fu primul şut pe care îl primii.

— Aşa se ridică ancora pe vasele de negoţ?, urlă. Trage, neisprăvitule, trage până îţi rupi şalele! De ce nu trageţi, ai? Trageţi! Quohog, trage! Trage şi tu, cel de acolo cu mustaţa roşcovană! Şi tu, cu chipiu de scoţian, şi tu - ăl cu nădragii verzi! Trageţi cu putere, toţi deodată, trageţi până vă ies ochii din cap!

Urlând în felul acesta, trecu printre vinciuri împărţind şuturi în stânga şi în dreapta, în timp ce Bildad îi tot dădea înainte netulburat cu psalmii săi. Îmi zisei că trebuie să fi tras la măsea astăzi căpitanul Peleg.

Ancora fu ridicată în cele din urmă, velele fură întinse şi astfel pornirăm. Era o zi scurtă şi friguroasă de Crăciun şi când soarele apuse eram deja în largul mării reci care ne scuipa cu spuma ei îngheţată îmbrăcându-ne într-o armură de ţurţuri. Şirurile de colţi sclipeau în lumina lunii şi pe parapete îngheţase apa sub forma unor colţi enormi de elefant. În calitate de pilot, uscăţivul Bildad stătu primul de cart şi, în timp ce corabia se avânta pe apele verzui şi era acaparată de îngheţ, iar vântul urla şi parâmele trosneau, se auzea din când în când glasul său:

Dulci pajişti căzute pradă potopului
Se întind verzi sub apa mare
Cum se-ntindea țara Mântuitorului
Udată de Iordanul ce se pierdea în zare.

Aceste dulci cuvinte îmi răsunară în urechi mai dulci ca niciodată, căci se simţeau în ele speranţa şi rodnicia. În ciuda frigului năprasnic al nopţii hibernale din Atlanticul învolburat, în ciuda picioarelor mele ude şi a hainelor şi mai ude, aveam sentimentul că urmau şi lucruri mai bune şi că aveam să văd pajişti şi luminişuri veşnic verzi,

unde iarba primăvăratică rămâne proaspătă şi neofilită chiar şi în mijlocul verii.

Ajunserăm în cele din urmă suficient de departe în larg ca să nu mai fie nevoie de cei doi piloţi. Vânjosul velier care ne acompaniase până aici se alinie în dreptul corăbiei.

Era straniu, dar înduioşător să vezi cât de trişti erau Peleg şi Bildad în aceste momente, Bildad, mai ales, căci le venea urât să se despartă de corabie, mai ales că vasul pleca într-o călătorie primejdioasă pe lângă două capuri furtunoase, vasul în care el investise câteva mii de dolari agonisiţi cu greu, vasul al cărui căpitan era un bun şi vechi prieten, de aceeaşi vârstă cu el, care acum lua iar în piept ororile fălcilor nemiloase.Nu-i venea să-şi ia rămas-bun de la un lucru de care îi păsa mai mult decât orice. Sărmanul Bildad şovăi mult. Se plimbă îngândurat pe punte cu paşi mari, coborî în cabină şi-şi mai luă o dată rămas-bun. Urcă iar pe punte şi îşi îndreptă privirea în direcţia vântului, privi imensitatea oceanului ale cărui margini nevăzute udau ţărmurile continentelor estice. Privi spre uscat, privi în sus, privi în stânga şi în dreapta. Se uită în toate părţile, dar nu îşi fixă privirea nicăieri anume. În cele din urmă, cu un gest mecanic, înfăşură o parâmă la locul ei, îl înşfăcă strâns pe Peleg de mână şi, ridicând un felinar, îl privi pe acesta cu o mină eroică, zicându-i parcă: „Nu te teme prietene, pot să îndur, pot să îndur."

Cât despre Peleg, el se împăcă cu gândul înţelepciunii unui filosof, dar cu toate acestea se văzu că are lacrimi în ochi când felinarul îi lumină chipul. Şi el se dusese când în cabină, când pe punte, ba să transmită ceva sub punte, ba să-i zică o vorbă secundului Starbuck.

În cele din urmă, se întoarse spre tovarăşul lui şi, cu o figură sfârşită, îi zise:

— Căpitane Bildad, hai bătrâne, trebuie să mergem. Susţineţi verga mare! Cei din barcă!

Pregătiţi-vă să vă apropiaţi! Uşor, uşor, hai Bildad, hai băiete, ia-ţi la revedere. Mult noroc, Starbuck, mult noroc şi ţie domnule Stubb; noroc, domnule Flask. La revedere şi mult noroc tuturor. Vă aştept peste trei ani cu o supă aburindă în Nantucket. Noroc şi drum bun!

— Domnul să vă binecuvânteze şi să vă aibă în pază, murmură Bildad aproape de neînţeles. Să aveţi parte de vreme bună ca să poată şi căpitanul Ahab să urce printre voi; n-are nevoie decât de căldura soarelui, iar de asta o să aveţi parte din plin în călătoria voastră la tropice. Voi, secunzii, să fiţi cu ochii-n patru la vânătoare, iar voi, harponierilor, să nu dogiţi bărcile degeaba - lemnul alb de cedru s-a scumpit cu trei la sută în ultimul an. Nu uitaţi nici să vă rugaţi. Domnule Starbuck, ai grijă să nu irosească dogarul lemnul de rezervă. Acele pentru cusutul velelor sunt în dulapul verde. Nu munciţi în ziua Domnului prea mult, dar vedeţi să nu pierdeţi nicio şansă că aista e păcat - să refuzi darul Cerurilor. Fii cu ochii pe butoiul de melasă, domnule Stubb. Mi s-a părut că ar curge. Dacă ancoraţi pe vreo insulă, domnule Flask, ai grijă să nu fie deşucheaţi. La revedere, la revedere! Nu ţine brânza în cală prea mult, domnule Starbuck, o să se strice şi ai grijă cu untul, patruzeci de cenţi m-a costat kilogramul. Şi aveţi grijă să…

— Haide, căpitane Bildad, haide. Lasă vorbăria, hai să mergem!

Zicând acestea, Peleg îl zori să treacă peste parapet şi în barca ce îi aştepta. Corabia lăsă velierul în urmă, iar între ele se cuibări briza rece şi udă a nopţii. Un pescăruş trecu ţipând pe deasupra. Calele celor două vase se îndepărtară, în timp ce noi strigarăm din toată inima „ura” de trei ori şi ne aruncarăm orbeşte în soarta ce ne aştepta în Atlantic.

23. La adăpostul ţărmului

Cu câteva capitole în urmă s-a vorbit despre un anume Bulkington, un marinar vânjos, proaspăt sosit la ţărm, pe care l-am întâlnit în hanul din New Bedford.

Pe cine-mi fu dat să văd în acea noapte geroasă de iarnă când corabia despica valurile înspumate cu cala sa războinică? Pe însuşi Bulkington! Îl privii cu admiraţie înfricoşată pe acest om care se întorsese în miezul iernii dintr-o călătorie de patru ani şi care plecase iar, nerăbdător, în altă aventură primejdioasă. Se pare că nu suporta să simtă pământul sub picioare. Lucrurile minunate nu pot fi descrise în cuvinte, iar amintirile tulburătoare nu suferă niciun epitaf. Acest scurt capitol va ţine locul inscripţiei de pe mormântul neştiut al lui Bulkington. Lăsaţi-mă să vă spun că soarta lui era aidoma celei a corăbiei bătute de furtună care pluteşte în derivă pe lângă ţărmul răvăşit de furtună. În port nu se găseşte alinare, portul este jalnic.

Acolo sunt siguranţa, căldura de la gura sobei, cina, păturile călduroase, prietenii şi tot ce e plăcut omului. Dar pe timp de furtună, portul şi ţărmul sunt cei mai mari duşmani ai corăbiei. Aceasta trebuie să fugă din calea ospitalităţii, căci o singură atingere a pământului de-a lungul calei o face să se cutremure din toate încheieturile. Cu toată puterea, îşi trage velele departe de ţărm, luptându-se cu vânturile ce o împing spre casă. Ia iar în piept învolburarea mării şi se avântă spre pericol spre a scăpa de dezastru. Nu-i mai rămân, prietene, decât primejdiile duşmanului.

Îţi dai tu seama, Bulkington? Întrevezi acum frânturi ale adevărului josnic şi funest? Vezi cum gândurile sincere şi profunde nu sunt decât strădania sufletului de a-şi ţine valurile neatârnate,

în timp ce vânturile cerurilor şi ale pământului încearcă să le împingă spre ţărmurile subjugării?

Dar fiindcă departe de ţărm se ascunde adevărul, la fel de nemărginit ca dumnezeirea, e mai bine să pieri în necuprinsul învolburat decât să zaci aruncat în mizerie pe uscat, chiar dacă acesta promite siguranţă. Cine şi-ar dori să se târască ca un vierme pe uscat? Oricât de teribile ar fi primejdiile ce se abat asupra noastră, oare ne zbatem în van? Îmbărbătează-te, Bulkington! Îndură, strânge din dinţi, semizeule! Dintre talazurile în care îţi vei găsi sfârşitul se va înălţa nepieritoare gloria ta!

24. Susţinerea cauzei

Cum eu şi Queequeg făceam de-acum parte din breasla vânătorilor de balene, iar ocupaţia aceasta a ajuns să fie considerată o îndeletnicire crudă şi ruşinoasă de către cei care îşi câştigă traiul pe uscat, mă simt nevoit să îi conving pe aceştia că nouă, vânătorilor de balene, ni se face o mare nedreptate.

În primul rând, nici nu mai este nevoie să spunem că, între toate breslele, vânătoarea de balene nu e socotită egală celorlalte – aşa-ziselor profesii liberale. Dacă un străin ar fi prezentat unui cerc oarecare de oameni, nu l-ar ridica defel în ochii celorlalţi dacă s-ar spune despre el că este, de pildă, harponier; iar dacă ar încerca să facă precum ofiţerii de marină şi să prezinte o carte de vizită, ar fi socotit ridicol şi înfumurat dacă ar adăuga iniţialele B.P.C. (Breasla Pescuitorilor de Caşaloţi). Fără îndoială, cauza pentru care lumea ne refuză dreptul la onoare este aceasta: ei cred că meşteşugul nostru se limitează, în cel mai bun caz, la măcelăritul balenelor, iar când ne facem treaba, suntem înconjuraţi din toate părţile de cea mai rea dintre murdării. Măcelari suntem, e drept. Dar toţi comandanţii din armată pe care lumea îi preamăreşte sunt în aceeaşi măsură măcelari, şi încă dintre cei mai răi. Cât despre meseria noastră, despre care se vorbeşte, o să povestesc imediat despre nişte lucruri probabil neştiute şi care odată aflate o să lămurească pe toată lumea că o balenieră este unul dintre cele mai curate locuri de pe toată faţa pământului nostru nepătat. Să zicem totuşi că ar fi adevărat. Oare chiar şi cea mai murdară şi mai îngălată punte a unei baleniere se compară cu putreziciunea hoiturilor de pe câmpurile de luptă de pe care soldaţii sunt aşteptaţi să petreacă în aplauzele doamnelor? Primejdia la care sunt expuşi soldaţii îi ridică în ochii

oamenilor, dar vă asigur că veteranii care se încumetă să urce pe vas fug mâncând pământul când se arată balena agitând cu coada aerul de deasupra capetelor lor, căci primejdiile aduse de oameni nu înseamnă nimic pe lângă înlănţuirea de primejdii şi minuni ale Domnului.

Deşi lumea ne priveşte cu dispreţ, ne aduce totuşi cel mai mare omagiu nouă, ca unor zei, căci toate lumânările, lămpile şi felinarele din lume ard ca luminile de veghe ale unui altar ridicat în gloria noastră.

Să luăm şi alte aspecte ale problemei. Să judecăm din toate punctele de vedere şi să vedem ce suntem şi ce am fost noi, vânătorii de balene, cu adevărat.

De ce aveau olandezii, în vremea lui Dewitt, amirali în flota lor de baleniere? De ce Ludovic al XVI-lea construia în Dunkerque, pe cheltuiala sa, baleniere şi de ce a invitat pe urmă mai bine de douăzeci de familii din Nantucket să trăiască acolo? De ce plăteau britanicii pescarilor de balene din anii 1750 până în 1788 arvune de până la 1.000.000 de lire? În cele din urmă, cum se face că noi, vânătorii din America, suntem acum mai mulţi decât toţi ceilalţi vânători din întreaga lume având o flotă de mai bine de şapte sute de nave pe care muncesc optsprezece mii de marinari şi care cheltuieşte 4.000.000 de dolari în fiecare an. Corăbiile valorează 20.000.000 când sunt pe mare şi aduc în fiecare an în porturi o recoltă îmbelşugată de 7.000.000. Cum ar fi posibile toate acestea dacă breasla vânătorilor de balene nu ar fi o forţă impunătoare? Aceste lucruri sunt doar jumătate din ce e de ştiut.

Spun cu inima uşoară că orice filosof din zilele noastre nu poate dovedi că există o altă breaslă care să fi adus lumii mai multă pace în ultimii şaizeci de ani decât măreaţa breaslă a vânătorilor de balene. Într-un fel sau altul, această breaslă a pus în mişcare evenimente remarcabile nu doar

prin ele însele, ci şi prin urmările lor minunate, astfel că ar putea fi asemănată cu mama Egiptului[13], care a ţinut în pântec copii care aveau la rândul lor pântecele roditoare. Toate aceste întâmplări nu pot fi expuse aici, dar câteva sunt suficiente. De mulţi ani balenierele au cercetat ca nişte iscoade cele mai ascunse şi mai depărtate ţărmuri ale pământului. Au trecut prin mări şi arhipelaguri ce nu sunt trecute pe nicio hartă, unde nici descoperitorul Cook şi nici însoţitorul său Vancouver nu au ajuns vreodată. Faptul că soldaţii europeni şi americani intră acum paşnici în porturile odată sălbatice se datorează balenierelor, care ar trebui preamărite pentru că le-au deschis drumul şi au stabilit punţi între aceştia şi sălbatici. Eroii Expediţiilor Exploratoare, precum Cook sau Krusenstern[14], pot fi sărbătoriţi cu fast, dar eu consider că zecile de căpitani necunoscuţi care au plecat din Nantucket au fost la fel de mari ca şi Cook sau Krusenstern căci, plecaţi fără apărare şi cu mâna goală pe apele potrivnice în care mişunau prădătorii, au acostat pe plajele insulelor necunoscute şi au înfruntat primejdii neştiute, pe care Cook şi marinarii săi nu s-ar fi încumetat să le înfrunte. Toate acele tărâmuri de care s-a minunat o lume întreagă prin Călătoriile din Mările Sudului nu sunt altceva decât ţinuturi obişnuite pentru eroicii noştri marinari din Nantucket. Adesea, întâmplări care în cărţile lui Vancouver se întind în trei capitole sunt considerate nişte fleacuri nedemne de a fi trecute în jurnalul de bord al unei baleniere. Vai, lumea asta!

Până ca balenierele să înconjoare Capul Horn, nicio navă de negoţ, în afară de cele coloniale, de fapt niciun fel de navă în afară de cele coloniale nu ajungea din Europa până pe coasta Pacificului, unde se înşirau bogatele provincii spaniole. Vânătorul de balene a spart pizmaşa dominaţie a Coroanei spaniole şi a ajuns şi în acele colonii. Dacă spaţiul ar fi destul de mare, ar merita spus

cum cu ajutorul balenierelor s-au eliberat Peru, Chile şi Bolivia din robia bătrânei Spanii şi au devenit pentru totdeauna state libere.

Existenţa Australiei, cealaltă Americă din emisfera de sud, a fost dezvăluită lumii tot de către vânătorii de balene. După ce un olandez a dat peste ea din greşeală, toate navele care au trecut pe acolo au dat-o la o parte zicând că e un tărâm barbar şi primejdios.

Doar balenierele au acostat acolo. Baleniera este adevărata mamă a acestei colonii măreţe. Mai mult, la începuturile primului aşezământ australian, coloniştii au fost salvaţi nu doar o dată de la înfometare de pesmetul bine-venit de pe balenierele care au acostat în apele lor. Nenumăratele insule ale Polineziei sunt şi ele îndatorate balenierelor din aceleaşi motive şi pentru că au bătătorit drumul pentru vasele misionarilor şi ale neguţătorilor şi nu de puţine ori chiar au adus primii misionari pe insule. Dacă acea ţară interzisă – Japonia - va deveni vreodată un loc primitor, asta se va datora tot balenierelor, care încă de pe acum se străduiesc să împlinească acest vis.

Dacă, după ce s-au aflat toate acestea, se mai susţine că breasla noastră nu poate fi asociată cu nimic din ceea ce este frumos, atunci sunt pregătit să îmi apăr cauza şi aş câştiga un turnir împotriva a cincizeci de cavaleri pe care i-aş răsturna pe rând de pe cal, făcându-le cu coiful ţăndări.

— Despre balene nu au scris niciun autor vestit şi niciun cronicar de seamă, vei zice.

Despre balene nu au scris niciun autor vestit şi niciun cronicar de seamă? Cine a scris primul despre măreţul monstru? Ei bine, nimeni altul decât slăvitul Iov. Şi cine a scris prima poveste despre călătoria unei baleniere? Cine altul decât Alfred cel Mare care, cu pana sa regală, a înşirat pe hârtie cuvintele lui Other, vânătorul norvegian din timpurile acelea. Şi cine ne-a susţinut cauza în

Parlament cu discursul său luminat? Cine, dacă nu Edmund Burke?

— Aşa este, dar vânătorii nu sunt altceva decât nişte diavoli, prin venele cărora nu curge sânge bun.

Nu curge sânge bun prin venele lor? Ba, mai bine de-atât, prin venele lor curge sânge mai nobil decât al regilor. Bunica lui Benjamin Franklin era Mary Morrel, care după căsătorie a devenit Mary Folger şi a fost unul dintre primii locuitori ai Nantucketului şi urmaşii ei, toţi Folgeri, au fost harponieri. Sânge din sângele nobilului Benjamin, care şi până în ziua de azi aruncă suliţa dintr-o parte a lumii până în cealaltă.

— Da, din nou ai dreptate, dar toată lumea zice că vânătoarea de balene e un meşteşug de ruşine.

Un meşteşug de ruşine? Din contră, e un meşteşug regesc. După vechea lege englezească, balena e un „peşte regal”.

— Ei, asta numai cu numele. Balena însăşi nu a fost nicicând o figură de seamă.

Nu a fost nicicând o figură de seamă? Una dintre marile distincţii oferite vitejilor generali romani când intrau în capitala lumii o constituiau oasele de balenă aduse tocmai de pe coasta Siriei, ele fiind cea mai de seamă atracţie din toată ceremonia.

— Fie, dacă insişti să aduci vorba. Dar, orice ai zice, nu e nicio urmă de măreţie în meşteşugul acesta.

Nu e nicio urmă de măreţie în acest meşteşug? Chiar cerul arată măreţia meşteşugului nostru, căci bolta sudului e luminată de constelaţia Balenei. Ajunge! Îndeasă-ţi pălăria pe ochi în faţa Ţarului, dar scoate-ţi-o în faţa lui Queequeg. Ajunge! Cunosc un om care în toată viaţa sa a curmat zilele a trei sute cincizeci de balene. Omul acela e mai acoperit de glorie în ochii mei decât faimosul general al antichităţii, care a doborât tot atâtea cetăți.

În ceea ce mă priveşte, dacă zace în mine ascunsă vreo calitate, dacă va fi să câştig vreodată faima în lumea aceasta mică, dar măreaţă, faimă pe care cutez să mi-o doresc, dacă va fi să realizez ceva ce merită realizat mai degrabă decât lăsat în pace, dacă după ce voi muri executorii testamentari sau mai bine-zis creditorii vor găsi în biroul meu vreun manuscris nepreţuit, atunci tot meritul şi gloria se datorează vieţii pe balenieră, căci aceasta a ţinut locul educaţiei la Yale si Harvard.

25. Post-scriptum

În ceea ce priveşte măreţia vânătorii de balene nu voi aduce ca argumente decât adevăruri dovedite. Dar un avocat care ar trece cu vederea o premisă ce poate să-i ajute decisiv cauza ar putea fi lesne condamnat. Se ştie că la toate înscăunările regilor şi reginelor, chiar şi ale celor din zilele noastre, se săvârşeşte un ritual pentru a îi unge în funcţie. Au o solniţă de stat, aşa îi zice, s-ar putea chiar să existe şi oţetar de stat. Cum o folosesc, asta nu ştiu să spun.

Sunt sigur însă că creştetul regelui este uns la încoronare cu ulei, cam ca o salată.

Oare îl ung ca să i se învârtă cum trebuie rotiţele în cap, ca la maşinării? Subiectul măreţiei înscăunării regale poate fi dezbătut mai pe larg, căci în viaţa de zi cu zi ne-am uita chiorâş la un om care îşi unge părul cu ulei şi miroase de te trăsneşte.

Un om în toată firea care se unge cu ulei pe păr altfel decât ca doctorie nu are toţi boii acasă. Un astfel de om nu face două parale.

În fine, singurul lucru care ne interesează în toată această poveste este următorul: ce fel de ulei se foloseşte la încoronare? Cu siguranţă nu e ulei de măsline, şi nici ulei de Macassar, nici de castor, nici de urs, nu e nici untură de peşte şi nici untură de ficat de cod. Ce altceva să fie decât spermanţet în stare pură, cel mai de preţ dintre toate uleiurile?

Gândiţi-vă la asta, supuşilor britanici! Noi, vânătorii, le aducem regilor şi reginelor voştri uleiul pentru încoronare!

26. Cavaleri şi scutieri

Secundul navei „Peqoud” era Starbuck, un quaker originar din Nantucket. Era un om înalt şi serios care, deşi se născuse pe coasta îngheţată, părea a suporta destul de bine tropicele încinse, căci avea carnea întărită ca pesmetul copt de două ori. Sângele nu i se învolbura ca berea agitată nici dacă se găsea în Indiile calde. Probabil se născuse pe timp de secetă sau foame sau într-una din zilele de post pentru care e recunoscut statul său natal. Văzuse până acum vreo treizeci de primăveri şi tot atâtea veri secetoase, care parcă îi uscaseră tot corpul. Dar uscăciunea aceasta a lui nu părea a fi semnul grijilor şi al neliniştilor şi nici al vreunei boli. Era doar semnul comprimării sale. Nu arăta deloc rău, din contră. Pielea care îi îmbrăca trupul era fină şi suplă.

Înveşmântat astfel şi îmbălsămat pe dinăuntru cu sănătate şi putere ca un egiptean reînviat, acest Starbuck părea a fi în stare să îndure orice mulţi ani de-acum încolo, chiar pentru totdeauna, la fel de bine ca şi până acum. Fie la polii înzăpeziţi, fie sub soarele arzător, mecanismul său părea asigurat să se descurce în orice fel de climă. Dacă priveai în ochii lui, puteai vedea umbre ale nenumăratelor primejdii pe care le înfruntase cu calm de-a lungul vieţii. Era un om cumpătat şi constant, a cărui experienţă de viaţă se compunea în principal din acţiuni grăitoare, şi nu din flecăreli insipide. Însă, în ciuda tăriei sale de caracter şi a cumpătării sale, avea anume calităţi care câteodată le schimbau pe celelalte şi altădată păreau a le răsturna cu totul. Neobişnuit de scrupulos pentru un marinar şi având înrădăcinată în el o adâncă credinţă, anii singuratici petrecuţi pe mări necunoscute făcuseră din el o fire foarte superstiţioasă, dar într-un fel care părea mai degrabă a izvorî din inteligenţă decât din neştiinţă. Era omul prevestirilor şi al

presentimentelor. Câteodată, acestea erau cele care îi înmuiau fierul din jurul sufletului, dar de cele mai multe ori gândul la nevasta şi la copilul rămaşi acasă, departe, îi schimbau cel mai mult natura aspră şi îl făceau sensibil la acele sentimente tainice care, ascunse în inima unui om raţional, îl feresc pe acesta de faptele de curaj necugetate cu care alţii se fălesc în mijlocul primejdiilor ce se-ntâlnesc la vânătoare.

— Nu vreau să văd în barca mea un om căruia nu îi e frică de balenă, zicea Starbuck.

Voia să spună cu asta nu numai că sentimentul de curaj cel mai de folos şi mai sigur e cel pe care ţi-l faci după ce ai evaluat bine care e pericolul, ci şi că un om căruia nu îi e frică de nimic e mai primejdios pentru echipaj decât un laş.

— Da, da, zicea Stubb, secundul de-al doilea. Starbuck acesta e un om mai grijuliu decât orice alt om din breaslă.

Dar să vedem ce înseamnă cuvântul „grijuliu" atunci când se referă la Starbuck şi la toţi vânătorii de balene în general. Starbuck nu alerga după pericole. La el, curajul nu era un sentiment, ci doar o calitate pe care o avea mereu la îndemână. De altfel, şi credea că în meşteşugul pe care-l practica curajul era un bun al vasului, la fel ca pâinea şi carnea, şi nu trebuia risipit. De aceea nu-i plăcea să coboare bărcile pentru vânătoare după apusul soarelui şi nici să se încăpăţâneze a se război cu un peşte care opunea fiindcă, zicea el, „mă aflu pe oceanul înspumat ca să ucid balene şi să am din ce trăi, nu ca să fiu ucis eu şi să trăiască ele". Cunoştea poveştile tuturor celor care muriseră aşa. Unde căzuse oare tatăl său? Bucăţile rămase din fratele său oare prin ce gropi ale oceanului zăceau ascunse?

Având sufletul plin de astfel de amintiri şi fiind, mai ales, o fire superstiţioasă – cum am mai zis – curajul acestui Starbuck era nebănuit şi putea încă să se aprindă mai tare. Era neobişnuit însă ca un

om aşa de chibzuit şi care trecuse prin toate grozăviile să nu ascundă în sine un sentiment înăbuşit care, în împrejurarea potrivită, să izbucnească şi să îi mistuie tot curajul. Oricât de viteaz ar fi fost, însăşi dârzenia aceasta a lui, tipică bărbaţilor neînfricaţi, era cea care, deşi de obicei rămâne neclintită în lupta cu apele, cu vânturile, cu balenele şi cu toate nenorocirile lumii, nu poate ţine piept banalelor spaime ale sufletului care pândesc de după încruntătura unui om turbat.

Dar dacă evenimentele ce vor urma vor dezvălui ruina bietului Starbuck şi a dârzeniei sale, nu m-ar lăsa inima să le povestesc, căci e un lucru de mare tristeţe, ba, chiar zguduitor, să dai la iveală moartea curajului sufletesc. Oamenii pot părea urâcioşi când îi priveşti ca proprietari de companii şi de afaceri. Pot fi ticăloşi, nebuni sau criminali, pot avea feţe urâte şi stafidite. Dar omul, privit ca un ideal, este atât de nobil şi de strălucitor, este o creatură atât de impunătoare şi radiantă, că toţi ceilalţi ar trebui să îi ascundă bubele nedemne cu cele mai preţioase podoabe. Sentimentul de umanitate pură pe care îl simţim adânc înăuntrul nostru – atât de adânc, încât rămâne neschimbat, deşi toată firea noastră poate deveni de nerecunoscut - sângerează amarnic atunci când se arată dinaintea lui, ca un spectacol, nenorocirea unui om care şi-a pierdut curajul. În faţa unei astfel de vederi demne de milă, nici mila cea mai pură nu se poate opri să nu dojenească stelele. Dar această măreţie despre care vorbesc eu nu este măreţia rangului şi a veşmântului, ci acea măreţie pe care niciun rang nu o poate mări. Se poate vedea strălucind în mâna care ridică târnăcopul sau bate un piron. E acea măreţie care străluceşte în toate fiinţele şi vine de la Dumnezeu însuşi, de la Dumnezeul Atotputernic. Cel care e centrul şi cureaua adevăratei democraţii şi care ne face pe toţi egali cu omniprezenţa Sa divină.

Dacă le atribui calităţi celor mai răi dintre marinari, celor care s-au lepădat de credinţă şi celor dispreţuiţi de toţi, dacă o să ocolesc răutatea lor şi chiar şi despre cel mai nenorocit, mai ruinat om dintre toţi, voi zice că se poate ridica deasupra răutăţii, dacă voi lumina mâna muncitorului cu lumină divină şi voi descrie curcubeul de pe cerul lui întunecat, atunci, în ciuda tuturor ce mi se pun împotrivă, întăreşte spusele mele Tu, Spirite Drept al Egalităţii, cel care ai aruncat mantia umanităţii peste semenii mei! Întăreşte-mi spusele, mare şi democratic Dumnezeu, Tu care nu i-ai refuzat harul vorbirii nici lui Bunyan, prizonierul oacheş închis pentru predicile sale, Tu, care i-ai acoperit bătrânului Cervantes mâna oloagă şi sărăcită cu frunze delicate din cel mai pur aur, Tu, cel care l-ai ridicat pe Andrew Jackson de jos, l-ai urcat pe un armăsar şi l-ai făcut mai mare decât un rege! Tu, care în preumblările tale pe Pământ ai ales campioni dintre oamenii de rând cu calităţi nobile, întăreşte Tu ceea ce zic!

27. Cavaleri şi scutieri

(urmare)

Stubb era al doilea secund. Se născuse în Cape Cod şi de aceea, după cum era vorba prin partea locului, i se zicea „omul de la Capul Cod”. Era un om cu inima uşoară, nici laş, nici curajos, întâmpinând pericolul cu un aer nepăsător. Chiar când se afla în cel mai primejdios moment al urmăririi, el se îngrijea de treaba lui cu atâta sânge rece, de parcă era un dulgher zilier tocmit pentru un an. Bine dispus, vesel şi îngăduitor, omul acesta îşi conducea vasul de vânătoare de parcă cea mai periculoasă întâlnire cu balena nu era decât o cină şi oamenii săi îi erau oaspeţi. Era foarte pretenţios în ceea ce priveşte confortul în partea sa de corabie, întocmai ca un vizitiu cu caleaşca sa. În miezul bătăliei cu balena îşi mânuia lancea înfiorătoare la fel de calm şi fulgerător cum mânuieşte un căldărar ciocanul fluierând. Obişnuia să fredoneze cântece chiar şi când se găsea lângă ochiul holbat al balenei turbate. Obişnuinţa făcuse ca pentru Stubb fălcile pierzaniei să nu pară decât un fel de jilţ. Nu se ştie ce credea despre moarte. E greu de zis şi dacă se gândea vreodată la ea. Dacă se întâmpla să îi alunece gândurile spre acea problemă după o cină copioasă, atunci fără îndoială, ca un bun marinar, s-ar fi scuturat şi şi-ar fi văzut de cart pe punte ascultând ordinele care i se dădeau.

Ce trebuie să-l fi făcut pe acest om să fie atât de liniştit şi de nepăsător, ca unul care îşi duce povara zâmbind. Într-o lume plină de cărăuşi chinuiţi, gata să se prăvălească sub greutatea sarcinilor lor; ce trebuie să-l fi ajutat să-şi menţină veselia aceea neruşinată era pipa lui. Această pipă mică şi neagră era, ca şi nasul, o trăsătură obişnuită a feţei sale. Mai degrabă te-ai fi aşteptat să-l vezi culcându-se fără nas decât fără pipă. Avea un şir întreg de pipe,

gata umplute şi aşezate pe o policioară aflată la îndemână. De fiecare dată când se ducea la culcare le fuma pe toate una după alta până când le termina. Apoi le umplea la loc să fie pregătite pentru data viitoare. Atunci când se îmbrăca, Stubb nu-şi băga mai întâi picioarele în nădragi, ci pipa în gură.

Sunt de părere că acest obicei de a fuma întruna era cauza straniei sale bune-dispoziţii, căci, după cum ştie toată lumea, aerul pe care îl respirăm, fie pe uscat, fie pe mare, este infectat de nenumăratele nenorociri ale celor care au murit respirându-l şi din când în când se mai văd oameni care umblă cu batistele la nas, de parcă ar fi pe vremea epidemiei de holeră; aşa că tutunul lui Stubb îl proteja pe el probabil de aceste nenorociri întocmai ca batistele pe ceilalţi.

Cel de-al treilea secund era Flask, care se născuse în Tisbury, din Martha's Vineyard. Era un flăcău îndesat, solid şi roşcovan, tare belicos în ceea ce privea balenele şi care părea a fi convins că marii monştri îi aduseseră o ofensă personală şi pe care o moştenise de generaţii întregi. Îi părea deci un lucru de onoare să îi ucidă unde îi găsea. Nu simţea nicicum respect pentru minunata lor imensitate şi pentru vraja care îi înconjura. Nu simţea, de altfel, nici teamă de a-i întâlni. Părea a crede că balenele nu erau altceva decât o specie de şoareci uriaşi sau cel puţin de şobolani şi nu era nevoie decât de o capcană mică, puţin timp şi răbdare ca să le prindă şi să le vâre în cazan. Fiindcă nu îi era deloc frică de balene, se vedea în legătură cu tot ce le privea, deoarece se purta ca un ştrengar. Le urmărea de dragul distracţiei, iar o călătorie de trei ani, înconjurul Capului Horn, nu era pentru el decât o distracţie care dura o anumită perioadă de timp. Aşa cum cuiele dulgherului se împart în cuie forjate şi cuie turnate, aşa pot fi împărţiţi şi oamenii, iar micuţul Flask era fără tăgadă unul dintre cele forjate, menite să se ţină

strâns şi să dureze. Pe „Pequod" îi ziceau „catargul de încărcare", căci după formă semăna cu bucata scurtă şi pătrăţoasă de lemn denumită"catarg" de către vânătorii de la arctice şi care, bătută din loc în loc cu stinghii, era numai bună pentru a susţine nava în cazul în care se lovea de unul dintre blocurile de gheaţă ce plutesc prin mările acelea primejdioase.

Erau în total trei secunzi: Starbuck, Stubb şi Flask, toţi bărbaţi de vază. Ei erau cei care, prin urzeala universului, erau meniţi să conducă trei dintre bărcile de vânătoare ale"Pequodului". Atunci când se auzea ordinul de luptă al căpitanului Ahab asmuţindu-i asupra balenelor, cei trei se năpusteau ca nişte comandanţi de batalioane sau mai degrabă, fiind înarmaţi cu suliţe lungi şi puternice de vânătoare, alcătuiau un trio înfricoşător de lăncieri.

În acest meşteşug e obiceiul ca fiecare secund sau conducător de barcă să aibă mereu lângă el, ca un cavaler medieval din trecut, un cârmaci sau un harponier care, la nevoie, să îi dea o lance nouă, dacă cea veche se îndoaie sau se rupe în luptă. Deoarece între ei se leagă o prietenie şi o legătură trainică, e nevoie să arătăm şi cine erau harponierii de pe „Pequod" şi alături de care conducător vâna fiecare.

Primul era Queequeg, pe care îl alesese Starbuck drept scutier. Dar Queequeg e deja cunoscut.

Următorul era Tashtego, un indian sadea din Gay Haed, cea mai vestică limbă de pământ din Martha's Vineyard, acolo unde mai există încă ultimul sat al pieilor-roşii şi de unde vin pe insula vecină a Nantucketului cei mai viteji dintre harponieri. În breaslă li se zice „neaoş din Gay Head". După părul lung, drept şi negru ca smoala, după pometii înalţi şi ochii negri şi rotunzi - aceştia păreau cam mari pentru un indian şl îl făceau să pară oriental, dar după cum străluceau,

se vedea că vine din ţinutul îngheţat al Antarcticii - după toate acestea se vedea că era descendent pur al mândrilor vânători care în căutarea elenului american, au cutreierat cu arcul încordat toate pădurile de pe continent. Tashtego renunţase la a găsi urma animalului prin pădure şi se apucase de urmărit dâra de spumă a marilor balene. Astfel că harponul desăvârşit al urmaşului înlocuise săgeata fără cusur a înaintaşilor Dacă priveai la membrele lui roşietice, furioase şi totuşi mlădioase, aproape că îţi venea să crezi în superstiţia puritanilor cum că acest indian era fiul Prinţului Văzduhului. Tashtego era scutierul celui de-al doilea secund. Al treilea harponier era Daggoo, un sălbatic uriaş, negru ca smoala şi care se mişca întocmai ca un leu, măreţ ca regele Ahasuerus. De urechi avea agăţate două inele aurii care erau atât de mari, încât mateloţii le numeau inele de punte şi glumeau între ei zicând că pot prinde odgoanele velei mari de ele. Când era mic, Daggoo se urcase de bunăvoie pe o balenieră care acostase într-un golfuleţ de pe coasta unde se născuse el. Nu fusese nicăieri în afară de Africa, Nantucket şi porturile sălbatice în care acostau de obicei balenierele. Deşi trăia de câţiva ani buni viaţa amară de pe vasele de pescuit ale căror proprietari sunt foarte chiţibuşari când vine vorba de oamenii pe care să îi ia la bord, Daggoo nu îşi schimbase cu nimic obiceiurile barbare şi se plimba pe punte ca o girafă prin savană, înalt de aproape doi metri şi încălţat în nimic altceva în afară de şosete. Te simţeai mic şi umil numai uitându-te în sus la el, iar dacă se apropia un alb de el, arăta ca un stindard alb cerând îndurare unei fortăreţe. În mod foarte straniu, acest negru mare cât un rege era scutierul micuţului Flask, care arăta ca un pion de şah pe lângă el. În ceea ce priveşte restul marinarilor de pe „Pequod” e nevoie să precizăm că în ziua de astăzi abia unul din doi dintre miile de oameni tocmiţi pe navele americane de

vânătoare este american sadea, deşi ofiţerii sunt, într-adevăr, mai toţi născuţi aici. La fel ca în breasla aceasta e şi în armata americană, şi în marină, şi în negoţ, şi aşa e şi forţa de muncă angajată să sape canale şi să extindă calea ferată. Zic că e la fel, fiindcă în toate aceste cazuri americanii sadea sunt creierul operaţiunii, în timp ce restul lumii oferă cu generozitate forţa brută. Mulţi dintre aceşti marinari veneau din insulele Azore, acolo unde balenierele din Nantucket, plecate în călătorie, acostează pentru a-şi mări echipajul cu localnici vânjoşi ce trăiesc pe acele meleaguri stâncoase. La fel fac şi balenierele care înconjoară Groenlanda: pleacă din Huli sau din Londra şi se opresc în insulele Shetland ca să îşi întregească echipajul. În drumul spre casă se opresc şi îi lasă de unde i-au luat. Nu ştiu cum se face, dar oamenii de pe insule se dovedesc a fi cei mai buni vânători de balene. Pe „Pequod" mai toţi erau oameni ai insulelor şi mai ales erau ei înşişi nişte insule, şi când spun asta nu mă refer la faptul că Pământul este o mare insulă, ci la faptul că fiecare om e un continent aparte. Iată cum se aliniau toate aceste insule de-a lungul parapetelor ca o federaţie. Însăşi delegaţia lui Anacharsis Clootz[15] din toate insulele lumii şi toate colţurile Pământului îl însoţea pe bătrânul Ahab la bordul lui „Pequod" pentru a depune plângerea întregii lumi în faţa judecătoriei de unde mulţi nu se mai întorceau. Sărmanul Pip, aşa negru şi micuţ, nu s-a mai întors, s-a dus pe lumea cealaltă. Sărmanul băietan din Alabama! De-acum şi pentru multă vreme va fi văzut cântând din tamburina sa la prora mohorâtă a vasului aşteptând eternitatea ca atunci când va fi chemat să se ridice de pe punte şi să meargă să cânte cu îngerii întru gloria veşnică. I se zicea laş pe Pământ, dar în ceruri va fi slăvit ca un erou.

28. Ahab

Câteva zile bune de la plecarea din Nantucket, căpitanul Ahab nu se arătă pe punte. Secunzii îşi făceau în continuare carturile în ordine şi, după cum decurgeau lucrurile, păreau a fi singurii comandanţi de pe navă. Din când în când, mai ieşeau din cabină cu câte un ordin atât de categoric şi de urgent că se vedea atunci că nu sunt decât nişte înlocuitori ai adevăratului căpitan. Da, stăpânul lor suprem era acolo, deşi ochii altora nu îl vedeau căci nu era voie să se intre în intimitatea ascunsă a cabinei. De fiecare dată când urcam pe punte mă uitam în jurul meu doar-doar voi vedea vreo figură nouă. Neliniştea mea cu privire la căpitanul necunoscut devenise acum, în temniţa valurilor, tulburătoare. Din când în când, tulburarea mea se agrava cu o putere de care nu fusesem conştient până atunci, iar asta se întâmpla când mă gândeam la prevestirile diavoleşti ale cerşetorului Elijah care îmi veneau din când în când în minte. Nu puteam să le stăpânesc, deşi îmi ziceam zâmbind că nu erau decât flecăreli ale profetului nebun. Nu ştiu dacă mă simţeam în acest fel din nepăsare sau din tulburare, dar de fiecare dată când aveam treabă pe punte mi se părea fără temei să mă pierd în astfel de sentimente. Deşi harponierii erau o gloată mai înfricoşătoare, mai barbară şi mai pestriţă decât orice alt echipaj de pe vasele de negoţ pe care mai fusesem, sălbăticia asta a lor o puneam pe seama naturii meşteşugului lor originar din Scandinavia căruia mă alăturasem fără echivoc. Liniştea îmi era adusă de cei trei secunzi care îndepărtau presimţirile mele sumbre şi îmi insuflau încredere şi voioşie cu privire la călătoria noastră. Nu s-ar fi găsit trei ofiţeri mai buni, trei bărbaţi mai de vază, fiecare diferit de ceilalţi, dar toţi trei americani: unul din Nantucket, altul din Vineyard şi ultimul

din Cape Cod. Fiindcă porniserăm în călătorie în ziua de Crăciun, merserăm o vreme prin gerul polar, deşi ne îndreptam cu repeziciune spre căldurile sudului, lăsând iarna cruntă şi gerurile ei groaznice în urmă cu fiecare grad trecut şi fiecare latitudine depăşită. Într-o dimineaţă mai blândă, însă tot mohorâtă şi ceţoasă, când vasul înainta împins de un vânt bunicel spre întinsul mării, tresăltând de tristeţea grabei sale, urcai pe punte să-mi încep cartul de dimineaţă şi îndată ce îmi îndreptai privirea spre parapetul prorei, mă trecură fiorii cei răi-prevestitori. Realitatea depăşea chiar şi imaginaţia. Căpitanul Ahab stătea pe dunetă.

Nu părea a suferi de vreo boală şi nici nu părea că s-ar fi însănătoşit de curând. Părea un om care fusese scăpat de rug tocmai când limbile de foc ameninţau să îi devoreze membrele, însă fără a le răpi robusteţea desăvârşită de vreme. Părea turnat cât era de mare în bronz într-o matriţă fără cusur, întocmai ca Perseu al lui Cellini. Şerpuind dintre perii încărunţiţi şi coborând într-o parte de-a lungul feţei şi gâtului uscat şi înroşit, iar apoi dispărând în cămaşă, puteai vedea o urmă albicioasă şi subţire ca o vergea. Semăna cu urma pe care o lasă în trunchiurile groase şi sănătoase trăsnetul căzut asupra copacilor atunci când loveşte şi smulge coaja de la coroană până la rădăcină pierzându-se în pământ fără a rupe însă nicio rămurică şi lăsând copacul verde şi sănătos, dar însemnat. Dacă se născuse cu semnul acela sau dacă îi rămăsese de pe urma unei răni dureroase nu ştia nimeni. Se hotărâse pe tăcute să nu spună nimeni nimic despre asta, mai cu seamă secunzii fiind aceia care ne îndemnară la tăcere. Dar un seamăn de-al lui Tashtego, un indian din Gav Head, zise că nu se alesese cu cicatricea decât de la patruzeci de ani în sus şi profeţi atunci că nu rămăsese înfierat de pe urma unei altercaţii cu vreun muritor, ci de pe urma unei lupte pe mare. Profeţia fu socotită o născocire de către un locuitor

cărunt al insulei Man, un bătrân care părea a fi ieşit din catacombe şi care nu mai navigase din Nantucket, astfel încât nu îl mai văzuse în viaţa lui pe Ahab. Credulitatea şi superstiţia marinarilor îi dădură insularului o credibilitate nemaivăzută, aşa că niciun matelot nu îl contrazise când îl auzi spunând că, atunci când o să-şi dea Ahab duhul, ceea ce nu avea să se întâmple curând, atunci cel care va fi însărcinat să-i spele trupul va găsi acest semn din naştere întinzându-se din creştet până la tălpi.

Aşa de tare mă tulbură înfăţişarea posomorâtă a lui Ahab şi semnul alb care îl despica în două, că în primele clipe nici nu observai că o bună parte din sluţenia lui se datora piciorului alb pe care-şi sprijinea jumătate de trup. Mă gândisem înainte ca acest picior ivoriu fusese şlefuit pe mare din falca unui caşalot.

— Da, i-a fost smuls pe coasta Japoniei, spusese indianul din Gay Head. Dar aşa cum a făcut cu catargele corăbiei a făcut şi în privinţa asta, adică şi-a comandat altul fără a se întoarce acasă. Are o traistă plină.

Mă uimea faptul că stătea într-o singură poziţie. Pe fiecare parte a dunetei, aproape de velele artimonului erau sfredelite găuri adânci de un centimetru şi jumătate. Piciorul de os stătea fixat în gaură în timp ce el se ţinea cu mâna de o velă. Astfel, căpitanul stătea drept, privind drept înainte peste parapetul prorei. Se vedea din felul în care îşi ţinea privirea aţintită că îl mânau o voinţă de nesupus şi o tărie din cele mai ferme. Nu zise un cuvânt şi nici nu îi fu adresată vreo vorbă de către ofiţeri, deşi se vedea în gesturile şi purtarea lor că îi speria, dacă nu cumva chiar îi chinuia faptul că se aflau sub privirea neliniştită a stăpânului. Chipul său schimonosit părea a fi îndârjit de covârşitoarea măreţie a unui groaznic vrăjmaş.

Nu după mult timp părăsi puntea şi se retrase în cabină. Dar după acea dimineaţă putu fi văzut în

fiecare zi, ori înfipt în orificiul său, ori aşezat pe un scăunel ivoriu pe care îl avea cu el, ori plimbându-se anevoios pe punte. Pe măsură ce cerul se însenina, se mai înveseli şi el, deveni din ce în ce mai puţin retras, de parcă ceea ce îl ţintuise în cabină fusese vremea rece când pornise nava în călătorie. În timp, începu să stea mai mult la aer pe puntea însorită, dar încă nu era folositor cu nimic. Nava nu făcea decât să înainteze şi toate pregătirile de vânătoare puteau fi lăsate la fel de bine în seama secunzilor, astfel că nu era nimic care să necesite atenţia lui Ahab, în afară de el însuşi. Nu se putea îngriji decât de alungarea norilor care îi întunecau fruntea, dovedind că într-adevăr norii atârnă doar deasupra celor mai înalte vârfuri.

Nu trecu mult, şi blândeţea, şi veselia timpului frumos pe care îl întâlnirăm îi îndepărtară treptat tristeţea. Ca atunci când cele două fecioare îmbujorate pe nume Aprilie şi Mai se întorc acasă în pădurea îngheţată şi întunecată şi conving până şi cel mai desfrunzit şi mai găunos stejar bătrân să le întâmpine cu muguri proaspeţi, aşa se lăsă şi Ahab ispitit de aerul înmiresmat şi neprihănit. Fu văzut de mai multe ori îmblânzindu-şi chipul într-un fel din care la alţi oameni te-ai fi aşteptat să înflorească un zâmbet.

29. Intră Ahab, îi vorbeşte Stubb.

Trecură câteva zile şi toate gheţurile, la fel ca aisbergu-rile, fură lăsate în urmă. Vasul trecea acum prin primăvara vie a ţinuturilor Quito înainte de zăpuşeala de august a tropicelor. Zilele călduţe, senine, înmiresmate şi îmbelşugate erau la fel de plăcute ca aroma vaselor de cristal pline ochi cu şerbet persan stropit cu apă de trandafiri. Nopţile înveşmântate în strai strălucitor de stele păreau a fi cuconiţe vanitoase înveşmântate în catifele ce se delectează mândre cu amintirea nobililor lor plecaţi să cucerească lumea ca nişte aştri încununaţi cu coifuri aurii. Pentru cei care nu făceau de cart era greu să se hotărască dacă să aleagă fermecătoarea zi sau atrăgătoarea noapte. Dar magia timpului ce se încălzea din ce în ce mai mult nu se oprea la a vrăji lumea înconjurătoare. Farmecele se strecurau şi în suflet, mai ales la orele leneşe ale amurgului. Atunci memoria îşi scutura pojghiţa de gheaţă de parcă ar fi fost cristale de lumină. Iar toate aceste schimbări îi subţiau carapacea lui Ahab.

Bătrâneţea stă mereu de veghe, ca şi când cu cât trăieşte mai mult, cu atât fuge mai tare omul de orice îi aduce aminte de moarte. Printre comandanţii de nave, bătrâni cu bărbi sure, sunt unii care îşi părăsesc aşternuturile pentru a vizita puntea umbrită de întuneric. La fel făcea şi Ahab, doar că de curând începuse să stea numai afară, aşa că vizite se numeau scurtele incursiuni în cabina de pe punte, şi nu invers.

— Parcă mă cobor în mormânt, bombănea pentru el. Unui căpitan bătrân ca mine să coboare în cămăruţa asta îngustă i pare ca şi cum s-ar îngropa de viu.

Aşa că la fiecare douăzeci şi patru de ore, când se aşeza cartul de noapte şi trupa de pe punte ţinea de pază somnoroşilor din dormitoare, când dacă

trebuia coborâtă o frânghie la teugă mateloţii nu o aruncau cum făceau în timpul zilei, ci o coborau atenţi la locul ei ca să nu îşi trezească tovarăşii adânciţi în vise, ei bine, când liniştea aceasta paşnică înţepenea toată puntea, cârmaciul ştia să se uite la tambuchi, căci nu dura mult şi pe acolo se ivea bătrânul căpitan ţinându-se de balustrada de fier pentru a se mişca mai bine. Se vedea că avea în el atingerea compasiunii, căci în aceste clipe se abţinea de la a inspecta puntea, deoarece, dacă ar fi bătut cu călcâiul său osos în podeaua sub care se odihnea echipajul, toate visele acestora s-ar fi destrămat sub pocniturile şi trosniturile pasului de os şi s-ar fi transformat în coşmaruri despre fălcile scrâşnitoare ale rechinilor. Într-o seară însă, nu mai ţinu cont de echipaj, căci avea o poftă grozavă de a se plimba, aşa că începu să măsoare puntea cu paşii săi greoi de elefant de la pupă la catargul cel mare. Stubb, secundul al doilea, urcă de sub punte şi încercă să sugereze cu un umor cam nehotărât şi nepiperat că, desigur, căpitanul se putea plimba când dorea, nu putea nimeni să-i refuze acest drept; dar trebuia să se poată găsi o modalitate de a înăbuşi zgomotul şi îngăimă ceva despre nişte câlţi înfăşuraţi la capăt. Vai! Stubb, se vede treaba că nu-l cunoşteai încă pe Ahab.

— Ţi se pare că sunt o ghiulea, Stubb, întrebă Ahab, ca să mă căptuşeşti în felul acesta? Du-te în treaba ta, am şi uitat de asta. Treci jos în cavoul tău nocturn unde dormi înfăşurat în aşternuturi ca în linţolii, pregătindu-te să te-nfăşori în cel de pe urmă. Jos, câine, înapoi în cuşcă!

Uimit de exclamaţia neaşteptată de la sfârşitul cuvântării care se dovedi a fi o ocară grea, Stubb rămase fără grai pentru câteva momente, apoi zise înflăcărat:

— Nu sunt obişnuit să mi se vorbească aşa, domnule. Nu-mi prea place.

— Taci!, şuieră Ahab printre dinţii încleştaţi şi se mişcă repede din loc de parcă ar fi fugit de

ispită.

— Nu, domnule, nu încă, zise Stubb cu aplomb. Nu mă las numit câine, domnule.

— Atunci o să-ţi zic de zece ori că eşti un măgar, un catâr şi un asin şi să pieri din ochii mei, că altfel o să-ţi scurtez şederea pe lumea asta.

Grăind astfel, Ahab se îndreptă spre el cu chipul atât de schimonosit de furie, că Stubb se retrase fără măcar a-şi da seama.

— N-am primit aşa o muştruluială nemeritată niciodată, îşi zise Stubb în timp ce cobora prin trapa mică pentru a ajunge în cabină. Foarte straniu, foarte. Ia stai, Stubb! Acum nu ştiu ce să fac. Să mă întorc şi să-l lovesc sau să îngenunchez şi să mă rog pentru el? Da, îmi trece prin minte să fac asta, dar ar fi pentru prima oară când m-aş ruga. Tare straniu, tare. Şi el e la fel de straniu. Da, dintre toţi oamenii cu care ai navigat până acum, Stubb, ăsta e cel mai ciudat. Cum m-a mai repezit! Ce ochi holbase la mine! Oare e nebun? Trebuie să-i apese ceva pe minte cum îi apasă şi pe frunte atunci când trăsneşte. Nu doarme defel. Nu-mi zisese mie într-o dimineaţă Dough-Boy, intendentul, că găseşte hainele bătrânului şifonate şi încreţite şi cearşafurile aruncate pe jos şi cuvertura aproape înnodată toată, iar perna e fierbinte de zici că a ţinut pe ea o cărămidă de-abia scoasă din cuptor? Un bătrânel fierbinte! Cred că-l chinuie ceva ce se numeşte pe uscat „conştiinţă”. Era un tic din acela – nervos parcă îi zice – care cică e mai rău ca durerea de măsea. Ei, acum nu ştiu ce anume e, dar să mă ferească Dumnezeu să iau şi eu. E plin de mistere. Mă-ntreb de ce se duce în cămară în fiecare seară, după cum mi-a zis Dough-Boy că face. De ce face asta, atâta vreau să ştiu şi eu! Cu cine se întâlneşte acolo? Nu-i aşa că-i straniu? Nu se ştie, poate zice că se duce să tragă un pui de somn. Naiba să mă ia, merită să te naşti pe lumea asta măcar ca să dormi. Dacă stau şi mă gândesc bine, acesta e primul lucru pe care îl fac

bebeluşii. Şi asta e cam ciudat. Naiba să mă ia, toate lucrurile din lume sunt anapoda dacă stai să te gândeşti. Dar asta e împotriva principiilor mele. Asta e a unsprezecea mea poruncă. Dormi când apuci - asta e a douăsprezecea. Iar începe! Cum zicea? Câine? Mii de fulgere! Mi-a zis de zece ori măgar şi a mai aruncat şi o grămadă de catâri pe deasupra. Mai bine mă lovea şi ştiam o treabă. Poate că totuşi m-a lovit şi n-am simţit eu, aşa eram de speriat de încruntătura lui. M-am albit tot la faţă, ce naiba o fi cu mine? De-abia mă mai ţin pe picioare. Cearta cu bătrânelul m-a întors pe dos. Pentru numele lui Dumnezeu, trebuie că visam. Cum? Cum? Cum? Ei, cel mai bine e s-o dau uitării. Să mă urc iar în hamac. O să văd dimineaţă cum stă treaba.

30. Pipa

După ce plecă Stubb, Ahab petrecu ceva timp sprijinindu-se de parapet şi aplecându-se peste el. După aceea chemă unul dintre marinarii de cart şi, după cum obişnuia în ultima vreme, îl trimise după scăunelul din os şi după pipă. Îşi aprinse pipa de la flacăra felinarului şi îşi puse taburetul lângă parapetul mai ferit, se aşeză şi fumă.

În vremurile de demult, tronurile regilor danezi, atât de îndrăgostiţi de mare, erau făcute, zice legenda, din colţi de narvali.

Cum puteai, ştiind toate acestea, să-l priveşti aşezat pe tronul său din os şi să nu crezi că era într-adevăr de sânge nobil? Ahab era un han al punţii, regele mării şi stăpânul leviatanelor.

Trecu o vreme în care fumul gros îi ieşea din gură în pufăituri dese ce îi veneau înapoi în faţă.

— Ce-o fi, îşi zise el scoţând muştiucul din gură, de nu mă mai linişteşte fumatul? Vai!, pipa mea! Vai de mine dacă îţi pierzi farmecele. M-am grăbit în loc să o savurez şi m-am mai aşezat şi în bătaia vântului. Aşa am făcut. Şi am tras în piept cu atâta putere, că ultimele pufăituri erau ca jeturile unei balene pe moarte, atunci când sunt cele mai puternice şi mai primejdioase. Ce treabă am eu cu pipa asta? Ea e făcută pentru liniştea sufletului, pentru a ridica rotocoale albe printre smocuri încărunţite, nu printre smocuri plumburii ca ale mele. N-o să mai fumez de-acum încolo.

Aruncă pipa încă aprinsă în mare şi mica flacără sâsâi o clipă în valuri. Nava trecu peste bula ce se ridică după scufundarea pipei. Cu pălăria trasă pe ochi, Ahab măsură încet puntea cu paşi mărunţi.

31. Vrăjitoarea

A doua zi, Stubb îl trase pe Flask deoparte şi îi zise:

— N-am avut în viaţa mea un vis aşa de straniu. Ştii piciorul de os al bătrânului, nu? Ei bine, am visat că mi-a tras un şut cu el şi când am încercat să-i dau şi eu un şut, pe legea mea, omule, mi-a zburat piciorul cu totul! Şi deodată, bum! Ahab s-a transformat într-o piramidă şi eu, ca un dobitoc, îi tot trăgeam picioare. Dar ce era şi mai straniu - ştii şi tu ce lucru de mirare sunt visele astea - era că, deşi eram înfuriat la culme, îmi ziceam că, până la urmă, nu era o insultă aşa de mare să fiu lovit de Ahab. „Ei, îmi ziceam, ce atâta tărăboi? Nici nu e un picior adevărat, e unul fals." E mare diferenţă între un picior viu şi unul mort. De aceea o palmă e de cincizeci de ori mai greu de suportat decât lovitura unui baston. Membrul viu, asta face ocara să fie simţită până în măduva oaselor. Îmi ziceam în tot acest timp în care îmi zdrobeam tălpile ca prostul de piramida blestemată - aşa de nedesluşită era întreaga învălmăşeală -, îmi ziceam în tot acest timp „ce e piciorul acesta al lui, dacă nu un baston, un simplu baston de os de balenă". Da, îmi ziceam, e un ciomag jucăuş, de fapt nici nu m-a lovit cu piciorul, mi-a tras o săpuneală de balenă, asta mi-a făcut. De altfel, îmi ziceam: „Ia uită-te la el – capătul unde ar fi venit talpa e un vârfuleţ subţirel; dacă mă lovea un fermier cu talpa cât o zi de post, aia ar fi fost, domnule, ditamai insulta. Ocara asta e una mult mai mică." Dar acum vine cea mai amuzantă parte a visului, Flask. În timp ce tot loveam piramida apăru deodată un triton păros tot ca un bursuc şi cu cocoaşă pe spate, mă urcă pe umeri şi începu să mă învârtă.

„Ce-ai de gând?", mă întrebă.

Aş fi sărit dar mi-era teamă. Să fi văzut ce moacă avea! Dar nu ştiu cum se făcu că îmi trecu

frica pe dată.

„Ce-am de gând?, îl întrebai. Ce treabă ai dumneata aici, asta vreau să ştiu eu, domnule Cocoaşă. Vrei şi dumneata un şut?”

Pe legea mea, Flask, îndată ce-am zis cuvintele astea, îmi întoarse spatele, se aplecă şi-şi ridică mantia din alge arătându-mi dosul. Ce crezi că-mi fu dat să vad? Pe mii de tunete, amice, avea dosul plin de cavile de matisat, îndreptate toate cu acele în afară. Zisei:

„Dacă stau să mă gândesc mai bine, până la urmă nu cred că o să te mai lovesc, amice.”

Îmi răspunse:

„Înţelept Stubb, înţelept”, şi continuă să bolborosească asta de parcă îşi mesteca gingiile. Văzând că nu are de gând să tacă, îmi zisei că mai bine mă apuc iar de şutat în piramidă. Dar de-abia ce ridicai piciorul, când îl auzii urlând:

„Nu mai da!”.

„Hopa, amice, ce mai e acum?”

„Ascultă aici, zise el, hai să vedem ce e cu ocara asta. Căpitanul Ahab ţi-a tras un şut, ai?”

„Aşa a făcut. Chiar aici, răspunsei eu.”

„Foarte bine. A folosit piciorul din os, nu?”

„Da, pe cel din os, răspunsei.”

„Ei, atunci, înţeleptule Stubb, de ce te plângi? Nu te-a lovit pe bună dreptate! Nu te-a lovit cu un picior obişnuit, nu? Nu, într-adevăr, te-a lovit un om de seamă cu un picior ivoriu tare frumos. Asta e o onoare, eu aşa cred. Ascultă, înţeleptule Stubb, în bătrâna Anglie, cei mai mari nobili cred că e onoare să fie plesniţi de regină şi să devină cavaleri ai Ordinului Jartierei. Mândreşte-te aşadar că te-a lovit Ahab şi te-a făcut mai înţelept. Ţine minte ce-ţi zic, lasă-te lovit de el, ia şuturile lui ca pe nişte onoruri şi nici prin gând să nu-ţi treacă să-i răspunzi la fel, că nu ai nicio şansă de izbândă. Nu vezi piramida aceasta?”

Zicând aşa, păru a se îndepărta înotând prin văzduh, iar eu trăsei un sforăit, mă întorsei pe o

parte, şi iată! Eram în hamacul meu! Ei? Ce zici de visul ăsta, Flask?

— Eu ştiu? Mi se pare cam prostesc.

— Se prea poate, se prea poate. Dar m-a făcut înţelept, Flask. ÎI vezi pe Ahab cum stă acolo şi se uită peste pupa? Să ştii că lucrul cel mai bun pe care poţi să-l faci e să-l laşi în pace. Să nu-i vorbeşti niciodată, orice ţi-ar zice. Hait! Ce strigă acolo? Repede!

— Voi cei din gabie! Uitaţi-vă bine toţi! Pe aici umblă balenele! Dacă vedeţi una albă, strigaţi cât vă ţin plămânii!

— Despre asta ce mai zici, Flask? Nu-i ceva putred în toată treaba asta? O balenă albă, ai auzit omule? Ia auzi, parcă vântul duce ceva deosebit pe aripile sale azi. Stai să vezi, Flask! Lui Ahab îi stă mintea la rele azi. Dar taci acum, vine spre noi.

32. Cetologie

Ne avântaserăm deja în largul mării şi în curând aveam să ne pierdem în imensitatea neţărmurită.

Dar înainte să ajungem acolo, înainte ca „Pequod” să îşi alăture carena plină de alge pântecelor acoperite de scoici ale balenelor, trebuie să ne ocupăm de la început de un subiect indispensabil unei înţelegeri complete şi profunde a dezvăluirilor şi aluziilor de orice soi despre balene, care vor apărea pe parcurs.

Există o dare de seamă ce face referire la specia balenelor în general pe care o să o prezint cu dragă inimă. Nu e o sarcină uşoară. Nu e nici mai mult, nici mai puţin decât o încercare de clasificare a elementelor care compun haosul. Priviţi ce au scris unii oameni – adevăraţi specialişti:

„Nu există ramură a zoologiei care să fie mai întortocheată decât aceea a Cetologiei”, zice căpitanul Scoresby în 1820.

„Nu aş dori nici dacă mi-ar fi stat în putere să intru în detaliile împărţirii corecte a cetaceelor în grupuri şi familii…atâta confuzie exista în scrierile istoricilor despre acest animal” (caşalotul), zice Surgeoft Beale în 1839.

„Imposibilitatea de a continua cercetările în adâncimile mărilor”; „Văl impenetrabil care ne acoperă cunoştinţele în privinţa cetaceelor”. „Câmp acoperit de spini”. „Toate aceste indicaţii incomplete nu fac decât să ne necăjească pe noi, naturaliştii.”

Aşa vorbesc despre balene marele Cuvier, John Hunter şi Lesson, aceste minţi luminate ale zoologiei şi anatomiei. Cu toate acestea, deşi nu se ştie mai nimic, cărţi se găsesc destule, dar conţin foarte puţine informaţii despre Cetologie, sau ştiinţa balenelor. Mulţi au fost aceia care, mari sau mici, bătrâni sau tineri, ai uscatului sau ai mării, au scris mai mult sau mai puţin despre balene. Să

enumerăm câţiva: autorii Bibliei, Aristotel, Pliny, Aldrovandi, Sir Thomas Browne, Gesner, Ray, Linnaeus, Rondeletius, Willoughby, Green, Artedi, Sibbald, Brissom, Marten, Lacepede, Bonneterre, Desmarest, Baron Cuvier, Frederick Cuvier, John Hunter, Owen, Scoresby, Beale, Bennett, J. Ross Browne, autorul lui Miriam Coffin, Olmstead şi reverendul T. Cheever. Dar scopul pentru care au scris toţi aceşti oameni despre balene se poate vedea în citatele de mai sus. Dintre toate numele din lista aceasta, doar cei care urmează după Owen au văzut vreodată o balenă şi doar unul a fost marinar şi harponier, şi anume căpitanul Scoresby. În ceea ce priveşte subiectul Balenei de Groenlanda, sau Balena Dreaptă, cum i se mai zice, scrierile lui sunt cele mai renumite. Dar Scoresby nu ştie şi nu zice nimic despre Caşalot, pe lângă care Balena de Groenlanda nici nu merită măcar menţionată. Trebuie să spun că această balenă groenlandeză este o uzurpatoare a tronului apelor.

Nici măcar nu e cea mai mare dintre balene. Însă uzurparea aceasta era complet instaurată datorită vechimii sale şi a faptului că până acum câţiva ani Caşalotul era considerat o vietate mistică şi nemaivăzută, despre care se mai aude şi în ziua de azi peste tot, în afară de câteva academii ştiinţifice şi porturi de baleniere. Puţină luare aminte la cuvintele poeţilor de odinioară ar trebui să vă lămurească pe dată că balena groenlandeză era considerată regina tuturor mărilor. Dar iată că a venit vremea de a proclama un alt monarh. Să ne prefacem că ne aflăm la Charing Cross[16] şi să zicem: ascultaţi aici, ascultaţi aici, oameni buni: Balena groenlandeză a murit! Trăiască regele Caşalot!

Nu există decât două cărţi care susţin că descriu Caşalotul şi chiar reuşesc să o facă întrucâtva. Aceste cărţi au fost scrise de Beale şi de Bennett, doi oameni care au fost la viaţa lor chirurgi pe

balenierele englezeşti ce străbăteau sudul şi care sunt oameni corecţi şi de încredere. Pasajele în care scriu numai despre Caşalot sunt scurte, dar oricum sunt deosebit de exacte şi de bună calitate, deşi sunt scrise din pură perspectivă ştiinţifică. Până acum însă, caşalotul nu este descris complet în nicio scriere, fie ea ştiinţifică sau poetică, fiindcă, spre deosebire de celelalte balene vânate de oameni, viaţa acestuia a rămas nescrisă.

Feluritele specii de balene au nevoie să fie clasificate cum se cade pentru ca toţi oamenii să poată pricepe, chiar dacă se începe cu o schiţă incompletă care va fi adăugită pe viitor de către alţii. Deoarece nu se oferă altul mai înţelept să pornească această treabă, îndrăznesc să mă ofer eu. Nu promit o schiţă perfectă, fiindcă orice om care se crede complet dezvăluie tocmai prin acest lucru un defect. Nu voi pretinde că voi realiza o descriere anatomică minuţioasă a speciilor; de fapt, nu vor fi prea multe descrieri în general. Intenţia mea este să schiţez acest sistem cetologic. Sunt arhitectul, nu constructorul.

Este însă o sarcină grea. O sarcină obişnuită ca aceea de a sorta corespondenţa la poştă, cu care nici nu se compară. E o muncă înspăimântătoare aceasta, pentru care trebuie să scotoceşti fundul mării, să bagi mâna până la cot în fundaţia, coastele şi pelvisul lumii. Cine sunt eu să îndrăznesc a prinde monştrii de nas? Dojana din cartea lui Iov ar trebui să mă înfricoşeze: „Va face oare monstrul o înţelegere cu tine? Ia seama că nu e urmă de speranţă!” Dar eu am înotat prin biblioteci şi am navigat pe toate oceanele, am avut de-a face cu balenele cu propriile mele mâini. Sunt serios şi mă voi strădui. Mai trebuie stabilite nişte detalii.

Primul: de la început trebuie discutat că, fiindcă această ştiinţă a balenelor este atât de puţin cunoscută şi mai deloc clarificată, mai există încă arii în care apare controversa dacă balena este sau

nu un peşte. În „Sistemul naturii”din 1776, Linnaeus scrie: „Separ astfel balenele de ceilalţi peşti.” Dar după câte ştiu eu până în anul 1850 şi rechinii, şi scrumbiile, la fel ca heringii de toate felurile, înotau, împotriva decretului lui Linnaeus, în aceleaşi întinderi de apă ca şi balenele. Motivul pentru care Linnaeus ar fi izgonit fără nicio reţinere balenele din apă e acesta: „Fiindcă au inima despărţită în valve, sângele cald, au plămâni, pleoape mobile, urechi, *penem intrantem feminam mammis lactantem”* şi la sfârşit zice: *ex lege naturae jure meritoque*[17]. Le-am împărtăşit toate acestea prietenilor mei Simeon Macey şi Charley Coffin din Nantucket, amândoi lucrând cu mine la bucătărie într-o anume călătorie, şi ei şi-au dat cu părerea că aceste motive nu sunt suficiente.

Charley a folosit nişte cuvinte urâte pentru a zice că nu erau decât flecăreli.

Să se ştie că de acum încolo nu mai prezint niciun argument şi îmi menţin părerea veche de când lumea că balena e peşte şi îl mai invoc şi pe Sfântul Ioan să mă sprijine. Acest lucru fundamental fiind stabilit o dată şi pentru totdeauna, trebuie să ne punem întrebarea: prin ce anume se deosebeşte balena de alţi peşti? Linnaeus a menţionat aceste motive mai sus. Dar în mare, acestea sunt: are plămâni şi sânge cald, pe când ceilalţi peşti nu au plămâni şi au sângele rece. Apoi: cum să definim balena având în vedere înfăţişarea sa ca să poată fi recunoscută de către toată lumea? Ei bine, pe scurt, balena e un peşte scuipător şi are coada orizontală. Poftim! Deşi foarte scurtă, această definiţie este rezultatul unei meditaţii îndelungate. Şi morsa scuipă tot cam ca balena, dar ea nu este peşte, fiindcă este amfibian. Ultima parte a definiţiei este mai convingătoare, în special alăturată primei părţi. Aproape toată lumea a observat că peştii cu care sunt obişnuiţi pescarii nu au coada plată, ci verticală, adică de sus în jos.

În schimb, la peştii care aruncă jeturi, coada, deşi pare la fel, este negreşit aşezată orizontal.

Prin definiţia de mai sus, care explică ce este o balenă, nu exclud în niciun fel din frăţia balenelor orice creatură descrisă de cunoscătorii din Nantucket care corespunde definiţiei. În acelaşi timp nu includ peştii, care prin definiţie sunt străini de acest grup[18]. Toţi peştii mai mici, dar care scuipă şi au coada plată trebuie incluşi în Cetologie. Acum voi arăta cum am divizat întreaga specie a balenelor.

În primul rând, am împărţit balenele după mărime în trei mari CĂRŢI (subdivizate în capitole), iar acestea vor cuprinde toate speciile, mari şi mici.

I. Balena In-Folio; II. Balena In-Octavo; III. Balena In-Duodecimo.

Ca exemplu de Folio voi vorbi despre Caşalot; pentru Octavo voi prezenta delfinul Grampus şi pentru Duodecimo— Marsuinul.

Balenele In-Folio. Printre acesta includ: I. Caşalotul, II. Balena Dreaptă, III. Balena cu înotătoare dorsală, IV. Balena cu cocoaşă, V. Balena cu spatele brici, VI. Balena cu pântecele de pucioasă.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul I. (Caşalotul) - Această balenă, cunoscută printre englezi drept bătrâna Balenă-Trompetă sau Balena Physeter, sau Balena cu cap de nicovală, este ceea ce în Franţa se numeşte Cachalot, în Germania – Pottsfich şi pe limba lungă a savanţilor – Macrocephalus. Este fără urmă de tăgadă cel mai mare locuitor al Pământului, cea mai uimitoare balenă care poate fi întâlnită vreodată, cea cu înfăţişarea cea mai maiestuoasă şi de departe cea mai valoroasă pentru negoţ, căci este singura balenă de la care se obţine spermanţet. Toate detaliile legate de această balenă vor fi discutate pe larg mai departe, dar momentan mă voi ocupa de numele lui. Privit din perspectiva lingvistică, este un nume absurd. Acum câteva sute

de ani, despre el nu se ştia nimic şi seul lui fu descoperit absolut întâmplător într-un specimen eşuat pe ţărm. Se pare că se credea pe atunci că spermanţetul se găsea la o specie identică aceleia pe care o numeau ei Balena de Groenlanda şi se mai credea şi că spermanţetul era sămânţa acestui animal, după cum se vede din forma primei silabe a cuvântului. Pe vremea aceea spermanţetul nu se prea găsea şi nu se folosea la luminat, ci doar ca unguent şi ca doctorie. Nu se putea lua decât de la drogherie, cum luăm noi astăzi o uncie de revent. Când se află în cele din urmă ce anume era spermanţetul, negustorii nu-i mai schimbară numele, mai mult ca sigur pentru a-i mări valoarea datorită neobişnuitei aluzii la raritatea substanţei. Numele ajunse să i se atribuie în această formă balenei care produce de fapt spermanţetul.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul II (Balena Dreaptă) - într-o anume privinţă, aceasta este cea mai respectabilă dintre balene, fiind prima care a fost vânată de om. De la ea se ia osul de balenă sau fanonul, iar uleiul ei este cunoscut ca „seu de balenă", un produs mai slab cotat pe piaţă. Printre pescari este numită în toate felurile fără discriminare: Balena, Balena de Groenlanda, Balena Neagră, Marea Balenă, Adevărata Balenă, Balena Dreaptă. Identitatea unei specii care are atâtea denumiri nu poate fi decât învăluită în mister. Ce se poate spune despre această balenă inclusă în al doilea capitol al primei mele cărţi? Această balenă este Marea Mysticetus a savanţilor englezi, Balena de Groenlanda, a vânătorilor englezi, pentru vânătorii francezi, ea este Baliene Ordinaire şi suedezii o cunosc drept Growlands Walfish. Este balena care de două sute de ani este vânată de către olandezi şi englezi în apele Arcticii şi pe care americanii o urmăresc în

Oceanul Indian, pe coasta Braziliei, pe coasta de nord-vest şi în multe alte părţi ale lumii după Planul de migrare a Balenei Drepte. Unii zic că

Balena de Groenlanda a englezilor şi Balena Dreaptă a americanilor nu sunt una şi aceeaşi. Dar acestea două se aseamănă din toate punctele de vedere şi nu s-a descoperit încă nicio deosebire majoră care să le diferenţieze. Din cauza acestor separări fără temei a speciilor devin unele ramuri ale istoriei naturale atât de întortocheate. Despre Balena Dreaptă se va vorbi pe larg cu altă ocazie, când vom lămuri tot ce se poate şi despre Caşalot.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul III. (Balena cu înotătoare dorsală) – Denumesc astfel monstrul care, sub numele de Balenă cu înotătoare, Jet-Lung sau Long-John, poate fi văzută în toate mările şi este acea balenă al cărei jet este văzut des de călătorii care traversează Atlanticul la bordul pacheboturilor ce înconjoară zona New York-ului. Datorită lungimii sale şi faptului că are fanoane, se aseamănă cu Balena Dreaptă, dar nu este la fel de mare şi are o culoare mai deschisă, apropiată de măsliniu. Buzele sale late par a fi nişte odgoane împletite, cu încreţituri ca nişte riduri. Trăsătura sa cea mai importantă, înotătoarea dorsală, de la care îi vine numele, sare de obicei în ochi. E înaltă de vreo trei sau patru picioare şi se înalţă vertical din spinarea balenei; este unghiulară şi are vârful foarte ascuţit. Chiar dacă nu se vede nimic din restul animalului, această înotătoare se poate observa câteodată foarte clar ieşind la suprafaţă. Când marea e liniştită şi pe luciul ei se formează unde circulare, iar această înotătoare ca o tijă aruncă umbre peste apă, pare că unda circulară este cadranul pe care sunt marcate linii încreţite şi unduioase. Pe acest ceasornic al lui Ahaz[19], umbra se mişcă deseori înapoi. Balena aceasta nu e sociabilă şi pare a fi duşmănoasă cu alte balene, aşa cum sunt şi unii oameni duşmănoşi cu semenii lor. E tare timidă şi umblă mereu singură, ieşind la suprafaţă când te aştepţi mai puţin în apele cele mai îndepărtate şi mai singuratice, jetul său lung şi solitar ridicându-se ca o suliţă posacă deasupra

unei câmpii sterpe. E hărăzită cu o uimitoare putere şi iuţeală la înotat şi sfidează toate încercările omului de a o urmări. Acest monstru pare a fi întruchiparea peştească a lui Cain cel surghiunit şi neîntrecut, înfierat pe spinare cu semnul ţepos. Fiindcă are fanoane, această balenă e deseori asemănată Balenei Drepte şi inclusă într-o specie numită Balene cu fanoane. Se pare că sunt mai multe astfel de balene, dar despre care nu se cunosc prea multe. Balene cu nasul lat şi Balene cu cioc, Balene cu cap de ştiucă. Balene gheboase sunt doar câteva din numele pe care le-au dat pescarii acestora.

În legătură cu denumirea de „Balene cu fanoane” e important să se spună că, deşi această denumire pare folositoare pentru a categorisi un anume fel de balene, este complet inutil să încerci o clasificare a balenelor luându-te doar după faptul că unele au fanoane, altele cocoaşă, altele înotătoare şi altele colţi. Cu toate acestea, astfel de semne şi trăsături par fără de tăgadă mai potrivite pentru a susţine o schiţă Cetologiei decât orice altă deosebire trupească pe care o poate afişa o balenă. Cum vine asta? Fanoanele, cocoaşa, dorsala sau dinţii, toate aceste caracteristici apar neregulat printre toate felurile de balene, indiferent de cum sunt ele construite în alte privinţe. Astfel, Caşalotul şi Balena cu cocoaşă au amândouă cocoaşă, dar aici se opresc asemănările dintre ele. Apoi, aceeaşi Balenă cu cocoaşă şi Balena groenlandeză au amândouă fanoane, dar nu se aseamănă în nimic altceva. La fel e şi cu celelalte trăsături amintite mai sus. La anumite balene, aceste trăsături pot apărea mai multe deodată, cum la altele se pot caracteriza prin trăsături atât de stranii şi de izolate, încât zădărnicesc orice încercare de a generaliza în acest fel. De stânca aceasta s-au lovit toţi naturaliştii.

Poate fi însă realizată o clasificare bazată pe alcătuirea lor interioară sau măcar pe anatomia lor.

Ce poate fi mai evident la anatomia Balenei de Groenlanda în afară de fanoanele sale? Am văzut însă că doar pe baza acestor fanoane este imposibil să clasificăm corect Balena groenlandeză. Dacă cercetezi pântecele acestor animale, nu vei găsi nici a cincizecea parte din diferenţele care îţi sunt la îndemână printre trăsăturile externe enumerate mai sus.

Ce rămâne de făcut? Nimic în afară de a le analiza trupurile în toată mărimea lor naturală şi de a le tria aşa. Acesta e sistemul bibliografic folosit aici şi este singurul care poate fi considerat reuşit, căci numai el poate fi de folos. Să continuăm.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul IV. (Balena cu cocoaşă) Această balenă poate fi văzută deseori pe coasta de nord a Americii. De nenumărate ori a fost capturată în aceste ape şi târâtă în port. Are în spinare o boccea ca un neguţător ambulant. I se mai spune şi Balena-Elefant sau Balena-Castel. Numele său obişnuit nu e de-ajuns, căci lumea îl confundă cu caşalotul, care are şi el o cocoaşă pe spate, deşi e mai mic. Seul lui nu e foarte valoros. E cea mai veselă şi mai jucăuşă balenă dintre toate, bălăcindu-se şi aruncând în jur spumă albă.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul V. (Balena cu spatele brici) – Despre această balenă nu se ştie altceva decât numele. Am văzut-o de la distanţă pe lângă Capul Horn. Are o fire retrasă şi nici vânătorii, nici savanţii nu ştiu mai nimic despre ea. Deşi nu e fricoasă, până acum nu şi-a arătat nicio parte a corpului în afară de spinare, care pare o creastă ascuţită. Să o lăsăm deoparte. Nu ştiu mare lucru despre ea şi nici alţii nu ştiu.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul VI. (Balena cu pântecele de pucioasă) – altă doamnă retrasă, cu pântecele galben ca sulful, fără îndoială ajunsă aşa deoarece s-a frecat de lespedea iadului într-una dintre scufundările sale mai adânci. Este văzută foarte rar. Eu unul nu am văzut-o decât în mările îndepărtate ale Sudului, şi atunci de la prea mare

distanţă ca să o măsor cu privirea. Pe ea nu o vânează nimeni, căci ar fugi cu siguranţă cu frânghia harponului şi tot ce ar mai fi legat de aceasta. Se povestesc lucruri de minune despre ea. Adio, pântec de pucioasă! Nici eu şi nici cel mai bătrân om din Nantrucket nu putem zice mai multe despre tine.

Astfel se încheie CARTEA I (In-Folio) şi începe CARTEA a II-a (In-Octavo).

Balenele In-Octavo[20]—în această carte sunt incluse balenele de statură mijlocie dintre care pot fi enumerate: I. Delfinul Grampus, II. Peştele Negru, III. Narvalul, IV. Sfâşietorul, V. Ucigaşul.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul I. (Delfinul Grampus) Deşi acest peşte, a cărui respiraţie, sau mai bine zis suflare zgomotoasă, a ajuns proverbială printre oameni, e un „locuitor" al mărilor bine cunoscut, nu prea este vânat. Dar fiindcă are toate marile trăsături ale cetaceelor, naturaliştii îl recunosc ca făcând parte din ordin. E de mărime medie, măsurând între cincisprezece şi douăzeci şi cinci de picioare lungime şi are o circumferinţă corespunzătoare. Înoată în bancuri şi nu este vânat niciodată, deşi are mult ulei care e destul de bun pentru lumânări. După unii pescari, apariţia sa prevesteşte sosirea marelui Caşalot.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul II. (Peştele Negru) – numele pe care le dau aici sunt cele obişnuite, căci de cele mai multe ori sunt şi cele mai bune. Dacă se întâmplă ca un nume să fie neclar sau nepotrivit, o să avertizez şi o să dau altul. Aşa voi face şi acum în privinţa Peştelui Negru, cum i se zice, deoarece culoarea neagră este specifică tuturor balenelor. Putem deci să-i spunem Balena-Hienă, dacă aşa doriţi. Ferocitatea sa e bine cunoscută şi, din cauza faptului că are maxilarele curbate în sus, pare a avea tot timpul un rânjet drăcesc pe faţă. Această balenă are o lungime între şaisprezece şi optsprezece picioare. Se întâlneşte la toate latitudinile. Are un obicei

ciudat ca atunci când înoată să-şi arate înotătoarea dorsală, care seamănă cu un nas roman. Când nu reuşesc să prindă ceva mai bun, vânătorii de Caşaloţi mai pescuiesc această Balenă-Hienă pentru a-şi reface proviziile de seu ieftin pentru folosinţă domestică, aşa cum fac unele gospodine mai econoame când, fiindcă nu au musafiri şi sunt singure acasă, ard seu fără miros în loc de ceară parfumată. Deşi untura lor e foarte subţire, unele dintre ele te pot aranja cu până la treizeci de galoane de ulei.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul III. (Narvalul) sau Balena cu nara lungă Acesta este alt exemplu de balenă cu nume curios, denumită aşa din cauza neobişnuitului ei colţ, care a fost la început confundat cu un cioc. Animalul are o lungime de vreo şaisprezece picioare şi cornul ajunge la cinci picioare, deşi sunt unele exemplare care au mai mult de zece şi chiar cincisprezece picioare. De fapt acest corn este un colţ alungit care creşte din falcă puţin aplecat în jos. Nu creşte decât în partea stângă, ceea ce arată urât şi îi dă posesorului înfăţişarea nătângă a unui stângaci. E greu de spus care este menirea acestui colţ care seamănă cu o lance. Nu pare a fi folosit ca lama peştelui-spadă sau a zărganului; cu toate acestea, unii marinari mi-au spus că narvalul îl foloseşte drept greblă pentru a scormoni după mâncare pe fundul mării. Charley Coffin zicea că-l foloseşte ca spărgător de gheaţă căci atunci când Narvalul urcă la suprafaţă în marea polară şi găseşte o pojghiţă de gheaţă deasupra se opinteşte cu colţul în ea şi o sparge.

Nu poate dovedi nimeni că toate aceste presupuneri sunt corecte. Părerea mea este că, oricum ar fi folosit acest colţ pieziş, i-ar fi de mare ajutor ca fălţuitor pentru pamflete. Am auzit zicându-i-se Balenă cu colţ, Balenă cu corn şi Balenăunicorn. E desigur un exemplu neobişnuit de unicornism din regnul animal. Am aflat din

scrierile unor călugări bătrâni că acest corn al unicornului de mare era socotit în vremurile de demult antidotul cel mai bun pentru otravă şi de aceea prepararea acestuia costa enorm. Se obişnuia să se distileze pentru sărurile volatile folosite de doamnele care leşină aşa cum se distilează coarnele cerbului pentru săruri de amoniu. La început era privit ca o mare curiozitate. Din scrierile gotice am aflat că Sir Martin Frobisher, la întoarcerea din călătorie, când regina Bess îi făcea de la o fereastră a palatului Greenwich semne pline de gingăşie cu mâna ei împodobită cu giuvaieruri, în timp ce vasul său înainta încet pe Tamisa, „când Sir Martin se întoarse din călătorie”, zice Litera Neagră, „îngenunche şi îi dărui Maiestăţii Sale un corn lung de narval, care multă vreme după aceea stătu atârnat în castelul Windsor.”

Un autor irlandez povesteşte cum contele de Leicester, îngenuncheat, îi oferi şi el Maiestăţii un alt corn, aparţinând unui animal de pe uscat din specia unicornului. Narvalul are o piele foarte pitorească, semănând cu cea a unui leopard, culoarea de bază fiind un alb lăptos, peste care sunt cernute pete negre rotunde şi lunguieţe. Seul său e foarte bun, limpede şi fin, dar este foarte puţin şi de aceea este rareori vânat. Se găseşte mai ales în mările de la Cercul Polar.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul IV (Ucigaşul)-Despre această balenă nu se ştiu foarte multe în zona Nantucketului, iar în sfera savanţilor nu se ştie nimic. Din ceea ce am putut vedea de la distanţă mi-am dat seama că are cam aceeaşi mărime ca şi delfinul Grampus. E foarte sălbatică, un fel de canibal al peştilor. Câteodată se agaţă de buzele balenelor In-Folio şi stă acolo ca o lipitoare până îl sperie pe monstrul uriaş de moarte. Ucigaşul nu este niciodată vânat. N-am auzit vreodată ce fel de ulei are. Aş putea obiecta în privinţa numelui acestei balene deoarece nu are nimic unic. Cu toţii suntem ucigaşi, fie pe mare,

fie pe uscat, fie că vorbim de Bonaparte, fie că vorbim de rechini.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul V. (Sfâşietorul) Acest domn este faimos pentru coada sa, pe care o foloseşte drept nuia ca să îşi sfâşie duşmanii. Se urcă pe spinarea balenelor mari şi în timp ce acestea înoată Sfâşietorul le biciuieşte. Aşa îşi croiesc drum şi unii dascăli de şcoală. Cu toate acestea, se ştiu mai puţine despre Sfâşietor decât despre Ucigaş. Amândoi sunt nişte nelegiuiţi, chiar şi în mările necârmuite.

Astfel se sfârşeşte CARTEA a II-a (In-Octavo) şi începe CARTEA a III-a (In-Duodecimo).

In-Duodecimo în această carte sunt incluse balenele mai mici: I. Marsuinul Vesel, II. Marsuinul Algerin, III. Marsuinul cu botul alb.

Celor dintre voi care nu aţi avut răgazul de a studia acest subiect vi se poate părea neobişnuit ca aceşti peşti, care în mod obişnuit nu depăşesc patru sau cinci picioare în lungime, să fie orânduiţi laolaltă cu balenele, un cuvânt care totdeauna trimite cu gândul la ideea de imensitate. Dar creaturile care sunt trecute în cartea In-Duodecimo sunt fără îndoială balene în ce priveşte trăsăturile menţionate în definiţie: un peşte care aruncă în aer un jet de apă şi care are coada aşezată orizontal.

CARTEA a III-a (In-Duodecimo). Capitolul I. (Marsuinul Vesel) – Acesta este marsuinul comun care poate fi întâlnit aproape peste tot în lume. Numele acesta i l-am dat eu pentru că sunt mai multe tipuri de marsuini şi trebuie deosebiţi cumva. Îl numesc aşa deoarece înoată mereu în adunări caraghioase care fac tumbe în mijlocul mărilor sărind asemenea pălăriilor aruncate de oameni în ziua de 4 iulie. Apariţia lor e de obicei întâmpinată cu strigăte de veselie de către marinari. Se înalţă mereu din valurile răcoroase împinse de vânt. Aceşti flăcăi trec prin viaţă mereu cu vântul din pupă. Sunt socotiţi aducători de noroc. Dacă nu îţi vine să strigi de trei ori „ura!” la

vederea acestor peşti jucăuşi, atunci roagă-te să te aibă Cerurile în pază, căci eşti lipsit de veselie. Un Marsuin Vesel, hrănit bine şi dolofan, poate da vreo patru litri de seu bun. Acest untdelemn delicat şi fin este extrem de valoros şi este căutat mai cu seamă de bijutieri şi ceasornicari. Marinarii îşi ung pietrele de tocilă cu el. Carnea de marsuin este bună la gust. Poate nici nu v-a dat prin cap că marsuinul scuipă şi el. Este adevărat, deşi jetul său este atât de mic, încât nu se poate discerne cu uşurinţă. Data viitoare când veţi avea ocazia, priviţi-l şi veţi vedea că este chiar marele Caşalot în miniatură.

CARTEA a III-a (In-Duodecimo). Capitolul II. (Marsuinul Algerin) – Un pirat foarte sălbatic. Cred că nu se întâlneşte altundeva decât în Pacific. E puţin mai mare decât Marsuinul Vesel, dar are cam aceeaşi constituţie. Dacă e provocat, se transformă pe dată într-un rechin. L-am vânat de multe ori, dar nu l-am văzut niciodată prins.

CARTEA a III-a (In-Duodecimo). Capitolul III. (Marsuinul cu bot alb) – Cel mai mare Marsuin care nu poate fi văzut, după câte se ştie, decât în Oceanul Pacific. Singurul nume englezesc care i s-a atribuit este cel al pescarilor: Marsuinul Drept, numit aşa deoarece este văzut mereu în preajma Balenei In-Folio cu acelaşi nume. Ca formă este diferit de Marsuinul Vesel fiind mai puţin dolofan; are o siluetă suplă şi elegantă. Nu are înotătoare dorsală (cum au cei mai mulţi marsuini), are o coadă tare frumoasă şi ochi blânzi şi castanii de indian. Dar botul lui alb strică tot. Deşi tot spatele până la înotătoare este negru ca noaptea, are o dungă pe trup aidoma liniei de plutire care se vede pe carena corăbiilor şi care se numeşte „talie albă”; această dungă îi înconjoară trupul şi îl împarte în două: negru deasupra, alb dedesubt. Albul îi acoperă şi o parte din cap şi întregul bot făcându-l să arate de parcă tocmai ce ar fi întrerupt un ospăţ pe cinste scoţându-şi capul dintr-un sac de făină.

Ce înfăţişare răutăcioasă şi făinoasă! Seul său e la fel ca acela al marsuinului comun.

Sistemul nu mai continuă dincolo de Duodecimo, deoarece Marsuinul este cea mai mică dintre balene. Înşirate deasupra sunt toate cetaceele cunoscute. Mai sunt însă o grămadă de balene necunoscute, mistice şi ascunse pe care eu, fiind vânător american de balene, le ştiu după nume, dar nu le-am văzut niciodată. O să le enumăr după cum li se zice pe punte, căci o asemenea listă se poate dovedi folositoare unor investigaţii viitoare care să termine schiţa începută de mine. Dacă oricare dintre următoarele balene vor fi capturate şi însemnate în viitor, pot fi incluse imediat în catalog în funcţie de mărimea lor In-Folio, In-Octavo sau In-Duodecimo: Balena cu bot de sticlă, Balena-Gunoier, Balena cu cap de budincă, Balena Capului Horn, Balena-Conducător, Balena-Tun, Balena-Uscată, Balena-Arămie, Balena-Elefant, Balena de gheaţă, Balena Quog, Balena Albastră etc. Din surse englezeşti, olandeze şi islandeze pot fi adăugate şi alte balene necunoscute, înzestrate cu tot soiul de nume neobişnuite. Pe acestea le declar fără tăgadă învechite şi le consider simple sunete, deşi sună într-adevăr ca un nume de balenă, care nu înseamnă nimic.

Am spus de la început că acest sistem nu o să fie perfect dintr-odată. Se vede treaba că mi-am păstrat cuvântul. Dar acum e timpul să las sistemul cetologic aşa neterminat cum e, cum a fost şi Catedrala Cologne lăsată cu scripetele încă înfipt în vârful turnului neterminat. Micile construcţii pot fi duse la bun sfârşit de către întemeietori, dar cele mari trebuie lăsate în grija urmaşilor. Să nu mă lase Domnul să termin vreodată ceva. Cartea aceasta e doar un proiect, nici măcar aşa, este proiectul unui proiect. O, Timp, Tărie, Bani şi Răbdare!

33. Specksynder

Pare timpul potrivit pentru a dezvălui o anume curiozitate în ceea ce priveşte ofiţerii de pe balenieră, generată de existenţa unei clase de ofiţeri harponieri, clasă necunoscută, desigur, în altă ramură a marinei.

Importanţa care i se acordă meşteşugului harponierilor se vede şi din faptul că, pe navele olandeze de pescuit, acum mai bine de două sute de ani, comanda balenierei nu cădea doar în seama celuia pe care acum îl numim căpitan, ci era împărţită între acesta şi un ofiţer numit „Specksynder". Acest cuvânt înseamnă „tăietor de untură". În timp a ajuns să fie echivalent cu harponier-şef. În acele timpuri, autoritatea căpitanului se rezuma la navigarea navei şi buna ei gospodărire, în timp ce peste vânătoarea de balene şi tot ce avea legătură cu aceasta autoritatea Specksynderului sau a harponierului-şef era supremă. În flota englezească de pescuit din Groenlanda, termenul acesta a fost schimbat în Specksioner, dar funcţia, deşi păstrată, şi-a pierdut din strălucirea de altădată. În zilele noastre, acest rang s-a preschimbat în simplu harponier principal, astfel că ofiţerul nu este decât un subaltern al căpitanului. Totuşi, deoarece de buna purtare a harponierilor depinde în mare măsură reuşita călătoriei şi fiindcă în flota americană de pescuit nu este doar un ofiţer important la bordul navei, ci, în anumite situaţii, cum ar fi în carturile de noapte din timpul vânătorii, şi el comandă pe punte, ei bine, din aceste motive legile marinei dictează ca el să locuiască separat de restul echipajului şi să fie recunoscut ca superior al acestuia, deşi toţi îl privesc mai mereu ca fiind egalul lor. Marea diferenţă dintre ofiţeri şi mateloţi este următoarea: primii au cabine în spate, iar ceilalţi în faţă. Astfel, pe baleniere, dar şi pe navele de negoţ, secunzii au

cabinele lângă cea a căpitanului şi la fel şi harponierii, pe majoritatea balenierelor americane, au cabinele în partea din spate a corăbiei. Asta înseamnă că mănâncă în cabina căpitanului şi dorm într-o încăpere care comunică, deşi nu în mod direct, cu a lui.

Cu toate că în lunga durată a unei călătorii în sudul îndepărtat – de departe cea mai lungă dintre călătoriile întreprinse de oameni până acum – se întâlnesc pericole nemaivăzute şi întregul echipaj se străduieşte în propriul interes, deoarece toţi oamenii depind de profiturile câştigate, nu de o leafă fixă, ci de norocul, de vigilenţa, curajul şi strădania tuturor, cu toate acestea, se pare că pe baleniere se ţine o disciplină mai puţin riguroasă decât pe navele de negoţ. Cu toate că aceşti vânători trăiesc laolaltă aidoma vechii familii mesopotamiene, formalităţile ceremonioase nu sunt mai destinse din această cauză şi în niciun caz nu sunt ignorate. Poţi vedea pe multe baleniere care pleacă din Nantucket câte un căpitan care străbate la pas puntea mai ţanţoş decât orice comandant de marină militară şi dându-şi aere de parcă ar avea pe umeri purpura imperială, şi nu o zdrenţuită pânză de pilot.

Deşi, dintre toţi, căpitanul „Pequodului” era ultimul care să se poarte aşa de înfumurat, deşi singura onoare pe care o cerea era să îi fie ascultate şi îndeplinite pe dată toate ordinele, deşi nu cerea nimănui să se descalţe înainte să urce pe dunetă cu toate că erau momente când, din cauza anumitor circumstanţe legate de evenimente care urmează a fi descrise, le mai adresa oamenilor săi apelative neobişnuite, fie în batjocură, fie in terrorem – totuşi căpitanul nu se abatea în vreun fel de la canoanele şi obiceiurile disciplinei marine.

Se va vedea în cele din urmă că se folosea de aceste canoane şi obiceiuri pentru a se ascunde după ele ca după nişte paravane, folosindu-le

câteodată pentru alte scopuri, mai personale, decât cele pentru care erau destinate. Sultanismul care pândea din creierul lui şi care nu se arătă niciodată pe deplin nu rezistă tentaţiei şi se transformă prin acele reguli în despotism. Oricât de măreţ ar fi intelectul unui om, el nu poate niciodată să ajungă a asupri fizic pe alţii fără ajutorul unor vicleşuguri şi întăriri din afară, întotdeauna josnice şi mizerabile. De aceasta ţine bunul Dumnezeu adevăraţii prinţi ai împărăţiei sale departe de cârmuirile lumeşti şi lasă aceste onoruri care vin împreună cu rangul acelor oameni care se fac cunoscuţi mai degrabă prin slăbiciunea faţă de mâna de oameni aleşi să facă parte din tainica şi divina nepăsare, decât prin puterea lor netăgăduită asupra mulţimii proaste. Se ivesc calităţi neasemuite din aceste mici amănunte atunci când tertipurile fără măsură ale politicii le dau tărie, încât în anumite case regale dăruiesc putere chiar şi celei mai stupide dintre imbecilităţii. Dar când, ca în cazul ţarului Nicolae, coroana unui imperiu geografic împodobeşte un creier regesc, atunci pleava se înclină strivită înaintea acestui minunat nucleu. Niciun dramaturg de tragedii care înfăţişează neîmblânzirea muritorului în totalitatea mişcării ei şi în toată oscilaţia sa înfricoşătoare nu ar uita un detaliu atât de important al operei sale precum cel pe care l-am discutat acum.

Ahab, căpitanul meu, se plimbă în continuare prin faţa mea în toată austeritatea şi delăsarea sa tipică pentru un om din Nantucket. În acest episod în care s-a vorbit despre împăraţi şi regi nu trebuie să ascund că avem de-a face cu un biet vânător bătrân, astfel că îmi sunt refuzate toate gătelile maiestuoase în ceea ce priveşte însemnele şi podoabele. O, Ahab! Ceea ce e măreţ în tine trebuie smuls din ceruri, căutat pe fundul mării şi plămădit din aerul fantomatic.

34. Masa din cabină

Era ora prânzului şi Dough-boy, intendentul, scoţându-şi faţa albă ca pâinea prin tambuchi, îl anunţă pe stăpân că masa era gata. Acesta, aşezat în adăpostul dunetei, tocmai ce se uitase la poziţia soarelui şi stabilea acum în tăcere latitudinea, aplecat peste o tăblie dreaptă şi rotundă ca un medalion, sprijinindu-se în ea cu partea de sus a piciorului său din os, acesta fiind scopul de zi cu zi al tăbliei.

Din indiferenţa sa completă cu privire la anunţ ai fi zis că stăpânul plin de toane nu şi-a auzit servitorul. Dar pe dată se agăţă de vela de artimon şi sări pe punte zicând cu voce echilibrată şi calmă:

— Prânzul, domnule Starbuck.

Iar apoi dispăru în cabină.

Când nu se mai auziră paşii sultanului şi Starbuck, primul emir, îşi dădu seama că se aşezase, se ridică şi el, făcu câteva ture pe punte şi după ce se uită preocupat prin binoclu, zise cu un iz de desfătare:

— Prânzul, domnule Stubb.

Apoi coborî prin tambuchi.

Cel de-al doilea emir mai pierdu vremea pe punte câteva clipe după care scutură braţul vergii velei mari să vadă dacă acel odgon important stătea bine, se ridică cu greutate şi aruncă un rapid:

— Prânzul, domnule Flask.

Se duse apoi după ceilalţi.

Cel de-al treilea emir însă, văzându-se singur pe punte, păru a se elibera dintr-o apăsare stranie căci, făcând cu ochiul în toate părţile şi aruncându-şi pantofii cât colo, se dezlănţui – dar fără a face zgomot – într-un dans marinăresc drăcesc chiar deasupra Marelui Turc. Apoi îşi agăţă şapca dintr-o aruncare meşteşugită de arboretul artimon ca într-un cuier, coborî după ceilalţi şi cât timp mai putu fi

văzut de pe punte, spre deosebire de coborârile celorlalţi, o înveseli pe a sa cu un cântecel. Dar înainte de a intra în cabina căpitanului se opri în faţa uşii şi îşi schimbă complet înfăţişarea, din Flask cel liber şi voios devenind în încăperea regelui Ahab un personaj numit Abjectus sau Sclavul.

Una dintre ciudăţeniile aduse de aceste canoane artificiale ale marinăriei este că, în timp ce pe punte, dacă sunt provocaţi, unii ofiţeri se arată curajoşi şi sfidători cu comandantul lor, pariez că, dacă aceiaşi ofiţeri coboară în cabina căpitanului pentru a mânca, devin într-o clipă inofensivi, umili şi linguşitori faţă de stăpânul care stă aşezat în capul mesei. Ce lucru de mirare! Câteodată este chiar amuzant. De unde schimbarea aceasta? Să fie o dilemă? Poate că nu. Ca să fii asemenea lui Baltazar, regele Babilonului, adică să fii curtenitor, nu înfumurat, trebuie să ai în tine o anume grandoare mondenă. Cel care îşi aşteaptă invitaţii la masă cu isteţimea regală de a îi trata cu corectitudine, ei bine, puterea şi stăpânirea pe care le afişează acest individ în timpul cinei îi dau o nobleţe care o întrece pe cea a lui Baltazar, căci nu Baltazar a fost cel mai de seamă. Cel care şi-a chemat prietenii să mănânce pe cheltuiala sa măcar o dată a simţit ce înseamnă să fii Cezar. Este o vrajă a cezarismului social de care nu se poate scăpa. Iar dacă la toate acestea se adaugă supremaţia oficială a unui căpitan de vas, se poate înţelege pe deplin curiozitatea aceasta a vieţii pe mare despre care am vorbit mai sus.

Peste masa sa din ivoriu, Ahab domnea ca un leu de mare mut şi cu coama zbârlită peste plajele de corali, înconjurat de puii săi întărâtaţi, dar respectuoşi. Fiecare ofiţer aştepta să fie servit la rândul lui. Parcă erau nişte copilaşi în faţa lui Ahab, deşi în purtarea acestuia nu se simţea nicio urmă de înfumurare. Ochii tuturor căzuseră pe pumnalul căpitanului cu care acesta mărunţea

mâncarea din faţa sa. Nu ar fi deranjat acest moment cu un cuvânt pentru nimic în lume, nici măcar pentru a discuta despre un subiect atât de nesemnificativ cum era vremea. În niciun caz! Întinzând cuţitul şi furculiţa care ţineau prizonieră bucata de carne, Ahab îi umplu lui Starbuck farfuria şi o împinse spre el, iar acesta o primi de parcă i-o dădea de pomană. O tăie cu grijă, tresărind dacă din greşeală cuţitul zgârie farfuria, o mestecă fără zgomot şi o înghiţi cu grijă. Ca la Balul încoronării care se ţine în Frankfurt, unde împăratul Germaniei cinează în tăcere alături de şapte prinţi imperiali, aşa se cina şi în cabină, într-o tăcere profundă şi solemnă. Ahab nu spusese niciodată că nu permite vorbitul la masă, însă el nu vorbea defel. Ce uşurare pe sărmanul Stubb, care se înecă atunci când un şobolan făcu gălăgie în cămara de sub el. Iar bietul Flask, el era cel mai mic dintre toţi fiii acestei familii plictisitoare. El rodea oasele cărnii uscate. Să se servească singur i s-ar fi părut acelaşi lucru cu a fura. Dacă s-ar fi servit singur, nu ar mai fi putut ridica ochii din pământ cât ar mai fi avut de trăit pe lumea asta. Cu toate acestea, Ahab nu îi interzisese niciodată. Dacă Flask şi-ar fi luat singur o porţie, Ahab nici nu ar fi băgat de seamă. Dintre toate, lui Flask i se părea că cel mai urât ar fi fost să se servească din unt. Fie se gândea că proprietarii nu îi îngăduie să mănânce unt ca să nu îşi strice tenul frumos şi luminos, fie că îşi zicea că în călătoria aceasta lungă şi fără opriri untul era un lux, deci nu era pentru el un subaltern -, oricum ar fi fost, Flask era, ce păcat!, un om fără unt.

Pe lângă asta, Flask era ultimul care cobora la masă şi primul care se întorcea pe punte. Gândiţi-vă la asta! Bietul Flask nu avea răgaz să se bucure de masă. Starbuck şi Stubb aveau avans în faţa lui şi se mai bucurau şi de privilegiul de a lâncezi în spate. Dacă Stubb, care nu era cu mult mai mare în grad decât Flask, nu avea poftă de mâncare şi

dădea semne că se va opri din mâncat, atunci Flask trebuia să se grăbească sau să se mulţumească doar cu trei înghiţituri pe ziua aceea, deoarece era împotriva regulilor ca Stubb să urce pe punte înaintea lui Flask. De aceea zisese odată Flask că de când ajunsese la înaltul rang de ofiţer nu mai ştia cum e să fii altfel decât flămând, mai mult sau mai puţin. Asta fiindcă ceea ce apuca să mănânce nu îi potolea foamea, ci i-o întărâta mai tare. Îşi zicea că pacea şi mulţumirea îşi luaseră pe veci la revedere de la stomacul lui. „Sunt ofiţer acum, dar ce n-aş da să ciugulesc puţină carne de vită fără fasoane pe punte, cum făceam când eram un simplu marinar. Halal roade ale promovării, halal orgoliu şi glorie, asta e nedreptatea vieţii." Dacă era vreun matelot dintre cei de pe „Pequod" care să-i poarte pică lui Flask în calitate de ofiţer, tot ce trebuia să facă acel marinar pentru a se simţi pe deplin răzbunat era ca la ora mesei să se ducă şi să se uite prin hubloul cabinei ca să-l vadă pe Flask stând ca un prostănac şi uitându-se speriat la groaznicul Ahab.

Ahab şi cei trei secunzi ai săi erau ceea ce se numea prima tranşă la masa din cabina „Pequodului". După ce plecau ei, în ordinea inversă venirii, faţa de masă era curăţată, sau mai bine spus era scuturată în grabă, de către intendentul palid. După aceea erau chemaţi la masă cei trei harponieri, ei fiind moştenitorii cei de pe urmă. Cei trei transformau cabina cât timp stăteau la masă într-un fel de odaie a servitorilor.

În contrast cu atmosfera încărcată până la refuz de o tensiune de nesuportat şi o apăsare fără nume de la masa căpitanului, acum aerul era lipsit de griji şi liber, de-a dreptul democratic de la masa acestor harponieri de rang mai mic. Pe când şefii lor, secunzii, păreau a se speria şi de sunetul pe care îl făceau fălcile lor când mestecau, harponierii rumegau cu atâta poftă încât zgomotul se auzea de afară. Mâncau ca nişte regi, umplându-şi pântecele

cum se umplu calele navelor indiene cu mirodenii. Queequeg şi Tashtego aveau o poftă de mâncare atât de mare că, pentru a umple burdihanele golite între mese, uscatul Dough-Boy trebuia să aducă o ditamai bucata de carne sărată care părea smulsă cu totul de pe bou. Iar dacă nu se mişca destul de repede, dacă nu sărea să se ocupe de masă, atunci Tashtego avea un mod tare lipsit de cuviinţă de a-l grăbi înţepându-l cu harponul în dos. Într-o zi, Daggoo se gândi să îi împrospăteze memoria lui Dough-Boy şi, pus pe şotii, îl ridică şi îi vârî capul într-un hârdău. În timp ce Tashtego îi însemna cu pumnalul pe frunte semnul de unde avea să înceapă să-l scalpeze. Intendentul acesta cu faţa albă ca pâinea era un omuleţ tare sperios şi agitat. Se trăgea dintr-un tată bancher, dar scăpătat, şi dintr-o mamă care lucra ca asistentă la spital. Iar între spectacolul de groază pe care îl dădea Ahab şi vizitele zilnice şi agitate ale celor trei sălbatici viaţa lui Dough-Boy era o nesfârşită tremurătură. De obicei, după ce avea grijă ca harponierii să aibă tot ce le trebuie la masă, fugea din calea lor şi se ascundea în cămăruţa lui de lângă cabină trăgând cu ochiul printre scândurile uşii până ce se termina totul.

Era ceva să-l vezi pe Queequeg stând peste masă de Tashtego şi rânjind cu dinţii lui piliţi la indian. Daggoo stătea între ei, dar pe podea, căci dacă ar fi stat pe scaun, s-ar fi dat cu capul lui cel negru de tavanul de jos. De fiecare dată când îşi mişca picioarele imense, toate şipcile din podea scârţâiau de parcă printre pasagerii de la bord se afla şi un elefant. Cu toate acestea, negrul era foarte cumpătat, ca să nu mai zic delicat. Nu părea cu putinţă ca acele mici îmbucături pe care le lua să îi ţină în formă trupul mare, impunător şi frumos. Fără îndoială că nobilul sălbatic se hrănea şi se adăpa cu aerul marin, trăgând pe nările late minunata viaţă a lumii. Uriaşii nu se hrănesc cu vită sau cu pâine. Queequeg, în schimb, avea un

mod de a plescăi atât de barbar şi de zgomotos că tremurătorului Dough-Boy îi venea să se uite ca nu cumva să aibă urme de dinţi pe mâinile sale lungi şi subţiri. Când îl auzea pe Tashtego strigând după el să vină în cabină ca să îi roadă oasele, tontul de intendent mai că spărgea farfuriile din cămară cu crizele sale de leşin. Nici privitul pietrelor de tocilă pe care harponierii le cărau mereu după ei pentru a-şi ascuţi harpoanele şi cu care îşi ascuţeau ostentativ la masă cuţitele şi nici auzul scrâşnetului pe care îl făceau nu îl linişteau deloc pe bietul Dough-Boy. Cum putea să uite el că, pe vremea când trăia pe insulă, Queequeg comisese cu siguranţă câteva indiscreţii criminale printre semenii săi. Vai! Dough-Boy! Greu e pentru sluga albă să slujească unor canibali. Ar fi trebuit să poarte pe braţ un scut în loc de şervet. După ceva timp totuşi, spre imensa lui bucurie, cei trei războinici de apă sărată se ridicau şi plecau; intendentului credul şi avid de poveşti i se părea că le aude oasele imense jucând la fiecare pas, ca paloşele maurilor în tecile lor.

Deşi aceşti sălbatici mâncau în cabină şi teoretic acolo şi locuiau, obiceiurile lor erau mult prea înrădăcinate, astfel că nu treceau pe acolo decât la ora mesei şi la ora de culcare când traversau încăperea pentru a ajunge fiecare în odaia sa.

În această privinţă, Ahab nu era diferit de ceilalţi căpitani americani de baleniere care sunt de părere că această cabină a navei le aparţine de drept şi doar cu permisiunea lor poate să intre altcineva acolo. Astfel că nu ar fi o greşeală dacă s-ar spune că secunzii şi harponierii stăteau mai degrabă afară din cabină decât în ea, căci, la fel ca uşa de la intrare a unei case, care doar când e deschisă se vede interiorul, fiind din nou aruncată în stradă la închidere şi trăind în aer liber majoritatea timpului, aşa erau şi ei când intrau în cabină. Nu pierdeau nimic oricum, căci în cabină nu s-ar fi putut lega vreo tovărăşie. Din punct de

vedere social, Ahab era inaccesibil. Deşi se număra printre creştini, era cu totul străin faţă de valorile lor. Trăia pe această lume cum trăiau ultimii urşi grizzly pe pământul ocupat de oamenii din Missouri; când vara şi primăvara dispăreau, acest singuratic neîmblânzit se ascundea într-o vizuină şi trecea aşa iarna, sugându-şi labele, în acelaşi fel, ascuns de bătrâneţea sa vijelioasă şi aspră, Ahab se hrănea cu melancolia sa tăcută.

35. Vârful catargului

Se întâmplă ca pe vreme bună să îmi vină şi mie rândul turei de veghe în vârful catargului, după cum le venea rândul tuturor marinarilor prin rotaţie.

Pe cele mai multe baleniere americane pe vârfurile catargelor sunt postaţi oameni încă de când iese corabia din port, chiar dacă are de făcut o călătorie de cincisprezece mii de mile sau mai mult până să ajungă în apele potrivite pentru pescuit. Dacă după o călătorie de trei, patru sau cinci ani se apropie de casă şi nu este plină ochi, dacă a mai rămas un butoiaş gol, în vârful catargului stau marinari până în ultima clipă; doar atunci când bastoanele rândunicilor se pierd printre stâlpii celorlalte corăbii din port renunţă echipajul la speranţa de a mai captura o balenă.

Obiceiul statului de veghe în vârful catargului e foarte vechi şi interesant şi de aceea vom discuta pe larg despre el. Eu cred că primii care au stat de veghe au fost vechii egipteni, deoarece din toate cercetările mele nu am găsit alţii înaintea lor, căci înaintaşii lor, cei care au înălţat Turnul Babel, au încercat fără îndoială să ridice cel mai înalt catarg din toată Asia şi chiar din toată Africa, dar marele catarg din piatră a căzut peste bord în vijelia furiei lui Dumnezeu înainte ca ultima cărămidă să fie pusă la locul ei; de aceea nu îi putem pune pe aceşti babilonieni înaintea egiptenilor. Că egiptenii erau o naţiune de gabieri este o credinţă întemeiată pe convingerea arheologilor că primele piramide au fost construite în scopuri astronomice, convingere care îşi are baza în forma neobişnuită de stea în patru colţuri a acestor construcţii. Astfel se crede că aceşti astronomi ai vremurilor de demult urcau pe propriile lor picioare până în vârf şi de acolo strigau dacă vedeau o nouă stea, aşa cum se strigă astăzi din vârful catargului dacă se

zăreşte vela altei corăbii sau vreo balenă la orizont. Sfântul Stâlpnic, cunoscutul ascet creştin din vremurile vechi, şi-a construit un stâlp de piatră înalt şi şi-a petrecut în vârful lui ultima parte din viaţă trăgându-şi mâncare de jos cu o parâmă; el este cel mai bun exemplu de gabier neînfricat care nu s-a lăsat gonit de la locul său nici de ger, nici de ceaţă, nici de ploaie, grindină sau zloată, ci le-a ţinut piept cu dârzenie tuturor până când a murit, propriu-zis, la post. Astăzi avem câţiva gabieri lipsiţi de viaţă, oameni din piatră, fier sau bronz care, deşi suficient de puternici pentru a rezista unei vijelii pe cinste, nu sunt în stare să strige dacă văd ceva neobişnuit în depărtare. Îl avem pe Napoleon care, în vârful coloanei din Vendôme, stă cu mâinile în sân la patruzeci şi cinci de metri înălţime fără a-i mai păsa dacă puntea e condusă de Louis Philippe, Louis Blanc sau Louis Diavolul[21]. Măreţul Washington stă şi el în vârful catargului său din Baltimore care, la fel ca stâlpii lui Hercule, arată o înălţare umană pe care puţini o pot ajunge. Amiralul Nelson, aşezat, de asemenea, în vârful unui catarg de bronz roşu, stă în post în mijlocul pieţei Trafalgar şi chiar şi când este înceţoşat de fumul Londrei se simte că un mare războinic veghează la înălţime, căci nu se face fum fără foc. Dar nici marele Washington, nici Napoleon şi nici Nelson nu vor răspunde nici unei strigări de jos, oricât de amarnic ar cere cei de pe punţile pe care le veghează să îi aline cu vreo povaţă şi oricât s-ar crede că privirea lor răzbate prin ceaţa viitorului şi poate spune ce obstacole sau primejdii trebuie ocolite. Poate părea greşit să îi asemuim pe gabierii uscatului cu cei ai mării, dar nu este aşa, după cum spune şi Obed Macy, singurul istoric al Nantucketului. Destoinicul Obed ne spune că în vremurile de început ale vânătorii de balene, când au început oamenii să pornească pe corăbii după aceşti peşti, se înfigeau pe ţărmuri nişte piloni înalţi pe care santinelele se urcau cu

ajutorul unor stinghii bătute în cuie aşa cum se urcă găinile în coteţ. Până acum câţiva ani aşa făceau şi vânătorii din golfurile din Noua Zeelandă care, atunci când zăreau prada, strigau la cei din bărcile care stăteau pregătite pe plajă. Acest obicei a devenit învechit acum, aşa că ne vom întoarce la vârful catargelor adevărate, cele de pe corăbii. Cele trei gabii de pe catargele navelor sunt ocupate de Ia răsărit până la apus, iar marinarii stau de veghe cu rândul, ca şi la timonă, făcând schimb o dată la două ore. E foarte plăcut să stai în gabie pe vremea însorită de la tropice, ba pentru un om visător e chiar încântător. Te vezi la treizeci de metri deasupra punţii tăcute, păşind peste luciul apei ca şi când catargele ar fi nişte picioroange, iar pe sub tine şi printre picioarele tale trec unii dintre cei mai mari monştri ai apelor, aşa cum treceau odinioară corăbiile printre picioarele Colosului din Rhodos. Te vezi pierdut în nemărginirea mării peste care nu se mişcă decât valurile. Vasul adormit înaintează domol, vânturile adie moţăit şi totul din jurul tău te învăluie într-o moleşeală plăcută. Cea mai mare parte a timpului din această vânătoare tropicală nu se întâmplă mai nimic. Nu auzi noutăţi, nu citeşti jurnalele, nu te tulbură ştiri despre întâmplări nemaipomenite de aiurea, nu te supără problemele casei, falimentele, căderile bursei, nu te gândeşti ce mănânci seara, căci pentru trei ani de zile mâncarea ta te aşteaptă foarte convenabil în butoaie şi preţul ei nu se măreşte niciodată.

Pentru un marinar de balenieră plecat într-o călătorie de trei sau patru ani, după cum durează de obicei, orele petrecute în gabie se adună la câteva luni bune.

E mare păcat că locul unde îţi petreci o aşa de mare parte din timpul vieţii tale e, din păcate, departe de a fi un locşor confortabil şi nu oferă căldura pe care o găseşti într-un pat, într-un hamac, o gheretă, un amvon, o trăsură sau orice

altă născocire mică şi plăcută în care oamenii se închid temporar. Locul unde te cocoţi de obicei este vârful arborelui zburător, iar acolo stai pe două prăjini paralele – caracteristice balenierelor numite crucetele arborelui zburător. Aici, aruncat într-o parte şi-ntr-alta, un începător se simte la fel de confortabil ca pe coarnele unui taur. Desigur, pe vreme rea îţi poţi urca şi casa cu tine în chip de pelerină, dar, la drept vorbind, şi cea mai groasă pelerină te fereşte la fel de bine ca un trup despuiat. Aşa cum sufletul e lipit de învelişul său cărnos şi nu se poate mişca în voie, cu atât mai puţin poate să-l părăsească fără a risca să se stingă ca un pelerin neştiutor ce încearcă să traverseze Alpii înzăpeziţi iarna, aşa nu e nici pelerina o casă, ci mai mult un acoperământ sau piele în plus. Nu poţi să agăţi poliţe sau sertare de trup şi nici nu poţi să faci din pelerină un dulap.

Având în vedere toate acestea, e mare păcat că arborii balenierelor ce traversează mările Sudului nu au acele observatoare mici numite „cuiburi de cioară” care îi protejează pe gabierii vaselor din Groenlanda de vremea rea de pe mările îngheţate. În povestea Căpitanului Sleet[22] numită „O călătorie printre aisberguri în căutarea balenei groenlandeze şi redescoperirea accidentală a coloniilor islandeze pierdute ale vechii Groenlandei în această remarcabilă carte, toţi gabierii se bucură de noua invenţie de pe „Gheţarul”, cum se numea bătrâna corabie a căpitanului Sleet, şi anume aceste „cuiburi de ciori”. L-a denumit „cuibul lui Sleet”, în propria sa onoare, căci el fusese inventatorul şi descoperitorul acestuia şi fără falsă modestie, având în vedere că ne numim copii după propriile noastre nume – noi, taţii, fiind inventatorii şi descoperitorii –, ar trebui să numim după noi orice alt aparat pe care îl construim. Ca formă, „cuibul lui Sleet” arată ca un lighean mare, deschis deasupra unde are o prelată mobilă menită să-ţi

ferească creştetul pe timp de furtună. Fiind fixat în vârful catargului, se intră în el printr-o trapă din duşumea.

Pe partea dinspre pupa are un scaun confortabil, cu o deschizătură dedesubt pentru umbrele, pături sau haine, în partea din faţă are nişte buzunăraşe din piele unde se ţin goarna, pipa, telescopul şi alte obiecte marinăreşti. Când însuşi căpitanul Sleet stătea de veghe în cuibul lui, povesteşte că avea cu el o puşcă, pusă, de asemenea, în buzunăraşe, un bidon de pulbere şi plumbi cu care trăgea în narvali, acei inorogi vagabonzi care îi infestau apele. Nu îi poţi împuşca de pe punte din cauză că nu trec gloanţele prin luciul apei, dar dacă îi împuşti de sus, e altă treabă.

E clar că toate descrierile acestui cuib au fost făcute cu drag, dar, deşi insistă asupra unora dintre ele şi descrie ştiinţific experimentele făcute de el în cuib cu o mică busolă pe care o ţinea acolo pentru a evita greşelile care se trag de la ceea ce se numeşte „atracţia locală" a magneţilor din habitaclu, eroare atribuită apropierii de fierul de pe punte iar în cazul „Gheţarului", apropierii de mulţii fierari care făceau parte din echipaj –, ei bine, deşi e foarte riguros şi ştiinţific în munca lui, în ciuda „devierilor de habitaclu", a „observaţiei unghiului busolei" şi a „erorilor de aproximare", căpitanul Sleet ştie foarte bine că era atât de adâncit în aceste profunde meditaţii magnetice, încât să nu mai fie atras din când în când de sticluţa plină dosită la îndemână într-o parte a cuibului. Cu toate că îl admir foarte mult şi chiar pot spune că îmi e drag acest căpitan curajos, onest şi învăţat, nu îmi place faptul că ignora cu bună ştiinţă această sticluţă, mai ales că ea se dovedea a fi un prieten de nădejde şi o alinare când, cu degetele înmănuşate şi gluga trasă pe cap, studia matematica sus în cuibul de păsări la două degete de poli.

Deşi noi, vânătorii mărilor sudice, nu suntem găzduiţi atât de plăcut cum erau căpitanul Sleet şi groenlandezii lui, această mică neplăcere e răscumpărată de seninătatea mărilor sudice pe ale căror ape navigăm. Eu unul obişnuiam să urc încet pe parâme, să mă opresc sus pentru a vorbi cu Queequeg sau cu oricine altcineva care era liber şi pe care se întâmpla să-l găsesc pe acolo, apoi să mai urc puţin şi, aruncând leneş un picior peste parâma velei mari, să arunc o privire de început în larg; aşa ajungeam la destinaţie.

Aici voi face o confesiune şi voi dezvălui că nu ţineam bine de pază. Cum puteam eu, când gândurile îmi stăteau la misterele universului şi stăteam singur la o înălţime care trăgea la meditaţie, să mă achit cum trebuie de sarcina de a îndeplini toate ordinele care răsunau de pe punte: „Ţine ochii deschişi bine şi dă de veste dacă vezi ceva!”

Cu această ocazie, vă avertizez, proprietari de nave din Nantucket, să aveţi grijă să nu tocmiţi pe vasele voastre flăcăi cu frunte îngândurată şi ochi goi, căci aceştia se afundă în meditaţii nepotrivite, gata să-şi îmbarce minţile pe Fedon[23] în loc de Bowditch[24]. Feriţi-vă, vă zic, de un astfel de om, căci balenele voastre trebuie văzute înainte de a fi ucise, iar un asemenea Platonician cu ochi visători o să vă ducă de zece ori în jurul lumii fără a vă îmbogăţi cu o picătură de seu. Aceste atenţionări nu sunt de colo. În zilele noastre, pescuitul este un meşteşug în care se refugiază mulţi tineri romantici, melancolici şi distraşi, care, sătui de grijile apăsătoare ale lumii, caută sentimente în smoală şi untură. Childe Harold nu se urcă degeaba în vârful catargului vreunei baleniere urmărite de ghinion pentru a striga:

Unduieşte-te, adânc şi întunecat ocean,
mii de vânători plutesc peste tine în van!

Deseori, căpitanii acestor vase îi trag deoparte pe aceşti filosofi distraţi, dojenindu-i că nu sunt destul de „interesaţi” de călătorie şi sugerându-le că orice ambiţie onorabilă le este atât de străină, încât nutresc în secret speranţa de a nu întâlni deloc balene. Degeaba însă. Aceşti platonicieni tineri cred că privirea lor nu este bună, că sunt miopi şi de aceea nu are rost să îşi obosească ochii, mai ales că şi-au lăsat şi ochelarii de teatru acasă.

— Maimuţă ce eşti, îi zicea un harponier unui astfel de flăcău, suntem pe mare de trei ani de zile şi tu n-ai ochit nicio balenă. Se-arată balenele cum îşi arată găina colţii când eşti tu în gabie.

Poate aşa se întâmpla sau poate că se zbenguiau bancuri întregi la orizont. Dar legănat de valurile care se îngemănează cu gândurile şi pierdut într-o stare de reverie adâncă, tânărul uită cine e, ia oceanul de sub el drept sufletul fără fund al omenirii sau al naturii şi orice lucru neobişnuit, abia zărit şi trecător, orice înotătoare necunoscută lui îi pare a fi întruparea gândurilor trecătoare care se ascund în suflet şi se ivesc doar pentru o clipă. În această stare încântătoare, sufletul se scurge spre originea lui, se împrăştie prin timp şi spaţiu ca şi cenuşa panteistică a lui Crammer[25], înfrăţindu-se cu toate ţărmurile de pe pământ.

Nu mai e altă viaţă în tine în afara de balansul legănat dat de corabia în mers. Suflul ei este luat din apă, cel al apei, luat de undele nevăzute ale Domnului. Cât timp eşti scufundat în acest somn sau vis, dacă îţi mişti mâna sau piciorul, dacă te eliberezi din această stare pentru o clipă, îţi vei aminti cu groază cine eşti. Vei pluti peste vârtejurile descartiene şi poate, la miezul zilei, pe cea mai frumoasă vreme, vei cădea cu un ţipăt stins prin văzduhul limpede în apa verii şi nu te vei mai ridica niciodată. Băgaţi de seamă, visătorilor!

36. Duneta

Intră Ahab; după el, toată lumea. Nu mult după povestea cu pipa, într-o dimineaţă, chiar după micul dejun, Ahab urcă prin tambuchiul cabinei pe punte. Cei mai mulţi căpitani îşi fac plimbarea de după masă la acea oră, ca nişte domni care se plimbă prin grădină. Pasul său osos şi greu se făcu auzit dintr-o parte într-alta a punţii atât de familiară paşilor săi, încât era plină de gropiţe de la urmele piciorului său, asemenea rocilor geologice. Dacă te uitai atent la fruntea sa încreţită, ai fi văzut şi acolo urme mai stranii: urmele gândurilor sale nepotolite.

De data aceasta, aceste urme păreau mai adânci, cum părea şi urma pasului său mai adâncă în acea dimineaţă. Atât de îngândurat era Ahab că, la fiecare întoarcere pe care o făcea, când la catarg, când la habitaclu, puteai parcă să vezi cum se răsuceau gândurile în el, stăpânindu-l cu atâta putere că fiecare mişcare era ca oglinda interioară a fiecărei mişcări din afară.

— L-ai văzut, Flask?, şopti Stubb. Parcă-l ciuguleşte ceva pe dinăuntru. Odată şi-odată tot va izbucni.

Orele treceau, iar Ahab era când în cabină, când pe punte, purtând pe chip acelaşi chin al unui ţel nespus.

Se apropia seara. Deodată se opri lângă parapete. Îşi opinti piciorul de os într-una din găurile sale şi, ţinându-se ou o mână de o velă, ordonă lui Starbuck să adune pe toată lumea la pupă.

— Domnule!, zise secundul uimit de un asemenea ordin, care nu se dădea pe corăbii decât în cazuri excepţionale.

— Trimite-i pe toţi la pupa, repetă Ahab. Cei din gabie! Coborâţi!

Când se adună tot echipajul, toţi privindu-l cu chipuri curioase şi nelămurite, căci Ahab arăta ca cerul dinaintea furtunii, după ce aruncă o privire grăbită peste parapet şi se uită la marinari, o luă din loc de parcă nu era niciun suflet pe lângă el şi îşi reluă plimbările pe punte. Continuă să se plimbe cu capul în jos şi pălăria căzută, fără a lua în seamă şuşotelile mirate ale echipajului; Stubb îi zise încet lui Flask că Ahab îi chemase pe toţi acolo pentru a vedea cum se face o întrecere cu piciorul. Dar toate acestea nu durară mult. Făcând o mică pauză, strigă:

— Ce faceţi când vedeţi o balenă, mateloţi?

— Strigăm că am văzut-o!, veni răspunsul plin de viaţă al grupului.

— Bravo!, strigă Ahab pe un ton aprobator la vederea voioşiei pe care le-o dăduse neaşteptata sa întrebare.

— Şi după aceea ce faceţi, mateloţi?

— Ne coborâm şi pornim după ea!

— Şi pe ce melodie vâsliţi, mateloţi?

— O balenă moartă sau o barcă spartă!

Cu fiecare strigătură creştea mai bucuros şi mai mulţumit chipul bătrânului, în timp ce marinarii începuseră să se uite unul la altul cu mirare, de parcă şi ei erau surprinşi cum de se stârniseră aşa de tare de la nişte întrebări fără rost.

Se umplură iar de veselie când Ahab, învârtit pe jumătate în găurica sa şi ţinând strâns ca într-o gheară pânza unei vele, le zise:

— Toţi gabierii m-au auzit până acum dând ordine in legătură cu o balenă albă. Ascultaţi la mine! Vedeţi voi banul acesta spaniol de aur? – ridică în lumina soarelui 0 monedă strălucitoare. Valorează şaisprezece dolari, mateloţi. Îl vedeţi? Domnule Starbuck, dă-mi ciocanul de acolo.

În timp ce secundul aducea ciocanul, Ahab, fără a scoate un cuvânt, freca încet moneda de marginea tunicii ca pentru a-i îmbogăţi lustrul şi fredona încet ca pentru el scoţând un sunet atât de

înăbuşit şi de fonfăit, încât părea a fi zgomotul rotiţelor care îl puneau în mişcare.

Primind unealta de la Starbuck, se apropie de catargul mare cu ciocanul ridicat într-o mână şi arătând aurul cu cealaltă, spuse cu voce tare:

— Cel care îmi zăreşte o balenă albă cu fruntea încreţită şi falca strâmbă, cel care îmi arată balena asta cu capul alb şi trei găuri în tribordul cozii ascultaţi la mine, cel care îmi zăreşte balena asta albă va primi moneda aceasta de aur, băieţi!

— Ura! Ura!, strigară marinarii şi scuturară pânzele pentru a arăta încântarea ce le-o aducea faptul că moneda era bătută în cuie de catarg.

— E o balenă albă, vă zic, adăugă Ahab aruncând ciocanul cât colo. O balenă albă. Căscaţi ochii după ea, băieţi, uitaţi-vă atent după fâşii albe de apă. Strigaţi dacă vedeţi şi o bulă.

În tot acest timp, Tashtego, Daggoo şi Queequeg se holbau cu o mirare şi o curiozitate mai mare decât a celorlalţi, iar când fu adusă vorba de fruntea încreţită şi de falca strâmbă, spuseră, de parcă fiecare fu lovit de o anumită aducere-aminte:

— Căpitane Ahab, zise Tashtego, balena asta trebuie să fie cea căreia i se zice Moby Dick.

— Moby Dick?, strigă Ahab. Deci ştii despre ce balenă e vorba, Tash?

— Îşi vântură coada mai ciudat înainte de a intra de tot în apă, domnule?, întrebă indianul.

— Şi are un jet la fel de ciudat, întrebă Daggoo la rândul lui, foarte mare pentru un caşalot şi tare rapid, aşa-i, căpitane Ahab?

— Are şi unu, doi, vai!, mulţi harpoane în el, căpitane, adăugă Queequeg anevoios, toţi răscucit, răsucet, ca ăl', ăl' – se chinuia să găsească un cuvânt în timp ce îşi răsucea mâinile de parcă ar fi deşurubat un capac – ca ăl', ăl'…

— Ca un tirbuşon!, strigă Ahab. Da, Queequeg, are harpoane în el, răsucite toate şi îndoite. Da, Daggoo, are şi un jet mare ca un spic mare de grâu şi alb ca lâna noastră din Nantucket după lunile de

tuns oi. Da, Tashtego, coada lui se vântură ca o velă sfâşiată în vijelie. Pe toţi dracii, mateloţi, l-aţi văzut pe Moby Dick! Chiar pe Moby Dick!

— Căpitane Ahab, zise Starbuck care, la fel ca Stubb şi Flask, se uitase până acum la căpitan cu mare mirare, dar acum păru să-i dea prin minte un gând care îi risipi toată surprinderea. Căpitane Ahab, am auzit şi eu de Moby Dick, dar nu este acea balenă care v-a smuls piciorul?

— Cine ţi-a zis asta?, strigă Ahab, şi se opri pentru o clipă. Da, Starbuck, da, băieţii mei dragi. Moby Dick a fost acela care mi-a luat un catarg, cel care m-a lăsat cu ciotul aista pe care mă sprijin acum. Da, da, zise şi scoase un oftat prelung ca oftatul unui elan rănit de moarte. Da, da, balena aceea blestemată m-a distrus şi m-a transformat într-un sărman năpăstuit şi ciung şi-aşa am să rămân pentru totdeauna.

Îşi deschise braţele şi strigă de parcă ar fi blestemat:

— Da, da, o să-l urmăresc în jurul Bunei Speranţe, pe după Horn, în Maelstromul norvegian şi în flăcările iadului o să-l caut înainte de a renunţa. Pentru asta navigaţi cu mine, mateloţi: ca să urmărim Balena Albă în sus şi în jos, pe toate laturile pământului, până va scuipa sânge negru şi se va întoarce cu burta în sus. Ce ziceţi băieţi, bateţi palma? Tare îmi păreţi viteji!

— Da, da!, strigară harponierii şi marinarii apropiindu-se de bătrânul însufleţit. Să avem privirea ascuţită după Balena Albă; să avem lancea ascuţită pentru Moby Dick.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, zise el pe jumătate oftat şi pe jumătate strigat. Dumnezeu să vă binecuvânteze. Intendent! Du-te şi adu măsura mai mare de grog. De ce faci faţa asta lungă, domnule Starbuck? Nu vrei să vânezi balena albă? Nu vrei să-l prinzi pe Moby Dick?

— Sunt pregătit să-l prind de falca aia strâmbă, cum sunt pregătit şi să mă prindă moartea în

gheare, căpitane Ahab, dacă se nimereşte să se întâmple când ne facem treaba. Dar eu am venit să vânez balene, nu să îmi răzbun căpitanul. Câte butoaie vei umple cu răzbunarea ta, asta dacă reuşeşti să-l prinzi? Nu vor valora mare lucru pe piaţa din Nantucket.

— Piaţa din Nantucket? Ptiu! Apropie-te Starbuck! Ţie-ţi trebuie şi alt motiv. Dacă prin bani se măsoară câştigul şi crezi că toţi contabilii măsoară pământul împrejmuindu-l cu guinee, una la un centimetru, atunci lasă-mă să-ţi spun, omule, că răzbunarea mea îţi va aduce un mare câştig aici!

— Se loveşte peste piept, şopti Stubb. Ce-i cu asta?, sună tare puternic, dar gol.

— Să te răzbuni pe un animal prost, strigă Starbuck, care te-a muşcat din instinct fără a gândi. Asta e sminteală! Să te înfurii pe un animal fără minte, căpitane Ahab, îmi pare a fi o blasfemie!

— Uite cum te-nhaţă iar motivul acela ascuns. Toate obiectele vizibile nu sunt decât măşti de carton. În evenimentul însuşi, în actul viu, în fapta fără de tăgadă, acolo un temei necunoscut arată forma ce se ascunde în spatele măştii de carton. Dacă e să loveşti, fă-o prin mască! Cum iese un prizonier la lumină, dacă nu prin dărâmarea peretelui? Balena albă e pentru mine peretele acesta ce stă să cadă peste mine. Câteodată cred că după el nu mai e nimic. Dar sunt destule. Mă încearcă, mă provoacă. Văd în el o putere nesocotită, mânată de o răutate fără margini. Răutatea aceasta e cea pe care o urăsc şi, fie că balena albă e doar ajutorul, fie că ea e vinovată, o să-mi vărs ura pe ea. Nu-mi vorbi mie de blasfemie, omule. M-aş lua de gât şi cu soarele dacă mi-ar face vreun rău, căci dacă el ar putea să facă una ca asta, aş putea şi eu să mă răzbun. Aşa e jocul, gelozia se abate peste toată creaţia. Nici stăpânul meu nu e atât de corect, omule. Cine stă deasupra mea? Adevărul nu are margini. Nu te mai uita aşa la mine. Căutătura de prost e mai rea decât

o privire diavolească! Văd că te înroşeşti şi păleşti, înflăcărarea mea ţi-a aprins focul mâniei. Ascultă la mine, Starbuck: ce se spune la mânie trece de la sine. Sunt oameni pentru care nişte vorbe mai aprinse nu sunt o ocară. N-am vrut să te mânii. Hai, lasă. Uite! Uite acolo la obrajii aceia de turc pătaţi de soare, ca o pânză pictată. Leoparzii aceştia păgâni, făpturile care nu dau importanţă nimănui şi nu adoră pe nimeni, care nu caută să găsească motive pentru viaţa înflăcărată care arde în ei: echipajul, omule, echipajul! Nu sunt ei una cu căpitanul lor în toată povestea aista cu balena? Uită-le la Stubb cum râde. Şi la chilianul de colo, cum hohoteşte numai când se gândeşte la asta. Numai tu dintre toţi nu poţi ţine piept uraganului, Starbuck. Şi până la urmă ce îţi cer? Gândeşte-te! Îţi cer numai sa ucizi o balenă, ori asta nu-i mare ispravă pentru tine. Ce altceva să fie? Cel mai bun lăncier din tot Nantucketul nu poate da înapoi din vânătoarea aceasta amărâtă, mai ales când toţi oamenii de pe punte şi-au pregătit deja tocila. Ah! Văd că tot ţeapăn te ţii. Te umfli ca valurile! Zi ceva, vorbeşte! Da, da, tăcerea ta vorbeşte îndeajuns. (Zise pentru el): Fumul ce-mi iese pe nările umflate trebuie că i-a pătruns în plămâni. Starbuck e al meu acum, nu poate să mi se pună împotrivă fără a se răzvrăti.

— Dumnezeu să mă apere! Să ne apere pe toţi!, murmură Starbuck.

În bucuria de a vedea supunerea tăcută, fermecată parcă, a secundului, Ahab nu mai auzi invocaţia prevestitoare. Nu mai auzi nici râsul înfundat din cală, nici zumzetul odgoanelor din cordaj, nici fâlfâitul velelor care se loveau de catarg de parcă tuturor le sărise inima.

Ochii lui Starbuck se umpluseră iar de încăpăţânare. Râsul înfundat dispăru, vântul bătu ca mai înainte, pânzele se umflară la loc şi corabia îşi continuă alunecarea ca şi până acum. Voi, premoniţii şi avertismente! De ce nu ziceţi când vă

arătaţi? Sunteţi mai degrabă nişte umbre? Da, voi nu sunteţi semne din afară, ci întăriri ale gândurilor dinăuntru. Pe noi puţine lucruri din afară ne ţin pe loc, iar nevoile interioare ale fiinţei noastre ne mână înainte.

— Măsura! Măsura!, strigă Ahab.

Primind cana de cositor, se întoarse spre harponieri şi le ordonă să îşi aducă harpoanele. Îi adună pe toţi în jurul lui cu armele în mână, lângă cabestan, în timp ce secunzii stăteau lângă el cu harpoanele şi restul echipajului se strânsese în cerc în jurul lor. Se uită o clipă în ochii tuturor oamenilor din echipaj. Ochii lor îi întâlniră pe ai lui cum întâlnesc ochii lupilor de prerie pe cei ai conducătorului de haită în timp ce acesta se năpusteşte în fruntea lor pe urma bizonului. Dar din păcate, de multe ori cade chiar el în capcana indianului.

— Beţi şi daţi mai departe!, strigă el înmânându-i cana plină-ochi celui mai apropiat marinar. Să bea numai echipajul! Daţi-o roată, daţi-o roată! Duşte scurte şi înghiţituri lungi, băieţi. E iute cum e copita diavolului. Aşa, aşa, foarte bine se duce roată. Se urcă repede la cap. O să vă joace ochii-n cap ca limba despicată de şarpe. Foarte bine, e pe sfârşite. Pe acolo s-a dus şi pe aici se întoarce. Dă-mi-l mie, aici n-a ajuns. Băieţi, aşa se duc şi anii, aşa e înhăţată şi pierdută şi viaţa. Intendent, toarnă iar!

— Ascultaţi aici, vitejii mei! V-am adunat în jurul cabestanului. Împrejmuiţi-mă cu suliţele, secunzilor, iar voi, harponierilor, staţi aici cu fiarele voastre; voi, marinarilor, încercuiţi-mă ca să readuc la viaţă un obicei al strămoşilor mei pescari. Oameni buni, o să vedeţi în curând – cum, băiete, te-ai şi întors? Nici necazurile nu vin mai repede de-atât. Dă-mi-o mie. Iar e plină până-n buză cana; dacă n-ai fi tu, Sfinte Vitus… fugi, boală!

— Apropiaţi-vă, secunzi. Înlănţuiţi-vă lăncile în faţa mea. Aşa!, staţi să le prind de mijloc.

Zicând acestea, întinse mâna şi apucă suliţele ridicate de locul unde se încrucişau. Tresări deodată când puse mâna pe ele; între timp, se uita când la Starbuck, când la Stubb, apoi de la Stubb la Flask. Părea că vrea, printr-o putere interioară neştiută, să le transmită printr-un şoc acelaşi sentiment arzător pe care îl ţinea sub presiune în suflet. Cei trei secunzi dădură înapoi din calea înfăţişării sale puternice, hotărâte şi misterioase. Stubb şi Flask nu cutezau să-l privească în ochi, dar privirea onestă a lui Starbuck îl pironea.

— Degeaba, dar poate că aşa e mai bine. Dacă voi trei aţi fi fost fulgeraţi de şoc, poate că s-ar fi scurs tot din mine. Sau poate că aţi fi picat morţi. Poate nici nu aveţi nevoie de el. Lăsaţi suliţele! Şi acum, secunzi, vă numesc paharnici ai celor trei regi păgâni de-acolo, cei trei harponieri onorabili şi de viţă nobilă. Sarcina nu vă e pe plac? Cum asta, când însuşi Papa spală picioarele cerşetorilor folosindu-şi coroana drept albie? Dragii mei cardinali, bunăvoinţa voastră vă va schimba gândul. Nu vă poruncesc nimic eu, voi veţi voi. Harponierilor, nu vă mai codiţi şi scoateţi lăncile!

Îndeplinind în linişte ordinul, cei trei harponieri stăteau acum în faţa lui cu vârfurile harpoanelor lungi de trei picioare scoase din teacă şi îndreptate în sus.

— Vedeţi să nu mă împungeţi! Întoarceţi-le. Întoarceţi-le, am zis! Nu ştiţi cum se ţine potirul? Întoarceţi-le cu căldarea în sus. Acum, paharnici, apropiaţi-vă. Luaţi suliţele, ţineţi-le cât le umplu eu.

Trecând de la un ofiţer la altul, umplu căldările până la vârf cu băutura iute din cană.

— Acum v-aţi grupat trei cu trei. Vi se încredinţează potirele ucigaşe. Aveţi grijă de ele, voi ce sunteţi legaţi acum fără scăpare. Ha! Starbuck! Ce-i făcut e bun făcut. Soarele s-a învoit

şi a stat martor înainte să se culce. Beţi, harponieri! Beţi şi înjuraţi, voi cei care împingeţi pântecele îngrozitoare ale corăbiei! Moarte lui Moby Dick! Să ne vâneze pe noi Dumnezeu dacă nu îl vânăm noi pe Moby Dick până îl răpunem.

Potirele ascuţite de oţel fură ridicate, iar printre strigăte şi blesteme la adresa Balenei Albe, băuturile fură toate trei înghiţite dintr-o răsuflare. Starbuck păli, se cutremură şi se învârti. Cana umplută la loc mai circulă pentru ultima oară printre echipajul înfierbântat până când Ahab le făcu semn cu mâna şi se împrăştiară toţi. El coborî în cabină.

37. Apus

În cabină, la ferestrele dinspre pupă, Ahab stă singur şi priveşte afară.

— Las în urma mea numai durere albă şi care zvâcneşte, numai ape stinse şi chipuri palide, oriunde mă duc. Valurile rele se umflă pentru a mă scufunda; să se umfle, dar numai după ce trec eu.

Iată cum valurile se înroşesc ca vinul în potirul nesecat. Umbra aurie se-aşterne peste azuriul mării. Soarele se scufundă încet, încă de la amiază, în timp ce sufletul meu se înalţă. Se istoveşte cu greutăţile lui. Oare să fie prea grea coroana ce o port, această coroană de fier a Lombardiei[26]? E bătută în pietre scumpe, dar eu, cel care o port, nu pot să le văd strălucirea, ci simt doar ca în întuneric, că port această greutate a cărei strălucire te uluieşte. E din fier, din câte ştiu, nu din aur. De asemenea, e şi crăpată, asta o simt. Marginea ei zdrenţuită mă răneşte, mi se pare că mi se bat creierii de metal. Da, capul acesta al meu e de oţel, e din acelea care nu au nevoie de coif nici în cele mai aprige înfruntări.

Îmi arde fruntea? Oh! Erau vremuri când răsăritul mă înfierbânta şi apusul mă liniştea. Acum nu mai e aşa. Lumina aceasta frumoasă nu mă luminează şi pe mine; toată frumuseţea mă nelinişteşte, căci nu pot să mă bucur de ea. Mi s-a dăruit puterea măiastră de înţelegere, dar îmi lipseşte puterea de a mă bucura. Sunt blestemat cum nu se poate mai rău, sunt un om damnat în mijlocul paradisului. Noapte bună!

Se îndepărtează de la fereastră făcând cu mâna.

Nu a fost atât de dificil. Mi-am zis eu că o să găsesc cel puţin pe unul mai căpos. Dar cheia mea se potriveşte la toate lacătele lor şi le face să se deschidă. Sau, dacă vreţi, sunt ca muşuroaiele de praf de puşcă în faţa mea, iar eu sunt chibritul. Ce greu e! Ca să aprinzi pe alţii trebuie ca şi chibritul

să se mistuie. Mi-am pus în cap să fac tot ce îndrăznesc. Şi ce mi-am pus în cap, aia fac. Ei cred că sunt nebun, aşa crede Starbuck. Dar eu sunt un diavol, sunt nebunia însăşi înnebunită la rândul ei – acel fel de nebunie care nu se poate stinge decât dacă se aprinde toată. Profeţia era că voi fi dezmembrat şi, iată, am pierdut un picior. Profeţesc şi eu la rândul meu că îl voi dezmembra pe cel care mi-a făcut asta. Fie ca profetul şi făptuitorul să fie unul şi acelaşi. E mai mult decât aţi fost voi zeilor vreodată. Râd de voi şi vă pufnesc în nas, jucătorilor de crichet, luptătorilor ca Burkes şi Bendigoes, dar surzi şi orbi! Nu o să vorbesc acum ca şcolarii bătăuşilor: „Ia-te de unul pe măsura ta, nu mă lovi pe mine!” Nu, tu m-ai dărâmat şi acum eu m-am ridicat din nou în timp ce tu ai fugit să te ascunzi. Ieşi de după sacii tăi de vată, căci puşca mea nu te ajunge. Arată-te, Ahab te salută! Vino şi vezi dacă poţi să mă dobori. Să mă dobori? Nu mă poţi doborî pe mine fără să cazi şi tu. Aici te are la mână omul! Să mă dobori? Calea spre ţelul meu este bătută cu şine de fier şi sufletul meu zgâriat merge pe ele. Peste hăuri fără fund, peste munţi roşii pe dinăuntru, peste albii înecate cu apă, fug fără greşeală. Niciun obstacol, nicio piedică nu mă opresc pe drumul meu de fier.

38. Amurg

Lângă catarg; Starbuck se sprijină de el.

— Sufletul îmi e mai mult decât aprins, îmi e copleşit de un nebun. Ce lucru nesuferit ca mintea întreagă să se lase subjugată într-un moment ca acesta. Dar se vede că a zgândărit adânc şi mi-a scos toată raţiunea din mine. Cred că îmi dau seama de ţelul său nelegiuit, dar mă simt legat să-l ajut. De voie, de nevoie, acum m-am înfrăţit cu el, mă trage după el cu o sfoară pe care nu o pot tăia cu niciun cuţit. Ce bătrânel nesuferit! „Cine e deasupra lui?”, întreabă. Mai e şi democrat pe deasupra. Uite cum se dă mare în faţa tuturor. Of! Acum văd clar soarta mea năpăstuită: să mă supun, deşi nu voiesc. Mai rău de-atât, să mă prefac a fi milostiv când eu simt numai ură. În ochii săi citesc o tristeţe atât de puternică, încât dacă m-ar cuprinde şi pe mine m-ar sfărâma în bucăţi. Mai e însă speranţă. Timpul şi marea sunt nesfârşite. Balena blestemată are o lume întreagă în care să înoate cum are şi peştişorul auriu acvariul său. Dumnezeu poate sfărâma planul lui eretic. Aş prinde ceva inimă dacă ea nu ar atârna ca plumbul. Ceasornicul meu s-a dus la fund; biata mea inimă, ea era cea care îl întorcea, dar acum nu mai am cheie s-o fac. (Se aude zgomot de petrecere de la provă.) Doamne-fereşte! Să navighez cu un asemenea echipaj păgân care nu a supt de la o mamă creştină! Aruncat undeva în mijlocul mării primejdioase! Balena Albă este dragonul lor. Auzi! Ce orgie infernală! Ce petrecere la provă şi ce tăcere netulburată apasă la pupă! Parcă e un tablou al vieţii însăşi. În faţă, prora tare, bătăioasă, împrăştie apa în stropi veseli, dar îl trage după ea pe Ahab care cloceşte în cabina lui din spate, construită peste apele moarte care veghează şi care o urmăresc cu gâlgâiturile lor înfiorătoare. Urletul prelung îmi dă fiori! Potoliţi-vă,

petrecăreţilor, şi vedeţi-vă de cart! Oh, viaţă! Într-un ceas ca acesta, cu sufletul amărât şi forţat să înveţe cum sunt forţate sălbăticiunile să se hrănească, oh, viaţă! Acum simt şi eu groaza ce pândeşte în tine! Dar nu e vorba de mine, eu nu sunt îngrozit! Cu sentimentul blând al omului din mine o să mă lupt cu voi, strigoi ai viitorului! Staţi lângă mine, ţineţi-mă strâns voi, ajutoare divine!

39. Primul cart de noapte, la arborele mic

Stubb, singur, repară o vergă.

— Ha! Ha! Ha! Ha! Hmm! Să-mi curăţ gâtlejul! M-am tot gândit la asta încă de atunci şi Ha! Ha!-ul acesta e singura încheiere la care am ajuns. Cum aşa? Fiindcă râsul este cel mai înţelept şi mai uşor răspuns la tot ce găsim straniu. Fie ce-o fi, o singură alinare rămâne, şi anume că ce ţi-e scris în frunte ţi-e pus! N-am auzit deloc ce a vorbit cu Starbuck, dar bieţii mei ochişori au văzut că Starbuck arăta cam la fel cum m-am simţit eu seara trecută.

Mai mult ca sigur, mogulul l-a luat şi pe el la ochi. Ştiam eu, mă aşteptam. Dacă aveam harul acesta, aş fi prevestit căci imediat ce am pus ochii pe capul lui mi-am dat seama. Ei bine, Stubb, înţeleptule Stubb aşa îmi zice ce-i cu asta. Stubb? Eşti numai un hoit. Nu ştiu ce are să vină, dar orice ar fi, mă voi îndrepta spre acel lucru râzând.

Cu o privire jucăuşă să te uiţi la toate grozăviile pe care le poţi întâlni. Mă simt vesel. Tra-la! Lirra, skirra! Ce-o face perişoara mea dulce acasă? Oare stă să-şi plângă-n barbă? Mai degrabă dă o petrecere pentru harponierii nou sosiţi, veselă ca flamura unei fregate, ca şi mine de altfel: Tra-la! Lirra, skirra!

Să bem diseară cu inima uşoară,
Să iubim şi să-ndrăgim
Vesela spumă pe-a paharului gură
Ce se topeşte când buzele-ntâlneşte!

O strofă pe cinste! Dar cine strigă? Domnul Starbuck? Da, să trăiţi! – zise pentru el e superiorul meu, se vede treaba că are şi el unul.

Da, să trăiţi! Acum terminam cu treaba asta, vin îndată!

40. Miezul nopţii la proră

Harponieri şi marinari.

Vela mare se ridică şi dezvăluie marinarii de cart în picioare, lungiţi, aplecaţi şi aşezaţi la diverse înălţimi, cântând toţi în cor:

La revedere şi adio vouă, doamnelor din Spania!

La revedere şi adio vouă, doamnelor spaniole!

Căpitanul ne-a ordonat –

Primul marinar din Nantucket:

Haideţi, băieţi, nu fiţi sentimentali. Face rău la digestie!

Luaţi un tonic, urmaţi-mă pe mine!

(Începe să cânte şi restul se iau după el.)

Căpitanul stătea pe punte
Cu ocheanul în mână,
Uitându-se după balenele
Ce suflau ca o furtună.
Oh, suiţi-vă pe dată în bărci, băieţi,
Căci dacă toţi în jur se adună,
O să prindem una dintre balenele-acelea
S-o ţinem într-o mână!
Fiţi veseli, băieţi! Să nu vă lase inima!
Când harponierul aruncă săgeata spre ea!

Se aude vocea secundului din dunetă:

Sunaţi clopotele de opt ori acolo, în faţă!

Al doilea harponier din Nantucket:

Lăsaţi corul! Opt clopote acolo! Ai auzit, clopotarule? Sună clopotul de opt, Pip, negriciosule! Lasă-mă pe mine să strig cartul. Am vocea numai bună pentru asta mare cât un butoi. Da, da (îşi vâră capul prin tambuchi) Starbo-lee-ens, voi de acolo! Sunaţi opt clopote! Treceţi pe punte!

Marinarul olandez:

Mare somn o să ne fie diseară, amice. E o seară numai bună pentru asta. O pun pe seama vinului bătrânului mogul. Pe unii îi adoarme şi pe alţii îi trezeşte. Noi cântăm şi ei dorm. Da, dorm acolo ca buştenii. Ia mai scutură-i niţeluş! Ia de-aici pâlnia asta de alamă şi bate în ea să-i chemi. Zi-le să nu mai viseze la drăguţele lor, zi-le că vine învierea, să le pupe pentru ultima dată şi să se pregătească de judecată. Aşa e mersul, aşa se face, că doar nu ţi-ai stricat gâtlejul cu unt de Amsterdam.

Marinarul francez:

Psst! Hai să ne mai distrăm până să tragem în Golful Patului. Ce ziceţi? Acum vine cartul celălalt. În picioare toată lumea! Pip! Micule Pip! Întâmpină-i cu tamburina!

Pip *(morocănos şi somnoros):*

Nu ştiu unde e.

Marinarul francez:

Atunci bate-tepe burtă şi trage-te de urechi! Dansaţi, băieţi, când vă spun. Să vă văd veseli. Ura! De ce naiba nu dansaţi? Hai! In şir indian şi faceţi pasul dublu. Mai cu viaţă! Picioarele! Picioarele!

Marinarul islandez:

Nu-mi place podeaua ta, amice. Prea e săltăreaţă pentru gustul meu. Eu îs obişnuit cu podele de gheaţă. Îmi pare rău să te ud cu apă rece, sper să mă ierţi.

Marinarul maltez:

Şi eu zic la fel. Unde ţi-s fetele? Doar un prost s-ar lua cu dreapta de stânga şi s-ar întreba singur ce mai face. Partenere, trebuie să avem partenere!

Marinarul sicilian:

Asta-i! Fete şi un petic de iarbă şi să mă vezi ce ţopăi atunci; zici că-s greiere!

Marinarul din Long Island:

Măi, îmbufnaţilor, suntem mai mulţi. Seceraţi grâul când e vremea, ascultaţi la mine. O să fim noi seceraţi cât de curând. Ah! Ascultaţi muzica, acum e momentul.

Marinarul din Azore *(urcând şi scoţând tamburina prin tambuchi):*

Poftim, Pip. Uite şi vinciul, urcă pe el! Acum, băieţi!

(Jumătate dintre ei dansează după tamburină, câţiva
coboară sub punte, alţii dorm sau lenevesc în rotocoalele de parâme. Înjurături din plin.)

Marinarul din Azore *(dansând):*

Aşa, Pip, bate-n ea, băiete! Bate, trage, dă-i, fă-o să sune, clopotarule! Să iasă scântei, să îi rupi clopoţeii şi alta nu!

Pip:

Clopoţeii zici, ai? Ia uite, a mai căzut unul, aşa de tare bat.

Marinarul din China:

Zdrăngăne din dinţi atunci şi bate în continuare! Fă-te că eşti o pagodă.

Marinarul francez:

Veseliţi-vă ca nebunii! Ţine cercul sus, Pip, să sar prin el! Despicaţi-vă velelor! Rupeţi-vă în bucăţi!

Tashtego *(fumând în linişte):*

Aşa e omul alb, asta crede el că e distracţie. Hmm! Mai bine-mi ţin suflul.

Bătrânul marinar din Man:

Mă întreb dacă flăcăii ăştia veseli îşi dau seama peste ce dansează. Să danseze cineva pe mormântul tău, asta e cea mai mare primejdie a femeilor

voastre de noapte care se ascund pe la colţuri. Hristoase! Când te gândeşti la vasele noi şi la echipajele neştiutoare! Ei bine, voi, învăţaţilor, credeţi că lumea e o petrecere şi că se cade să o transform aţi într-o mare sală de dans. Dansaţi băieţi, că sunteţi tineri! Aşa eram şi eu odinioară.

Al treilea marinar din Nantucket:

Ptiu! E mai greu decât să tragi la rame în goana după balenă fără pic de vânt în spate. Dă-ne un fum, Tash!

(Se opresc din dans şi se adună în grupuri. Între timp, cerul se întunecă şi vântul se înteţeşte.)

Marinarul indian:

Pe Brahma, băieţi. O să ni se ude velele. Apele înspumate ale Gangelui cerurilor s-au transformat în vânt! Îţi arăţi fruntea cea neagră, Shiva!

Marinarul maltez *(lungindu-se şi scuturându-şi bereta):*

E de la valuri. E rândul lor să dănţuiască acum. O să-şi scuture ciucurii cât de curând. Dacă toate valurile ar fi femei, m-aş lăsa înecat şi m-aş duce după ele pentru totdeauna! Nimic nu e mai dulce pe pământ decât privirile aruncate pe furiş la sânul lor în timpul dansului, când braţele ascund fructele cele coapte şi pline.

Marinarul sicilian *(lungindu-se):*

Nu-mi spune mie de astea. Taci, băiete, nu mai vorbi de înlănţuirea de braţe, de unduiri mlădioase, de sfieli şi gene bătute, de buze, de inimi, de şolduri! Toate atinse în treacăt, nu gustate, ia aminte, că altfel te saturi. Ei, păgânule?

Marinarul din Tahiti *(lungindu-se pe un preş):*

Fii slăvită, goliciune a dansatoarelor noastre! Dansatoarele Heeva Heeva! Ah! Tahiti cu bărci mici şi palmieri înalţi! Mă odihnesc încă pe preşurile tale, dar pământul moale a dispărut! Te-am ţesut în pădure, preşule, şi erai verde în prima zi. Acum te-ai tocit şi te-ai uscat. Vai, mie! Nici tu, nici eu nu îndurăm schimbarea! Cum va fi când ne vom urca la ceruri? Ce se aude? Parcă sunt şuvoaiele bolborosind din vârful ascuţit al mândrei Pirohitee, când se năpustesc peste stânci şi îneacă satele. Furtuna! Furtuna! Sus, îndreptaţi-vă să *îi ţinem piept!*

(Sare în picioare.)

Marinarul portughez:

Cum mai loveşte marea dintr-o parte! Pregătiţi-vă de naufragiu, dragilor! Vânturile de-abia îşi lovesc săbiile. Din clipă-n clipă o să izbească.

Marinarul danez:

Scârţâie, navă bătrână! Atât timp cât scârţâi, înseamnă că înduri! Bravo!, secundul te ţine dreaptă. E dârz ca fortăreaţa Cattegat, pusă pe marginea Balticii pentru a înfrunta tunurile furtunii.

Al patrulea marinar din Nantucket:

Are ordinele lui, luaţi aminte. Am auzit că bătrânul Ahab i-a spus că trebuie să treacă mereu prin vijelie ca glonţul prin jetul balenei să-ndrepte corabia chiar spre vijelie!

Marinarul englez:

Al naibii să fiu, bătrânul e un tip pe cinste! Iar noi suntem cei mai potriviţi să îi vânăm balena!

Toţi:

Da, da!

Bătrânul marinar din Man:

Cum se mai scutură cei trei brazi! Brazii sunt cei mai trainici copaci când vine vorba să îi muţi în alt pământ, iar aici nu stau înfipţi decât în lutul echipajului. Uşor, cei de la timonă, ţineţi-o dreaptă! Aceasta e vremea în care se rupe inima în oamenii de pe uscat şi crapă calele corăbiilor de pe mare. Căpitanul e însemnat din naştere, dar uitaţi-vă băieţi cum acelaşi semn luminează pe cerul întunecat. Vedeţi, e negru ca smoala!

Daggoo:

Şi ce-i cu asta? Cui îi e frică de negru îi e frică şi de mine!
Şi eu sunt tot negru ca smoala!

Marinarul spaniol *(aparte):*

Caută râcă! Ah, vechea ură mă face să mă aprind uşor.
(Apoi înaintând): *Harponierule, rasa ta e fără îndoială faţa întunecată şi diavolească a omenirii. Fără supărare.*

Daggoo *(rânjind):*

Deloc.

Marinarul de pe Sfântul Jago:

Spaniolul acela ori e nebun, ori e beat. Dar nu are cum să fie aşa, că doar vinul bătrânului mogul nu durează atâta pentru a-şi face efectul.

Al cincilea marinar din Nantucket:

Ce-am văzut în zare? Un fulger? Da, asta e.

Marinarul spaniol:

Nu, era Daggoo care-şi arăta dinţii.

Daggoo:

Să ţi-i înghiţi tu pe ai tăi! La aşa piele albă şi ficatul să fie alb!

Marinarul spaniol:

Să-mi înghiţi tu cuţitul! Mare la trup şi mic la minte!

Toţi:

Vâsliţi, vâsliţi, vâsliţi!

Tashtego:

O vâslă sus şi una jos! Şi oamenii, şi zeii sunt certăreţi! O
vâslă sus şi una jos! Pfiu!

Marinarul din Belfast:

La vâsle! La vâsle! Binecuvântată fie Fecioara, vâsliţi!

Marinarul englez:

Staţi cuminţi! Luaţi-i cuţitul spaniolului! În cerc! Luaţi-i
cuţitul spaniolului! În cerc!

Marinarul bătrân din Man:

Gata format. Acolo! Uitaţi-vă la cercul orizontului! Acolo l-a lovit Cain pe Abel. Bună treabă, dreaptă treabă! Nu? De ce atunci, Doamne, înfurii cerurile?

Vocea secundului din dunetă:

La fungi! Strângeţi velele zburătorului! Fiţi pregătiţi să strângeţi terţarolele velelor mari!

Toţi:

Furtuna! Furtuna! Săriţi flăcăi veseli! (se împrăştie)

Pip:

Veseli? Dumnezeu să-i ajute pe flăcăii ăştia veseli. Crac! S-a dus straiul bompresului! Bang! Lasă-te mai jos, Pip, că vine verga cea mare! E mai rău decât să te afli într-o pădure bătută de vânt în ultima zi a anului. Cine să se mai urce în copaci după castane? Uite că ei se avântă, înjurând cu foc, în timp ce eu stau pe loc. Frumos viitor mai au, parcă se urcă pe scara cerului. Ţine-te strâns! Măi să fie, ce furtună! Băieţii de acolo

sunt mai răi de-atât, sunt nişte vijelii albe. Vijelii albe am zis? Balena albă! Brr, brr! Le-am auzit toate discuţiile şi de Balena albă nu s-a pomenit decât o dată brr!, brr! Şi chiar în seara asta vai, tremur ca tamburina mea! şarpele acela bătrân i-a pus să jure că o să o vâneze! Tu, Dumnezeule mare şi alb care stai sus în întunecimea cerurilor, ai milă de bietul băiat negru şi apără-l de oamenii care nu pot să simtă frica!

41. Moby Dick

Şi eu, Ishmael, făceam parte din acest echipaj, şi am strigat şi eu alături de ceilalţi. Jurământul meu s-a împreunat cu al lor. Am strigat chiar mai tare şi am jurat mai aprins din cauza groazei din sufletul meu. Mustea în mine un sentiment necunoscut de milă sălbatică. Ura nesecată a lui Ahab părea să fie şi a mea. Am sorbit însetat pe urechi povestea monstrului ucigaş împotriva căruia eu şi toţi ceilalţi am jurat să ne răzbunăm sângeros.

De mult timp, singuratica Balenă Albă bântuia mările sălbatice pe care câteodată le străbat şi vânătorii de caşaloţi. Dar nu toţi aceştia ştiau de existenţa ei. Doar câţiva o văzuseră şi chiar mai puţini ajunseseră să se lupte cu ea. Deoarece numărul corăbiilor era atât de mare şi acestea erau aruncate pe întinderea de apă în dezordine, multe dintre ele avântându-se spre latitudini foarte îndepărtate, ele nu se întâlneau niciodată sau poate o dată la douăsprezece luni şi nu se încrucişau cu vreun velier care să aducă noutăţi; de asemenea, durata mare a călătoriilor şi datele neorânduite la care plecau din port, toate acestea, împreună cu alte pricini directe sau indirecte, împiedicară în tot acest timp răspândirea zvonului despre Moby Dick printre flotele de pe pământ. Trebuie ca unele corăbii să fi povestit că au întâlnit, în cutare moment sau pe cutare meridian, un caşalot, de o mărime şi o afurisenie nemaivăzute, care, după ce le provocase greutăţi atacatorilor, scăpase. Pentru unii nu era greu să presupună că balena aceasta nu era alta decât Moby Dick. În ultima vreme însă, flota balenierelor fusese greu încercată de dese şi diferite scene de mare ferocitate, viclenie şi răutate ale monstrului atacat. Aşa se face că vânătorii care se luptară fără să ştie cu Moby Dick fură mulţumiţi, în mare parte, să atribuie teroarea acestei balene mai mult pe seama primejdiilor

meşteşugului decât pe seama specimenului în cauză. Aşa erau privite de către oameni şi teribilele întâlniri dintre Ahab şi balenă.

Cei care, auzind despre Balena Albă înainte, o văzură din întâmplare, se coborâră la început fără frică şi cu dârzenie să o urmărească cum ar fi făcut cu oricare altă balenă. Dar cu timpul, aceste atacuri începură să fie atât de feroce nelimitându-se la încheieturi şi glezne scrântite, membre rupte sau smulse dintr-o muşcătură, ci chiar la fatalităţile cele mai mortale încât aceste respingeri ale atacurilor care arătau grozăvia lui Moby Dick ajunseră în cele din urmă să zdruncine dârzenia multor vânători curajoşi care auziseră între timp povestea Balenei Albe.

Toate aceste zvonuri fură umflate şi exagerate, astfel că poveştile adevărate ale acestor întâlniri periculoase ajunseră să fie şi mai teribile. Zvonurile nemaipomenite nu se iscă doar din întâmplările adevărate, cum se ivesc ciupercile doar pe copacii loviţi, ci în viaţa pe mare, mai mult decât pe uscat, umblă zvonuri din belşug indiferent dacă au sau nu vreun sâmbure de adevăr în ele. Cum marea întrece uscatul în această privinţă, aşa întrece şi meşteşugul vânătorii de balene orice altă breaslă de pe mare în ceea ce priveşte zvonurile înfricoşate şi nemaipomenite care trec de pe o corabie pe alta. Nu numai că vânătorii de balene nu sunt cruţaţi în vreun fel de ignoranţa şi mentalităţile marinarilor, ci, dintre toţi ceilalţi, ei au cele mai multe şanse să fie puşi faţă în faţă cu ce e mai uimitor şi mai înfricoşător pe mare. Mai mult, nu doar că dau ochii cu toate grozăviile, dar se mai şi luptă cu ele, apucându-le de fălci. Vânătorul este înconjurat de întâmplări care îl fac să coacă multe gânduri năstruşnice din cauza ocupaţiei sale şi a faptului că, deşi a navigat singur-singurel mii de mile prin apele cele mai îndepărtate şi a trecut pe lângă mii de ţărmuri, se gândeşte că nu va ajunge să se încălzească lângă o

vatră primitoare hoinărind prin aceste longitudini şi latitudini ale pământului.

Nu e de mirare deci că zvonurile despre Balena Albă, umflate bine de-a lungul călătoriei peste cele mai mari întinderi de apă, au ajuns să adune tot soiul de aluzii morbide şi frânturi despre forţe supranaturale care în timp au ajuns să îi atribuie lui Moby Dick noi trăsături groaznice fără vreun temei vizibil. Aşa se face că în multe cazuri isca o asemenea groază încât numai câţiva dintre oamenii care auziseră măcar prin zvonuri despre Balena Albă se încumetau să dea piept cu fălcile primejdioase.

Mai erau şi alte temeiuri făţişe pentru această frică. Nici până în zilele noastre nu s-a estompat din minţile vânătorilor faima iniţială a caşalotului, mai înfricoşător decât toţi ceilalţi monştri marini. Sunt printre ei oameni care, deşi sunt destul de abili şi de curajoşi pentru a se lupta cu o balenă groenlandeză, din lipsă de experienţă, neputinţă sau frică, se feresc de o întâlnire cu caşalotul. Sunt destui marinari, mai ales pe corăbiile care nu navighează sub steagul american, care nu şi-au măsurat niciodată puterile cu un caşalot şi ale căror cunoştinţe despre balene se rezumă la ruşinosul monstru vânat în nord. Aşezaţi pe tambuchiuri, aceştia ascultă cu o uimire copilărească poveştile teribile şi stranii despre călătoriile sudice. Însă groaza pe care o inspiră caşalotul nu este simţită nicăieri mai bine decât la bordul acelor nave care se lovesc de el.

Aceste adevăruri verificate acum aruncară încă din vremurile de demult o umbră peste chipul său. Nişte scriitori naturalişti – Olassen şi Povelson notară că acest caşalot nu numai că înspăimântă toate vieţuitoarele mării, dar e de o asemenea ferocitate, încât este însetat mereu de sânge de om. Nici măcar până în timpul lui Cuvier nu fură risipite aceste impresii, căci în a sa „Istorie Naturală”, baronul însuşi afirmă că la vederea

caşalotului, toţi peştii, inclusiv rechinii, sunt „cuprinşi de cea mai mare dintre spaime” şi „deseori in fuga lor grăbită se izbesc de stânci cu asemenea putere că mor pe loc”. Cu toate că experienţele marinarilor infirmă astfel de relatări, ele mai trăiesc în mintea marinarilor ca superstiţii şi când aceştia întâlnesc primejdii îşi amintesc de grozăvia şi de „setea de sânge de om” descrisă de Povelson.

Speriaţi de zvonuri şi de poveşti despre Moby Dick, mulţi marinari îşi aminteau timpurile de început ale pescuitului de Caşaloţi când era foarte greu să convingi vânători de Balene groenlandeze să se alăture noii şi primejdioasei aventuri, căci aceştia susţineau că sunt şi alte balene care pot fi prinse, ca să urmăreşti şi să înţepi un Caşalot nu era în puterea omului şi că o astfel de ispravă te arunca fără tăgadă în ghearele morţii. În această privinţă pot fi consultate câteva documente remarcabile.

Erau însă câţiva care, chiar ştiind toate acestea, erau dispuşi să-l urmărească pe Moby Dick şi chiar mai mulţi care auzind doar întâmplător şi vag despre el, fără a şti nimic despre vreun pericol mare şi neavând nicio superstiţie în sensul acesta, erau destul de viteji ca să nu fugă de lupta ce avea să vină.

Una dintre ultimele înfloriri din povestea lui Moby Dick născocită de minţile înclinate spre superstiţie era ideea miraculoasă că Moby Dick ar fi omniprezent, deci că fusese întâlnit la latitudini opuse în acelaşi timp. Credulii care plecau urechea la astfel de născociri socoteau că există o probabilitate ca această superstiţie să fie adevărată, căci secretele care învăluiau curenţii mărilor nu fură niciodată pătrunse nici măcar de cercetătorii cei mai luminaţi. Astfel, drumurile ascunse ale Caşalotului de sub luciul apei erau, în mare parte, neştiute de urmăritorii lui şi din când în când mai apăreau speculaţii contradictorii şi stranii cu

privire la modalitatea sa misterioasă de a se scufunda în adânc şi de a apărea iar la mare distantă.

Se ştie, atât pe balenierele americane, cât şi pe cele englezeşti, şi de asemenea acest lucru a fost notat şi de Scoresby acum mulţi ani, că în nordul Pacificului fură capturate balene în ale căror trupuri se găsiră vârfuri de harpoane aruncate în mările Groenlandei. Nu e de negat că între cele două atacuri nu trecuseră mai mult de câteva zile. Unii vânători deduseră astfel că o călătorie pe ruta nord-vest, care oamenilor le pune în cale multe obstacole, nu fusese niciodată o problemă pentru balene. Astfel, experienţa reală a marinarilor este egalată de poveştile fabuloase relatate în vremuri străvechi, cum ar fi istoria munţilor Estrella din interiorul Portugaliei continentale în vârful cărora se spune că ar exista un lac pe unde ies la suprafaţă resturile corăbiilor naufragiate sau legenda minunată a fântânii Aretusa din Siracusa, ale cărei ape se crede că vin din Ţara Sfântă printr-un pasaj subteran.

Nu e de mirare că, auzind aceste legende şi ştiind că după atacuri repetate şi neînfricate Balena Albă scăpa cu viaţă, unii vânători mergeau mai departe cu superstiţiile lor şi spuneau că Moby Dick este nu numai omniprezent, dar şi nemuritor, căci nemurirea este omniprezenţă în timp. Spuneau că, deşi erau înfipte spice de suliţe în spatele lui, acesta înota mai departe nevătămat şi chiar dacă se întâmpla să scuipe jeturi însângerate, nu era decât o înşelătorie, căci jetul lui apărea iar nepătat printre valuri la mare distanţă.

Înlăturând de tot aceste mituri, rămânea în purtarea şi înfăţişarea monstrului destulă putere de a stârni imaginaţia. Nu atât mărimea sa neobişnuită îl deosebea de alţi Caşaloţi, cât fruntea sa albă şi încreţită care se înălţa ca o cocoaşă în formă de piramidă, după cum s-a mai povestit. Acestea erau trăsăturile care îl distingeau, semnele care îi trădau

apariţia de la depărtare în ochii celor care îl ştiau chiar în mările necunoscute şi fără margini. Restul trupului său era vărgat, pătat şi marmorat într-o culoare ca a giulgiului de la care şi-a luat şi numele de Balenă Albă, nume îndreptăţit de felul în care arată când alunecă la ora amiezii prin apa albastră, lăsând în urmă o dâră de spumă cremoasă, de parcă ar fi Calea Lactee împodobită cu reflexii înstelate.

Frica pe care o provoca această balenă nu se datora mărimii sale neobişnuite, nici culorii deosebite şi nici fălcii strâmbe, ci răutăţii viclene, nemaivăzute, prin care, după unele istorisiri, reuşise să scape de nenumărate ori de atacuri. Retragerile sale înşelătoare uluiau mai mult decât orice altceva, căci de câteva ori, pe când înota în faţa urmăritorilor dând semne că ar fi speriată, se întorsese deodată şi se năpustise asupra lor, sfărâmând barca în aşchii sau punându-i pe fugă înapoi înspre corabie.

Urmăririle acestea se terminaseră de câteva ori cu moartea unora dintre marinari. Deşi nenorociri de felul acesta, necunoscute la ţărm, nu erau neobişnuite în meşteşugul pescuitului, de obicei, atacurile Balenei Albe păreau făcute cu atâta ferocitate, că rănile sau morţile pe care le cauza nu erau socotite simple atacuri ale unei bestii fără minte.

Imaginaţi-vă în ce hăuri ale furiei disperate şi turbate căzuseră minţile vânătorilor în timp ce înotau printre rămăşiţele bărcii şi membrele desprinse ale tovarăşilor lor, departe de fălcile albicioase ale furiei înfricoşătoarei balene şi înspre lumina orbitoare a soarelui care zâmbea de parcă încălzea un botez sau o nuntă.

Cu trei bărci sfărâmate în jurul său şi vâsle, şi oameni zbătându-se în vârtejuri, un anume căpitan, înşfăcând un cuţit înfipt în prora spartă, se aruncă asupra balenei ca un luptător din Arkansas înspre duşman încercând să străpungă cu lama de

cincisprezece centimetri inima balenei scufundate. Acel căpitan era Ahab. Atunci, vârându-şi falca în formă de seceră sub el, Moby Dick îi seceră piciorul lui Ahab cum taie un secerător un fir de iarbă de pe câmp. Niciun turc cu capul înfăşurat în turban, niciun mercenar veneţian sau malaiezian nu l-ar fi putut lovi cu o mai mare răutate. Nu încape nicio îndoială că de la acea întâlnire aproape fatală Ahab plănuia o răzbunare împotriva balenei, cu atât mai mult cu cât în morbiditatea lui frenetică începu să pună pe seama ei nu numai rănile trupeşti, ci şi disperările sale mentale şi spirituale. Balena albă înota în faţa lui ca o fixaţie care aduna în ea toate răutăţile ce rod sufletul până nu mai rămâne în trup decât jumătate de inimă şi jumătate de plămân. Există pe pământ o răutate intangibilă care pândeşte de la începutul lumii, a cărei stăpânire se întinde chiar şi peste jumătate din lumea creştină şi la a cărui statuie diavolească se închinau ofiţii din vremurile străvechi; ei bine, Ahab nu căzu în genunchi să o venereze, ci, mutând esenţa ei în balena dispreţuită, se aşeză în calea sa să o oprească, aşa mutilat cum era. Tot ceea ce tulbură omul şi îl înnebuneşte, tot ce răscoleşte veninul din lucruri, tot adevărul plin de fiere, tot ce slăbeşte puterea şi înfierbântă creierul, tot păcatul vieţii şi al gândului, tot răul, într-un cuvânt, pentru nebunul de Ahab se întrupase şi putea fi atacat în Moby Dick. Răsturnă asupra cocoaşei albe toată furia strânsă de rasa sa de la Adam în jos, iar apoi, de parcă pieptul i-ar fi fost o puşcă, îşi descărca plumbii inimii asupra lui.

Nu e cu putinţă ca mania aceasta a lui să se fi învolburat chiar în clipa când trupul îi fusese sfâşiat. Atunci, când se năpustise cu cuţitul asupra monstrului, nu făcuse altceva decât să elibereze o enervare pătimaşă şi subită, iar când primi lovitura cea grea, nu simţi decât durere trupească, dar nimic mai mult. Când se văzu însă nevoit de această împrejurare să se întoarcă acasă şi, pentru

luni interminabile, fu forţat să îşi împartă hamacul cu chinul în timp ce nava ocolea mohorâtul şi vântosul Cap al Patagoniei, trupul şi sufletul sângerară unul într-altul şi, amestecându-se astfel, îl înnebuniră. Faptul că mania aceasta pusese stăpânire pe el atunci, pe acest drum de întoarcere acasă, după ciocnire, se arată fără îndoială după cum în unele momente ale călătoriei înnebunea de-a binelea şi, deşi fără un picior, în pieptul său de egiptean se zbătea o putere nemaivăzută, care se întărea când delira, încât secunzii se văzură nevoiţi să-l lege fedeleş pe durata călătoriei şi să-l lase să aiureze în hamacul său. Înfăşurat în cămaşă de forţă, se legăna pe balansul înnebunitor al talazurilor. Când ajunseră la latitudini mai blânde şi corabia, cu velele întinse, plutea peste tropicele liniştite, delirul bătrânului păru lăsat în urmă laolaltă cu valurile umflate ale Capului Horn şi acesta ieşi din vizuina întunecată la aerul şi lumina binecuvântate. Chiar şi atunci, pe când arăta tare şi adunat, deşi era încă palid, şi începu din nou să dea ordine cu calm, iar secunzii îi mulţumiră lui Dumnezeu că nebunia trecuse, chiar şi în acele momente, Ahab turba în sinea sa. Nebunia oamenilor e de cele mai multe ori vicleană ca o pisică sălbatică. Când crezi că s-a dus, ea poate doar s-a schimbat într-o formă mai ascunsă. Nebunia lui Ahab nu dispăruse, ci se strânsese mai la fund, ca râul Hudson care curge îngustat, dar nu împuţinat prin strâmtorile munţilor. Deşi îngustată, nicio urmă din marea nebunie a lui Ahab nu fusese lăsată în urmă, aşa cum în acea mare nebunie nu se pierduse nicio urmă din isteţimea lui. Ceea ce înainte fusese un factor viu devenise acum o unealtă vie. Dacă îmi este permisă o asemenea metaforă, se poate spune că nebunia sa îi răscolise minţile, i le luase şi apoi întorsese toate tunurile pregătite spre ţinta stabilită de ea.

Aşa se face că, în loc să îşi piardă puterile, Ahab avea acum o forţă de o mie de ori mai mare decât

adunase cu minţile întregi pentru a rezolva o problemă rezonabilă.

Aceste cuvinte dovedesc destule, însă trăsăturile adânci ale firii sale întunecate rămân nedesluşite. E în zadar să încerci a descoperi profunzimile, iar adevărul e plin de profunzimi. Coborâm în adâncuri sub acest ţepos hotel Cluny[27] în care ne aflăm – oricât de măreţ şi minunat ar fi, trebuie părăsit şi mergem ca nişte suflete nobile şi triste prin sălile băilor romane unde, sub turnurile măiestre ale lumii de deasupra, zac îmbătrânite rădăcina măreţiei lui şi întreaga sa esenţă cutremurătoare ca o antichitate îngropată sub alte antichităţi ce tronează peste cadavre. Cu acest tron jalnic râd zeii de regele ostatic. Ca o cariatidă, răbdarea susţine pe fruntea îngheţată antablamentul veacurilor. Târâţi-vă până acolo, suflete triste şi mândre, şi vorbiţi cu regele mândru şi trist. Vă asemănaţi cu el? Da! Din el vă trageţi toate, neamuri împărăteşti, şi doar de la neîndurătorul vostru părinte veţi afla secretele cele mari.

În adâncul inimii lui, Ahab înţelegea aşa: toate faptele mele sunt zdravene, numai temeiul şi scopul meu sunt smintite. Nu putea însă să înăbuşe, să schimbe şi nici să alunge faptul acesta. Ştia, de asemenea, că se prefăcuse în faţa oamenilor şi se prefăcea încă în anumite privinţe. Dar minciuna lui izvora din natura sa, nu din voinţă. Această prefăcătorie îi reuşea atât de bine că, atunci când călcă la ţărm cu piciorul lui de fildeş, nimeni din Nantucket nu crezu că se simte altfel decât amărât, cum era de aşteptat după nenorocirea care se abătuse asupra lui.

Delirul său de netăgăduit de pe mare fu, de asemenea, pus pe seama acestei pricini şi la fel se crezu şi despre tristeţea care, după acostare şi până când plecă iar pe mare, îi întunecă chipul. Este posibil chiar ca oamenii aceştia calculaţi de pe insulă să fi crezut că era chiar mai potrivit, fiind

destul de încrâncenat să plece într-o călătorie plină de furie şi vrajbă cum este vânătoarea sângeroasă de balene, în loc să-l considere nepotrivit pentru o astfel de încercare. Un om ros pe dinăuntru şi zgâriat pe dinafară de colţii neobosiţi ai maniei sale, dacă ar fi putut fi găsit, ar fi fost cel mai potrivit pentru a arunca suliţa şi lancea în cea mai îngrozitoare dintre brute. Sau, dacă ar fi fost socotit neputincios din vreo pricină trupească, s-ar fi crezut că un astfel de om era cel mai potrivit pentru a încuraja şi îndemna marinarii spre atac. Oricum ar fi stat treaba, un lucru e sigur, şi anume că, mânat de această taină a urii nesecate înlănţuite în el, Ahab plecase în această călătorie având ca singur mare ţel vânarea Balenei Albe. Dacă vreunul dintre vechii lui prietenii s-ar fi gândit măcar la ce grozăvie pândea în sufletul lui, grabnic şi pe bună dreptate ar fi scăpat sufletele lor înfricoşate de pe corabie de un asemenea om malefic. Ei erau chitiţi pe călătorii profitabile al căror câştig să se numere în bani, iar el, pe răzbunare cutezătoare, neiertătoare şi supranaturală.

Iată-l deci pe acest bătrân cărunt şi rău fugărind şi blestemând balena lui Iov în jurul lumii, în fruntea unui echipaj din care mare parte erau nişte corcituri urgisite şi nişte canibali slăbiţi moraliceşte de incompetenţa sau slăbiciunea lui Starbuck, de veselia indiferenţei şi nesăbuinţa lui Stubb şi de mediocritatea totală a lui Flask. Un asemenea echipaj, condus de asemenea oameni, părea ales dinadins pentru a-i fi de ajutor în mania sa răzbunătoare. Pentru a lămuri cum se întâmplă ca aceşti oameni să răspundă furiei bătrânului, prin ce vrajă neagră ajunseră sufletele lor să fie posedate astfel încât câteodată furia lor părea să fie una cu a lui şi Balena Albă părea să le fie şi lor duşman de moarte, pentru a lămuri ce însemna cu adevărat această balenă pentru ei şi cum ajunse ea pe negândite, în chip nedesluşit, să le pară

demonul ce alunecă prin apa vieţii, pentru a lămuri toate acestea ar trebui să ne scufundăm peste puterile lui Ishmael. De unde să ştie minerul care sapă unde îl va duce târnăcopul său neobosit? Cine nu simte acea irezistibilă tragere într-o direcţie sau alta? Eu unul mă las în voia timpului şi a spaţiului. Deşi ardeam de nerăbdare să întâlnesc balena, nu vedeam în ea altceva decât întruchiparea răului.

42. Albul balenei

A fost dat să se înţeleagă ce însemna Balena Albă pentru Ahab. Ce însemna ea pentru mine câteodată rămâne încă nedezvăluit.

Pe lângă trăsăturile evidente ale lui Moby Dick care nu puteau trezi decât în anumite momente spaima în sufletul oamenilor mai era un gând, sau mai bine-zis o teroare vagă şi negrăită, care, prin puterea sa, le depăşea pe toate celelalte, dar care era atât de mistică şi inexprimabilă, încât doar cu mare greutate o pot aşterne într-o formă de înţeles. Pe mine mă îngrozea albeaţa balenei mai mult decât orice altceva. Cum să încerc să mă explic în aceste rânduri? Trebuie totuşi să o fac oricât de vag şi neînţeles, altfel toate aceste capitole ar fi scrise degeaba.

Deşi în multe lucruri din natură albul simbolizează frumuseţea, de parcă ar fi împodobit cu vreo virtute deosebită ca aceea a marmurei, a cameliilor sau a perlelor şi deşi unele popoare recunosc o anumită distincţie regală în această culoare, chiar şi regii barbari din Pegu[28] punând titlul de „Domn al elefanţilor albi" mai presus decât celelalte titluri grandioase de domnie, regii de acum ai Siamului fluturând pe drapelul regal acelaşi patruped ca neaua, steagul Hanovrei fiind împodobit cu imaginea unui armăsar alb şi marele regat austriac, urmaş al Imperiului Roman, având drept culoare imperială aceeaşi nuanţă regească; deşi distincţia acestei culori se aplică chiar şi rasei umane, punându-l pe omul alb mai presus decât orice alt trib oacheş; deşi printre toate acestea albul simbolizează şi bucuria, căci la romani o piatră albă marca o zi mare; deşi în rândul credinţelor şi obiceiurilor această culoare este emblema multor lucruri nobile şi gingaşe – fecioria mireselor, înţelepciunea vârstei; deşi printre pieile-roşii din America dăruirea unui brâu împodobit cu mărgele

albe era cel mai puternic jurământ de credinţă; deşi în multe locuri albul simbolizează maiestatea Justiţiei prin blana de hermină pe care o poartă judecătorii şi contribuie la măreţia regilor şi a reginelor ale căror caleşti sunt trase de bidivii albi ca laptele; deşi chiar şi în cele mai înalte şi venerabile religii această culoare a devenit simbolul purităţii şi al puterii – pentru perşii care venerau focul, flăcările albe erau cele mai sfinte din altar, şi în mitologia greacă, Jupiter însuşi s-a încarnat într-un taur alb deşi pentru bunii irochezi sacrificiul iernatic al sacrului Câine Alb era de departe cea mai sfântă sărbătoare a credinţei lor, căci creatura nepătată şi loială era socotită cel mai pur trimis care putea ajunge la Marele Spirit odată cu jurămintele anuale de credinţă şi deşi preoţii catolici iau numele pentru o haină din veşmântul lor sacru din cuvântul latinesc pentru „alb”, albul sau tunica, purtată pe sub sutană; deşi printre festivităţile religiei de la Roma albul este folosit în celebrarea Patimilor lui Iisus; deşi în viziunea Sfântului Ion robele albe le sunt date celor izbăviţi şi cei douăzeci şi patru de înţelepţi stau înveşmântaţi în alb în faţa marelui tron imaculat, iar Domnul stă aşezat acolo alb ca lâna mieilor; deşi albul este alăturat cu tot ceea ce este gingaş, onorabil şi sublim, există ceva nedescris în esenţa acestei culori care sperie sufletul mai tare decât roşul sângelui.

Acest gând ascuns la care te duce ideea de alb, îndepărtat de însuşiri mai blânde şi alăturat cu ceva care este teribil prin natura sa, măreşte frica până la cele mai înalte limite. Luaţi urşii albi de la poluri şi rechinii albi de la tropice; ce altceva în afară de albeaţa lor ca neaua îi face atât de înfricoşători? Această albeaţă este cea care le învăluie strălucitorul şi prostescul aspect în blajinătate respingătoare, care este mai mult urâcioasă decât înfiorătoare. Nici măcar colţii feroce ai tigrului înveşmântat în blana sa heraldică

nu înmoaie curajul cum o fac urşii şi rechinii în linţoliul lor alb[29].

Gândiţi-vă la albatros; de unde au răsărit norii de uimire spirituală şi groază palidă prin care zboară această stafie în imaginaţia noastră? Nu Coleridge a fost cel care a făcut primul vraja aceasta, ci Natura, măreaţa şi umila fiică a lui Dumnezeu[30]. Cel mai cunoscut, din cronicile noastre vestice şi din tradiţiile indiene, este armăsarul alb al câmpiilor, un minunat bidiviu, alb ca laptele, cu ochi mari, cap mic, piept vânjos şi cu aerul semeţ şi dispreţuitor, mândru ca o mie de monarhi la un loc. Era stăpânul marilor herghelii de cai sălbatici ale căror păşuni erau odinioară mărginite de Munţii Stâncoşi şi de cei Alegani. Gonea în faţa coamelor focoase ca steaua aleasă care îndrumă în fiecare seară aştrii luminoşi. Cascada coamei sale şi unduiala cozii de cometă îl împodobeau mai frumos decât orice harnaşament de aur sau de argint. Era însăşi imaginea imperială şi angelică a Vestului mândru, care în ochii vechilor vânători reînvia gloria veacului de început de lume, când Adam păşea maiestuos ca un zeu, mândru şi neînfricat ca acest armăsar. Fie că mărşăluia alături de ajutoare în fruntea armatei sale ce se întindea nesfârşită peste câmpie, ca râul Ohio, fie că inspecta cu nările fierbinţi şi înroşite pe albul răcoritor al botului supuşii ce îl înconjurau păscând cât vedea cu ochii, oricum s-ar fi arătat, el rămânea pentru bravii indieni o fiinţă ce le stârnea respect înfricoşat şi uimire. Nu se poate afla datorită cărei legende ale nobilului cal era acesta considerat divin prin curăţenia sa spirituală şi de ce divinitatea sa, pe lângă faptul că impunea adoraţie, stârnea în acelaşi timp o groază nedesluşită.

Sunt situaţii în care albul îşi pierde gloria şi virtutea cu care îi acoperă pe albatros şi pe armăsarul alb.

Cum se face că înfăţişarea albinosului scârbeşte şi şochează privirea, încât câteodată acesta este

urât chiar de semenii săi? Este albeaţa care îl acoperă şi care se şi aude prin numele pe care îl poartă. Albinosul este la fel de zdravăn ca oricare alt om, nu are nicio deformaţie, totuşi aspectul său alb în totalitate îl face mai urât decât cea mai urâtă scârnăvie. Cum se poate una ca asta? În alte aspecte, Natura, prin mijlocirile ei nevăzute, dar dintre cele mai răutăcioase, numără printre forţele sale această calitate a groazei. De la aspectul ei înzăpezit, fantoma din mările sudice a fost numită Vijelia Albă. De-a lungul istoriei se vede cum arta răutăţii umane nu a scăpat nici ea un ajutor atât de fructuos. Cât de mult sporeşte efectul în acel pasaj din Froissart când, ascunşi în hainele ninse ale frăţiei lor, Glugile Albe din Ghent îl omoară pe şerif în piaţă.

În cu totul şi cu totul alte aspecte, experienţa din tată în fiu a omenirii stă martoră a magiei acestei culori. Nu se poate pune la îndoială faptul că însuşirea cea mai vizibilă a unui om mort care îl sperie pe privitor este acea paloare marmorată care i se aşterne pe chip de parcă ar fi semnul mirării pe tărâmul celălalt cum e pe lumea aceasta semnul fricii. De la paloarea aceasta a mortului vine şi culoarea albă a giulgiului în care îi înfăşurăm. Chiar şi în închipuiri aruncăm giulgiul acesta nins peste fantome, care se ridică toate din ceaţă alburie. În timp ce pe noi ne ţintuieşte teama de fantome, să adăugăm că şi regele groazei, personificat de evanghelist, călăreşte pe un cal palid[31]. De aceea, oricât de repede alătură omul culoarea albă lucrurilor bune şi gingaşe când este vesel, nimeni nu poate nega că esenţa însemnătăţii sale aduce în suflet un sentiment straniu.

Deşi acest lucru poate fi hotărât fără bătaie de cap, ce socoteală poate da muritorul? Pare imposibil de cercetat. Putem noi însă, numărând momentele în care ideea de alb deşi în acest moment este ori sfântă, ori în mare parte lipsită de alăturările care o fac să inspire teamă, dar este şi o

vrajă, oricât de neînţeleasă să ne împiedicăm din întâmplare de vreun indiciu care să ne îndrume la cauza pe care o căutăm?

Să încercăm. Într-o astfel de problemă însă, nu se poate să fii prea subtil şi fără imaginaţie, căci niciun om nu îl poate urma pe altul în încăperile acestea. Deşi fără îndoială măcar câteva din aceste sentimente izvorâte din imaginaţie, care vor fi prezentate, au fost simţite de cei mai mulţi dintre oameni, poate doar câţiva au luat seama la ele atunci când le-au simţit şi deci mulţi nu şi le pot aminti.

De ce protestantului simplu şi necitit din statele americane auzul în treacăt despre un Călugăr alb sau o Măicuţă albă îi ridică în suflet o statuie lipsită de lumina ochilor?

Ce altceva în afară de poveştile cu războinici şi regi întemniţaţi (care nu sunt un temei suficient) face ca Turnul Alb al Londrei să înflăcăreze mult mai tare imaginaţia americanului care nu a călătorit decât celelalte clădiri de legendă: Turnul Byward şi chiar Turnul Sângeros? Şi celelalte turnuri şi mai minunate, Munţii Albi din Hampshire, de exemplu, care apasă ca nişte uriaşe fantome asupra sufletului la simplul auz al numelui lor, în timp ce gândul la creasta albastră a Virginiei e plin de visare liniştită, înrourată şi depărtată? De ce, indiferent de latitudini sau longitudini, numele Mării Albe se aşterne ca un linţoliu peste minte, în timp ce cel al Mării Galbene ne duce cu gândul la după-amiezi lungi şi strălucitoare peste valuri, urmate de apusuri superbe, dar fade? Sau, pentru a alege un subiect fără substraturi şi adresat doar imaginaţiei, de ce când citim vechile poveşti din Europa Centrală „omul mare şi alb” din pădurile Munţilor Hartz a cărui paloare de neegalat fulgeră printre verdele crângurilor, de ce, deci, este această fantomă mai înfricoşătoare decât urletele strigoilor de pe Blocksburg[32]?

Nu din cauza amintirii cutremurelor lui dărâmătoare de biserici, nici mărilor lui agitate şi nărăvaşe, nici ariditării cerurilor care nu plâng niciodată, nici priveliştii câmpurilor pline de clopotniţe înclinate, bolţi sfărâmate şi cruci dărâmate ca vergile aplecate ale corăbiilor ancorate, nici străzile lui cu case căzute una peste alta ca un castel din cărţi de joc, nu aceste lucruri fac din Lima cel mai ciudat şi mai trist oraş din câte există?! Lima s-a acoperit cu vălul alb şi groaza cea mare vine din albeaţa nenorocirii lui. Bătrână ca Pizzaro, albeaţa îşi păstrează ruinele mereu noi, nu lasă verdeaţa veselă a decăderii să se strecoare şi împrăştie peste meterezele căzute paloarea rigidă a unei apoplexii care îmbracă totul în propria ei desfigurare.

Ştiu că în credinţa populară acest fenomen al albeţii nu este cel mai recunoscut temei pentru a da proporţii grozăviilor unor lucruri groaznice de felul lor. Nici în mintea lipsită de imaginaţie nu se iscă nicio spaimă din această înfăţişare a cărei grozăvie, pentru o altă minte, se datorează numai acestui fenomen, mai ales când se arată într-o formă tăcută şi obişnuită. Ce doresc să exprim prin aceste două afirmaţii se va vedea poate în următoarele exemple.

Primul: Când marinarul se apropie de ţărmul unui tărâm necunoscut noaptea, dacă aude zgomotul valurilor care se sparg, se trezeşte pe dată şi se umple de suficientă vlagă pentru a i se ascuţi toate simţurile. Dar dacă, în aceleaşi circumstanţe, se ridică din hamac şi îşi vede corabia plutind pe o mare de un alb lăptos, de parcă ar fi înotat în jurul ei urşi albi plecaţi de pe stâncile ţărmului, atunci simte o frică tăcută şi superstiţioasă. Fantoma învăluită în giulgiu a apelor albe este la fel de înfricoşătoare pentru el ca şi una adevărată. Degeaba îl liniştesc măsurătorile, arătându-i că e departe de pericol. Şi inima, şi timona se topesc şi el nu îşi găseşte liniştea decât

când vede apă albastră dedesubt. Dar ce marinar va zice: „Domnule, nu atât frica de a ne lovi de stâncile din apă, cât frica de albul acela hidos m-a tulburat aşa?”

Al doilea: pentru indianul din Peru priveliştea nesfârşită a crestelor înzăpezite ale Anzilor nu este de speriat, în afară poate de gândul că la acele înălţimi domneşte o asemenea dezolare îngheţată pentru eternitate şi de frica naturală de a se pierde în acele singurătăţi vitrege. La fel se întâmplă şi cu locuitorul din Vest care priveşte cu aceeaşi indiferenţă o câmpie nesfârşită acoperită de zăpadă proaspătă, fără o umbră a unui copac sau a vreunei ramuri care să spargă monotonia albului. Marinarului nu i se întâmplă aşa când priveşte peisajul mărilor arctice, unde se întâmplă ca el, printr-o scamatorie infernală ieşită din mâinile gerului şi aerului, mort de frig şi pe jumătate naufragiat, să vadă în loc de un curcubeu, care să îi dea speranţă şi să-l liniştească, ceea ce pare a fi un cimitir nesfârşit care rânjeşte spre el cu cavouri de gheaţă şi cruci rupte.

O să spuneţi că acest capitol despre culoarea albă nu e decât un steag alb fluturat de un suflet fricos; te predai unei stafii, Ishmael!

Spuneţi-mi cum se face că, dacă scuturi, într-o zi însorită, în spatele unui mânz voinic, fătat într-o paşnică vale din Vermont, departe de orice animal de pradă, o piele de bivol astfel încât nici să nu o vadă, ci doar să îi simtă mirosul înţepător, va sări, va sufla nervos şi va lovi cu copitele pământul de frică în timp ce ochii stau să îi sară din orbite?! Nu îşi aduce aminte de nicio înfruntare cu animalele sălbatice pe pământul său verde din nord, aşa că mirosul înţepător pe care îl simte nu îi poate aminti nimic care să aibă legătură cu primejdii din trecut. Ce să ştie el, acest mânz din New England, despre bizonii negri din îndepărtatul Oregon?

Nimic. Dar până şi într-un animal prost se vede instinctul de a şti că există rău pe lumea aceasta.

Deşi e la mii de mile depărtare de Oregon, când simte izul de mosc sălbatic, turmele de bizoni ce împung şi sfâşie îi apar în minte cum îi apar şi mânzului de prerie pe care chiar acum poate că îl fac una cu pământul.

Aşa se face că talazurile unei mări înspumate, zgomotul dezolant al gheţurilor sclipitoare de pe munţi şi mişcarea pustie a brazdelor de zăpadă de pe câmpii, toate sunt pentru Ishmael întocmai ca scuturarea pieii de bizon pentru mânzul speriat.

Deşi niciunul nu ştie unde se ascund temerile fără nume din care semnele fermecate se trezesc cu atâta putere, ele există şi în mine, şi în mânz. În multe privinţe, lumea care ne înconjoară pare clădită din dragoste, dar sferele invizibile au fost făurite din frică.

Nu am desluşit încă vraja albeţii şi nu am aflat de ce tulbură ea sufletul atât de tare; mai straniu şi mai îngrozitor, după cum am văzut, este că e simbolul cel mai plin de înţeles al spiritualităţii, ba, este chiar vălul Dumnezeului creştin şi totuşi este şi temeiul ce face toate lucrurile ce-i sunt respingătoare omenirii să pară şi mai rele.

Oare prin nelămurirea sa ne acoperă cu umbre ale neantului şi imensităţii fără suflet ale universului şi ne înjunghie pe la spate cu gândul distrugerii atunci când privim spre hăurile din Calea Lactee? Sau poate că în esenţa lui albul nu este atât o culoare, cât absenţa culorii şi în acelaşi timp liantul tuturor culorilor noastre. Oare din acest motiv se vede numai gol tâmp şi plin de înţelesuri într-un peisaj enorm cu nămeţi? Oare e fără de culoare întocmai ateismul înceţoşat de care ne ferim? Dacă ne gândim la cealaltă teorie a filosofilor naturalişti, care zice că toate celelalte culori de pe pământ, toate podoabele măreţe sau gingaşe cum sunt nuanţele dulci ale cerului la apus sau ale pădurilor, catifelele zburătoare ale fluturilor şi bujorii roz ai fetelor, toate acestea sunt înşelăciuni subtile, nu fac parte din substanţă, ci

sunt spoite pe dinafară, aşa că Natura adorată se sulemeneşte ca o femeie uşoară şi că seducţiile acestea nu fac decât să acopere osuarul dinăuntru. Dacă mergem mai departe şi ne gândim că şiretlicul fermecat care îi produce fiecare culoare lumina cea slăvită este de fapt alb sau fără culoare, iar dacă ar lucra fără mijlocire asupra materiei ar atinge toate lucrurile, chiar şi lalelele şi trandafirii cu spoiala sa incoloră, dacă ne gândim la toate acestea, universul încremenit ne-ar părea un lepros şi, ca unii călători încăpăţânaţi din Laponia care refuză să poarte ochelari coloraţi la ochi, aşa s-ar uita şi sărmanul necredincios fără vedere la imensul văl alb care înconjoară tot ce se găseşte în jur. Pentru toate acestea simbolul este Balena Albă. Vă mai miraţi atunci de vânătoarea înflăcărată?

43. Ia, ascultă!

Ai auzit zgomotul acela, Cabaco?

Era cartul de mijloc; luna lumina minunat; marinarii stăteau înşiraţi de la unul dintre butoaiele cu apă dulce din mijlocul navei până la butoiul de lângă tambuchiul de la bolta pupei şi treceau găleţi de apă din mână în mână pentru a-l umple pe ultimul. Stând în cea mai mare parte peste camerele goale de sub dunetă, aveau grijă să nu vorbească sau să tropăie. Găleţile treceau din mână în mână în cea mai mare linişte, deranjată din când în când de fâlfâitul vreunei vele şi de zumzetul constant al chilei ce despica apa fără oprire.

În mijlocul acestei linişti, Archy, un băiat din şir al cărui loc se afla lângă tambuchiul din spate, îi şopti colegului său, un cholo[33]:

— Sst! Ai auzit zgomotul acela, Cabaco?

— Ia găleata, da, Archy? Despre ce zgomot vorbeşti?

— Iar s-a auzit de sub trapă. Tu n-auzi? Parcă-i o tuse, mi-a părut că e o tuse.

— Lasă naibii tusea! Dă găleata aia înapoi!

— Iar! Iar se aude! Parcă s-au întors pe partea cealaltă vreo trei adormiţi, uite-acum!

— Caramba! Încetează, tovarăşe, nu vrei? Ţi se zvârcolesc ţie pesmeţii de la cină în stomac, atâta tot. Vezi de găleată!

— N-ai decât să zici ce vrei, amice. Eu am urechi tare ascuţite.

— Da, da, tu eşti ăla care aude zumzetul andrelelor bătrânei quekerese din Nantucket de la cincizeci de mile depărtare, tu eşti ăla!

— N-ai decât să rânjeşti, o să vedem noi. Taci, Cabaco, e cineva în cămara din spate care nu şi-a arătat faţa pe punte şi cred că bătrânul mogul s-a prins de toată treaba. L-am auzit pe Stubb spunându-i lui Flask într-o dimineaţă când erau de cart că avea să se întâmple ceva.

— Şşt! Găleata!

44. Harta

Dacă l-ai fi urmărit pe căpitanul Ahab jos în cabină după furtuna din seara ce urmase tulburătoarei dezvăluiri a scopului său echipajului, l-ai fi văzut ducându-se la un cufăr de pe grindă, luând de acolo un sul mototolit de hărţi îngălbenite şi desfăcându-le peste masa fixă din cabină. După aceea, dacă te-ai fi aşezat în faţa mesei, l-ai fi văzut studiind cu atenţie liniile şi petele din faţa sa şi trasând încet, dar drept cu creionul noi cursuri peste spaţii care înainte erau goale. Din când în când, se mai uita în vechile jurnale de bord ce stăteau grămadă lângă el şi unde erau trecute perioadele şi locurile în care în alte călătorii ale altor corăbii fuseseră capturaţi sau văzuţi caşaloţi.

Pe când se îndeletnicea cu acestea, lampa grea de cositor ce atârna de lanţuri deasupra capului său se legăna odată cu nava şi arunca peste fruntea lui încreţită raze şi umbre, încât părea că, în timp ce el desena linii şi cursuri pe hărţile mototolite, un creion invizibil trasa alte linii şi cursuri pe harta încărcată a frunţii lui.

Nu se întâmpla doar în noaptea cu pricina ca Ahab în singurătatea cabinei lui, să se uite în acest chip pe hărţi. Ele erau scoase aproape în fiecare seară şi tot de atâtea ori se făceau unele semne cu creionul, în timp ce altele erau şterse. Cu hărţile celor patru oceane desfăşurate în faţa lui. Ahab ţesea un labirint de curenţi şi vârtejuri pentru a reuşi să îndeplinească singurul scop pe care îl avea.

Pentru cineva care nu cunoaşte pe deplin obiceiurile balenelor, ar putea părea o sarcină absurdă şi zadarnică să cauţi în acest chip o singură creatură în nemărginirea oceanelor acestei planete. Dar lui Ahab nu îi părea aşa, căci el ştia drumul tuturor fluxurilor şi curenţilor şi calcula astfel mişcarea prăzii Caşalotului. De asemenea,

amintindu-şi perioadele regulate şi verificate, în care îl vânase la latitudini diferite, putea ajunge la predicţii riguroase, poate chiar certitudini, cu privire la ziua cea mai propice în care să se afle aici sau acolo căutându-şi prada.

Atât de cert este faptul că balena se întoarce în anumite mări, în anumite perioade, că unii vânători cred că, dacă ar putea fi studiat şi observat îndeaproape pe drumul său prin lume, dacă ar fi adunate într-un loc jurnalele călătoriilor întregii flote de vânătoare, atunci s-ar descoperi că migraţia Caşalotului corespunde fără greş aceleia a bancurilor de heringi sau a stolurilor de rândunele. S-a încercat până acum să se deseneze hărţi cu migraţia Caşaloţilor[34].

Pe lângă toate acestea, atunci când se mută dintr-un loc de hrănire într-altul, Caşalotul, ghidat de un instinct ce nu dă greş niciodată mai bine zis o inteligenţă dată de divinitate –, se mişcă prin canale, cum li se zice, mergând pe o anume linie oceanică, ce e atât de exactă, că nici măcar o corabie nu a ţinut vreodată cursul cu atâta precizie zecimală. Deşi în aceste cazuri drumul balenei e la fel de drept ca paralelele pe care stă santinela şi deşi linia îşi urmează fără abatere drumul drept, canalele prin care se spune că înoată peştele sunt late de câteva mile (mai mult sau mai puţin, căci se presupune că acest canal se îngustează şi se măreşte), dar niciodată nu e mai mare decât raza vizuală a celui din vârful catargului când acesta mătură orizontul cu privirea. Ideea e că te poţi bizui pe faptul că balenele care migrează pot fi zărite în anumite perioade de-a lungul şi de-a latul drumului lor.

Ahab îşi putea întâlni vânatul nu doar în anumite momente şi în ape cunoscute ca locuri de hrănit, ci prin priceperea sa se putea poziţiona astfel în timp şi spaţiu în drumul Caşalotului, încât chiar şi în trecerea peste întinderile de apă dintre acele locuri avea şansa de a-l întâlni.

O întâmplare păru la prima vedere să îi încurce plasa nebună şi totodată organizată pe care o ţesea. Poate că de fapt nu era aşa. Deşi turmele de caşaloţi au perioadele lor obişnuite în care se găsesc în anumite locuri, nu poţi spune că ele vânează în cutare şi cutare loc anul acesta, sunt aceleaşi care au trecut pe acolo cu un an în urmă, cu toate că anumite întâmplări stranii şi de netăgăduit au dovedit contrariul. În general această afirmaţie, însă la o scară mai mică, se aplică la Caşaloţii bătrâni şi solitari ca nişte pustnici. Deci, deşi Moby Dick ar fi fost văzut, să zicem, în arhipelagul numit Seychelles din Oceanul Indian, sau în Golful Vulcan din Japonia, nu se putea spune că, dacă „Pequodul" călătorea în aceste zone în perioada potrivită, avea să-l întâlnească negreşit. La fel stăteau lucrurile şi cu alte locuri unde se arătase din când în când. Toate acestea păreau a fi haltele şi hanurile oceanice la care trăgea, vorba vine, nu locurile unde sălăşluia. Unde s-a vorbit despre şansele lui Ahab de a-l întâlni s-au făcut aluzii şi la şansele pe care le-ar fi avut dacă reuşea să se poziţioneze bine în timp şi spaţiu când posibilităţile puteau deveni probabilităţi sau, după cum gândea Ahab, aceste posibilităţi deveneau certitudini. Această conjunctură favorabilă se numea în termeni tehnici „Anotimpul pe linie". Atunci şi acolo fusese văzut Moby Dick timp de câţiva ani la rând odihnindu-se o vreme, cum se odihneşte soarele pentru o vreme în cursa sa anuală în câte un semn al zodiacului. Acolo avuseseră loc şi cele mai primejdioase înfruntări cu balena, pe valurile de acolo se scrisese despre faptele lui şi acolo era locul tragic în care bătrânul nebun îşi găsise pricina răzbunării. În cumpănirea precaută şi vigilenţa iute cu care Ahab îşi asmuţea sufletul uneltitor la vânătoare, nu îi dădea voie să îşi pună toate speranţele în conjunctura menţionată mai sus şi nu putea din cauza neliniştii

jurământului său să îşi potolească inima şi să amâne vânătoarea până în acel moment.

„Pequodul” plecase din Nantucket chiar la începutul „Anotimpului pe linie” şi nimic nu l-ar fi ajutat pe căpitanul ei să încheie lunga călătorie spre sud, să dubleze Capul Horn şi apoi să coboare şaizeci de grade latitudine ca să ajungă în Pacificul ecuatorial în timp util pentru vânătoare. Trebuia deci să aştepte următorul anotimp. Cu toate acestea, data timpurie la care plecase corabia din port fusese aleasă bine de Ahab în ceea ce priveşte demersul acestor lucruri. Asta deoarece se aşternea înaintea sa un răgaz de trei sute şaizeci şi cinci de zile în care, în loc să aştepte nerăbdător la ţărm, putea să se îndeletnicească cu vânătoarea prin alte părţi, în caz că se întâmpla ca Balena Albă, petrecându-şi vacanţa în mări îndepărtate de locurile sale obişnuite de hrănit, să îşi iţească fruntea creaţă în Golful Persan, în Golful Bengal, în mările Chinei sau în alte ape prin care se avântă rasa sa. Musonul, Pampasul, vânturile de nord-vest, Harmattanul sau alizeele, orice vânt în afară de Levant şi de Simun îl puteau sufla pe Moby Dick în calea „Pequodului” care făcea înconjurul lumii în zigzag. Acestea fiind zise, oare nu era o idee nebunească, dacă privim lucrurile cu calm şi atenţie, ca în acest mare ocean, o anume balenă, chiar şi dacă ar fi fost găsită, să fie recunoscută de vânătorul său? E ca şi cum ai încerca să găseşti un muftiu cu barba sură pe uliţele aglomerate ale Constantinopolului. Da, dar fruntea albă a lui Moby Dick şi cocoaşa lui albicioasă nu puteau fi altfel decât de neconfundat.

— Oare nu am însemnat eu balena?, îşi zise Ahab în barbă lăsând hărţile şi scufundându-se iar în reverie. Am însemnat-o, cum să scape? Înotătoarele sale sunt găurite şi crestate ca urechile unei oi rătăcite!

Mintea sa începea să o ia la goană până când oboseala şi slăbiciunea cugetului îl trimiteau pe

punte pentru a se întrema la aer. Dumnezeule! Ce delir şi zbucium îl apasă pe om când e ros de gândul răzbunării! Doarme cu pumnii încleştaţi şi când se trezeşte vede că s-a tăiat până la sânge.

Deseori, când era forţat să se ridice din hamac de visele obositoare şi îngrozitoare din timpul nopţii care, continuându-i gândurile din timpul zilei, le învolburau şi le învârteau într-o spirală nesfârşită în creierul său până când zvâcnirile inimii îi cauzau un chin de neîndurat şi când, cum se întâmpla câteodată, aceste lovituri ale spiritului îi ridicau sufletul din corp lăsând în urmă un hău din care se înălţau flăcări şi fulgere şi diavoli blestemaţi îl implorau să sară printre ei, când iadul acesta se căsca sub el, se auzea pe toată corabia un ţipăt sălbatic. Cu ochi înlăcrimaţi, Ahab fugea din cabină de parcă fugea de pe un pat în flăcări. Acestea, în loc să fie semnele unei slăbiciuni ascunse sau ale unei temeri faţă de propria sa hotărâre, nu erau decât nişte indicii ale puterii sale, căci în astfel de momente smintitul de Ahab, vânătorul viclean şi tenace al Balenei Albe, care se urcase între timp în hamacul său, nu era cel care îşi pricinuise groaza cu care sărise din culcuş. De vină era sufletul sau principiul său etern; dormind şi fiind astfel despărţit de mintea uneltitoare, cea care de atâtea ori îl transforma în instrumentul ei, încerca deodată să scape de apropierea pârjolitoare de acest element nebun din care, pentru moment, nu mai făcea parte. Dar cum mintea nu există decât legată de suflet, atunci, în cazul lui Ahab, acesta trebuia să fie cel care să renunţe la gândurile şi dorinţele lui în schimbul scopului suprem. Acest scop, prin propria sa voinţă nebună, se puse împotriva zeilor şi diavolilor şi se arătă ca fiind de sine stătător. Putea să trăiască şi să ardă cu rânjetul pe faţă în timp ce fiinţa vie de care se legase fugea cuprinsă de groază de la această naştere a unui bastard nedorit. Aşa se face că sufletul chinuit care se uita în afară prin ochii trupului celui ce părea a

fi Ahab se repezi afară din cabină fiind în acele momente un pustiu, o fiinţă somnambulă amorfă, o rază de lumină vie, cu siguranţă, dar fără a avea peste ce să se răsfrângă şi rămânând astfel un vid. Dumnezeu să te ajute, bătrâne! Gândurile tale au iscat o creatură în adâncul tău. Celui care prin puterea gândului se transformă în Prometeu îi va roade vulturul inima pentru totdeauna, iar vulturul acesta va fi monstrul creat de el însuşi.

45. Declaraţia

În ceea ce priveşte povestea cărţii acesteia şi atingând în treacăt una sau două particularităţi interesante şi deosebite ale vânătorii de balene, capitolul anterior, mai ales în prima sa parte, este cât se poate de important pentru acest volum, însă subiectul său trebuie dezbătut mai pe larg şi mai amănunţit pentru a fi înţeles pe deplin şi pentru a alunga orice neîncredere care poate răsări din lipsa de cunoaştere a unora în legătură cu autenticitatea subiectelor importante.

Nu doresc să organizez această parte a sarcinii mele, ci mă voi mulţumi să produc impresiile dorite descriind în ordine întâmplările atât de bine cunoscute mie ca vânător de balene. Sunt încredinţat că din aceste descrieri concluzia dorită se va face singură cunoscută.

În primul rând, cunosc personal trei împrejurări în care o balenă, după ce fu lovită cu harponul, reuşi să scape cu viaţă şi după o vreme (într-una dintre aceste împrejurări, după trei ani) fu lovită din nou de acelaşi braţ şi fu ucisă. Cele două săgeţi, amândouă purtând acelaşi semn, fură scoase din trup. În împrejurarea când trecură trei ani între cele două aruncări de harpoane, cred chiar că trecuse mai mult timp, se întâmplă ca omul care le aruncase să plece pe o corabie de negoţ în Africa: acolo coborî la ţărm unde se alătură unei echipe de exploratori şi pătrunse adânc în interiorul continentului petrecând astfel aproape doi ani şi înfruntând deseori primejdiile şerpilor, sălbaticilor, tigrilor şi duhorilor otrăvitoare laolaltă cu restul primejdiilor ce se întâlnesc atunci când umbli printr-un tărâm necunoscut. Între timp, balena pe care o lovise trebuie să fi călătorit şi ea, înconjurând înot pământul de trei ori şi scărpinându-şi pântecele de toate coastele Africii fără a avea însă un scop. Acest om şi această

balenă se întâlniră iar, şi unul o ucise pe cealaltă. Am spus că eu cunosc trei astfel de împrejurări, iar în două dintre ele am văzut cum a fost lovită balena. La cel de-al doilea atac am văzut cele două harpoane însemnate fiecare la fel, scoase din trupul balenei. În întâmplarea în care trecuseră trei ani se nimeri să fiu la bord ambele dăţi, prima şi ultima, iar ultima dată recunoscui un semn imens pe care îl avea balena sub ochi şi pe care îl văzusem şi în urmă cu trei ani. Spun trei ani, dar sunt sigur că trecuse mai mult timp. Iată deci trei împrejurări despre care ştiu cert că sunt adevărate. Am auzit însă despre multe alte întâmplări de la persoane de al căror cuvânt nu te poţi îndoi.

În al doilea rând, se ştie în breasla vânătorilor de balene, oricât de neştiutoare ar fi lumea de pe ţărm, că au existat câteva momente istorice memorabile când o anume balenă a fost recunoscută în locuri şi timpuri diferite. Motivul pentru care o balenă poate fi recunoscută nu se datorează numai deosebirilor sale trupeşti care o diferenţiază de alte balene. Oricât de diferită ar fi o balenă de celelalte, deosebirile ei se duc pe apa sâmbetei când e ucisă şi fiartă până se transformă într-un ulei deosebit de valoros. Nu. Motivul era acesta: prin încleştările fatale din timpul călătoriilor, balenele îşi câştigau faima de a fi foarte periculoase, cum se întâmplase cu Rinaldo Rinaldini[35], astfel încât vânătorii se mulţumeau să le salute atingându-şi pălăriile atunci când le vedeau înotând liniştit pe lângă ei, fără a încerca să le cunoască mai bine, ca unii flăcăi de pe ţărm care se întâmplă să cunoască vreun om important, dar irascibil şi îl salută respectuos de la distanţă pe stradă temându-se ca nu cumva, în încercarea lor de a se apropia, să primească vreo săpuneală pentru îndrăzneala lor.

Fiecare dintre aceste balene faimoase se bucura nu numai de celebritate, sau mai bine-zis de un renume oceanic, nu era faimoasă doar în timpul

vieţii şi nu se bucura doar de trecerea în nemurire prin poveştile de pe punte, ci avea toate drepturile, privilegiile şi distincţiile unui nume. Avea fiecare un nume aşa cum au avut şi Cambise, şi Cezar. Nu-i aşa, Timor Tom, monstru faimos şi înspăimântător ca un aisberg care pentru atâta amar de vreme ai domnit peste strâmtorile orientale cu acelaşi nume şi care aveai un jet care se vedea deseori de pe plajele pline cu palmieri din Ombay? Nu e adevărat, Jack din Noua Zeelandă, care erai teroarea tuturor corăbiilor care treceau prin preajma ţinutului tatuaţilor? Nu e aşa cum spun eu, Morquan, rege al Japoniei, când despre jetul tău se spunea că seamănă cu o cruce albă pe cer? Nu e aşa, Don Miguel, balenă chiliană, însemnată pe spate ca bătrânele ţestoase cu hieroglife? Pe scurt, acestea sunt patru balene cunoscute celor care studiază Cetologia, cum sunt cunoscuţi Marius şi Sulla învăţatului clasic.

Asta nu e tot. După ce creară pagube de nenumărate ori printre navele mici şi mari, Tom din Noua Zeelandă şi Don Miguel fură căutaţi, vânaţi fără oprire, fugăriţi şi ucişi de căpitani curajoşi de baleniere care se avântaseră pe mare cu acest scop întocmai ca faimosul căpitan Butler ce plecase prin pădurile din Narragansett, chitit să-l prindă pe notoriul ucigaş sălbatic Annawon[36], cel mai de seamă războinic al regelui indian Filip.

Nu ştiu unde altundeva decât aici aş putea găsi un loc mai bun pentru a face o adăugire sau două care îmi par importante, căci odată tipărite, ele ar putea susţine caracterul rezonabil al întregii istorii a Balenei albe şi mai ales a catastrofei. Aceasta este una dintre acele împrejurări descurajante în care adevărul necesită tot atâta susţinere ca şi minciuna. Atât de neştiutori sunt oamenii de pe uscat cu privire la cele mai banale şi mai palpabile minuni ale lumii, că fără anumite sugestii despre calităţile simple, istorice sau nu, ale vânătorii de balene ar putea crede că Moby Dick este doar un

monstru de legendă sau, mai rău, o alegorie îngrozitoare şi nesuferită.

În primul rând, deşi cei mai mulţi dintre oameni au o idee vagă despre primejdiile marii vânători, nu au cunoştinţe clare şi lămuritoare despre aceste pericole şi despre cât de des apar ele. Unul dintre motive este că nici măcar unul din cincizeci de astfel de dezastre fatale nu e povestit la ţărm; acestea nici măcar nu sunt pomenite în treacăt, ci sunt uitate curând după aceea. Crezi oare că numele tânărului ce în clipa aceasta, poate, este prins în frânghia harponului pe coasta Noii Guinee şi dus pe fundul apei de balena care se scufundă, va apărea într-un necrolog din vreun jurnal pe care îl vei citi mâine la micul dejun? Nu, deoarece corespondenţa circulă foarte rar între ţărmul de acasă şi Noua Guinee. De fapt, ai auzit vreodată de ştiri regulate venite direct sau indirect din Noua Guinee? Îţi spun însă că într-una dintre călătoriile pe care le-am făcut în Pacific ne-am întâlnit cu vreo treizeci de corăbii şi pe fiecare murise cineva din cauza vreunei balene, pe unele chiar mai mulţi, iar pe trei dintre ele murise tot echipajul uneia dintre bărci. Pentru numele lui Dumnezeu, economiseşte felinarele şi lumânările! Pentru un galon de seu ars fii sigur că un om a vărsat sânge.

În al doilea rând, cei de pe ţărm îşi imaginează că o balenă este o creatură enormă cu putere nemaivăzută, dar eu am observat că atunci când le povestesc despre această imensitate mă complimentează pentru spiritul meu şugubăţ, asta când eu, pe cuvântul meu, nu sunt mai glumeţ decât Moise când scria istoria plăgilor Egiptului.

Din fericire, concluzia la care vreau să ajung poate fi verificată printr-o mărturie ce nu are legătură cu a mea. Concluzia aceasta este: caşalotul este în unele cazuri suficient de puternic, isteţ şi rău din cale-afară pentru a zdrobi intenţionat, a distruge şi a scufunda o corabie

mare. Mai mult. Caşalotul chiar a făcut una ca asta.

Prima oară: în anul 1820, corabia „Essex” a căpitanului Pollard din Nantucket naviga în Oceanul Pacific. Într-o zi văzu jeturi, îşi coborî bărcile şi urmări o turmă de caşaloţi. Nu după mult timp, câteva dintre balene fură rănite. Deodată o balenă foarte mare scăpă de bărci, se îndepărtă de turmă şi se năpusti spre corabie. Izbindu-şi capul de carenă o lovi atât de tare, că nici în „zece minute” aceasta se crăpă şi se scufundă. Nici măcar o stinghie nu mai fu văzută din acea navă de atunci. După ce stătu mult timp pe mare, o parte din echipaj ajunse la ţărm în bărci. Ajuns în sfârşit acasă, căpitanul Pollard plecă iar spre Pacific, comandând un alt vas, dar zeii îl naufragiară şi pe acesta în nişte stânci necunoscute. Pentru a doua oară îşi văzu corabia pierdută şi jurând că nu va mai pleca pe mare, renunţă la călătorii. În ziua de azi căpitanul Pollard trăieşte în Nantucket. L-am văzut pe Owen Chance, care era secund pe corabia „Essex” în timpul tragediei, i-am citit povestea simplă şi detaliată, am vorbit cu fiul său, toate acestea la câteva mile depărtare de locul tragediei[37].

A doua oară: corabia „Union”, tot din Nantucket, a dispărut în anul 1807 în largul coastei Azorelor printr-o împrejurare asemănătoare, dar ale cărei detalii nu am avut niciodată şansa să le aflu, deşi am auzit vânători vorbind despre ea pe ici, pe colo.

A treia oară: Acum optsprezece sau douăzeci de ani, Comandorul J., aflat pe atunci la comanda unei goelete americane de război de primă clasă, se întâmpla să cineze cu nişte căpitani de balenieră la bordul unei nave în portul Oahu din Insulele Sandwich. Discutând despre balene, Comandorul se arătă neîncrezător cu privire la puterea incredibilă pe care le-o atribuiau domnii din breaslă. Negă, de exemplu, că vreo balenă i-ar

putea lovi goeleta atât de tare încât să o facă să ia chiar şi un degetar de apă. Până aici, toate bune; dar mai urmează. Câteva săptămâni mai târziu, Comandorul plecă spre Valparaiso pe vasul său de neclintit. Fu însă oprit pe drum de un caşalot mare care îi ceru să discute o trebuşoară între patru ochi. Trebuşoara fu de fapt o lovitură atât de puternică, încât trebui să se îndrepte spre cel mai apropiat port cu toate pompele de evacuare în funcţiune pentru a ancora şi a repara stricăciunile. Eu unul nu sunt superstiţios, dar cred că discuţia Comandorului cu caşalotul fusese providenţială. Oare necredinţa lui Saul din Tarsus nu fusese şi ea alungată tot printr-o spaimă asemănătoare? Îţi spun drept, caşalotului nu-i plac prostiile.

Te trimit acum la „Călătoriile lui Langsdorff" pentru a afla o întâmplare deosebit de interesantă pentru autorul acestei cărţi. Langsdorff, trebuie să ştii, făcea parte din faimoasa Expediţie Descoperitoare, condusă de amiralul rus Krusenstern, de la începutul secolului. Aşa îşi începe căpitanul Langsdorff cel de-al şaptesprezecelea capitol:

Pe şaptesprezece mai, nava noastră era gata de plecare şi a doua zi ieşirăm în larg, îndreptându-ne spre Ochotsh. Vremea era senină şi frumoasă dar atât de rece, încât furăm nevoiţi să ne ţinem hainele de blană pe noi. Timp de câteva zile vântul bătu foarte slab. De-abia în ziua de nouăsprezece se stârni o adiere din nord-vest. O balenă neobişnuit de mare, al cărei trup era chiar mai mare decât corabia, stătea aproape de luciul apei, dar nu fu văzută de nimeni de la bord până când vasul, cu velele umflate şi aflându-se foarte aproape de ea, nu mai putu fi cârmit şi se lovi de peşte. Ne aflam în mare pericol, căci imensa creatură, arcuindu-şi spatele, ridică întreaga navă cu cel puţin patru picioare deasupra apei. Catargele plesniră şi velele căzură toate în timp ce

noi, cei care ne aflam dedesubt, fugirăm pe punte convinşi că loviserăm vreo stâncă.

În loc de stâncă văzurăm însă monstrul înotând în depărtare foarte grav şi serios. Căpitanul D'Wolf coborî îndată la pompe pentru a vedea dacă nava suferise sau nu vreo pagubă de la lovitură, dar furăm bucuroşi să vedem că vasul scăpase nevătămat.

Căpitanul D'Wolf, despre care se spune că ar fi condus corabia respectivă este din New England şi, după o viaţă de aventuri neobişnuite în rang de căpitan, trăieşte astăzi în satul Dorchester de lângă Boston. Sunt onorat de a-i fi nepot. L-am întrebat dinadins despre pasajul acesta din Langsdorff şi mi-a adeverit fiecare cuvânt. Corabia însă nu era una mare; era un vas rusesc construit pe coasta Siberiei şi cumpărat de către unchiul meu după ce nava cu care plecase de acasă se stricase.

În cartea de aventuri de modă veche plină de minunăţii care povesteşte despre călătoria lui Lionel Wafer, unul dintre prietenii bătrânului Dampier, am găsit o istorisire cam ca aceea a lui Langsdorff, pe care nu mă pot stăpâni să nu o adaug aici ca un exemplu în plus, asta dacă mai este nevoie.

Se pare că Lionel se ducea spre „John Ferdinando", cum îi spunea el insulei Juan Fernandez. „În drum spre insulă – povesteşte el pe la patru dimineaţa, când eram la o sută cincizeci de leghe de continentul american, corabia noastră primi o lovitură teribilă care îi uimi atât de tare pe marinari încât nici nu mai ştiau să spună unde sunt sau ce să creadă. Toată lumea se pregăti de moarte. Într-adevăr, lovitura fusese atât de bruscă şi de violentă, că noi eram încredinţaţi că ne loviserăm de o stâncă. Când ne mai dezmeticirăm, sondarăm, dar nu dădurăm de fund… Tunurile săriră de pe afeturi şi câţiva oameni căzură din hamacuri. Căpitanul Davis, care se odihnea cu capul pe unul

dintre tunuri, fu aruncat din cabină!” În continuare, Lionel pune zdruncinătura pe seama unui cutremur şi îşi întăreşte spusele adăugând că un cutremur, în timpul acela, făcuse multe stricăciuni pe pământul spaniol. Nu m-aş mira însă ca în întunericul acelei nopţi lovitura să fi venit din partea vreunei balene care să fi izbit carena de jos în sus.

Aş putea să mai dau câteva exemple, care mi-au fost aduse la cunoştinţă, într-un fel sau altul, despre puterea şi câteodată chiar răutatea caşalotului. Se ştie că nu doar o dată a fugărit bărcile de vânătoare înapoi spre corabie şi chiar a urmărit nava rezistând tuturor harpoanelor aruncate de pe bord. Corabia englezească „Pusie Hall” poate povesti despre o astfel de întâmplare. Cât despre puterea balenei, lăsă-mă să spun că au existat situaţii când frânghiile prinse de un caşalot pus pe fugă au fost legate de corabie când marea era lină, iar balena a fugit trăgând imensa carenă după ea ca un cal ce trage o căruţă. S-a observat că, dacă unei balene lovite i se dă răgaz să îşi adune puterile, ea se revoltă nu cu furie oarbă, ci cu intenţia conştientă de a îşi distruge atacatorii. Un semn lămuritor cu privire la firea sa este că după ce e lovită îşi cască gura şi o ţine în acea deschidere îngrozitoare timp de câteva minute. Mă mulţumesc cu un ultim exemplu, unul remarcabil şi lămuritor prin care vei vedea, cu siguranţă, că cea mai extraordinară întâmplare din această carte nu este întărită numai de întâmplări din vremurile noastre, ci că aceste minuni, ca toate minunile, se repetă de-a lungul veacurilor, aşa că pentru a mia oară spunem: Amin! Chiar nu este nimic nou sub soare.

În secolul al XVI-lea a trăit un om, pe nume Procopius, magistrat creştin din Constantinopol, pe vremea când Iustinian era împărat şi Belisarius, general. După cum ştiu mulţi, el a scris istoria timpurilor sale, o operă de imensă valoare. A fost dintotdeauna socotit de autorităţile cele mai de

vază un istoric de încredere şi care nu exagera, poate doar de câteva ori şi acelea fără legătură cu povestea de faţă.

În istoria lui Procopius scrie că în timpul prefecturii sale în Constantinopol a fost capturat un mare monstru marin în preajma Propontisului, sau Mării Marmara, care distrugea nave din când în când în apele acelea de mai bine de cincizeci de ani. Un fapt notat astfel în analele istoriei nu poate fi contrazis şi nici nu există vreun motiv pentru a face una ca asta. Ce specie anume era acest monstru nu se spune, dar pentru că distrugea corăbii, pe lângă alte temeiuri, trebuie să fi fost o balenă. Înclin să cred că era un Caşalot. O să-ţi spun de ce. Am crezut pentru mult timp că în Mediterana şi în apele care se unesc cu ea Caşalotul este necunoscut. Chiar şi acum cred că acele mări nu sunt şi nu pot fi, după cum stau lucrurile, un loc potrivit pentru firea lui gregară. Cercetări mai amănunţite mi-au demonstrat de curând că în vremurile noastre Caşalotul a fost văzut în Marea Mediterană. Am auzit din surse sigure că pe coasta Barbariei un anume comodor Davis din marina britanică a găsit scheletul unui Caşalot. Cum poate trece o navă de război prin Dardanale ar putea şi o balenă să treacă tot pe acolo din Mediterană în Propontis.

În Propontis, din câte ştiu, nu se găseşte acel amestec numită plancton cu care se hrăneşte Balena Dreaptă. Sunt sigur însă că hrana caşalotului – calamarul şi sepia – se ascunde pe fundul acestei mări, căci creaturi mari, dar nu cele mai mari de felul lor, au fost găsite la suprafaţă. Dacă pui alături aceste afirmaţii şi te gândeşti puţin la ele, o să pricepi pe dată că, după tot raţionamentul omenesc, monstrul marin din Procopius, cel care timp de jumătate de secol a sfărâmat corăbiile unui împărat roman, trebuie să fi fost un Caşalot.

46. Presupuneri

Cu toate că, mistuit de flacăra ţelului său, Ahab se gândea doar cum să facă pentru a-l prinde pe Moby Dick, cu toate că părea gata să sacrifice toate interesele lumeşti pentru această patimă, era prin însăşi firea sa şi din obişnuinţă un vânător prea dârz pentru a lăsa deoparte scopul secundar al călătoriei. Dacă lucrurile stăteau altfel, nu lipseau alte motive mai importante. Să dăm de înţeles că ura sa faţă de Balena albă s-ar răsfrânge într-o oarecare măsură asupra tuturor caşaloţilor şi cu cât mai mulţi monştri ar ucide, cu atât şi-ar mări şansele ca fiecare balenă întâlnită să se dovedească a fi balena blestemată pe care o vâna, ar însemna să subtilizăm prea mult. Dar deşi o astfel de ipoteză e într-adevăr greu de acceptat, existau alte considerente care, fără a avea o legătură foarte strânsă cu pasiunea sa dezlănţuită, îl împingeau spre ţelul său.

Pentru a-şi îndeplini scopul lui Ahab îi trebuiau unelte; iar dintre toate uneltele ce se folosesc în umbra nopţii, oamenii sunt uneltele cele mai nestatornice. Ştia, de exemplu, că oricât de mare ar fi fost avantajul său asupra lui Starbuck, avantajul acesta nu subjugase tot spiritul omului, suficient, aşa cum avantajul trupesc nu îl depăşeşte în putere pe cel al inteligenţei. Trupul lui Starbuck şi voinţa sa erau dominate de Ahab atâta timp cât Ahab îi domina mintea. Dar el ştia că secundul, în sufletul său, ura ţelul căpitanului său şi dacă ar fi putut s-ar fi spălat cu bucurie pe mâini de toată treaba sau chiar ar fi încercat să o saboteze. Se putea să treacă mult timp până ca Balena albă să fie zărită. În tot acest timp, Starbuck putea să se revolte iar împotriva căpitanului, dacă nu cumva era potolit de prudenţă. Nu doar atât, dar nebunia subtilă a lui Ahab cu privire la Moby Dick se arăta prin natura ei mai vicleană şi mai ascunsă, încât, pentru

moment, vânătoarea să pară eliberată de scopul ei nedemn, ca oroarea călătoriei să fie retrasă pe un plan secund căci sunt puţini oamenii al căror curaj este nezdruncinat de planuri lungi ce nu sunt puse în aplicare iar marinarii să se gândească la altceva şi nu la Moby Dick în timpul carturilor lungi de noapte. Oricât de sălbatic şi viguros ar fi primit echipajul vestea ţelului său, toţi marinarii de toate felurile sunt capricioşi şi nu te poţi bizui pe ei, căci văd mereu vremea schimbându-se şi împrumută din nestatornicia ei, iar când urmăresc un scop nevăzut şi îndepărtat, oricât ar jura voinţă şi patimă la întâlnirea cu el, trebuie să fie ţinuţi locului de interese şi treburi vremelnice care să îi ţină pregătiţi pentru lovitura de pe urmă.

Ahab ţinea cont şi de alt lucru. În momente de emoţie puternică, oamenii nu se mai preocupă de gânduri josnice. Dar aceste momente sunt trecătoare. Condiţia umană este, se gândea Ahab, sordidă: „Balena Albă le stârneşte inimile oamenilor mei viteji, iar această vitejie naşte în ei un soi de cavalerism, dar, deşi ei îl vânează pe Moby Dick mânaţi de acest cavalerism, trebuie să aibă hrană pentru a-şi astâmpăra foamea de zi cu zi. Nici nobilii cavaleri cruciaţi din vremurile de demult nu s-au mulţumit să călătorească două mii de mile ca să lupte pentru potirul lor sfânt fără să comită jafuri, furtişaguri şi să aibă parte de alte beneficii pioase pe drum. Dacă şi-ar fi văzut doar de ţelul lor romantic, mulţi ar fi renunţat dezgustaţi la el. Nu-i voi lăsa pe aceşti oameni fără speranţă de câştig, da, de bănet. Oricât de puţin le-ar păsa lor acum de bani, după câteva luni fără vreo speranţă de câştig, bănetul acesta îi va roade pe dinăuntru şi atunci îl vor vinde pe Ahab.”

Mai era un motiv pentru precauţiile lui, legat personal de Ahab. Deoarece dezvăluise fără a se gândi şi mult prea devreme ţelul călătoriei vasului „Pequod”, Ahab era acum conştient de faptul că, făcând una ca asta, putea fi învinuit de uzurpare şi,

dacă voia, echipajul avea toate drepturile morale şi legale pentru a refuza să-l mai asculte şi putea chiar să îi ia căpitănia cu forţa. Ahab dorea să se pună la adăpost chiar şi de cele mai mici aluzii la intenţia de uzurpare şi să se apere de posibilele urmări în cazul în care ideea aceasta s-ar fi răspândit printre marinari. Adăpostul acesta nu putea consta decât în tăria minţii, a inimii şi a pumnului, întărite toate de urmărirea cu atenţie a fiecărei influenţe cu care echipajul avea contact.

Pentru toate aceste motive şi altele prea complicate pentru a fi discutate aici, Ahab ştia că trebuia să urmărească scopul iniţial al călătoriei „Pequodului", să îşi vadă de treburile obişnuite, şi nu doar atât, ci şi să îşi arate bine cunoscuta sa patimă pentru roadele profesiei.

Acestea fiind hotărâte, vocea sa era auzită deseori poruncindu-le gabierilor să scruteze cu atenţie zarea şi să strige chiar şi dacă vedeau un Marsuin. Această vigilenţă nu rămase nerăsplătită prea mult timp.

47. Împletitorul de plase

Era o după-amiază noroasă şi înăbuşitoare. Marinarii lâncezeau pe punte sau priveau pierduţi la plumburiul apei. Queequeg şi cu mine împleteam încet o plasă numită plasă-sabie, ca să o avem în plus pe barcă. Atât de nemişcată şi de liniştită era întreaga scenă – şi totuşi prevestitoare – iar în aer plutea o asemenea vrajă visătoare, că fiecare marinar tăcut părea închis în sinea sa.

Eu eram ajutorul sau pajul lui Queequeg la împletitul plasei. În timp ce treceam înainte şi înapoi cu firul printre frânghiile lungi ale plasei folosindu-mi mâna drept suveică şi în timp ce Queequeg, stând lângă mine, îşi trecea sabia grea de stejar printre fire, privind din când în când molcom la apă, înnodând fiecare fir fără vreo grijă şi fără a se gândi la ceva anume, o ciudată visare plutea peste corabie şi peste toată marea, fiind întreruptă doar de sunetul înfundat şi intermitent al sabiei, încât părea că ţesem la războiul timpului şi eu eram suveica ce urzea neîncetat Sorţii. Mă uitam la firele înţepenite ale plasei care nu se mişcau decât printr-o vibraţie nesfârşită, şi aceea de-abia pentru a permite împletirea cu firele puse de-a curmezişul. Această urzeală părea necesară şi îmi spuneam: „Uite, cu propriile mele mâini mânuiesc suveica şi îmi ţes destinul printre aceste fire statornice” Între timp, sabia nerăbdătoare şi nepăsătoare a lui Queequeg lovea plasa când de-a dreptul, când pe lângă, când cu putere, când fără vlagă, după cum se nimerea, desenând prin fiecare lovitură deosebiri în urzeala finală. Îmi spuneam că sabia acestui sălbatic, care în acest fel dă forma plasei, această sabie nepăsătoare trebuie să fie şansa, liberul arbitru şi nevoia, lucrând toate înlănţuite. Firul drept al nevoii nu se lasă abătut de pe drumul său, deşi fiecare vibraţie încearcă să-l întoarcă; liberul arbitru e liber să îşi treacă suveica

după plac printre fire, iar întâmplarea, deşi îşi are aţele strâns legate de cele ale nevoii şi se mişcă după firele liberului arbitru, deşi este astfel condiţionată de cele două, întâmplarea conduce şi are ultimul cuvânt de spus.

Aşa stăteam şi împleteam atunci când sării speriat de un strigăt atât de bizar şi de prelung, atât de sălbatic şi nepământesc prin tonul său, că scăpai din mână ghemul de liber arbitru şi rămăsei holbându-mă la norii de unde căzuse zgomotul întocmai ca o pasăre. Sus în gabie stătea indianul Tashtego. Stătea întins cu nerăbdare în faţă şi mâna o ţinea întinsă ca pe o baghetă, strigând întruna. Cu siguranţă, peste întinderea de apă, sunetul acela era auzit din gura sutelor de gabieri cocoţaţi pe catarge, dar din puţine piepturi ar fi putut ieşi acel strigăt obişnuit cu o cadenţă atât de minunată ca şi cea a sunetului indianului Tashtego.

Dacă ar fi stat deasupra ta pe jumătate susţinut în aer, scrutând orizontul atât de ager şi de sălbatic, ai fi crezut că e vreun profet sau vreun vizionar ce priveşte umbrele Sorţii şi anunţă prin strigătul acela cutremurător apropierea lor.

— Uite-o cum scuipă! Acolo! acolo! acolo! uite-o! uite-o!

— Unde?

— La travers, aproape la două mile depărtare! E o turmă întreagă!

Deodată se iscă agitaţie mare.

Caşalotul îşi aruncă jetul cu o precizie uniformă şi sigură de ceas. Aşa o deosebesc vânătorii de alte specii de balene.

— Li se văd cozile!, strigă Tashtego în timp ce balenele dispărură.

— Intendent, repede!, strigă Ahab. Ceasul! Ceasul!

Dough-Boy fugi sub punte, se uită la ceas şi se întoarse să îi spună ora exactă lui Ahab. Vasul plutea molcom contra vântului. Tashtego spusese că balenele se scufundaseră în direcţia vântului,

aşa că eram toţi încredinţaţi că vor apărea chiar în faţa prorei; şiretlicul caşaloţilor de a se scufunda cu capul într-o direcţie, dar de a se întoarce în direcţia opusă cât timp stau nevăzuţi sub apă nu avea să fie observat acum deoarece peştii văzuţi de Tashtego nu fuseseră alarmaţi în niciun fel şi nici nu ştiau că ne apropiem. Unul dintre oamenii aleşi să aibă grijă de punte, adică dintre cei care nu urcau în bărci, îl înlocui pe indian în gabie. Marinarii de pe trinchet şi de pe arborele artimon coborâră şi ei. Ciubărele fură fixate la locul lor, scripeţii fură împinşi în afară, verga mare fu prinsă şi cele trei bărci fură suspendate deasupra apei ca trei coşuri de verdeaţă deasupra unor stânci înalte. Echipajele nerăbdătoare stăteau pe dinafara parapetelor ţinând o mână pe vergă şi un picior pe copastie. Tot aşa arată şi şirul de războinici ce se pregătesc să se urce la bordul unui vas inamic.

Chiar în acest moment critic se auzi deodată un strigăt ce întoarse toate privirile dinspre balenă. Toţi se uitară speriaţi la întunecatul Ahab care era înconjurat de cinci fantome negricioase care parcă se născuseră din aer.

48. Prima coborâre

Fantomele, căci asta păreau a fi în acele momente, fugiră spre cealaltă parte a navei şi începură în tăcere să desfacă frânghiile şi legăturile bărcii ce atârna acolo. Această barcă fusese mereu socotită drept una de rezervă, deşi se numea barca căpitanului, deoarece era atârnată la tribordul pupei. Omul care stătea acum lângă ea era înalt şi oacheş, iar dintre buzele oţelite i se ivea demonic un dinte alb. O jachetă chinezească mototolită, din bumbac negru, îl învelea în doliu, iar în jos purta o pereche de pantaloni din aceeaşi pânză neagră. Încoronându-i în mod straniu negreala, avea în vârful capului un turban alb făcut din părul împletit şi răsucit în jurul ţestei. Mai puţin negricioşi, camarazii săi aveau tenul galben ca de tigru, specific băştinaşilor din insulele Manila, un popor cunoscut pentru maliţiozitatea lui subtilă şi socotit de către unii marinari albi spioni plătiţi şi iscoadele ascunse de pe mare ale diavolului, stăpânul lor.

În timp ce echipajul navei se uita uimit la aceşti străini, Ahab îi strigă bătrânului cu turban alb ce îi conducea:

— Gata acolo, Fedallah?

— Gata, veni răspunsul şuierat.

— Coborâţi atunci, aţi auzit?, strigă el pe punte. Coborâţi atunci, am spus!

Aşa de puternic era tunetul vocii sale, că în ciuda uimirii, oamenii săriră peste vergă. Bărcile fură lăsate pe apă legănându-se, în timp ce marinarii, cu o agilitate şi o îndrăzneală nemaivăzute în alte meşteşuguri, săriră ca nişte capre de pe marginea corăbiei în bărcile coborâte.

De-abia se îndepărtară de corabie când o a patra barcă, venind dinspre direcţia vântului, se ivi de după proră şi îi arătă pe cei cinci străini conducându-l pe Ahab care, stând semeţ în frunte,

striga la Starbuck, la Stubb şi la Flask să se împrăştie ca să acopere cât mai mult din întinderea de apă. Însă cu ochii pironiţi iar la oacheşul Fedallah şi la echipajul său, marinarii din celelalte bărci nu îl ascultau.

— Căpitane Ahab!, strigă Starbuck.

— Împrăştiaţi-vă!, strigă iar Ahab. Depărtaţi-vă, toate patru bărcile. Tu, Flask, trage mai spre vânt!

— Da, să trăiţi!, răspunse vesel micuţul secund răsucind vâsla de cârmă. Pe spate!, le zise marinarilor. Uite! Uite! Uite iar! Uite-o cum suflă drept în faţă băieţi! Pe spate! Nu-i mai băga în seamă pe gălbejiţi, Archy.

— Eh, nu mă sinchisesc eu de ei, domnule, răspunse Archy. Ştiam de ei deja. Nu i-am auzit eu în cămară? Nu i-am zis şi lui Cabaco de ei? Ce mai zici acum, Cabaco? Sunt clandestini, domnule Flask.

— Trageţi, trageţi, drăguţii mei! Trageţi, copiii mei, trageţi, micuţilor.

Aşa molatic şi dulceag le şoptea Stubb oamenilor săi care păreau încă neliniştiţi.

— De ce nu vă rupeţi spinările, flăcăii mei? La ce vă holbaţi? La băieţii din barca de acolo? Nţţ! Sunt doar cinci perechi de mâini venite să ne ajute, nu contează de unde. Cu cât mai mulţi, cu atât mai bine. Trageţi acum, trageţi! Lăsaţi diavolii galbeni, sunt băieţi buni. Aşa, aşa, acum v-aţi dat drumul. Asta-i ritmul care face o mie de lire, ritmul acesta mă unge pe suflet. Ura pentru butoiul aurit de spermanţet, vitejii mei! De trei ori ura, băieţi, sus inimile! Uşor, uşor. Nu vă grăbiţi, nu vă grăbiţi! De ce nu frângeţi vâslele, neisprăviţilor? Muşcaţi din ele, câinilor! Aşa, aşa, aşa, uşor, uşor. Asta-i, asta-i!, întins şi puternic. Faceţi loc acolo, faceţi loc! Naiba să vă ia, neisprăviţilor buni de nimic, dormiţi cu toţii. Nu mai sforăiţi, adormiţilor, şi trageţi. Nu puteţi să trageţi? Nu vreţi să trageţi? Fir-ar să fie de treabă, de ce nu trageţi? Trageţi până vă plesneşte ceva, trageţi până vă ies ochii

din cap! Uite! – îşi scoase cuţitul ascuţit din teacă –, fiecare să îşi scoată cuţitul şi să-l ţină între dinţi cât vâsleşte. Asta-i, asta-i. Acum parcă mai veniţi de-acasă, se văd braţele de oţel. Porniţi-o, pămpălăilor! Porniţi-o, mormolocilor!

Cuvântarea lui Stubb către oamenii lui este descrisă pe larg fiindcă avea un fel foarte straniu în care vorbea cu ei în general şi mai ales când le propovăduia religia vâslitului. Nu trebuie să vă luaţi după această slujbă şi să credeţi că se înălţa şi el odată cu echipajul. Chiar deloc aceasta era cea mai mare ciudăţenie a lui. Le spunea marinarilor cele mai teribile lucruri pe un ton care era în mod straniu şi vesel şi furios, iar furia părea adăugată doar pentru a mai pipera veselia, încât niciun vâslaş nu putea auzi astfel de vorbe în timp ce se zbătea să-şi salveze viaţa fără a vâsli, însă mai mult în glumă.

În plus, el părea mereu atât de liniştit şi de nepăsător, ţinând cârma cu atâta apatie şi căscând lung din când în când, că priveliştea unui comandant atât de plictisit acţiona prin contrast ca o vrajă asupra echipajului. Stubb era unul dintre glumeţii aceia bizari a căror veselie este atât de ambiguă câteodată, că toţi cei pe care îi comanda ciuleau urechile când le dădea ordine.

Ascultând de Ahab, Starbuck trăgea acum pieziş lângă barca lui Stubb şi când, pentru un minut sau două, bărcile se apropiară destul, Stubb îi strigă secundului:

— Domnule Starbuck! Barca de la babord! Un cuvânt dacă se poate, domnule!

— Da!, îi răspunse Starbuck fără a se întoarce deloc, continuând să îşi îndemne mai departe în şoaptă echipajul cu faţa părând împietrită pe lângă cea a lui Stubb.

— Ce ziceţi de flăcăii aceia galbeni, domnule?

— Au fost aduşi cumva pe furiş la bord înainte de plecare. Cu putere, băieţi!, le şopti marinarilor şi apoi spuse iar cu voce tare: Mare păcat, domnule

Stubb. Urniţi-o, urniţi-o băieţi! Dar nu te frământa, domnule Stubb, tot răul spre bine. Să tragă echipajul tare, orice-ar fi. Săltaţi, flăcăi, săltaţi! Sunt butoaie întregi de seu în faţa noastră, domnule Stubb, iar pentru asta am venit. Trageţi, băieţi! Spermanţetul, acesta-i spermanţetul. Sau cel puţin asta e datoria noastră. Datoria şi câştigul, mână-n mână.

— Da, da, aşa mi-am zis şi eu, îşi continuă Stubb monologul când bărcile se despărţiră. De îndată ce i-am văzut, aşa mi-am zis. Da, de-asta intra el în cămara din spate atât de des după cum bănuia Dough-Boy. Erau ascunşi acolo. Toate-s din cauza Balenei Albe. Ei bine, asta e! N-ai ce-i face! Foarte bine. Înaintaţi, băieţi! Nu o vedem azi pe Balena Albă. Înaintaţi!

Apariţia acestor străini bizari în momentul coborârii bărcilor trezise pe bună dreptate un soi de uimire superstiţioasă printre marinari, dar presupunerea lui Archy deja le ajunsese la urechi, chiar dacă nu o crezuseră, şi îi pregătise într-o anume măsură. Le mai domolise surprinderea şi faptul că Stubb îi lămurise în legătură cu apariţia lor, astfel că se simţeau eliberaţi de presupunerile lor superstiţioase. Cu toate acestea, întreaga tărăşenie lăsa destul loc pentru tot soiul de bănuieli în legătură cu scopul lui Ahab de la bun început. Cât despre mine, eu îmi amintii de misterioasele umbre pe care le văzusem furişându-se la bordul „Pequodului” în zorii ceţoşi din Nantucket, cum îmi amintii şi de aluziile enigmatice ale străinului Elijah.

Între timp, Ahab, fără a-i fi auzit pe secunzi, căci se îndepărtase cel mai mult, era în fruntea celorlalte bărci, de unde vedeam ce echipaj puternic îl trăgea. Fiinţele lui galbene ca tigrii păreau făurite din oţel şi oase de balenă. Scoteau vâslele din apă cu aceeaşi putere şi în acelaşi timp de parcă erau cinci ciocane mecanice, iar barca se mişca din zvâcnituri de parcă era cazanul spart al

unui vapor cu aburi de pe Mississippi. Cât despre Fedallah, care putea fi văzut mânuind vâsla harponierului, el îşi scosese haina neagră şi îşi descoperise pieptul, care se vedea peste marginea bărcii rămânând parcă decupat din unduirile orizontului de ape. La capătul celălalt al bărcii, Ahab, cu o mână ţinută în sus ca un spadasin de parcă şi-ar fi ţinut echilibrul ca să nu alunece, ţinea vâsla de cârmă aşa cum făcuse de mii de ori înainte să fie sfâşiat de Balena Albă. Deodată mâna întinsă făcu un semn straniu şi rămase nemişcată, în timp ce cele cinci vâsle ale bărcii se ridicară în acelaşi timp. Şi barca, şi echipajul stăteau nemişcate pe mare. Cele trei bărci din spate se opriră şi ele la fel de brusc. Balenele se scufundaseră în dezordine, astfel că nu se mai vedea nicio mişcare. Ahab însă o văzuse fiind mai aproape.

— Fiecare să se uite pe lângă vâslă!, strigă Starbuck. Queequeg, tu, ridică-te!

Sărind sprinten pe cutia triunghiulară înălţată în mijlocul bărcii, sălbaticul stătu drept şi se uită atent spre locul unde fusese văzut vânatul pentru prima oară. La pupa bărcii, Starbuck se urcă şi el pe o ridicătură asemănătoare şi stătu în picioare legănându-se calm şi ager odată cu mişcările bruşte ale bărcuţei sale, ochind în tăcere ochiul albastru al mării.

Nu foarte departe, barca lui Flask stătea şi ea împietrită cu totul. Comandantul stătea periculos pe o prăjină înfiptă în chilă şi care se înălţa vreo două picioare peste fundul pupei. Se foloseşte pentru a înfăşură în jurul ei frânghia harponului. Vârful nu e mai mare decât palma unui om şi, stând pe o astfel de stinghie, Flask părea că stă în vârful catargului unei corăbii scufundate. Dar micul Catarg de încărcare era scund şi mic, şi plin de ambiţie semeaţă, şi mare, astfel că stâlpul lui nu îl mulţumea defel.

— Nu văd nimic de-aici. Ridică o vâslă acolo să mă urc pe ea.

Auzind acestea, Daggoo, ţinându-se cu amândouă mâinile de margini, se strecură repede în spate şi îndreptându-se îşi oferi umerii drept soclu.

— Sunt la fel de buni ca orice alt catarg, domnule. Vreţi să vă urcaţi?

— Aşa voi face; îţi mulţumesc, băiete. Măcar dacă erai cu cincizeci de picioare mai înalt.

După ce îşi sprijini picioarele zdravăn pe cele două margini ale bărcii, negrul imens se aplecă, îşi făcu palma căuş, îi puse mâna lui Flask pe creştetul său şi, rugându-l pe acesta să se salte odată cu el, îl urcă pe omuleţ pe umeri dintr-o singură mişcare. Iată cum stătea Flask, în timp ce Daggoo îşi ridicase mâna ca să îi ofere secundului un loc de sprijin.

Unui novice i se pare straniu să vadă priceperea nemaipomenită cu care s-a obişnuit vânătorul să stea drept în picioare în barcă chiar şi atunci când e aruncat încolo şi încoace de legănarea vicleană a mării şi de curenţii ei piezişi. Cu atât mai straniu i se pare să-l vadă pe acesta urcat pe ameţitoare prăjină în astfel de împrejurări. Dar priveliştea micului Flask cocoţat pe imensul Daggoo era şi mai stranie, căci, sprijinindu-se cu maiestuozitate calmă, nepăsătoare, uşuratică şi nesocotită, nobilul negru îşi mişca trupul mlădios odată cu unduirile apei. Pe spatele lui lat, bălaiul Flask părea un fulg de nea. Bidiviul arăta mai nobil decât călăreţul. Deşi veselul, neastâmpăratul şi fudulul Flask mai apăsa cu nerăbdare din când în când pieptul bombat al negrului, acesta nu se mişca deloc. Aşa am văzut şi Pasiunea, şi Vanitatea cum calcă pământul în picioare, şi acesta nu-şi schimbă mareele şi anotimpurile pentru atâta lucru.

Între timp, Stubb, al treilea secund, nu părea a fi dornic de a privi în depărtare. Se putea ca balenele să se fi scufundat ca de obicei, nu de frică, şi, dacă

aşa stăteau lucrurile, atunci Stubb, după cum se pare că era deprins, se hotărâse să-şi aline aşteptarea cu o pipă. O scoase din panglica pălăriei unde o ţinea mereu de-a curmezişul ca pe o pană, o încărcă şi bătători conţinutul cu degetul mare. De-abia apucă să-şi aprindă chibritul frecându-l de palma sa aspră ca un şmirghel, că Tashtego, harponierul său, ai cărui ochi stătuseră tot timpul pironiţi ca două stele în direcţia vântului, se năpusti ca fulgerul pe scaun strigând ca din gură de şarpe:

— Jos! Toată lumea jos şi înainte! Uite-le!

Pentru un om de pe uscat nicio balenă, nicio umbră de hering nu s-ar fi văzut în acea clipă, nimic în afară de un petic de apă alb-verzuie şi mici nori umezi împrăştiaţi deasupra ce dispăreau odată cu bătaia vântului aidoma spumei efemere a rotocoalelor talazurilor. Aerul vibră şi zbârnâi cum face deasupra plăcilor de fier încinse. Sub această curbare şi unduire atmosferică şi puţin sub luciul apei înotau balenele. Văzute înaintea oricărui alt semn, jeturile de aburi pe care le scuipau păreau înaintaşii care dădeau de veste ca porumbeii călători.

Cele patru bărci urmăreau acum întinse una dintre acele pete tulburi de apă şi aer. Era o încercare straşnică să le ajungă. Petele înaintau ca o grămadă de bulbuci aduşi de pe munte de şuvoaiele repezi.

— Trageţi, trageţi, băieţii mei!, le spuse Starbuck cu vocea cea mai joasă, dar şi cea mai hotărâtă marinarilor săi, în timp ce privirea sa ascuţită săgeta apa dinaintea prorei ca un desăvârşit ac de busolă.

Nu spuse multe echipajului, dar nici echipajul nu îi răspunse. Doar tăcerea bărcii mai era din când în când tulburată de una dintre şoaptele stranii, când aspre şi poruncitoare, când blânde şi rugătoare.

Cât de diferit era micul Catarg!

— Semnalaţi şi spuneţi ceva, drăguţii mei! Urlaţi şi trageţi, fulgerele mele! Urcaţi-mă pe spinările lor negre, băieţi! Dacă faceţi asta pentru mine, vă dau vouă plantaţia din Martha's Vineyard, cu tot cu nevastă şi copii! Urcaţi-mă! Urcaţi-mă! Doamne, Doamne! O să înnebunesc de tot uitându-mă la apa asta albicioasă!

Strigând astfel, îşi scoase pălăria de pe cap, o aruncă jos şi o călcă în picioare, apoi o ridică, o aruncă departe pe apă şi începu în cele din urmă să sară şi să se cambreze la pupă ca un mânz din prerie.

— Uitaţi-vă la băiatul acela, spuse filosofic Stubb care, cu pipa scurtă neaprinsă între dinţi, continuă curând: Are crize, asta are Flask. Crize? Da, să-l lăsăm cu crizele lui ăsta-i cuvântul acum că l-au apucat. Cu voioşie, cu voioşie, băieţi! La cină o să avem budincă, să ştiţi. Fiţi voioşi! Trageţi, puilor, trageţi, micuţilor, trageţi toţi. De ce naiba vă grăbiţi? Uşor, uşor şi drept, băieţi. Doar să trageţi în continuare, nimic mai mult. Sfărâmaţi-vă spinările şi muşcaţi din pumnale, atâta tot. Forţaţi-vă, de ce nu vă forţaţi, vă zic, să vă pocnească ficatul şi plămânii.

Ce spunea Ahab echipajului său gălbejit e mai bine de trecut cu vederea aici, căci trăiţi toţi sub lumina binecuvântată a pământului evanghelic. Doar rechinii păgâni ce trăiesc în mările obraznice au urechi să asculte cuvintele ce erau rostite când, cu fruntea vijelioasă, ochii înroşiţi de turbare şi gură înspumată, Ahab îşi fugărea prada.

Între timp, toate bărcile înaintau. Apropourile dese ale lui Flask la adresa „acelei balene", după cum numea el monstrul nevăzut despre care susţinea că tot loveşte prora bărcii cu coada, păreau la răstimpuri atât de pline de adevăr, încât unii marinari se uitau speriaţi cu coada ochiului peste umăr. Asemenea faptă era nepermisă, căci vâslaşii trebuiau să închidă ochii şi să-şi înţepenească gâturile, obiceiul dictând că nu

trebuie să folosească alte organe decât urechile şi nici alte membre decât mâinile în aceste clipe.

Era o privelişte uimitoare şi înspăimântătoare. Marile talazuri ale mării puternice, răgetele sălbatice pe care le făceau acestea când se izbeau de marginile bărcilor ce alunecau ca nişte bile într-o popicărie nemărginită; scurta atârnare agonizantă a bărcii pe muchia de cuţit a valurilor ascuţite ce ameninţau parcă să o taie în două; subita cădere în vâlcelele şi adânciturile apei; pintenii şi împunsăturile înfocate ce urcau barca pe vârful dealului următor, alunecarea abruptă pe valea de după; toate acestea, împreună cu strigătele comandanţilor şi ale harponierilor, suspinele înfricoşate ale vâslaşilor, priveliştea „Pequodului” ivoriu ce veghea cu pânzele întinse peste bărcile ei ca o cloşcă peste pui, toate erau pătrunzătoare. Nici tânărul soldat ce se aruncă de la pieptul nevestei în vâltoarea primei sale bătălii, nici sufletul mortului ce întâlneşte primul spirit necunoscut pe lumea cealaltă nu pot încerca sentimente mai ciudate şi mai puternice decât cel ce se trezeşte pentru prima dată în vânătoarea fermecată şi înspumată de balene.

Apa năbădăioasă şi albicioasă, învolburată de urmărire, se vedea din ce în ce mai bine datorită întunecimii cenuşii a umbrei norilor care se adunau deasupra mării. Stropii jeturilor nu se mai amestecau, ci se împrăştiaseră pretutindeni în stânga şi în dreapta. Balenele îşi separau dârele. Bărcile se depărtară mai mult unele de celelalte, iar Starbuck urmărea trei balene ce fugeau cu vântul în faţă. Vela noastră fusese ridicată şi cum vântul ne bătea din spate, mergeam cu atâta iuţeală că barca înainta ca nebună prin apă şi marinarii nu mai pridideau să ridice vâslele mai repede ca să nu fie smulse din furcheţi.

În curând ajunserăm sub un văl înăbuşitor de ceaţă. Nu se mai vedeau nici corabia, nici bărcile.

— Înainte, marinari!, şopti Starbuck trăgând mai tare frânghia velei sale. E timp destul să omorâm un peşte înainte să vină vijelia. Uite iar dâra albă! E aproape! Repede!

În curând două strigăte unul după altul din laterale ne dezvăluiră că celelalte bărci se apropiaseră, dar de-abia ce ne ajunseră, când Starbuck şopti fulgerător: „Scoală!", şi Queequeg sări în picioare cu harponul în mână.

Deşi niciunul dintre vâslaşi nu îşi imagina că primejdia de moarte era atât de aproape, ştiau că momentul avea să sosească negreşit după figura încordată a secundului de la prora bărcii şi mai auziră şi un zgomot prelung care parcă venea de la cincizeci de elefanţi ce se foiesc în culcuşul lor. În tot acest timp, barca pătrundea prin ceaţă peste valurile care se umflau şi sâsâiau în jur de parcă erau limbile întinse ale unor şerpi stârniţi.

— Uite-i cocoaşa! Acolo! Acolo, loveşte-l!, şopti Starbuck.

Un fâşâit scurt ţâşni de pe barcă; era fierul ascuţit al lui Queequeg. Imediat în agitaţia încleştată simţirăm o împunsătură la pupă, în timp ce prora păru a se lovi de ceva. Vela căzu şi se sfărâmă. Un jet de stropi fierbinţi răbufni în apropiere şi ceva se răsuci şi se zvârcoli ca un cutremur sub noi. Jumătate de echipaj mai că se sufocă, fiind aruncat la întâmplare prin caimacul alb al vijeliei. Furtuna, balena şi harponul erau una, iar balena, de-abia zgâriată, scăpă.

Deşi aproape răsturnată, barca nu fusese lovită rău. Înotând în jur, pescuirăm vâslele ce pluteau la suprafaţă şi, legându-le peste margine, ne căţărarăm înapoi la locurile noastre. Apa ne ajungea până la genunchi, acoperind tot fundul, astfel că, privind în jos, părea că stăm într-o barcă de corali crescută de pe fundul oceanului.

Vântul se transformă în furtună şi valurile începură să se lovească unul de altul. Vijelia mugea, se înălţa şi pârâia în jurul nostru ca un foc

alb pe o câmpie în care ne mistuiam fără a ne arde, nemuritori în fălcile morţii. În van strigarăm după celelalte bărci; la fel puteam striga la cărbunii încinşi prin gura furnalului înflăcărat ca şi la bărcile acelea pe furtună. Între timp, norii şi ceaţa se întunecară cu umbra nopţii. Nu se putea vedea nici urmă de corabie, iar marea umflată zădărnicea toate încercările de a părăsi barca. Vâslele nu erau de niciun folos pentru a ne mişca şi erau folosite doar pentru a ne agăţa de ele. Tăind legăturile butoiaşului de pulbere în care nu intra apa, Starbuck reuşi în cele din urmă să aprindă lumânarea din felinar, apoi o urcă pe o prăjină şi i-l întinse lui Queequeg ca să-l ţină ca pe stindardul speranţei noastre.

Aşa stătea el ţinând sus lumina căpiată în inima pustiului teribil. Aşa stătea el, semnul şi simbolul omului fără credinţă care ţine fără nădejde speranţa în miezul disperării.

Uzi fleaşcă şi tremurând de frig, fără barcă sau corabie, ne ridicarăm privirile când se iviră zorii. Ceaţa plutea încă deasupra apei, iar felinarul zăcea aruncat pe fundul bărcii. Queequeg se ridică deodată în picioare şi-şi duse mâna la ureche. Auzirăm toţi un scârţâit slab ca de frânghii şi parâme, dar înăbuşit de furtună. Zgomotul se apropia din ce în ce, iar ceaţa deasă fu tăiată de o siluetă imensă şi nedesluşită. Speriaţi, sărirăm toţi în apă când corabia putu fi văzută îndreptându-se spre noi şi neavând mai mult de lungimea ei de parcurs.

Plutind pe valuri, văzurăm barca abandonată cum este înghiţită de corabie ca o aşchie de o cascadă. Chila imensă se rostogoli peste ea şi nu se mai văzu decât când ieşi sfărâmată la suprafaţă pe la pupă. Înotarăm iar până la ea împinşi de valuri şi furăm până la urmă ridicaţi în siguranţă la bord. Aflarăm că până să vină vijelia celelalte bărci renunţaseră la vânătoare şi se întorseseră la corabie. Ne crezuseră morţi, dar mai navigau prin

preajmă sperând să găsească vreun semn că am pierit: o vâslă sau vreo prăjină de lance.

49. Hiena

Sunt anumite împrejurări în această treabă învălmăşită pe care o numim viaţă când un om crede că întregul său univers e o mare farsă pe care nu o poate înţelege şi crede că farsa aceasta este jucată numai pe socoteala lui. Cu toate acestea, nimic nu îl descurajează şi nimic nu pare vrednic de răzvrătire. Înghite toate întâmplările, toate credinţele oricât ar fi de colţuroase, ca un struţ care înghite fără probleme gloanţe şi cremene. Cât despre mici probleme şi griji, ameninţări ale dezastrului, moarte sau rană, toate acestea, ca şi moartea, îi par nişte semne ascunse şi drepte, nişte mici împunsături ale bătrânului glumeţ nevăzut. Această stare capricioasă despre care vorbesc se aşterne peste om în timpuri de grea încercare. Se strecoară în mijlocul tăriei sale, astfel că tot ceea ce i se părea mai devreme nemaivăzut i se pare după aceea că face parte din farsa aceasta mare. Nimic nu naşte mai uşor această filosofie disperată, liberă şi uşuratică ca primejdia vânătorii de balene. Prin prisma acestei filosofii priveam acum călătoria pe „Pequod" şi scopul ei întruchipat de Balena albă.

— Queequeg, întrebai eu când mă traseră ultimul la bord şi încă mă mai scuturam pe sub haină, Queequeg, prietene, astfel de lucruri se întâmplă adesea?

Fără mare bătaie de cap, deşi era la fel de ud ca şi mine, îmi dădu de înţeles că astfel de lucruri se întâmplă adesea.

— Domnul Stubb, zisei întorcându-mă către secundul care, închis până la gât în haina sa, fuma liniştit în ploaie, cred că v-am auzit spunând că dintre toţi vânătorii pe care i-aţi cunoscut, secundul nostru, domnul Starbuck, e cel mai prudent şi mai atent. Să înţeleg că năpustirea asupra unei balene fugare în mijlocul furtunii

ceţoase este gestul cel mai cumpătat al unui vânător?

— Cu siguranţă. Eu m-am coborât după balene de pe o corabie ce lua apă în mijlocul unei furtuni de la Capul Horn.

— Domnule Flask, spusei iar întorcându-mă spre micul secund care era prin prejmă. Dumneavoastră aveţi experienţă în astfel de lucruri, iar eu nu am. Îmi puteţi spune dacă aşa e obiceiul în meşteşugul acesta, domnule Flask, ca un vâslaş să îşi rupă spinarea trăgând cu spatele spre fălcile morţii?

— Nu puteai s-o scurtezi mai mult?, spuse Flask. Da, aşa e obiceiul. Să-mi arăţi tu mie un echipaj care să se îndrepte cu faţa spre balenă. Ha, ha! Balena le-ar răspunde cu aceeaşi monedă, aşa să ştii!

Iată cum, de la trei martori imparţiali, înţelesei ce se întâmplase. Socotind deci că vijelii şi răsturnări ale bărcii şi adăposturi ad-hoc pe luciul apei erau lucruri care se întâmplau des în viaţa aceasta, socotind că în momentul groaznic în care urmărim balena trebuie să îmi pun viaţa în mâinile celui care comandă barca – deseori un ins care cu neastâmpărul său mai are puţin şi găureşte fundul ambarcaţiunii tropăind ca nebunul -, socotind că nenorocirea care se abătuse asupra noastră fusese din vina lui Starbuck, care se avântase după balenă chiar când se pornea furtuna, cu toate că Starbuck era cunoscut pentru prudenţa sa în breasla vânătorilor, socotind că făceam parte din echipajul acestui domn deosebit de cumpătat şi mai ales că eram legat de o vânătoare diavolească după Balena Albă, deci, socotind toate acestea, cum vă spun, mă gândii că puteam foarte bine să cobor sub punte şi să îmi scriu testamentul.

— Queequeg, vino cu mine! O să-mi fii avocat, executor şi beneficiar.

Poate părea ciudat că marinarii se gândesc la ultimele lor dorinţe şi la testamente, dar să ştiţi că

nimeni pe lumea aceasta nu îndrăgeşte mai mult această ocupaţie. Era a patra oară în viaţa mea de marinar când făceam acest lucru. După ce terminai, de data aceasta mă simţii mai uşurat, mi se luă o piatră de pe inimă. De altfel, toate zilele care îmi mai rămâneau erau la fel ca şi cele pe care le-a trăit Lazăr după ce a înviat. Câştigam astfel luni sau săptămâni, după cum avea să fie cazul. Supravieţuisem. Moartea şi înmormântarea mi le încuiai în piept. Privii liniştit şi mulţumit în jurul meu, ca o fantomă tăcută, cu conştiinţa uşoară, ce stă tihnită într-un cavou de familie.

Acum, îmi zisei suflecându-mi fără să îmi dau seama mânecile hainei, uite cum mă avânt calm şi cu sânge rece spre moarte şi distrugere şi să-l ia naiba pe cel care rămâne în urmă.

50. Barca şi echipajul lui Ahab. Fedallah

— Cine-ar fi zis, Flask!, strigă Stubb. Dacă aş fi avut eu numai un picior, nu m-ai fi prins într-o barcă, decât poate pentru a-i astupa găurile cu vârful piciorului meu de lemn. O! Ce bătrân straşnic!

— Mie nu mi se pare atât de straniu, răspunse Flask. Dacă piciorul ar fi fost tăiat din şold, ar fi fost altă treabă. Asta l-ar ţintui la pat. Dar i-a rămas un genunchi şi încă o parte bună din celălalt.

— Nu ştiu ce să zic, micuţule, nu l-am văzut până acum îngenunchind.

Printre cei pricepuţi în ale vânătorii de balene se ridică mereu întrebări dacă, având în vedere importanţa sa crucială pentru succesul călătoriei, e bine ca un căpitan de balenieră să îşi rişte viaţa în vânătoarea primejdioasă. Aşa se întrebau şi soldaţii lui Tamerlane, cu lacrimi în ochi, dacă nepreţuita sa suflare ar trebui sau nu să se amestece în inima bătăliei.

În ceea ce îl privea pe Ahab, întrebarea se schimba puţin. Având în vedere că şi cu două picioare omul se poticneşte în faţa pericolului, că vânătoarea de balene este un meşteşug greu încercat de primejdii, că fiecare moment poate aduce o nenorocire, se iveşte întrebarea: este înţelept ca în astfel de împrejurări un om mutilat să se urce într-o barcă de vânătoare? Coproprietarii „Pequodului” trebuie să fi socotit că nu. Ahab ştia că prietenii săi de acasă nu s-ar fi împotrivit urcării sale într-o barcă în anume împrejurări neprimejdioase ale vânătorii astfel ca el să fie mai aproape de locul acţiunii şi să poată da personal ordinele; dar ca el să aibă propria barcă pe care să o comande în timpul vânătorii şi mai ales să aibă cinci oameni în plus drept echipaj, ştia şi el foarte bine că astfel de gânduri generoase nu le trecuseră

prin cap proprietarilor „Pequodului”. De aceea nu le ceruse lor să-i găsească echipaj şi nici nu îşi dezvăluise intenţiile. Se ocupase în particular de această treabă. Până când Archy nu îi povesti lui Cabaco ce descoperise, marinarii nu bănuiră mai nimic. Desigur, când la puţin timp de la ieşirea din port toţi marinarii terminară de echipat bărcile pentru vânătoare şi Ahab fu văzut meşteşugind cuie de strapazan cu propriile mâini pentru ceea ce se credea că era o barcă de rezervă, când tăie cu sârguinţă micile suporturi care se fixează în scobiturile din proră şi de care se agaţă frânghia şi mai ales când ceru insistent să se îngroaşe fundul bărcii pentru a rezista mai bine tropăiturilor piciorului său de os, ca şi grija pe care o arătă în ceea ce privea decuparea exactă a tachetului, acea piesă orizontală de la proră pentru sprijinitul genunchiului atunci când se aruncă cu harponul sau se înjunghie balena, atunci când se băgă de seamă cât de des se ridica în barcă cu singurul său picior sprijinit în gaura tachetului şi aranja ici şi îndrepta colo cu dalta dulgherului, toate aceste lucruri, cred şi eu, stârniră o mare curiozitate la timpul acela. Toţi crezură însă că această grijă de pregătire a lui Ahab nu era făcută decât cu gândul la urmărirea lui Moby Dick, căci deja dezvăluise intenţia sa de a-l urmări el însuşi pe monstru. O astfel de supoziţie nu însemna totuşi că cineva credea că barca avea să aibă un anume echipaj.

Acum, cu apariţia fantomelor, orice îndoială se risipi, căci aşa se întâmplă cu mirările pe o balenieră: trec repede. De altfel, din când în când, tot felul de inşi aparţinând unor naţii stranii se ivesc din ascunzişurile şi depărtările pământului şi se îmbarcă pe nelegiuitele plutitoare, balenierele. Corăbiile însele adună de pe mare naufragiaţi bizari găsiţi plutind în larg pe stinghii, epave, vâsle, bărci de vânătoare, canoe, frânturi de nave japoneze spulberate şi câte şi mai câte. Chiar dacă Belzebut ar urca el însuşi pe corabie şi ar coborî în

cabina căpitanului pentru a sta la taclale, cu el nu s-ar isca nicio agitaţie pe punte.

Cu toate acestea, trebuie spus că, deşi echipajul-fantomă îşi găsi locul printre marinari, neamestecându-se însă cu totul printre ei, acel Fedallah cu turbanul său de păr rămase un mister până la sfârşit. De unde se ivise el pe lume şi prin ce legături reuşise el să se alăture sorţii lui Ahab şi chiar să ajungă să aibă o anume influenţă asupra lui sau, Dumnezeu ştie, chiar să aibă putere asupra lui, asta nimeni nu putea şti. Nimeni nu putea să rămână indiferent în privinţa lui Fedallah. Era o fiinţă pe care oamenii civilizaţi din zonele temperate nu şi-o pot imagina decât în vis, nedesluşit, dar al cărei popor mai umblă încă printre popoarele neschimbate ale Asiei, mai ales cele de pe insulele orientale din estul continentului, acele ţări izolate, neschimbate din timpuri imemoriale care şi în ziua de azi mai păstrează sălbăticia fantomatică a primilor oameni de pe Pământ, a căror amintire despre primul om e vie încă şi toţi descendenţii lui, neştiind de unde se născuse, se priveau în ochi şi se întrebau de ce fuseseră create Soarele şi Luna şi pentru ce anume, când, după cum spunea Facerea, îngerii se împreunaseră cu fiicele oamenilor, iar diavolii se dedăduseră şi ei, potrivit Rabinilor necanonici[38], amorurilor lumeşti.

51. Jetul-fantomă

Trecură zile şi săptămâni în care „Pequodul” navigă cu vântul în pânze peste patru ţinuturi: cel al Azorelor, cel de lângă Capul Verde, cel al Mării Plata, cum i se spune mării de la gura lui Rio de la Plata, şi ţinutul Carrol, o aşezare lacustră la sud de Sfânta Elena.

În timp ce plutea peste aceste ape, se întâmplă ca într-o seară senină şi luminoasă, când valurile se rostogoleau ca nişte pergamente de argint şi fierbeau blând şi înăbuşit ridicând în aer o tăcere argintată, într-o astfel de noapte tăcută, un jet argintiu fu văzut la depărtare de bulele albe ale prorei. Luminat de Lună părea ceresc, ca un zeu sclipitor ridicându-se din ape. Fedallah fu cel care îl strigă, căci în astfel de nopţi era deprins a se urca până în vârful catargului şi a sta de veghe acolo la fel de bine ca în timpul zilei. Deşi turme întregi de balene puteau fi văzute noaptea, niciun vânător dintr-o sută nu s-ar fi încumetat să se ducă după ele. Te poţi gândi cu ce sentimente îl priveau marinarii pe acest bătrân oriental cocoţat în gabie la ore atât de târzii. Turbanul său şi luna îşi ţineau companie pe cerul nopţii. Însă când, după ce îşi petrecuse orele obişnuite în vârf timp de câteva nopţi la rând fără a scoate un cuvânt, când după această tăcere vocea lui nepământească fu auzită anunţând jetul argintiu scăldat de razele Lunii, fiecare marinar ce lâncezea pe punte sări în picioare de parcă un spirit înaripat apăruse printre vele şi vorbise echipajului muritor. „Uite-o cum scuipă!” Nici dacă auzeau sunetul goarnei Judecăţii nu ar fi tremurat mai tare. Nu simţiră însă groază, cât plăcere. Deşi era o oră neobişnuită, strigătul fu atât de tulburător şi nebunesc de încântător, că fiecare suflet de pe punte îşi dori imediat o urmărire.

Mergând pe punte cu paşi mari, laterali, Ahab porunci să fie înălţaţi zburătorii şi rândunicile şi să fie întinse toate bonetele. Cel mai de vază om de pe corabie trebuia să treacă la timonă. Apoi, cu câte un om în vârful fiecărui catarg, nava alunecă înainte cu vântul în spate. Suflarea stranie şi înălţătoare a brizei ce umfla pânzele făcea ca puntea plutitoare să pară ca aerul sub picioare, în timp ce corabia înainta de parcă două forţe antagonice se luptau în ea: una ce o înălţa spre ceruri şi alta ce împingea înainte. Dacă i-ai fi privit chipul lui Ahab, ai fi crezut că şi în interiorul său se luptau două forţe. Singurul picior viu făcea să răsune ecouri pline de viaţă de-a lungul punţii, în timp ce cu piciorul mort parcă ciocănea într-un sicriu. Bătrânul călca pe viaţă şi pe moarte. Deşi corabia înainta cu iuţeală şi fiecare privire săgeta ascuţit marea, jetul argintiu nu a mai fost văzut în acea noapte. Fiecare marinar jură că îl văzuse o dată, dar nu şi a doua oară.

Acest jet de la miezul nopţii fusese uitat când, după câteva zile, iată!, la aceeaşi oră tăcută apăru iar. Fu văzut de toată lumea, dar când fură întinse pânzele pentru a-l ajunge, dispăru de parcă nu existase niciodată. Aşa ni se întâmplă seară de seară până când nimeni nu îl mai băgă în seamă decât ca un lucru de mirare. Sălta ca o vrajă în lumina Lunii sau a stelelor, după caz, şi dispărea pentru o zi, două sau trei, părând de fiecare dată a se depărta şi mai tare, momindu-ne degeaba la nesfârşit.

După firea superstiţioasă a rasei lor şi potrivit cu vălul de mister ce acoperea „Pequodul” în multe privinţe, unii marinari jurau că oriunde şi oricând ar fi fost văzut, oricât de rar şi de-a lungul oricărei latitudini sau longitudini, jetul acela de care nu se puteau apropia era aruncat de o singură balenă, şi anume de Moby Dick. Pentru o vreme, această apariţie trecătoare aduse cu ea o anume teamă, de parcă ne ademenea cu viclenie mai aproape şi mai

aproape, ca până la urmă monstrul să se întoarcă spre noi şi să ne sfâşie în mările îndepărtate şi sălbatice.

Aceste gânduri vremelnice, nedesluşite, dar pline de teroare, căpătară o putere nemaivăzută prin contrast cu vremea senină în care, în ciuda blândeţii azurii, credeau unii că se ascunde o vrajă diabolică, căci zile întregi plutirăm pe ape nemişcate şi leneşe, încât tot spaţiul, scârbit de scopul nostru răzbunător, părea a se goli de viaţă dinaintea prorei noastre.

Când ne întoarserăm spre est, în cele din urmă, vânturile Capului începură să ne dea târcoale şi începurăm să ne unduim pe apele tulburi de acolo. Când „Pequodul" cu colţi albi se aplecă în faţa furtunii şi străpunse talazurile negre în disperarea ei şi, ca duşuri de fulgi argintii, stropii de spumă zburau peste parapet, această lipsă apăsătoare de viaţă dispăru şi lăsă loc unor privelişti mai înfricoşătoare decât cele de dinainte.

Aproape de proră, nişte forme stranii începură să se mişte încoace şi încolo sub apă, iar în spatele nostru zburau nedesluşiţi corbii de mare. În fiecare dimineaţă puteau fi văzute şiruri de astfel de păsări cocoţate pe pârghii şi, în ciuda uşuielilor noastre, nu voiau în ruptul capului să dea drumul pânzei, de parcă ar fi crezut că vasul nostru era părăsit şi nelocuit, un tărâm părăsit numai bun pentru cuiburile dumnealor. Marea neagră se umfla fără odihnă, de parcă talazurile imense îi erau conştiinţa, iar măreţul său suflet era măcinat de remuşcări pentru păcatele şi suferinţele ce le adusese de-a lungul timpului.

Capul Bunei Speranţe îţi zice? Mai bine-zis Capul Furtunii, cum te numeai odinioară. Ademeniţi de mult de tăcerea perfidă de dinainte, ne trezirăm deodată aruncaţi în marea aceasta învolburată, unde fiinţele vinovate transformate în păsări şi peşti par pedepsite să înoate la nesfârşit fără speranţa de a ajunge la liman sau să se zbată

în aerul negru fără a vedea linia orizontului. Calm, alb şi neschimbat, aruncându-şi fulgii către cer şi chemându-ne spre el, jetul singuratic se mai arata din când în când.

În toată întunecimea vremii, Ahab, comandând pentru moment fără încetare puntea udă şi periculoasă, se arăta cel mai rezervat şi vorbea mai puţin ca oricând cu secunzii. În vremuri furtunoase ca acestea, după ce toate lucrurile de sus şi de jos erau prinse bine, nu se mai putea face nimic decât să se aştepte trecerea furtunii. În aceste momente, căpitanul şi echipajul deveniră fatalişti. Cu piciorul de os fixat în găurica lui şi cu o mână ţinând straşnic o velă, Ahab stătea ore în şir uitându-se înainte, în timp ce câte o pală de zăpadă sau de ploaie măruntă aproape că îi lipea pleoapele unele de altele. Între timp echipajul, izgonit din partea din faţă a corăbiei de marea primejdioasă ce îşi spărgea valurile ce se plesneau de parapet, se adăpostea în şir lângă parapetul de la mijloc. Pentru a se feri de valurile ce urcau pe punte, fiecare om se legase cu o frânghie de parapet în care se legăna ca într-o curea largă. Nu se scotea aproape niciun cuvânt, iar nava tăcută, de parcă avea echipajul sculptat în ceară, se zbătea în fiecare zi prin nebunia valurilor malefice. Noaptea învingea aceeaşi muţenie a omenirii în fata scârţâiturilor oceanului, oamenii atârnau de frânghii tot în tăcere, iar Ahab cel amuţit ţinea piept vijeliei. Nici măcar când natura obosită se odihni, el nu căută odihna în hamacul său. Starbuck nu putu uita chipul bătrânului când, coborând într-o seară în cabină pentru a citi barometrul, îl văzu stând drept şi cu ochii închişi pe scaunul său înşurubat în podea. Ploaia şi burniţa furtunii din care ieşiserăm de ceva vreme picura încă încet de pe pălăria şi haina ce nu fuseseră date jos. Pe masa de lângă el stătea nedesfăcută una dintre hărţile cu fluxuri şi curenţi despre care s-a mai povestit. Felinarul său spânzura în mâna

încleştată. Deşi trupul stătea drept, capul era căzut pe spate, astfel că ochii închişi erau îndreptaţi spre acul busolei răsturnate care se legăna de o grindă din tavan[39].

— Straşnic bătrânel!, gândi Starbuck şi se cutremură. Să dormi pe timp de furtună şi totuşi să nu îţi iei ochii de la ţintă!

52. Albatrosul

La sud-vest de Cap, în largul depărtatelor insule Crozet, unde era un teren numai bun pentru vânătoarea de Balene Drepte, în faţa noastră se ivi o corabie, pe numele ei „Goney” (Albatrosul).

În timp ce se apropia încet, privii pe îndelete din gabia înaltă din vârful catargului acea privelişte nemaipomenită pentru un începător în pescuitul oceanic o balenieră aflată în largul mării şi plecată de mult timp de acasă.

De parcă valurile ar fi fost curăţători, nava era albită ca scheletul unei morse aruncat pe mal. Pe parapete, giulgiul alb era tărcat cu dâre de rugină roşiatică, în timp ce vergile şi greementul arătau ca nişte crengi groase acoperite de brumă. Numai velele joase erau întinse. Era cutremurător să vezi santinelele bărboase pe acele trei catarge. Păreau îmboşcănaţi cu piei de bestii, aşa de rupte şi peticite erau hainele peste care trecuseră aproape patru ani de călătorie. Stând pe cercurile de fier ce erau bătute în cuie de catarg, se legănau şi se balansau deasupra mării fără fund.

Deşi atunci când nava alunecă încet pe lângă prora noastră toţi cei şase oameni din aer ajunserăm atât de aproape unii de alţii încât am fi putut să sărim de pe catargele unei nave pe ale celeilalte, acei pescari cu înfăţişarea lor năpăstuită ne priviră blând în trecere şi nu ne spuseră niciun cuvânt, asta în timp ce salutul de la dunetă se auzi de jos:

— Salutare, corabie! Aţi văzut-o pe Balena Albă?

Se întâmplă ca straniul căpitan, aplecându-se peste marginea albă şi aflându-se pe punctul de a duce goarna la gură, să o scape din mână, iar cum vântul se înteţise, încerca în van să se facă auzit fără unealtă. În tot acest timp, corabia continua să se depărteze.

În timp ce marinarii de pe „Pequod” dădeau de înţeles în tăcere că întâmplarea, petrecută în clipa când se rostise numele Balenei albe, era un semn rău, Ahab făcu o pauză părând gata să coboare o barcă pentru a urca la bordul navei străine dacă nu l-ar fi împiedicat vântul ameninţător. Folosindu-se de direcţia vântului, ridică iar goarna şi, ştiind după cum arăta că era o navă din Nantucket, care se ducea spre casă, strigă cât putu de tare:

— Ascultaţi! Asta e corabia Pequod, plecată în jurul lumii. Spuneţi-le să trimită scrisorile în Oceanul Pacific! Iar dacă pe vremea asta peste trei ani nu m-am întors acasă, spuneţi-le să le trimită la….

În acel moment, siajele celor două nave se întretăiară şi bancurile de peştişori care de câteva zile înotau liniştiţi pe lângă noi se îndepărtară mişcând repede din înotătoare şi se înlănţuiră pe lângă marginile navei străine. Deşi trebuie ca Ahab, în cursul lungilor sale călătorii, să mai fi văzut întâmplându-se asta, i se păru un semn plin de înţelesuri ca oricărui om în care clocoteşte o manie.

— Fugiţi de mine, ai?, murmură el uitându-se în apă.

Cuvintele nu părură a avea un înţeles ascuns, dar tonul său păru încărcat de o tristeţe mai disperată decât arătase bătrânul vreodată. Întorcându-se însă spre cârmaci, care până acum ţinuse corabia în vânt pentru a-i încetini înaintarea, strigă cu vocea sa de leu:

— Cârma în vânt! Păstrează cursul în jurul lumii!

În jurul lumii! Aceste cuvinte inspiră sentimente mândre, dar până la urmă unde ducea acest curs? Ne aducea în acelaşi loc de unde plecaserăm pe un drum plin de primejdii, înapoi acasă unde îi lăsaserăm în urmă şi în siguranţă pe cei dragi şi care acum stăteau dinaintea noastră.

Dacă lumea ar fi o câmpie nesfârşită şi dacă, plecând spre est, am putea ajunge la mari depărtări şi am putea descoperi tărâmuri mai minunate şi mai neobişnuite chiar decât Cicladele sau Insulele lui Solomon, atunci călătoriile ar avea un scop. Dar în goana după misterele pe care le visăm sau în urmărirea turbulentă a fantomei demonice care, la un moment dat, înoată în faţa inimii umane, în goana noastră după acestea în jurul lumii, ele ori ne conduc spre labirinturi sterpe, ori ne lasă pustiiţi în mijlocul călătoriei.

53. Gamul

Pricina făţişă pentru care Ahab nu se urcase la bordul balenierei despre care am vorbit era aceasta: vântul şi marea prevesteau furtună. Dar chiar şi dacă lucrurile nu ar fi stat aşa, poate el tot nu s-ar fi urcat până la urmă la bordul străin – judecând după purtarea sa în alte împrejurări asemănătoare – dacă după ce ar fi salutat ar fi primit un răspuns negativ la întrebarea sa. Se dovedi că nu voia de fapt să stea la palavre nici măcar cinci minute cu alt căpitan decât dacă acesta i-ar fi putut da vestea pe care o aştepta cu nerăbdare. Toate acestea ar putea rămâne nedesluşite dacă nu se spune ceva despre obiceiurile întâlnirii a două baleniere pe mări străine şi mai ales pe un loc de vânătoare comun.

Dacă doi străini se întâlnesc în Pine Barrens din statul New York sau pe câmpia la fel de pustie numită Salisbury din Anglia, dacă doi oameni se întâlnesc deci în astfel de sălbăticii neprimitoare, aceştia doi nu ar putea evita nici dacă ar dori să se salute, să se oprească şi să îşi spună noutăţi şi poate chiar să stea o vreme pentru a se odihni împreună. Cu atât mai mult dacă pe aceste nesfârşite Pine Barrens şi Câmpii Salisbury marine se întâlnesc două baleniere care se îndreaptă amândouă spre capătul lumii – pe lângă singuratica Insulă Fanning sau îndepărtatele Insule King’s Mills – cu atât mai normal este, ziceam, ca în astfel de împrejurări aceste corăbii nu doar să se salute, ci să se apropie şi să se împrietenească mai mult. Acest obicei ar trebui să vină de la sine dacă navele provin din acelaşi port şi căpitanii, ofiţerii şi mulţi dintre marinari se cunosc personal şi, deci, au de vorbit despre multe lucruri dragi de acasă.

Se poate ca vasul nou-plecat să aibă scrisori pentru corabia plecată de mult de acasă. În orice caz, vasul îi lăsa câteva jurnale cu un an sau doi

mai noi decât vechile file şterse şi rupte. Drept răsplată pentru acest gest de bună-credinţă, corabia plecată mai demult îi spunea ultimele noutăţi despre pescuitul în locurile spre care se îndrepta vasul şi care erau foarte importante pentru el.

Obiceiul acesta se respecta ori de câte ori balenierele se întâlneau pe locul de vânătoare, deşi erau plecate de tot atâta timp de acasă, căci una dintre ele putea primi scrisori de la o a treia navă care între timp se îndepărtase, iar unele dintre aceste scrisori puteau fi pentru oamenii de pe nava nou-întâlnită. Pe lângă toate acestea îşi transmiteau noutăţi despre pescuit şi mai purtau şi o discuţie plăcută. Marinarii nu erau numai încântaţi să se întâlnească, ci se foloseau de răgaz şi pentru a-şi împărtăşi toate sentimentele asemănătoare ce se iveau din meşteşugul comun şi toate pericolele şi vitregiile aidoma pe care le aducea acesta.

Diferenţa de ţară nu era o deosebire majoră dacă amândouă părţile vorbeau aceeaşi limbă, cum e cazul americanilor şi englezilor. Să fii încredinţat că din cauza numărului mic de baleniere englezeşti aceste întâlniri sunt foarte rare şi atunci când au loc între ele se strecoară parcă o sfială, asta deoarece englezul e mai retras, iar yankeul nostru nu preţuieşte această calitate decât la el însuşi. Pe deasupra, balenierele englezeşti arată câteodată un aer de superioritate metropolitană faţă de balenierele americane, privindu-i pe oamenii slabi şi înalţi din Nantucket cu tot provincialismul lor ca pe nişte ţărănoi ai mării. Dacă această superioritate a vânătorului englez e bazată sau nu pe vreun temei, e greu de spus, având în vedere că yankeii, împreună, omoară într-o zi mai mult decât omoară toţi englezii în zece ani. Acesta e doar un mic cusur al vânătorilor englezi pe care cei din Nantucket nu îl pun la inimă, probabil fiindcă ştiu că au şi ei câteva cusururi.

Se vede cum din toate navele care plutesc pe apă balenierele au cele mai multe motive să fie

prietenoase şi chiar sunt aşa, în timp ce unele nave de comerţ care se întâlnesc pe Atlantic trec unele pe lângă celelalte fără a schimba un cuvânt, făcându-se că nu se văd, ca tinerii înfumuraţi de pe Broadway, şi mulţumindu-se în tot acest timp să-şi dea cu părerea ca nişte chiţibuşari despre velatura celeilalte nave.

Cât despre oamenii de pe navele de război, când se întâmplă să se întâlnească pe mare, încep un aşa spectacol de temenele, salutări şi coborâri de pavilioane, că nimic din toate acestea nu pare a avea vreo fărâmă de bunăvoinţă trainică şi dragoste frăţească. Cât despre corăbiile de sclavi, ele se grăbesc să fugă una din calea celeilalte cât mai repede cu putinţă. La piraţi, când îşi încrucişează stindardele scheletice, primul salut este „câte capete?”, aşa cum balenierele se salută întrebând „câte butoaie?”. Odată dat răspunsul, piraţii se îndepărtează degrabă, căci pe ambele punţi stau numai ticăloşi din cei mai răi şi nu le place să-şi vadă asemănarea ticăloasă prea mult timp.

Priviţi însă la buna, onesta, umila, ospitaliera, prietenoasa şi liniştita balenieră! Ce face baleniera când întâlneşte o alta în orice fel de apă lină? Pune la cale un „gam”, un obicei atât de necunoscut altor feluri de corăbii, încât acestea nici nu ştiu cum se numeşte, iar dacă au auzit din întâmplare despre asta, nu ştiu decât să rânjească şi să facă haz de „scuipătoare”, „cazane de fiert untura” şi tot soiul de astfel de glume. De ce anume neguţătorii de pe mare, piraţii, soldaţii şi marinarii de pe corăbiile cu sclavi nutresc atâta dispreţ pentru baleniere, asta e o întrebare la care cu greu se poate răspunde. În cazul piraţilor, de exemplu, aş dori să ştiu dacă profesia aceasta a lor are vreo glorie oarecare. Ajunge câteodată la mare înălţime, dar asta din cauza spânzurătorii. Iar apoi, când un om se înalţă în acest fel, nu are un temei care să îi sprijine atitudinea superioară. De aici deduc că

atunci când se făleşte cu superioritatea sa faţă de vânătorul de balene, piratul nu are o temelie solidă pe care să se sprijine.

Dar ce este acela „gam”? Ţi-ai putea frânge degetele tot căutându-l în susul şi în josul coloanelor de cuvinte din dicţionare şi tot nu ai găsi acest cuvânt. Doctorul Johnson nu a ajuns niciodată la o asemenea putere de cunoaştere, nici arca lui Noah Webster nu îl deţine. Dar acest cuvânt este folosit cu obişnuinţă de mulţi ani printre cincisprezece mii de yankei neaoşi. Are cu siguranţă nevoie de o definiţie şi ar trebui încorporat în lexic. Având în vedere acestea, permiteţi-mi să definesc şcolăreşte.

Gam, substantiv: întâlnire prietenească între două sau mai multe baleniere, de obicei într-un loc de vânătoare, în timpul căreia, după ce se salută, echipajele îşi fac vizite reciproc, iar cei doi căpitani rămân pe una dintre corăbii, în timp ce secunzii stau pe cealaltă.

Mai există un detaliu în ce priveşte acest obicei care nu trebuie uitat. Toate profesiile au curiozităţile lor, iar breasla vânătorilor de balene nu se dezice de la aceasta. Când căpitanul unei nave de piraţi, război sau de sclavi pleacă undeva pe barca lui, stă întotdeauna la pupă pe un scaun confortabil şi câteodată chiar capitonat şi mânuieşte cârma de o eche drăguţă şi micuţă, decorată cu panglici şi cordeluţe întocmai ca o modistă. Dar barca de pe balenieră nu are niciun scaun la pupă, nicio bancă de niciun fel şi nici eche nu are. Frumoase vremuri ar fi acelea în care căpitanii s-ar lăsa împinşi pe apă ca pe roţi întocmai bătrânilor consilieri ramoliţi pe scaune cu rotile. Cât despre eche, barca nu ar putea folosi o unealtă atât de femeiască, astfel că în timpul gamului, dacă toţi marinarii trebuie să părăsească nava, iar cârmaciul şi harponierul se află printre aceştia, subalternul din urmă devine conducătorul bărcii, iar căpitanul, neavând unde se aşeza, este

dus în vizită stând în picioare drept ca un brad. Deseori, veţi observa că, fiind conştient de faptul că toată lumea de pe cele două corăbii se află cu ochii pe el, căpitanul recunoaşte importanţa de a-şi susţine demnitatea ţinându-şi picioarele drepte. Nu este o treabă uşoară, căci în spatele său stă, ieşită în afară, vâsla de cârmă care îl loveşte din când în când în şale, iar vâsla din faţă îl loveşte şi ea în genunchi. În acest fel este împins în faţă şi în spate şi nu se poate întinde decât înlături, ţinându-şi echilibrul cu picioarele depărtate. Câte o mişcare bruscă a bărcii mai că îl doboară câteodată, deoarece lăţimea temeliei sale nu se potriveşte cu lungimea. Nu poţi sta pe doi stâlpi doar fiindcă îi depărtezi. Nici nu se poate ca privirea ochilor căscaţi ai lumii, nu se poate, vă zic, ca acest căpitan crăcănat să fie văzut încercând să îşi ţină echilibrul agăţându-se cu mâinile oricât de puţin ca să aibă vreun sprijin. Într-adevăr, ca semn al completei şi înălţătoarei stăpâniri de sine, de obicei îşi ţine mâinile în buzunarele pantalonilor, dar fiindcă mâinile sunt de obicei mari şi grele, poate că le ţine acolo ca balast. Au existat însă momente, bine documentate, când căpitanul a fost văzut pentru o clipă sau două, la vreo suflare de vânt mai puternică, să se prindă cu mâna de părul celui mai apropiat vâslaş şi să îşi ţină pumnul încleştat de parcă era moartea de neînduplecat.

54. Povestea despre Town-Ho

Aşa cum a fost ea povestită la Hanul Auriu. Capul Bunei Speranţe şi toată întinderea de ape din jurul ei sunt asemenea răscrucii unor drumuri importante, unde întâlneşti mai mulţi călători decât în orice alt loc. La puţin timp după întâlnirea cu vasul Goney ne ieşi în cale altă balenieră numită „Town-Ho”[40].

Echipajul său era aproape tot din Polinezia. În timpul scurtului gam ce urmă, ne dădu veşti folositoare despre Moby Dick. Pentru unii, interesul faţă de Balena albă crescu mai mult odată cu aflarea unei istorisiri din povestea vasului „Town-Ho”, care părea să lege oarecum de balenă o anume întâmplare fermecată şi răsucită ca aşa-zisele judecăţi ale lui Dumnezeu ce se abat câteodată fără de veste asupra oamenilor. Această întâmplare, cu detaliile ei, alcătuind ceea ce s-ar putea numi partea secretă a tragediei ce urmează a fi narată, nu ajunse la urechile căpitanului Ahab şi ale secunzilor săi, deoarece această parte secretă a istorisirii nu era cunoscută nici de însuşi căpitanul vasului Town-Ho. Era în proprietatea a trei marinari albi de pe corabie, confederaţi, dintre care unul, pare-se, i-o povesti lui Tashtego după ce îl puse să jure pe sfinţi că o va ţine pentru el, dar în noaptea următoare, Tashtego vorbi în somn şi dezvălui atât de mult din poveste, că atunci când se trezi de dimineaţă nu mai putu să o ţină ascunsă. Acest lucru însă avu o înrâurire foarte mare printre marinarii de pe „Pequod” care o auziră şi se purtară în această privinţă cu atâta delicateţe, să zicem, că au păstrat secretul numai pentru ei, astfel că nimic nu se află dincolo de jumătatea din faţă a corăbiei. Înnodând la locul său acest fir întunecat de povestea istorisită la bord, voi aşterne aici pentru păstrare întreaga întâmplare stranie.

Pentru toanele mele o să păstrez stilul în care am povestit-o odată în Lima unui grup de prieteni spanioli, într-o zi de sărbătoare în care fumam liniştiţi în curtea pavată cu plăci strălucitoare a Hanului Auriu. Dintre acei domni, tinerii Doni Pedro şi Sebastian îmi erau cei mai apropiaţi, de unde şi întrebările cu care mă întrerupeau din când în când şi la care răspundeam cum se cuvenea la timpul potrivit.

— Cu doi ani înainte de a afla prima oară despre întâmplările pe care vi le povestesc acum, domnilor, vasul „Town-Ho”, baleniera din Nantucket, naviga în Pacificul acesta al vostru, la depărtare de câteva zile spre vest faţă de acest drag Han Aurit. Se afla undeva la nord de Linie. Într-o dimineaţă, lucrând la pompe, cum se făcea în fiecare zi, se văzu că luase mai multă apă decât de obicei. Îşi ziseră că probabil chila fusese înţepată de un peşte-sabie, domnilor. Dar căpitanul, având un temei neobişnuit pentru a crede că un noroc nebănuit îl aştepta în acele ape, se împotrivi să le părăsească şi cum gaura nu era considerată primejdioasă, deşi nu o putuseră găsi nici după ce scotociseră toată partea de jos a corăbiei cum putură de bine pe vreme rea, nava îşi continuă călătoria în timp ce marinarii foloseau pompele din când în când. Norocul însă nu se arătă. Trecură mai multe zile şi nu numai că gaura nu fusese încă descoperită, dar se şi mărise considerabil. Atât de mult chiar, încât căpitanul alarmat dădu poruncă să se întindă velele şi să pornească spre cel mai apropiat port din acele insule, ca să sece chila şi să o repare.

Deşi îl aştepta un drum lung, dacă lucrurile s-ar fi petrecut ca de obicei, nu avea de ce să se teamă că nava i se va scufunda pe drum, căci avea pompe din cele mai bune şi dacă se lucra din când în când la ele, cei treizeci şi şase de marinari de la bord puteau avea grija să ţină chila golită, chiar dacă gaura avea să se dubleze ca mărime. Adevărul e

că, deoarece avu parte de un vânt prielnic aproape toată durata călătoriei, vasul „Town-Ho” ar fi ajuns în siguranţă în port fără nici măcar o problemă dacă nu era îngâmfarea nemaipomenită a lui Radney, secundul, un ins din Vineyard, care provocă răzbunarea cruntă a lui Steelkilt, un om al lacurilor din Buffalo.

— Om al lacurilor? Buffalo? Lămureşte-ne, te rugăm, ce este acela un om al lacurilor şi unde vine Buffalo!, spuse Don Sebastian ridicându-se de pe peticul său de iarbă.

— Este pe malul de est al lacului Erie, domnule. Dar te rog să ai răbdare vei auzi în curând mai multe despre asta. Acum, domnilor, pe bricuri cu vele pătrate sau pe corăbii cu trei catarge, la fel de mari şi de trainice ca oricare altă ambarcaţiune care a navigat de la bătrânul vostru Calao către îndepărtata Manila, nu există om ca acest Om al Lacurilor din inima continentului nostru american, cu sufletul mai plin de sentimente marinăreşti născute pe oceanul cel mare. Căci, în întocmirea lor unduitoare, aceste mări cu ape dulci, Erie, Ontario, Huron, Superior şi Michigan, au o întindere oceanică, iar ţărmurile lor adăpostesc multe rase de oameni şi felurite climate, având aceleaşi trăsături nobile ca mândrele oceane. Au arhipelaguri de insule romantice, aidoma apelor din Polinezia; sunt, ca să simplificăm, mărginite de două mari naţiuni contrastante, întocmai ca Atlanticul; apele lor ne oferă făgaş pentru călătoriile către numeroasele colonii din Est, înşirate pe ţărmurile lacurilor; ici şi colo se încruntă baterii şi tunuri cocoţate pe stâncile înalte din Mackinaw. Aceste lacuri au auzit tunurile de victorie ale flotelor, au primit pe ţărmurile lor sălbatici ce îşi scoteau feţele pictate cu roşu din wigwamurile lor de piele. Mii de leghe de-a lungul lor sunt adăpostite de păduri străvechi şi nedoborâte, unde brazii bătrâni stau înşiraţi ca arborii genealogici ai regilor. Aceste ţărmuri

adăpostesc fiare prădătoare şi animale a căror blană mătăsoasă este vândută regilor tătari pentru veşmintele lor. Pe luciul lor se oglindesc atât capitale pietruite ca Buffalo şi Cleveland, dar şi sate ca acelea din Winnebago. Pe ele plutesc atât veliere de negoţ, cât şi crucişătoare armate şi vapoare cu aburi şi canoe. Sunt bătute de vânturi şi vijelii la fel de înfricoşătoare ca şi cele ce biciuiesc valurile sărate. Ştiu ce sunt acele naufragii căci, unde nu se mai vede ţărmul, oricât ar fi de înconjurate de pământ, au înghiţit în miez de noapte multe vase cu tot cu echipajul înspăimântat. Astfel, domnilor, deşi era un om al uscatului, Steelkilt era născut şi crescut ca un sălbatic fiu al oceanului, fiind un marinar la fel de îndrăzneţ ca oricare altul. Cât despre Radney, deşi de mic copil crescuse pe plaja singuratică din Nantucket şi fusese îngrijit de mare ca de mama sa, deşi de-a lungul vieţii rătăcise pe austerul nostru Atlantic şi pe Pacificul vostru visător, era la fel de răzbunător şi certăreţ ca un marinar ţopârlan de-abia ieşit din pădurile crestate de pumnale cu mâner de corn de cerb. Acest om din Nantucket avea însă şi trăsături blânde, pe când marinarul de lângă lacuri, un drac împieliţat, numai cu o mână fermă şi cu puţină omenie ce li se arată şi sclavilor putea fi stăpânit. Aşa era ţinut blând şi potolit, sau cel puţin aşa se întâmplase până acum. Dar Radney fusese blestemat şi înnebunit, iar Steelkilt… dar, domnilor, veţi auzi şi acestea.

Nu mai dura decât o zi sau două până ca vârful prorei să ajungă la paradisul insular, când spărtura păru a se mări iar, dar doar atât cât să mai trebuiască pompat o oră sau două în plus pe zi. Trebuie să ştiţi că într-un ocean civilizat ca Atlanticul nostru, de exemplu, unii marinari nu folosesc pompele întreaga călătorie, iar dacă într-o noapte liniştită şi somnoroasă ofiţerul de cart ar uita să îşi îndeplinească datoria, probabil că nimeni altul dintre camarazii săi nu şi-ar mai aminti

deoarece toţi ar aluneca încet la fund. Nici în mările sălbatice din Vestul îndepărtat, domnilor, nu e neobişnuit ca navele să nu îşi folosească toate pompele chiar şi într-o călătorie destul de lungă, dar asta doar dacă navighează de-a lungul unui ţărm unde pot să acosteze sau dacă au un loc mai potrivit unde să se refugieze. Doar dacă o corabie care ia apă se află departe în larg, la mare distanţă de orice petic de pământ, doar atunci căpitanul începe să se îngrijoreze.

Tot aşa stăteau lucrurile şi cu vasul „Town-Ho”. Astfel ca atunci când gaura se mări din ce în ce mai mult, o parte din echipaj începu să îşi arate îngrijorarea, mai ales secundul Radney. Porunci ca velele de sus să fie înălţate, peticite şi bine întinse în vânt. Acest Radney, cred eu, nu era mai laş şi mai grijuliu cu privire la propria persoană decât orice bestie fără frică şi fără minte de pe apă sau uscat pe care v-o puteţi imagina, domnilor. Aşa se face că atunci când se pronunţă în acest fel cu privire la siguranţa vasului, unii marinari spuseră că o făcuse doar fiindcă era coproprietar. În timp ce lucrau la pompe în acea seară, făceau haz pe seama lui, deşi stăteau cu picioarele scufundate în apa tremurătoare şi limpede ca izvorul, şi care, ieşind bolborosind din pompe, se revărsa peste punte şi ţâşnea în jeturi dese prin găurile de drenaj.

Acum, după cum bine ştiţi, se întâmplă des în această lume a noastră, a apelor sau nu, ca atunci când un om într-o poziţie de conducere găseşte printre cei pe care îi comandă un altul care îl depăşeşte în bărbăţie, să simtă ură şi înverşunare faţă de el. Iar dacă găseşte prilej, nu va întârzia să doboare soclul acestuia şi să-l macine până îl face praf şi pulbere. Acum că ştiţi părerea mea, domnilor, trebuie spus că Steelkilt era un animal înalt şi mândru, cu cap de roman, barbă deasă şi aurie ca şi ciucurii hamurilor armăsarului ultimului vostru vicerege şi o minte, o inimă şi un suflet care îl făceau pe acest Skeelkilt Carol cel Mare, dacă s-

ar fi născut din tatăl acestuia. Radney, secundul, era urât ca un catâr şi la fel de căpos şi rău. Nu îl avea pe Skeelkilt la inimă şi Skeelkilt ştia asta.

Zărindu-l pe secund apropiindu-se în timp ce el trudea la pompă cu toţi ceilalţi, se prefăcu că nu îl vede şi continuă fără teamă cu zeflemelele.

— Da, da, flăcăii mei veseli, tare bine intră apa prin gaura asta; ţineţi o cană, să o gustăm. Pe legea mea, e numai bună de tras în sticlă! Ascultaţi la mine, băieţi, investiţia bătrânului Rad s-ar înmulţi pe seama asta. Mai bine tăia bucata asta de chilă şi o căra acasă. Adevărul e, băieţi, că peştele-sabie de-abia şi-a început treaba, acum s-a întors cu o gaşcă de dulgheri marini, peşti-ferăstrău, peşti-pilă şi naiba mai ştie ce. Tot cârdul lor lucrează de zor tăind şi crestând fundul corăbiei. Cred că aduc îmbunătăţiri. Dacă bătrânul Rad era acum aici, i-aş fi spus să sară peste bord şi să-i împrăştie. Îi fac averea praf, aşa i-aş zice. Dar el are un suflet blând, Rad acesta, şi unul frumos chiar. Băieţi, se zice că restul averii e băgată în oglinzi. Mă întreb dacă i-ar da unui amărât ca mine permisiune să îi copiez modelul nasului.

— Naiba să vă ia! De ce s-a oprit pompa asta?, mugi Rad prefăcându-se că n-ar fi auzit cuvintele marinarului. Apucaţi-vă de treabă!

— Da, domnule, zise Steelkilt vesel ca un greieraş. Mai cu viaţă, băieţi, mai cu viaţă!

Zicând acestea, pompa începu să se zdruncine de parcă duduiau motoarele a cincizeci de locomotive. Marinarii îşi scoaseră şepcile şi nu după mult timp începură să se audă gâfâielile care arătau că energia vitală se află sub tensiune.

Plecând în cele din urmă de lângă pompă, la fel ca şi ceilalţi, omul lacurilor se duse suflând greu spre proră, se aşeză pe un vinci – faţa îi ardea roşie ca focul, iar ochii erau injectaţi – şi îşi şterse sudoarea ce îi picura de pe frunte. Domnilor, ce drăcuşor viclean îi şopti lui Radney să se lege de un om atât de ostoit, nu ştiu, dar aşa se întâmplă.

Păşind ţanţoş pe punte, secundul îi porunci să ia o mătură şi să măture puntea, şi să mai ia şi o lopată pentru a strânge acele boroboaţe ce se iviră când un porc fusese lăsat să umble liber.

Domnilor, măturarea punţii pe mare este o treabă domestică ce se îndeplineşte în fiecare seară, afară doar de serile cu furtuni teribile. Se ştie că treaba aceasta se face şi atunci când nava stă să se scufunde, într-atât de riguroase sunt uzanţele marine şi atât de arzătoare este dragostea marinarilor pentru curăţenie; unii dintre ei nu şi-ar permite nici măcar să se înece înainte de a se spăla pe faţă. Pe toate corăbiile însă, treaba cu măturatul cade pe seama flăcăilor tineri, dacă există aşa ceva pe vas. În plus, bărbaţii mai vajnici de pe „Town-Ho” fuseseră împărţiţi pe grupuri ce făceau cu schimbul la pompe, iar Steelkilt, fiind cel mai vânjos dintre toţi, fusese numit conducător al unuia dintre grupuri. Din acest motiv ar fi trebuit să fie scutit de fleacurile fără legătură cu adevăratele îndeletniciri marinăreşti, cum fuseseră scutiţi şi tovarăşii săi. Vă povestesc toate acestea ca să înţelegeţi mai bine cum stăteau lucrurile între cei doi.

Era însă mai mult la mijloc: ordinul cu lopata fusese dat ca o insultă făţişă pentru Steelkilt şi era ca şi cum Radney l-ar fi scuipat în faţă. Orice om care a lucrat ca marinar pe balenieră ar înţelege asta, iar Omul Lacurilor înţelesese fără doar şi poate mult mai multe atunci când secundul dăduse porunca. Stând nemişcat pentru o clipă, uitându-se drept în ochii câinoşi ai secundului şi văzând acolo butoaie de pulbere îngrămădindu-se în sufletul lui, în timp ce fitilul ardea printre ele, când văzu toate acestea, cum spuneam, se coborî peste Steelkilt, domnilor, stihia unui simţământ de neobişnuită răbdare şi de lehamite de a întărâta furia unei creaturi deja mânioase – o silă pe care o simt cel mai bine oamenii cei mai bărbătoşi, dacă ajung să o simtă vreodată, atunci când sunt jigniţi. De

aceea, cu vocea sa obişnuită, răguşită doar de oboseala pe care o simţea în acel moment, îi răspunse că nu era treaba lui să măture puntea şi că nu avea să o facă. Apoi, fără a pomeni nimic de lopată, arătă spre trei flăcăi care erau măturătorii obişnuiţi şi care, nefiind folosiţi la pompe, nu făcuseră mai nimic întreaga zi. La auzul acestora, Radney răspunse cu o înjurătură şi repetă hotărât ordinul pe un ton impunător şi furios, îndreptându-se spre marinar ţinând ridicat într-o mână un ciocan de dogar pe care îl înhăţase de pe un butoi de lângă el.

Enervat şi aţâţat cum era de truda la pompe, cu toată răbdarea nedesluşită de la început, asudatul Steelkilt nu mai putu să rabde purtarea secundului, însă, înăbuşindu-şi furia, rămase proptit la locul lui fără a zice un cuvânt până când turbatul Radney scutură ciocanul la câteva degete de faţa lui, poruncindu-i să facă aşa cum i s-a cerut.

Steelkilt se ridică şi, mişcându-se încet pe după vinci, urmărit de secund şi de ciocanul lui ameninţător, îşi declară iar nesupunerea. Văzând însă că răbdarea sa nu avea nici cel mai mic efect, îl preveni pe nesăbuitul înfumurat cu un semn grăitor şi înfricoşător al mâinii. Fu în zadar. În acest fel, cei doi încercuiră vinciul până când, hotărât să nu se mai dea înapoi şi încredinţat că răbdase atât cât se putuse, Omul Lacurilor se opri şi spuse:

— Domnule Radney, nu o să vă dau ascultare. Lăsaţi ciocanul sau păziţi-vă.

Secundul hotărât se apropie totuşi de locul unde marinarul se oprise şi scutură ciocanul la câteva degete de dinţii acestuia, înşirând în tot acest timp o suită de blesteme îngrozitoare. Fără a clipi măcar şi înţepându-l cu pumnalul privirii sale, Steelkilt, strângând pumnul drept şi luându-şi elan, îi spuse secundului că, dacă ciocanul îi atinge măcar obrazul, el, Steelkilt, îl va ucide pe loc. Însă, domnii mei, nebunului îi sortiseră zeii moartea.

Ciocanul atinse pe dată obrazul şi în clipa următoare falca de jos a secundului fu înfiptă în creieri. Căzu la podea scuipând sânge ca o balenă.

Înainte să se audă vreun strigăt, Steelkilt scutură pataraţina ce urca până în vârful catargului unde doi dintre tovarăşii săi stăteau de veghe. Amândoi erau oameni de la Canal.

— Oameni de la Canal?, strigă Don Pedro. Am văzut multe baleniere prin porturile noastre, dar n-am auzit nicicând de aceşti oameni de la Canal. Spune-ne, cine sunt aceştia şi ce fac ei?

— Oamenii de la Canal, domnule, sunt barcagiii de pe marele nostru Canal din Erie[41]. Trebuie să fi auzit de el.

— Nu, señor, prin locurile acestea moşiereşti, toropite şi molcome, nu ştim mare lucru despre vigurosul vostru Nord.

— Aşa? Ei bine, atunci, umpleţi-mi paharul. Chica dumneavoastră e foarte bună. O să vă spun îndată ce sunt oamenii de la Canal, căci o astfel de informaţie îmi va face povestea mai lămuritoare.

Preţ de trei sute şi şaizeci de mile, domnilor, pe toată lungimea statului New York, prin oraşe cu numeroşi locuitori şi prin sate răsărite, prin mlaştini lungi, nelocuite şi mohorâte şi câmpuri bogate cu roade, pe sub arcuri romane ce se ridică pe râuri indiene, prin soare sau pe la umbră, prin inimi uşoare sau zdrobite, prin priveliştile pitoreşti ale măreţelor ţinuturi Mohawk şi mai ales printre şirurile de biserici albe, ale căror clopotniţe se ridică asemenea pietrelor de hotar, curge pârâul desfrânării veneţiene şi nelegiuirii vieţii. Acolo e tărâmul adevărat al războinicilor Ashanti[42], domnilor. Acolo se aud strigătele sălbaticilor, acolo îi puteţi găsi întotdeauna, în vecinătatea voastră, la umbra şi la adăpostul călduţ al bisericilor, căci aşa cum se întâmplă de obicei ca nelegiuiţii să mişune prin preajma judecătoriilor, aşa se strâng şi păcătoşii în jurul celor mai sfinte locuri.

— Trece cumva un popă?, spuse Don Pedro cu îngrijorare jucăuşă, uitându-se în jos la piaţa aglomerată.

— Norocul prietenului nostru din Nord că Inchiziţia doamnei noastre Isabella a început să pălească în Lima, spuse Don Sebastian râzând. Continuaţi, señor.

— Un moment! Scuzaţi!, strigă un domn din grup. În numele tuturor locuitorilor din Lima doresc doar să vă spun, domnule marinar, că nu am trecut cu vederea delicateţea dumneavoastră de a nu vorbi despre Lima de azi în loc de vechea Veneţie în comparaţia despre deşănţare. Vai!, nu aveţi de ce să vă înclinaţi şi să păreţi surprins. Ştiţi vorba cunoscută de-a lungul coastei: „desfrânat ca Lima”. Se potriveşte cu ce aţi povestit dumneavoastră: biserici mai multe decât saloanele de biliard şi deschise întotdeauna şi mai ales „desfrânate ca Lima”. Aşa şi la Veneţia, am călătorit acolo, oraşul sfânt al binecuvântatului Evanghelist Marcu, să-l cureţe Sfântul Dominic! Paharul dumneavoastră! Mulţumesc! Iată, eu îl umplu, dumneavoastră îl goliţi.

— Descris prin prisma profesiei sale, omul de la Canal ar face un erou dramatic pe cinste, atât de pitorească este perversitatea sa. Ca Marc Antoniu, pluteşte fără de grijă zile în şir pe Nilul său verde şi înflorit jucându-se cu Cleopatra sa cea îmbujorată şi bronzându-şi pulpele pe puntea însorită. La mal, toată efeminarea sa este înlăturată. Înfăţişarea tâlhărească pe care o afişează cu mândrie acest om al Canalului este încununată de pălăria sa turtită şi împodobită cu panglici ce îi întăreşte trăsăturile. Este o plagă asupra zâmbetului nevinovat al satelor prin care trece plutind şi nici în marile oraşe chipul său oacheş şi mersul hotărât nu sunt o bucurie. Plutind odată ca un vagabond pe canalul său, un astfel de om al Canalului m-a ajutat destul de mult şi îi mulţumesc din inimă, nu pot fi nerecunoscător.

Aşa îşi răscumpără oamenii violenţi greşelile, arătându-se câteodată de un mare ajutor pentru un străin sărman aflat la strâmtoare, când pentru unul bogat e un hoţ la drumul mare. Pe scurt, domnilor, în ce anume consta sălbăticia vieţii pe canal se vede prin faptul că în breasla noastră cea sălbatică sunt atâţia astfel de absolvenţi sfârşiţi ai acestei vieţi şi că puţine rase de oameni, în afara celor din Sydney, sunt privite cu atâta neîncredere de căpitanii balenierelor noastre. Mai curios este că pentru miile de flăcăi de la ţară şi de tineri născuţi pe malul acestei ape încercările vieţii de pe Marele Canal sunt singura trecere de la secerişul liniştit al unui lan de porumb creştin la aratul nesocotit al celor mai barbare mări.

— Înţeleg, înţeleg!, exclamă nerăbdător Don Pedro, vărsându-şi chica pe mânecile albe. Nu e nevoie să călătoresc! În toată lumea e ca la Lima. Credeam că în nordul vostru temperat şi oamenii sunt la fel de reci şi de respectabili ca munţii. Dar spuneţi-vă povestea.

— Rămăsesem, domnilor, unde omul Lacurilor scuturase parâma. Nu apucă să facă bine asta, că trei secunzi şi patru harponieri îl înconjurară şi îl împinseră spre punte. Însă, coborând pe frânghii ca nişte comete înfricoşătoare, cei doi bărbaţi de la Canal intrară în adunare şi încercară să îşi scoată tovarăşul de acolo şi să-l ducă spre teugă. Alţi marinari li se alăturară în această încercare şi se iscă o harababură nemaipomenită. Curajosul căpitan, stând în afara pericolului, se fâţâia încoace şi-ncolo cu o suliţă în mână, strigându-le ofiţerilor să-l prindă pe nemernicul sângeros şi să-l târască până la dunetă.

Din când în când se apropia de marginea grămezii învolburate şi îndesa până în mijloc suliţa încercând să scoată afară motivul furiei sale. Nimeni nu se măsura însă cu Steelkilt şi aventurierii săi.

Reuşiră să câştige teuga unde, dărâmând câteva butoaie pentru a le aşeza în linie cu troliul, aceşti Parizieni ai mării se ascunseră după ele ca într-o baricadă.

— Ieşiţi de acolo, piraţilor, ! strigă căpitanul, ameninţându-i de-acum cu câte un pistol în fiecare mână, pe care i le adusese intendentul. Ieşiţi de-acolo, mişeilor!

Steelkilt sări pe baricadă şi plimbându-se de la un capăt la altul sfidă pericolul cel mai teribil de care erau în stare pistoalele, însă îi dădu de înţeles căpitanului că moartea sa, a lui Steelkilt adică, avea să dea startul unei răzmeriţe sângeroase a tuturor marinarilor. Temându-se ca nu cumva să se dovedească a fi adevărat, căpitanul se potoli, dar le porunci răzvrătiţilor să se întoarcă imediat la treburile lor.

— Promiţi să nu ne faci nimic dacă ne învoim?, întrebă conducătorul.

— Nu promit nimic, treceţi la treburile voastre! Vrei să scufunzi corabia stând degeaba în astfel de momente? La treabă!, spuse şi ridică iar unul dintre pistoale.

— Să scufund corabia?, strigă Steelkilt. Las' să se scufunde. Niciun om nu se lasă până nu promiţi că nu te atingi de un fir de păr din capul nostru. Ce spuneţi, băieţi?, întrebă întorcându-se spre tovarăşii săi.

Răspunsul fu o strigare înverşunată. Omul Lacurilor patrula în jurul baricadei fără a-l scăpa din ochi pe căpitan şi mormăia întruna:

— Nu e vina noastră; nu noi ne-am dorit una ca asta; eu i-am zis să ia ciocanul din faţa mea; era o treabă de băieţandru; doar mă cunoştea de mai demult; i-am zis să nu mă întărâte; cred că mi-am rupt un deget în falca lui blestemată; ia ziceţi, băieţi, cuţitele de tocat nu-s jos în teugă? Căutaţi cârligele, drăguţii mei. Căpitane, pentru numele lui Dumnezeu, ai face bine să te păzeşti; zi ca noi, nu face pe nebunul. Dă totul uitării; suntem gata să ne

întoarcem la muncă; dacă te porţi frumos, suntem oamenii tăi. Dar nu răbdăm să fim biciuiţi.

— Treceţi înapoi! Nu promit nimic! Treceţi, vă zic!

— Fii atent, spuse Omul Lacurilor îndreptând braţul spre el, unii dintre noi, printre care şi eu, ne-am angajat pentru călătorie, vezi tu? După cum bine ştiu, domnule, putem cere să fim lăsaţi la mal oriunde am coborî ancora. Nu vrem scandal, nu ne stă gândul la asta, vrem să stăm potoliţi, suntem gata de muncă, dar nu răbdăm să fim biciuiţi.

— Întoarceţi-vă!, urlă căpitanul.

Steelkilt se uită în jurul său o clipă şi spuse:

— Să îţi spun cum stă treaba, căpitane: în loc să te omorâm şi să spânzurăm un pungaş nevrednic ca tine, mai bine nu ridicăm mâna asupra ta decât dacă ne ataci tu primul. Însă până nu zici ce vrem să auzim, nu ne mişcăm de aici.

— Atunci treceţi în teugă! Jos cu voi! O să vă ţin acolo până o să vă săturaţi. Treceţi jos!

— O facem?, le strigă conducătorul oamenilor săi.

Cei mai mulţi nu s-ar fi învoit, dar după un timp, ca să-i dea ascultare lui Steelkilt, coborâră înaintea lui în vizuina întunecată, dispărând încet-încet ca urşii într-o peşteră.

Când capul lui Steelkilt ajunse la nivelul punţii, căpitanul şi oamenii săi săriră peste baricadă şi, trăgând repede capacul tambuchiului, se apăsară cu mâinile pe el şi cerură în gura mare intendentului să le aducă lacătul mare de aramă de la scara dintre punţi. Apoi, deschizând puţin trapa, căpitanul şopti ceva prin crăpătură, o închise la loc şi îi încuie pe toţi zece câţi erau –, lăsând pe punte vreo douăzeci din cei care până atunci nu se amestecaseră.

Întreaga noapte, toţi ofiţerii stătură de cart, la proră şi la pupă, mai ales lângă tambuchiul teugăi şi bocaportul de la proră, pe unde se temeau ei că ar putea ieşi rebelii după ce vor fi spart pereţii

despărţitori. Dar orele de întuneric se scurseră liniştite, în timp ce marinarii rămaşi la posturi trudeau din greu la pompele al căror păcănit regulat se auzea întunecat peste corabie în noaptea mohorâtă.

În zori, căpitanul se duse la proră şi, ciocănind pe punte, îi chemă pe prizonieri la muncă. Ei refuzară cu un strigăt. Atunci li se dădu apă şi câteva bucăţi de pesmet, după care căpitanul răsuci iar cheia în lacăt şi se întoarse la dunetă. De două ori pe zi, timp de trei zile, fu repetată această mişcare, dar în cea de-a patra zi se auzi slab sunetul unei ciondăneli şi apoi cel al unei încăierări în timp ce erau chemaţi ca de obicei la muncă şi deodată patru oameni ieşiră din teugă spunând că se dau bătuţi. Putreziciunea aerului închis şi foamea, laolaltă probabil cu frica de o pedeapsă cruntă, îi convinsese să se predea. Prinzând curaj, căpitanul repetă cerinţa sa şi celorlalţi, dar Steelkilt îi strigă ceva care să-l facă să înceteze cu trăncăneala şi să se ducă unde-i e locul. În a cincea dimineaţă, încă trei răsculaţi săriră la aer dintre braţele disperate care căutau să îi ţină jos. Nu mai rămaseră decât trei.

— Mai bine ieşiţi şi voi, nu credeţi?, întrebă căpitanul batjocoritor.

— Nu vrei mai bine să ne închizi la loc?, strigă Steelkilt.

— Vai, desigur, spuse căpitanul, şi cheia se auzi păcănind în broască.

În acest moment, domnilor, înnebunit de dezertarea celor şapte acoliţi, jignit de vocea zeflemitoare care îl întâmpinase ultima oară şi turbat de lunga îngropăciune într-un loc la fel de negru ca şi smoala disperării, Steelkilt le propuse celor doi oameni de la Canal, care până atunci părură să gândească la fel ca el, să sară din gaură următoarea dată când avea să îi cheme căpitanul şi, înarmaţi cu cuţitele de tocat (nişte lame lungi şi grele, în formă de semilună şi cu câte un mâner la

fiecare din capete), să fugă de nebuni pe punte de la bompres şi până la falsbordul pupei şi să încerce prin orice viclenie disperată să pună stăpânire pe corabie. El unul asta avea să facă, spuse, fie că i se alăturau sau nu. Asta era ultima noapte pe care o petrecea în gaura aceea. Planul însă fu acceptat fără cârtire de cei doi. Jurară că sunt gata s-o facă, această treabă sau altă nebunie, orice de fapt, în afară de a se preda. Mai mult, fiecare insista să fie primul care să iasă pe trapă atunci când avea să vină momentul fugii. Conducătorul lor se opuse cu îndârjire acestui lucru, păstrând primul loc pentru el, deoarece, dintre cei doi, nu voia niciunul să cedeze în această privinţă şi nu puteau fi amândoi primii, căci pe scară nu încăpea decât câte un om. Aici, domnilor, trebuie descoperit planul mârşav al acestor ticăloşi.

Când auziră de planul nebunesc al conducătorului lor, în sufletul fiecăruia încolţi, se pare, acelaşi gând de trădare, şi anume: să fie primul care să iasă pe trapă ca să fie primul dintre cei trei, deşi ultimul dintre cei zece care să se predea şi astfel să îşi asigure orice şansă de iertare putea merita o astfel de purtare. Când Steelkilt dezvălui hotărârea de a-i conduce până la sfârşit, într-un fel straniu, printr-o potrivire subtilă a răutăţii lor, îşi alăturară trădările secrete şi, când conducătorul aţipi, îşi povestiră în trei cuvinte ce se întâmpla în sufletele lor şi îl legară pe somnoros cu frânghii, îi puseră căluş tot din frânghii şi începură să strige după căpitan în miezul nopţii.

Gândindu-se că se comisese o crimă şi adulmecând miros de sânge în întuneric, acesta şi toţi secunzii şi harponierii înarmaţi alergară într-un suflet la teugă. În câteva clipe, tambuchiul fu deschis şi, legat fedeleş la mâini şi la picioare, conducătorul răzvrătit care încă se zbătea fu aruncat afară de către perfizii săi acoliţi, care pe dată îşi atribuiră cinstea de a fi prins un om ce se pregătea să ucidă. Fură însă prinşi toţi trei, legaţi

de gât şi târâţi pe punte ca nişte vite moarte. Apoi fură agăţaţi unul lângă altul în greementul arborelui artimon ca nişte hălci de carne şi acolo îi spânzurară până dimineaţă.

— Lua-v-ar naiba!, strigă căpitanul plimbându-se încoace şi încolo dinaintea lor, nici vulturii nu se-ating de voi, scârnavilor!

În zori, chemă pe punte tot echipajul şi îi separă pe cei care se răsculaseră de cei care nu luaseră parte la revoltă, spunându-le primilor că se gândea să îi biciuiască, că se hotărâse să o facă, că aşa ar fi trebuit să facă, după cum cerea legea dreptăţii, dar că pentru moment, având în vedere predarea timpurie, avea să îi lase să scape doar cu o mustrare pe care le-o şi servi într-un limbaj urât.

— Cât despre voi, hoituri de pungaşi, spuse întorcându-se spre cei trei oameni din greement, pe voi am de gând să vă fac bucăţele şi să vă fierb în cazane.

Ridicând o sfoară, le croi pe cinste spinările celor doi trădători până când aceştia încetară să mai ţipe şi rămaseră spânzurând fără vlagă cu capetele atârnând într-o parte, aşa cum sunt pictaţi cei doi hoţi crucificaţi.

— Mi-am scrântit încheietura din cauza voastră!, le strigă în cele din urmă. Dar mai e destulă sfoară pentru tine, cocoşul meu mândru care nu voiai să te laşi. Luaţi-i căluşul de la gură, să auzim ce are de spus în apărarea lui.

Pentru o clipă, răzvrătitul ostoit tremură puţin din fălci, dar apoi, răsucindu-şi capul cu durere, spuse printre dinţi:

— Uite ce am eu de spus, ia aminte bine: dacă mă biciuieşti, o să te ucid.

—Aşa spui tu? Ia uite cât de frică îmi e mie, spuse căpitanul şi trase sfoara înapoi pentru a lovi.

— Mai bine nu o faci, şuieră Omul Lacurilor.

— Dar trebuie, şi trase iarăşi de sfoară pentru a pregăti lovitura.

Steelkilt şuieră încă ceva ce nu auzi decât căpitanul care, spre mirarea tuturor, se dădu înapoi, făcu repede câţiva paşi înainte şi înapoi pe punte şi aruncând deodată sfoara cât acolo spuse:

— N-o s-o fac, daţi-i drumul; daţi-l jos, n-auziţi?

În timp ce secunzii mai mici se grăbeau să îndeplinească ordinul, un om palid, cu capul bandajat, îi opri. Era Radney, secundul. De la lovitură zăcuse în patul său, dar în acea dimineaţă, auzind tumultul de pe punte, se furişase afară şi urmărise toată întâmplarea. În aşa hal avea zdrobită gura, că de-abia putea vorbi. Mormăind totuşi ceva cum că el voia şi putea să facă ceea ce nu îndrăznea căpitanul, înşfăcă sfoara şi se apropie de duşmanul spânzurat.

— Eşti un laş, şuieră Omul Lacurilor.

— Aşa e, dar ia de-aici.

Secundul se pregătea să lovească atunci când o altă şuierătură îl făcu să îşi oprească mâna deja ridicată. Făcu o pauză, dar imediat se ţinu de cuvânt, în ciuda ameninţării lui Steelkilt, oricare ar fi fost aceea. Cei trei fură dezlegaţi şi toată lumea se apucă de muncă, iar pompele de fier, mânuite de marinarii tăcuţi, începură iar să zăngănească la fel ca înainte. Chiar după ce se lăsă întunericul în ziua aceea, când unul dintre schimburi se retrase de pe punte, în teugă se auzi gălăgie şi cei doi trădători tremurători traversară puntea până la uşa cabinei, unde începură să se plângă că nu mai îndrăznesc să stea laolaltă cu echipajul. Nici rugăminţi, nici pumni, nici picioare nu îi putură mâna înapoi, astfel că la rugămintea lor fură duşi în cală ca să scape. Nu mai apăru însă nici urmă de răscoală printre ceilalţi. Din contră, părea că, învăţaţi de Steelkilt, aceştia se hotărâseră să fie paşnici, să asculte toate ordinele până la ultimul şi, atunci când corabia avea să ajungă în port, să o părăsească toţi. Însă ca să se asigure de cel mai rapid sfârşit al călătoriei, se puseseră toţi de acord

să nu anunţe nicio balenă, dacă avea să fie zărită vreuna. Asta deoarece, în ciuda spărturii şi în ciuda tuturor celorlalte pericole, corabia „Town-Ho” mai ţinea de veghe în gabie, iar căpitanul era tot atât de dornic să coboare după balene cum era în prima zi când vasul său ajunsese în locurile de vânătoare. Secundul Radney era pregătit să schimbe patul de boală cu barca de vânătoare şi cu gura lui bandajată căuta să pună zăbala morţii în fălcile balenei.

Dar deşi Omul Lacurilor îi convinsese pe marinari să se poarte atât de cuminte, el îşi ţinea seama lui cel puţin până avea să se sfârşească totul în ceea ce privea dreapta sa răzbunare împotriva celui care îi otrăvise inima. Era în cartul secundului Radney şi, de parcă acest fudul îşi căuta sfârşitul cu lumânarea, după întâmplarea din greement se încăpăţâna, în ciuda sfaturilor căpitanului, să reia comanda cartului de noapte. Pe acest fapt şi pe încă vreo alte două îşi baza Steelkilt planul de răzbunare.

În timpul nopţii, Radney avea un fel deloc marinăresc de a sta pe parapetul de la dunetă şi a-şi sprijini braţul pe marginea bărcii care era suspendată acolo sus, puţin mai sus de marginea corăbiei. Se ştia că mai şi adormea în aceasta poziţie. Rămânea un gol destul de mare între navă şi barcă, iar sub acest gol era apa. Steelkilt făcu un calcul şi îşi dădu seama că rândul lui la timonă avea să vină la ora două în dimineaţa celei de-a treia zile ce se împlinea din clipa în care fusese trădat. Timpul liber şi-l petrecea împletind ceva cu mare băgare de seamă în timpul carturilor de sub punte.

— Ce tot meştereşti acolo?, îl întrebă un tovarăş.

— Tu ce crezi? Ce pare a fi?

— Pare a fi un şnur pentru desaga ta, dar tare ciudat îmi mai pare.

— Da, destul de ciudăţel, spuse Omul Lacurilor ţinându-l în faţa sa. Dar cred că e numai bun. Ascultă, amice, nu am destulă sfoară, ai tu?

Nu era însă deloc în teugă.

— Atunci trebuie să mă duc să îi cer bătrânului Rad, zise, şi se ridică pentru a urca pe punte.

— Să nu-mi spui că te duci să cerşeşti în faţa lui, spuse marinarul.

— De ce nu? Crezi că nu mi-ar face un bine, când până la urmă tot lui îşi vine în ajutor?

Ducându-se la secund, îl măsură repede din priviri şi îi ceru ceva sfoară ca să îşi repare hamacul.

I se dădu, şi de-atunci nici sfoara, nici şnurul nu mai fură văzute.

Noaptea următoare însă, în timp ce îşi împăturea haina ca să şi-o facă pernă, din buzunarul acesteia se rostogoli afară o bilă de fier, împletită strâns în sfoară.

Douăzeci şi patru de ore mai târziu îi veni rândul la timonă, aproape de omul care era în stare să doarmă deasupra mormântului veşnic în aşteptare de marinari.

Ceasul fatal se apropia şi în sufletul hotărât al lui Steelkilt, secundul era deja ţeapăn şi întins ca un cadavru, cu fruntea sfărâmată.

Însă, domnilor, un nătâng îl scăpă pe cel care avea să devină un criminal de fapta sângeroasă pe care o plănuise. Răzbunarea şi-o astâmpără totuşi, fără să fie răzbunătorul, printr-o întorsătură a sorţii, Cerurile însele luară în mâinile lor netrebnicia pe care se pregătea să o facă.

Se întâmplă ca, între ivirea zorilor şi răsăritul soarelui în dimineaţa zilei următoare, când marinarii spălau puntea, un netot din Tenerife care scotea apă de lângă lanţurile mari să strige deodată:

— Uite-o cum înoată! Uite-o!

Iisuse, ce balenă! Era Moby Dick.

— Moby Dick!, strigă Don Sebastian. Pe Sfântul Dominic! Domnule marinar, balenele au nume de botez? Pe cine anume numiţi Moby Dick?

— Pe un monstru nemuritor, foarte alb, vestit şi teribil de periculos, domnule. Dar am lungi prea mult povestea.

— Cum?, strigară spaniolii strângându-se în jurul meu.

— Nu, domnilor; domnilor, nu, nu. Nu pot să vă repet totul acum. Lăsaţi-mă să răsuflu, domnii mei.

— Chica! Chica!, strigă Don Pedro. Prietenul nostru puternic pare slăbit; umpleţi-i paharul!

— Nu este nevoie, domnilor. O clipă, şi o să încep. Acum, domnii mei, văzând deodată balena ninsă la doar cincizeci de yarzi de corabie, ieşindu-i din minte înţelegerea dintre marinari, în momentul de încântare omul din Tenerife anunţase monstrul fără să îşi dea seama şi fără să vrea, deşi el fusese văzut de ceva vreme din cele trei gabii înalte. Toată puntea era acum în mare zarvă.

— Balena Albă! Balena Albă!, strigau şi căpitanul, şi secunzii, şi harponierii care, nefiind înfricoşaţi de zvonuri, ardeau de nerăbdare să prindă un peşte atât de faimos şi de preţios, în timp ce echipajul îndârjit privea chiorâş, însoţind această privire cu înjurături, la frumuseţea înfiorătoare a imensităţii albicioase care, luminată de soarele pieziş, strălucea în ape ca un opal viu în marea albastră a dimineţii. Domnilor, un dezastru stă deasupra acestor întâmplări de parcă fusese hotărât încă dinainte de facerea lumii. Răsculatul era vâslaşul-şef al secundului şi, atunci când se prindea un peşte în harpon, era de datoria lui să stea lângă acesta, în timp ce Radney stătea în picioare cu suliţa la proră, şi să tragă sau să slăbească frânghia după cum comanda el. Mai mult de atât, când cele patru bărci fură coborâte, cea a secundului porni prima şi niciunul dintre vâslaşi nu striga mai tare decât Steelkilt atunci când mânuia vâsla.

După ce traseră straşnic, harponierul lor se prinse de peşte şi Radney, cu suliţa în mână, sări la proră. Se pare că în barcă era mereu înfierbântat. Strigătul său bandajat le spuse să-l coboare pe spatele balenei. Deloc îndărătnic, vâslaşul-şef îl trase din ce în ce mai aproape printr-o spumă orbitoare ce făcu din cele două corpuri albe unul singur, până ce deodată barca se lovi de o margine scufundată şi, răsturnându-se, îl scuipă afară pe secundul ce stătea în picioare. În acel moment, cum căzu peste spinarea alunecoasă a balenei, barca se îndreptă şi fu aruncată într-o parte de val, în timp ce Radney căzu în mare, pe partea cealaltă a balenei. Se ridică la suprafaţă prin spumă şi, preţ de o clipă, fu văzut neclar prin vălul de apă încercând să se ferească de privirea lui Moby Dick. Însă balena se întoarse împrejur ca un vârtej, îl prinse pe înotător între fălci şi înălţându-se sus de tot cu el în gură, se prăbuşi iar în cap şi se scufundă.

Între timp, la prima zdruncinătură în fundul bărcii, Omul Lacurilor slăbi frânghia, ca să nu fie prinsă barca în vârtej; privind liniştit în continuare, se ocupa cu gândurile sale. O bruscă şi înfricoşătoare smucitură ce trase barca în jos îl făcu pe vâslaş să pună cuţitul pe frânghie. O tăie şi balena fugi liberă. Puţin mai departe însă, Moby Dick se înălţă iar, cu fâşii din cămaşa cea roşie a lui Radney între dinţii care îi luaseră viaţa. Toate cele patru bărci o urmăriră, dar balena le scăpă şi până la urmă dispăru cu totul.

Corabia „Town-Ho” ajunse destul de repede în port – un loc sălbatic şi singuratic – unde nu trăiau fiinţe civilizate. Acolo, conduşi de Omul Lacurilor, toţi marinarii, în afară de vreo cinci sau şase, se pierdură de corabie printre palmieri şi până la urmă, se pare, punând stăpânire pe o canoe dublă de război de-ale sălbaticilor, se îndreptară spre un alt port.

Cum din echipajul, corăbiei mai rămăsese o mână de oameni, căpitanul fu nevoit să tocmească dintre insulari ca să-l ajute în dificila sarcină de a trage corabia pe uscat pentru a-i astupa gaura. Aşa de neobosit veghe mica bandă de albi peste aliaţii lor periculoşi atât noaptea, cât şi ziua şi aşa de grea era truda lor că, atunci când nava fu gata de plecare, toţi erau într-atât de slăbiţi, încât căpitanul nu îndrăzni să plece cu ei pe o corabie aşa de grea. După ce se sfătui cu ofiţerii, ancoră corabia cât putu mai departe de ţărm, încărcă şi trase în aer cu cele două tunuri de la proră, aşeză în piramidă muschetele la pupă şi îi avertiză pe băştinaşi că, dacă se apropie de vas, o fac pe socoteala lor. Apoi luă un om cu el şi se avântă în cea mai bună dintre bărci spre Tahiti, la cinci sute de mile distanţă, spre a aduce întăriri pentru echipaj.

În cea de-a patra zi a călătoriei fu văzută o canoe mare care părea că se oprise lângă o mică insulă de corali. Cârmi în direcţia opusă, însă barca păgână îl ajunse şi se auzi vocea lui Steelkilt spunându-i să se oprească, altfel îl va scufunda. Căpitanul scoase un pistol. Cu câte un picior pe fiecare proră a canoelor îngemănate, Omul Lacurilor râse în batjocură, asigurându-l că, dacă pistolul era măcar armat, avea să-l îngroape în spumă bolborosind.

— Ce vrei de la mine?, strigă căpitanul.

— Încotro vă îndreptaţi? Şi în ce scop?, întrebă Steelkilt. Şi să nu minţi!

— Mă îndrept spre Tahiti pentru a aduna oameni.

— Foarte bine. Lasă-mă să urc la bordul vostru o clipă, vin cu gând de pace.

Spunând acestea, sări din canoe, înotă până la barcă şi, urcând peste margine, stătu faţă în faţă cu căpitanul.

— Încrucişaţi-vă braţele, domnule, şi daţi capul pe spate. Aşa, acum repetaţi după mine: „Jur ca îndată ce se îndepărtează Steelkilt, să trag corabia

la ţărmul primei insule şi să stau acolo şase zile. Dacă nu voi face aşa, să mă trăsnească!” Ce şcolar cuminte!, râse Steelkilt. Adios, señor!, şi sărind în apă, înotă înapoi la tovarăşii săi.

Uitându-se după barcă până o văzu trasă la mal la rădăcina cocotierilor, Steelkilt porni iar pe mare şi în scurt timp ajunse în Tahiti. Acolo îi surâse norocul, căci erau două vase ce urmau să plece spre Franţa şi aveau nevoie de chiar atâţia oameni câţi conducea marinarul. Se îmbarcară, şi astfel se îndepărtară pentru totdeauna de căpitan, în caz că i-ar fi trecut prin minte să îi pedepsească prin lege.

La vreo zece zile după ce plecară vasele franţuzeşti, sosi şi barca de vânătoare şi căpitanul fu forţat să tocmească tahitieni mai civilizaţi şi care erau mai obişnuiţi cu marea, închiriind un şunăr de pe insulă, se întoarse cu oamenii pe vas şi, găsind totul în regulă, îşi începu iar călătoria.

Unde anume este Steelkilt acum, domnilor, nu ştie nimeni, dar pe insula Nantucket, văduva lui Radney priveşte şi acum marea care refuză să înapoieze morţii şi visează teribila Balenă Albă care l-a ucis.

— Aţi terminat?, întrebă don Sebastian în şoaptă.

— Da, am terminat.

— Atunci vă rog să îmi spuneţi dacă, după câte ştiţi dumneavoastră, această poveste este adevărată. E atât de nemaipomenită! Aţi auzit-o de la o sursă sigură? Iertaţi-mă, dacă insist prea mult.

— Iertaţi-ne pe toţi, domnule marinar, căci toţi vrem să ştim răspunsul la întrebarea lui don Sebastian, spuse întreaga adunare cu mare curiozitate.

— Există vreo copie a Sfintelor Evanghelii la Hanul Aurit, domnilor?

— Nu, răspunse don Sebastian, dar cunosc eu un preot pe cinste care stă pe aproape şi care mi-ar găsi degrabă una. Fug după ea. Dar oare sunteţi sigur? Am putea să intrăm în bucluc.

— Eşti drăguţ să aduci şi preotul, domnule?

— Deşi nu mai sunt ruguri pentru eretici în Lima, spuse unul dintre domni altuia, tare mi-e teamă că prietenul nostru marinar se va pune rău cu arhiepiscopia. Să ne ascundem mai la umbră, nu văd ce nevoie era de asta.

— Iertaţi-mă că alerg după dumneavoastră, don Sebastian, dar voiam să vă rog să îmi aduceţi cea mai mare Biblie pe care o poţi găsi.

*

* *

— Acesta e preotul, ţi-a adus Biblia, spuse don Sebastian pe un ton grav atunci când se întoarse împreună cu un om înalt şi impunător.

— Să îmi dau jos pălăria. Acum, venerabile părinte, să ne tragem mai în lumină şi să ţineţi Biblia în faţa mea ca eu să o pot atinge.

— Aşa să-mi ajute Dumnezeu şi jur pe onoarea mea că povestea pe care v-am spus-o, domnii mei, este adevărată în esenţă şi în chestiunile importante. Ştiu că este aşa, căci s-a întâmplat pe pământul cel rotund, am călătorit şi eu pe acea corabie, am întâlnit echipajul şi am stat de vorbă cu Steelkilt după moartea lui Radney.

55. Despre ilustrările deformate ale balenelor

Vă voi înfăţişa cât se poate de bine, fără a mă folosi de 0 pânză, adevărata imagine a balenei aşa cum este ea văzută de marinari atunci când în toată lungimea ei este legată de parapetul corăbiilor astfel încât să se poată călca pe spinarea ei. Poate fi de folos să mă refer dinainte la portretele pe care i le-au făcut oamenii şi care până în ziua de azi se bat cap în cap cu credinţele pescarilor. A venit vremea să explic lumii cum stă treaba, arătând că toate imaginile acestea ale balenei sunt greşite.

Se poate ca primele surse ale acestor zugrăveli amăgitoare să fie găsite printre cele mai vechi sculpturi hinduse, egiptene şi greceşti. Încă din vremurile creatoare, dar crude, când pe pereţii de marmură ai templelor, pe soclurile statuilor, pe scuturi, medalioane, potire şi monede delfinul era înfăţişat în zale de armură ca aceea a lui Saladin şi cu un coif ca acela al Sfântului George, încă de atunci, domnea libertatea artistică nu numai în zugrăvelile tradiţionale ale balenei, ci şi în înfăţişările ştiinţifice.

Cea mai veche înfăţişare care se vrea a fi o balenă se găseşte o, mai mult ca sigur, în faimosul templu-peşteră Elephanta din India. Brahmanii susţin că printre nenumăratele sculpturi din acea pagodă toate meşteşugurile şi toate breslele, toate ocupaţiile omeneşti au fost descrise încă dinainte ca ele să apară. Nu e de mirare că într-un anume fel nobila noastră profesie a fost zugrăvită acolo. Balena hindusă la care mă refer apare într-un spaţiu separat al zidului şi înfăţişează încarnarea lui Vishnu sub forma unui leviatan, cunoscut de învăţaţi drept Matse Avatar. Dar deşi această sculptură este pe jumătate om, pe jumătate balenă, nefiind sculptată decât coada celei din urmă, chiar şi această parte este greşită. Seamănă mai degrabă

cu coada ascuţită a unui anaconda, decât cu înotătoarele late ale maiestuoasei cozi de balenă.

Mergeţi dar la marile galerii şi priviţi cum înfăţişează un pictor creştin acest peşte; nu reuşeşte mai bine decât hindusul antediluvian. Luaţi tabloul lui Guido, care îl descrie pe Perseu salvând-o pe Andromeda de monstrul marin sau de balenă. Unde a găsit Guido modelul pentru o asemenea creatură bizară? Nici Hogarth, pictând aceeaşi scenă în a sa „Coborârea lui Perseu", nu se descurcă mai bine. Mărimea uriaşă a monstrului hogarthian se unduieşte pe luciul apei, nefiind muiată mai mult de un inci în apă. Are un soi de şa pe spate şi gura sa căscată neobişnuit de larg printre ai cărei colţi se rostogolesc valurile ar putea fi socotită drept Poarta Trădătorilor pe unde se intră în Turn de pe Tamisa. Apoi mai sunt şi balenele lui Prodromus desenate de bătrânul scoţian Sibbald, şi mai e şi balena lui Iona, aşa cum apare ea în vechile Biblii, şi peştii din vechile cărţi de învăţătură. Ce să se spună despre acestea?

Cât despre balena legătorului de carte care se încolăceşte ca un cârcel de viţă-de-vie în jurul butucului unei ancore, aşa cum apare ea ştampilată şi aurită pe spatele copertelor multor cărţi, vechi şi noi, aceasta este o creatură foarte pitorească, dar cu totul fabuloasă, imitând, cred eu, imaginile asemănătoare de pe vasele antice. Deşi numit peste tot „delfin", eu tot cred că peştele legătorilor de carte este o balenă, deoarece aşa s-a dorit atunci când a început să fie folosită găselniţa aceasta. A fost inventată de un editor italian cândva, în secolul al XV-lea, în timpul Renaşterii, iar în acele vremuri şi chiar până mai târziu în timp se credea că delfinii sunt tot o specie de balene.

În viniete şi alte înflorituri din unele cărţi străvechi se găsesc câteodată nişte imagini tare stranii, cu balene unde tot soiul de arteziene, *jets d'eau* sau izvoare fierbinţi şi reci ca şi cele din Saratoga şi Baden-Baden, ies sfârâind din creierii

neobosiţi. Pe prima pagină a ediţiei originale din „Progresul Cunoaşterii” veţi întâlni câteva balene ciudate.

Dar lăsând deoparte toate aceste încercări neprofesionale, să ne uităm peste acele portrete ale marelui Leviatan care se vor a fi contururi sobre şi ştiinţifice realizate de cunoscători. În colecţia de călătorii a bătrânului Harris sunt câteva planşe luate dintr-o carte de călătorii olandeză din anul 1671, numită „O călătorie pe balenieră până la Spitzbergen pe corabia Iona, în Balenă; căpitan Peter Peterson din Fresland”. Pe una dintre aceste planşe, balenele sunt reprezentate plutind printre aisberguri ca nişte buşteni, în timp ce urşii polari merg pe spinările lor. În altă planşă se greşeşte imens prin înfăţişarea balenei cu coadă perpendiculară.

Există o impozantă carte in-quarto, scrisă de un anume căpitan Colnett, un căpitan din marina englezească, numită „O călătorie în jurul Capului Horn şi în Mările Sudului în scopul de a extinde pescuitul de balene cu spermanţet”. În această carte se află o imagine ce se vrea a fi „O imagine a unei balene Physeter sau a unui Caşalot, desenată la scară după una ucisă pe coasta Mexicului, în august 1793, şi urcată pe punte”. Nu mă îndoiesc că această imagine veridică a fost desenată de căpitan pentru marinarii săi. Ca să spun un singur lucru despre ea, permiteţi-mi să zic că are un ochi care, pus pe o balenă matură, la scara la care a fost desenat, ar face ca orbita acelei balene să pară un bovindou lung de cinci picioare. Vai, bravul meu căpitan, de ce nu ni l-ai desenat şi pe Iona uitându-se prin acea fereastră?

Nici cele mai atent întocmite colecţii de Istoria Naturii, făcute pentru folosul tinerilor, nu sunt lipsite de aceleaşi greşeli înfiorătoare. Uitaţi-vă la cunoscutul volum „Natura animată a lui Goldsmith”! În ediţia scurtată ce a fost publicată la Londra în 1807 apar desene ale unei aşa-zise

„balene” şi ale unui narval. Nu vreau să par nepoliticos, dar această balenă seamănă cu o scroafă ciopârţită; cât despre narval, o singură privire este de-ajuns pentru a te umple de mirare că în secolul al XIX-lea un asemenea hipogrif le poate fi înfăţişat ca fiind real unor şcolari inteligenţi.

Apoi, în anul 1825, Bernard Germain, contele de Lacepede, un mare naturalist, a publicat o carte ştiinţifică despre balene în care se găsesc o serie de imagini ale câtorva specii de Leviatane. Nu numai că sunt toate greşite, dar despre imaginea lui Mysticetus sau aceea a Balenei de Groenlanda (adică a Balenei Drepte), chiar şi Scoresby susţine că nu au fost desenate după nicio creatură care trăieşte în realitate.

Locul de frunte între toate aceste bâjbâieli îi aparţine savantului Frederick Cuvier, fratele celebrului baron. În 1836, el a publicat o Istorie Naturală a Balenelor în care redă ceea ce numeşte o imagine a Caşalotului. Înainte de a arăta acea imagine cuiva din Nantucket trebuie să te pregăteşti să părăseşti locul de tot.

Într-un cuvânt, Caşalotul lui Frederick Cuvier nu este deloc un Caşalot, ci un dovleac. Desigur, nu a avut niciodată prilejul de a pleca într-o vânătoare de balene astfel de oameni au rareori prilejul -, dar de unde o fi scos el imaginea, nimeni nu ştie. Poate că a aflat-o tot aşa cum şi savantul său predecesor în această ramură, Desmarest, şi-a găsit una dintre nereuşitele lui autentice, şi anume dintr-un desen chinezesc. Multe ceşti şi farfurii bizare arată cât de săltăreţi erau băieţii aceştia chinezi cu creionul.

Cât despre balenele pictate pe firmele ce atârnă deasupra prăvăliilor unde se vinde seu, ce se poate spune despre ele? Sunt de obicei balene Richard al III-lea, foarte sălbatice şi cu cocoaşe de dromader, ce sunt desenate hăpăind două sau trei tarte marinăreşti, adică bărci pline cu marinari, iar

trupurile lor deformate se bălăcesc în mări de vopsea roşie şi albastră.

Dar aceste greşeli grave în înfăţişarea balenei nu sunt totuşi atât de surprinzătoare. Gândiţi-vă! Cele mai multe schiţe ştiinţifice au fost desenate după peştii eşuaţi, iar acestea sunt la fel de corecte cum ar fi să spui că schiţa unei corăbii naufragiate, cu spinarea frântă, poate arăta animalul nobil în plenitudinea mândrei carene şi catargelor sale. Deşi elefanţii au pozat din cap până în picioare, Leviatanul nu a plutit liniştit ca să i se facă portretul. Balena vie, în toată gloria şi însemnătatea sa, nu poate fi văzută decât în apele fără fund. Când înoată, trupul greoi este ascuns vederii, ca şi cel al unui imens vas de război. Când este scos din elementul său marin, este o sarcină supraomenească să fie ridicat în aer, ca toate umflăturile şi unduirile să rămână cum erau. Nici nu mai pomenesc de evidenta deosebire între un pui de balenă şi un monstru Platonian adult, deşi, chiar dacă un astfel de pui ar fi fost urcat pe punte, din cauza formei sale stranii, ca de ţipar, moale şi schimbătoare, nici diavolul nu l-ar surprinde cum trebuie.

Se poate crede că după scheletul curat al balenei eşuate poate fi dedusă forma sa adevărată. Nu este deloc aşa. Acesta este unul dintre cele mai ciudate lucruri ce îl privesc pe Leviatan, şi anume că scheletul său arată foarte puţine despre înfăţişarea sa. Deşi scheletul lui Jeremy Bentham[43], folosit ca sfeşnic în biblioteca unuia dintre urmaşii săi, inspiră imaginea unui bătrân domn utilitarist cu fruntea voinică, împreună cu toate celelalte trăsături importante ale sale, nimic de genul acesta nu se poate spune despre oasele Leviatanului. De fapt, după cum spunea şi marele Hunter, scheletul balenei seamănă tot atât de mult cu animalul încărnat cum seamănă şi insectele cu crisalidele ce le înconjoară. Această trăsătură se vede cel mai

bine la cap, după cum se va arăta în unele părţi din această carte.

Se vede, de asemenea, şi la înotătoare, ale căror oase par a fi întocmai oasele unei mâini umane, lipsind doar degetul mare. Această înotătoare are patru falange care seamănă cu indexul, degetul mijlociu, inelarul şi degetul mic. Toate acestea sunt însă ascunse tot timpul de pătura de carne cum ar sta degetele omului numai într-un acoperământ artificial. „Oricât de urât s-ar purta balena cu noi spusese amuzat Stubb odată nu se poate spune că se poartă fără mănuşi."

Pentru toate aceste motive, aşadar, oricum ai privi lucrurile, trebuie să concluzionezi că monstrul marin este una dintre creaturile lumeşti rămase nepictate până la sfârşit. Deşi e adevărat că un portret poate fi mai reuşit decât altul, nimeni nu îl poate nimeri cu exactitate. Se vede astfel că nu există metodă lumească pentru a afla cum anume arată balena în realitate. Singurul mod în care ai putea să îţi faci o idee cât de cât mulţumitoare despre conturul său adevărat este de a pleca la vânătoare. Dacă faci asta, însă, rişti să te scufunde şi să te înece, şi de aceea mi se pare că nu ar trebui să fii prea pretenţios cu privire la curiozitatea faţă de Leviatan.

56. Despre adevăratele picturi cu scene de vânătoare

Legat de ilustrările deformate ale balenelor, mă simt tentat să scriu şi despre poveştile mai deformate care se găsesc în anumite cărţi, atât vechi, cât şi noi, mai ales în Pliny, Purchas, Hackluyt, Harris, Cuvier etc. Voi trece însă cu vederea.

Nu cunosc decât patru publicaţii despre marele caşalot, şi anume cele ale lui Colnett, Huggins, Frederick Couvier şi Beale. M-am referit la Colnett şi Couvier în capitolul trecut. Cea a lui Huggins e mult mai bună decât a lor, iar cea a lui Beale e cea mai bună. Toate desenele lui Beale sunt bune, mai puţin figura centrală din tabloul său ce înfăţişează trei balene în diferite atitudini, de la începutul celui de-al doilea capitol din cartea sa. Frontispiciul, ce înfăţişează bărci atacând caşaloţi, deşi a fost hărăzit fără îndoială pentru a încânta scepticismul unor domni de salon, este admirabil de corect şi de verosimil în efectul său total. Unele desene ale Caşalotului în cartea lui J. Ross Browne sunt destul de corecte în ceea ce priveşte conturul, dar sunt imprimate foarte rău. Asta însă nu e vina lui.

Cât despre Balena Dreaptă, cele mai bune ilustrări se găsesc în cartea lui Scoresby, dar sunt desenate la scară prea mică pentru a lăsa impresia dorită. Nu are decât o imagine cu scene de vânătoare şi acesta e un mare păcat, deoarece doar din astfel de imagini îţi poţi face o idee cât de cât corectă despre cum este văzută balena vie prin ochii vânătorilor ei.

Dintre toate, de departe cele mai bune ilustrări ale balenelor şi ale scenelor de vânătoare, deşi în anumite detalii nu sunt cele mai corecte, sunt două ilustraţii franţuzeşti, foarte bine executate şi luate din picturile unui anume Garnery. Ele înfăţişează

atacuri asupra caşalotului şi Balenei Drepte. În prima imagine este conturat un caşalot în toată măreţia puterii sale, de-abia ridicat de sub barcă din adâncimile oceanului şi purtând sus în aer, pe spinare, rămăşiţele înfricoşătoare ale scândurilor sfărâmate. Prora bărcii este aproape întreagă şi este desenată balansându-se pe coloana monstrului. Stând la proră, preţ de o clipită infimă, se poate vedea un vâslaş pe jumătate acoperit de jetul fiert al balenei care tocmai ce sare din barcă de parcă ar sări într-o prăpastie. Acţiunea întregii scene este nemaipomenit de adevărată. Ciubărele pe jumătate goale plutesc pe apa înspumată, suliţele de lemn ale harpoanelor plutesc pieziş pe ea şi capetele echipajului care înoată sunt răspândite în jurul balenei cu groaza întipărită pe chipuri, în timp ce corabia se apropie din depărtarea furtunoasă şi întunecată. Nişte tare serioase pot fi găsite în anatomia balenei, dar să le trecem cu vederea, căci eu nu aş putea în niciun chip să desenez una mai bună.

În cea de-a doua ilustraţie, barca se pregăteşte să tragă lângă flancul plin de scoici al unei Balene Drepte care îşi târăşte prin apă trupul negru şi plin de alge ca pietrele pline de muşchi ce se rostogolesc pe versanţii patagonici. Jeturile sale sunt înalte, pline şi negre ca smoala, iar acest fum ce iese pe coş te face să te întrebi ce se găteşte acolo jos. Păsări marine ciugulesc crabi mărunţi, scoici şi alte delicatese de-ale mării pe care Balena Dreaptă le cară câteodată pe spinarea sa respingătoare, în timp ce monstrul cu buze groase înaintează grăbit din adâncuri lăsând în urmă nenumărate vârtejuri albe şi făcând barca uşoară să se legene pe valuri ca un schif prins lângă roata unui vas cu aburi. Prim-planul este, astfel, un tumult continuu; dar în spate, printr-un contrast artistic de admirat, se văd luciul liniştit al mării, tristeţea velelor răvăşite ale corăbiei neputincioase şi masa unei balene nemişcate, o fortăreaţă

cotropită cu steagul înfrângerii atârnând leneş de suliţa înfiptă în nara animalului.

Cine este sau a fost acest Garnery, nu ştiu. Dar pariez pe viaţa mea că ori a încercat pe pielea lui acest subiect, ori a fost foarte bine învăţat de un vânător cu experienţă. Francezii sunt băieţii potriviţi pentru a picta acţiunea. Mergeţi şi priviţi toate tablourile Europei şi nu veţi găsi o galerie cu pânze ce parcă se mişcă şi respiră, ca în acea sală triumfătoare din Versailles. Unde altundeva se întâmplă ca vizitatorul să îşi croiască cu greu drum printre marile bătălii cronologice ale Franţei, unde pare fiecare sabie o strălucire boreală, iar regii şi împăraţii înarmaţi se succed ţanţoşi ca o herghelie de centauri încoronaţi? Picturile acestea ale bătăliilor pe mare ce îi aparţin lui Garnery ar merita un loc în acea galerie.

Aptitudinea naturală a francezilor pentru captarea pitorescului din lucruri pare a se vedea cel mai bine în tablourile şi sculpturile lor, în care sunt înfăţişate scene cu balene. Cu mai puţin decât o zecime din experienţa englezilor şi cu nici a mia parte din cea a americanilor, aceştia le-au oferit celor două naţiuni singurele schiţe capabile să arate adevăratul spirit al vânătorii de balene. În cea mai mare parte, desenatorii englezi şi americani par mulţumiţi să prezinte partea mecanică a lucrurilor, cum ar fi profilul gol al balenei care, în ceea ce priveşte efectul pitoresc, e ca şi cum ar schiţa profilul unei piramide. Chiar şi Scoresby, cunoscut pe bună dreptate ca „vânătorul drept”, după ce ne arată o imagine întreagă şi serioasă a unei Balene de Groenlanda şi încă trei sau patru miniaturi delicate de narvali şi marsuini, ne serveşte o serie de ilustraţii clasice ale cârligelor de barcă, cuţite de tocat şi cange, iar cu răbdarea microscopică a unui Leuwenhoeck[44] prezintă nouăzeci şi şase de facsimile ale cristalelor de zăpadă de la Arctice mărite. Nu vreau să par dispreţuitor faţă de călătorul priceput (îl cinstesc

ca pe un veteran), dar într-o chestiune atât de importantă a fost desigur o scăpare să nu dea pentru fiecare fulg o declaraţie în faţa Curţii pentru Pace a Groenlandei.

Pe lângă acele frumoase ilustraţii ale lui Garnery, mai există alte două ilustraţii franţuzeşti demne de luat în seamă, realizate de un ins care se semnează „H. Durand”. Una dintre ele, deşi nu se potriveşte perfect scopului nostru, merită discutată pentru alte merite. Este o scenă tăcută de amiază printre insulele Pacificului; o balenieră stă ancorată pe marea liniştită şi cară leneş apă la bord. Velele slăbite ale navei şi frunzele lungi ale palmierilor din fundal moţăie toate în aerul nemişcat. Efectul este unul foarte frumos, mai ales fiindcă îi arată pe marinarii viguroşi într-unul din puţinele lor momente de odihnă orientală. Cealaltă ilustraţie e altă mâncare de peşte: nava e oprită în mijlocul mării pe tărâmul monştrilor, cu o balenă dreaptă într-o parte; nava (în miezul despicării animalului) stă acostată lângă monstru ca într-un cheu şi o barcă, îndepărtându-se grăbită de această scenă, se pregăteşte să urmărească balenele din depărtare. Harpoanele şi suliţele sunt ţinute ca pentru a fi folosite şi trei vâslaşi tocmai ce fixează arborele în gaura sa, în timp ce, dintr-o ridicare bruscă a apei, mica ambarcaţiune stă pe jumătate ridicată din apă, ca un cal ce se cambrează. De pe corabie, fumul patimilor balenei fierte se ridică aşa cum se ridică peste sate fumul fierarilor, iar în vânt, un nor negru îngreunat de furtuni şi ploi pare să îi grăbească pe marinarii neliniştiţi.

57. Despre balene, în tablouri

Pe Dealul Turnului, cum cobori înspre docurile londoneze, se poate să fi văzut un cerşetor olog (sau kedger, cum îi spun marinarii) ţinând în faţa sa o tăblie pictată reprezentând tragica împrejurare în care îşi pierduse piciorul. Acolo sunt desenate trei balene şi trei bărci, iar una dintre aceste bărci, despre care se crede că ar conţine şi piciorul lipsă în integritatea sa originală, este mestecată de fălcile celei mai apropiate balene. De zece ani încoace, mi s-a spus, ţine omul tăblia aceea ridicată şi îşi arată ciotul lumii neîncrezătoare. Vremea justificării sale a venit acum. Cele trei balene ale sale sunt la fel de bune ca oricare alta apărută în Wapping, iar ciotul său e la fel de adevărat ca orice alt ciot de pe pământurile vestice. Dar, deşi a rămas pentru totdeauna cu ciotul acela, bietul marinar nu se vaită de el, ci stă cu ochii în jos şi îşi priveşte jalnic amputaţia.

De-a lungul Pacificului, în Nantucket, în New Bedford şi în Sag Harbour există şansa să dai peste schiţe pline de viaţă cu balene şi scene de vânătoare, gravuri ale vânătorilor înşişi în fanoane sau pe balene de corset făcute din oase de balenă şi alte articole numite „skrimshanders”, după cum le zic marinarii micilor născociri pe care le scobesc cu migală din materialul brut în orele lor de odihnă oceanică. Unii au chiar cutiuţe unde ţin nişte unelte ca acelea ale dentiştilor, special pentru meşteşugul acesta. Dar, în general, ei sculptează cu briceagul şi cu această unealtă atotfolositoare pentru un marinar pot să îţi lucreze orice doreşti în viziunea lor de marinari.

Depărtarea prelungă de creştinătate şi de civilizaţie îl aduce inevitabil pe om în starea în care l-a făcut Dumnezeu, şi anume starea numită sălbăticie. Adevăratul vânător e la fel de sălbatic ca şi un indian iroquois. Eu însumi sunt un

sălbatic, deşi nu am jurat credinţă Regelui Canibalilor şi sunt gata în orice clipă să mă răzvrătesc împotriva lui.

Una dintre caracteristicile specifice ale sălbaticului în clipele sale domestice este nemaipomenita răbdare cu care trudeşte. Un ciomag de război sau o vâslă-suliţă havaiană, datorită minuţiozităţii şi migalei necesare pentru a o sculpta, este un trofeu al perseverenţei umane la fel ca un lexicon latin, căci minunatul labirint de înflorituri în lemn a fost realizat cu doar o bucată de scoică sau cu un dinte de rechin, şi a costat ani buni de devoţiune neclintită.

Cum e cu sălbaticul havaian, aşa e şi cu sălbaticul marinar alb. Cu aceeaşi răbdare incredibilă şi cu acelaşi dinte de rechin al bietului său briceag, îţi poate sculpta o mică bijuterie din os nu la fel de iscusită, dar destul de apropiată în labirintul întortocheat de scutul sălbaticului grec Ahile, şi la fel de plină de înţeles şi de spirit barbar ca picturile acelui sălbatic german, bătrânul Albrecht Durer.

Balene de lemn sau profiluri de balene tăiate în bucăţi mici şi negre de lemn nobil din Mările Sudului se întâlnesc des la teugele balenierelor americane. Unele sunt lucrate chiar foarte bine. La unele case cu acoperiş ţuguiat se pot vedea balene de alamă atârnând de coadă la uşa ce dă spre drum şi cu care se ciocăneşte. Când portarul e adormit, capul ca o nicovală al balenei e numai bun. Dar aceste balene de ciocănit rareori seamănă cu adevărata creatură. În vârful turlelor unor biserici de modă veche puteţi vedea balene de tablă aşezate în loc de cocoşi de vânt, dar ele sunt atât de sus şi sunt inscripţionate „jos mâinile!” împotriva oricărei încercări, că nu le poţi observa destul de aproape ca să îţi faci o părere despre lucrătura lor.

În zonele costelive şi osoase ale pământului, unde la temelia stâncilor înalte zac pietre îngrămădite în cete nemaivăzute de-a lungul

câmpiei poţi descoperi forme pietrificate de leviatane acoperite parţial de iarbă; în zilele vântoase, iarba se loveşte de ele ca o verde unduire tălăzuită.

În ţinuturile muntoase, unde călătorul este înconjurat de înălţimi teatrale, ici şi acolo din vreun punct de vedere mai norocos poţi zări imagini trecătoare ale profilurilor de balenă descrise de crestele vălurite. Trebuie însă să fii un marinar tare priceput ca să le zăreşti, şi nu numai atât: dacă doreşti să te reîntorci la această vedere, trebuie să te asiguri şi să notezi încrucişarea exactă a latitudinii cu longitudinea în locul din care ai privit, căci atât de întâmplătoare sunt ochirile acestor înălţimi, încât locul din care ai privit ultima oară necesită o laborioasă muncă de descoperire, ca aceea a insulelor Soloma, care rămân încă nedescoperite în ciuda faptului că vajnicul Medanna a pus piciorul pe ele şi bătrânul Figuiera le-a notat în cronicile sale.

Atunci când eşti adâncit în acest subiect nu va fi greu să îţi imaginezi balene pe cerul înstelat şi chiar şi bărci care să le urmărească, aşa cum măcinate de gânduri războinice naţiile estice au văzut armate înverşunate în lupte printre nori. Astfel, am fugărit monstrul spre miazănoapte, în jurul polului şi al sclipirilor care mi l-au arătat întâia oară. Iar sub cerurile strălucitoare ale Antarcticii m-am îmbarcat pe constelaţia Argo-Navis şi m-am alăturat vânătorii după înstelata Cetus dincolo de atingerea Hidrei şi a Peştelui Zburător.

Cu ancorele unei fregate drept frâu şi vârfuri de harpoane drept pinteni, aş fi vrut să pot încăleca pe acea balenă şi să sar peste cele mai înalte tării ca să văd dacă cerurile de poveste şi toate acele corturi nenumărate există în realitate dincolo de vederea mea de muritor.

58. Plancton

Îndepărtându-ne spre nord-est de Crozete, dădurăm peste nişte întinse câmpii de plancton, acel amestec minuscul cu care se hrăneşte Balena Dreaptă. Se unduia mile nesfârşite în jurul nostru, încât părea că navigam prin câmpuri neţărmurite de grâu copt şi auriu.

În cea de-a doua zi văzurăm mai multe balene drepte care, nefiind ameninţate de o balenieră de caşaloţi cum era „Pequodul", înotau leneş cu fălcile deschise prin planctonul ce se separa, lipindu-se de fibrele franjurate ca nişte obloane veneţiene ale gurilor lor, de apa ce se scurgea printre buze.

Întocmai ca secerătorile, care, aşezate una lângă alta, înaintează dimineaţa cu secerile prin iarba înaltă şi umedă a pajiştilor mlăştinoase, tot aşa înotau şi aceşti monştri scoţând un zgomot straniu şi ierbos şi lăsând în urma lor brazde nesfârşite de albastru de-a lungul mării galbene[45].

Numai sunetul pe care îl scoteau amintea de secerători. Văzute din gabie, mai ales când se opreau şi stăteau nemişcate preţ de câteva clipe, păreau, prin imensitatea lor neagră, mai mult stânci lipsite de viaţă. Ca în marile ţinuturi de vânătoare din India, unde străinul trece la distanţă de elefanţii întinşi pe pământ fără a şti ce sunt şi luându-i drept ridicături sterpe şi negre ale solului, tot aşa crede cel care vede pentru prima oară această specie de monştri ai mării. Chiar şi când sunt recunoscute în cele din urmă, mărimea lor gigantică face greu de crezut faptul că aceste mormane voluminoase pot fi însufleţite de aceeaşi viaţă care animă un câine sau un cal.

Într-adevăr, în alte privinţe, nu se poate să priveşti o creatură marină cu aceleaşi sentimente cu care le priveşti pe cele de la ţărm. Deşi unii naturalişti bătrâni susţin că toate fiinţele de pe

pământ au ieşit din apă considerând în general teoria, se prea poate ca acest fapt să fie adevărat atunci când judecăm în particular ne întrebăm ce peşte din ocean se aseamănă bunătăţii înţelepte ale câinelui? Doar rechinul blestemat se poate asemăna în unele privinţe cu acest animal.

Însă, deşi oamenii uscatului nutresc cele mai rele şi mai scârbite sentimente faţă de sălăşluitoarele adâncurilor, deşi ştim că marea va rămâne pentru totdeauna un tărâm necunoscut astfel Columb a traversat multe lumi nedescoperite ca să şi-o găsească pe a sa, vestică şi lipsită de profunzime – deşi cele mai teribile dintre toate năpastele au căzut din timpuri pierdute şi fără a discerne peste zeci şi sute de mii dintre aceia care s-au aventurat pe apă, deşi o socoteală de o clipă va arăta că, oricât s-ar făli fiul omului cu ştiinţa şi talentele sale, oricât de mult s-ar mări acestea într-un viitor surâzător, totuşi pentru totdeauna, până la sfârşitul veacurilor, marea îl va ocărî şi îl va ucide, spulberând şi cea mai solidă şi mai dârză fregată pe care o poate el construi; cu toate acestea, prin repetiţia continuă a acestor împrejurări, omul a pierdut sentimentul de groază pe care marea îl inspiră încă de la facerea ei.

Prima barcă despre care am citit a plutit pe un ocean care, răzbunător ca un portughez, a copleşit întreaga lume nelăsând în viaţă nici măcar o văduvă. Acelaşi ocean se unduieşte acum şi acelaşi ocean a scufundat nave anul trecut. Da, muritor nătâng, potopul lui Noe încă nu s-a retras şi mai acoperă şi acum două treimi din lume.

Prin ce se deosebeşte lumea apelor de cea a uscatului, astfel că un miracol pentru una nu e acelaşi şi pentru alta? Groaze minunate s-au abătut peste evrei când la picioarele lui Core şi ale oamenilor săi pământul s-a căscat şi i-a înghiţit pentru totdeauna; în schimb, înaintea fiecărui apus de soare, marea înghite în acelaşi fel în corăbii şi echipaje.

Marea nu e numai duşman omului care e străin de ea, ci e vitregă chiar şi cu odraslele ei, întocmai gazdei persane care şi-a ucis oaspeţii, nefiindu-i milă nici de creaturile pe care le-a născut ea însăşi. Asemenea unei tigroaice sălbatice ce îşi striveşte în junglă puii, aşa zdrobeşte şi marea balenele de stânci şi le lasă acolo lângă frânturile corăbiilor sfărâmate. Nu o controlează decât propria milă şi putere. Gâfâind şi pufnind ca un armăsar turbat ce şi-a pierdut călăreţul în luptă, oceanul nestăpânit inundă tot globul.

Gândeşte-te la subtilitatea mării, la cum cele mai temute creaturi alunecă sub luciul apei, nevăzute şi ascunse cu viclenie sub sclipirile azurii. Gândeşte-te la strălucirea diavolească şi la frumuseţea multelor ei triburi fără milă; ce formă elegantă au unele specii de rechini! Gândeşte-te la canibalismul mării; toate acele creaturi se mănâncă unele pe celelalte, ducând un război etern încă de începuturile lumii.

Gândeşte-te la toate acestea şi apoi la uscatul blând, liniştit şi înverzit. Ţine seama de cele două, de uscat şi mare, şi spune: oare nu găseşti o stranie asemănare în tine însuţi? Aşa cum teribilul ocean înconjoară uscatul verde, aşa se află şi în sufletul omului o insulă Tahiti, plină de pace şi fericire, dar împrejmuită de ororile vieţii necunoscute. Dumnezeu să te aibă în pază! Nu părăsi această insulă, căci nu te vei mai putea întoarce vreodată.

59. Caracatita

Înaintând încet prin pajiştile de plancton, „Pequodul" încă ţinea cursul nord-estic către insula Java. O briză blândă îi împingea chila, astfel că în peisajul senin cele trei catarge ale sale se unduiau încet în adierea calmă ca trei palmieri pe o câmpie. Cu toate acestea, în noaptea argintie, jetul alb şi singuratic mai putea fi văzut în răstimpuri.

Într-o dimineaţă senină şi albastră, când o linişte aproape nepământească se întindea peste ape, deşi acestea nu erau însoţite şi de nemişcare calmă, atunci când lumina lustruită a soarelui părea un deget de aur aşezat de-a curmezişul peste mare de parcă ascundea alături de aceasta vreun secret, când valurile alunecoase îşi şopteau unul altuia în timp ce se rostogoleau, ei bine, în această adâncă tăcere a lumii rotunde Daggoo văzu din vârful catargului o stranie stafie.

În depărtare se ivi leneş o pată albă care se ridică din ce în ce mai mult, depărtându-se de azurul apei şi licări în cele din urmă în faţa noastră ca o avalanşă de-abia pornită de pe creste. Strălucind pentru o clipă, se scufundă la fel de încet şi se duse la fund.

Apoi se ridică iar şi licări tăcut. Nu părea a fi o balenă; „să fie totuşi Moby Dick?", se întrebă Daggoo. Stafia se scufundă din nou, dar când mai apăru o dată ţipătul ascuţit al negrului îi trezi pe toţi din aţipeală:

— Uite! Uite, iar! Acolo iese! Drept în faţă! Balena Albă, Balena Albă!

Auzind acestea, marinarii se repeziră spre vergi ca albinele spre ramuri. Cu capul descoperit în soarele arzător, Ahab stătea pe bompres şi cu o mână întinsă pe spate pregătită să îi facă semn timonierului îşi aruncă privirea nerăbdătoare în direcţia arătată sus de mâna întinsă a lui Daggoo.

Fie că prezenţa jetului singuratic şi liniştit îl întărâtase în timp pe Ahab, astfel că acum era gata să lege ideea de blândeţe şi de odihnă de prima zărire a balenei pe care o căuta, fie că nerăbdarea îl dădea de gol, oricum ar fi stat lucrurile, de-abia ce văzu pata albicioasă, că imediat, cu voce aprinsă, dădu ordine să se coboare bărcile.

Cele patru bărci fură repede lăsate la apă. Cea a lui Ahab era prima, şi după ea toate celelalte porniră după pradă. Curând se scufundă şi, în timp ce aşteptau cu vâslele în sus să se arate iar, iată!, se ridică iar încet în acelaşi loc unde se dusese la fund. Uitând aproape preţ de o clipă toate gândurile despre Moby Dick, ne uitam acum la cel mai minunat fenomen pe care apele secrete l-au dezvăluit vreodată oamenilor. O grămadă palpitândă, uriaşă în lungime şi lăţime, de o strălucire smântânoasă, plutea pe apă cu nenumărate braţe plecând din centru, care se încolăceau şi şerpuiau ca un cuib de anaconde, de parcă încerca bâjbâind să înşface orice lucru fără de noroc din jurul ei. Nu avea faţă sau chip, nici nu părea a încerca vreun sentiment sau a avea vreun instinct; ceea ce se ondula pe talazuri părea a fi o formă de viaţă nepământească, întâmplătoare şi fără formă.

Dispăru iar cu un zgomot sorbitor, iar Starbuck, uitându-se încă la apele învolburate de la locul scufundării, exclamă tunător:

— Mai bine îl vedeam pe Moby Dick şi mă luptam cu el decât să dau ochii cu tine, stafie albă!

— Ce era, domnule?, întrebă Flask.

— Marea caracatiţă pe care, se zice, puţine corăbii au văzut-o vreodată şi au mai ajuns în porturi să povestească despre ea.

Ahab însă nu zise nimic. Întorcându-şi barca, se înapoie la corabie cu ceilalţi, urmându-l la fel de tăcuţi.

Orice superstiţii ar avea marinarii în legătură cu ivirea acestei vietăţi, limpede este că, fiind atât de

scumpă la vedere, această împrejurare fu socotită rău-prevestitoare. Atât de rar este văzută că, deşi toată lumea spune că ar fi cel mai mare animal din ocean, foarte puţini au idei altfel decât neclare despre adevărata sa natură şi înfăţişare. Cu toate acestea, se crede că este singura hrană a caşalotului, căci pe când alte specii de balene îşi găsesc hrana deasupra apei şi pot fi văzute de om în timpul meselor lor, balena cu spermanţet îşi găseşte toată hrana în locuri necunoscute din adâncuri şi doar ghicind poate spune cineva în ce anume constă această hrană. Din când în când, atunci când este urmărită de aproape, balena varsă ceea ce se crede că sunt braţele smulse ale caracatiţei, dintre care s-au văzut unele ce depăşeau douăzeci sau treizeci de picioare lungime. Se crede că monstrul căruia îi aparţin aceste braţe se foloseşte de ele pentru a se agăţa de fundul oceanului şi că, spre deosebire de alte specii, caşalotul are dinţi pentru a o ataca şi a o sfâşia.

Pare a exista un temei pentru a ne imagina că marele Kraken al episcopului Pontoppodan este de fapt o caracatiţă. Felul în care îl descrie episcopul, adică ridicându-se şi scufundându-se mereu, împreună cu alte trăsături pe care le menţionează, le aseamănă pe cele două creaturi. Trebuie însă să reducem mult din mărimea pe care i-o atribuie.

Unii naturalişti care au auzit nişte frânturi de zvonuri despre misterioasa creatură despre care se vorbeşte aici o includ pe aceasta în familia sepiilor căreia, într-adevăr, în ceea ce priveşte anumite trăsături, pare să îi aparţină, dar numai ca uriaşul tribului.

60. Funia

În legătură cu scena de vânătoare care va fi descrisă în curând şi pentru o mai bună înţelegere a tuturor scenelor asemănătoare descrise altundeva, trebuie să vă vorbesc despre minunata şi, câteodată, înfricoşătoarea funie de balene.

Funia folosită la început la pescuit era din cea mai bună cânepă, stropită puţin cu păcură, dar nu îmbibată în ea, ca în cazul funiilor obişnuite, deoarece păcura face cânepa mai maleabilă pentru împletitor şi face frânghia mai uşor de folosit de către marinar în treburile obişnuite de pe punte. Cu toate acestea, cantitatea folosită de obicei nu numai că ar face funia prea băţoasă pentru încolăcirea strânsă în care este aşezată, dar, după cum încep să afle cei mai mulţi dintre marinari, păcura nu ajută în niciun chip la trăinicie şi rezistenţă, oricât de strălucitoare şi închegată ar face-o. În ultimii ani, frânghia de Manila a înlocuit în pescăria americană cânepa ca material pentru funii de balene căci, deşi nu este mai trainică decât cânepa, este mai puternică şi mult mai fină şi mai elastică. Adaug deoarece toate lucrurile au estetica lor că este şi mult mai frumoasă şi se potriveşte mai bine pe barcă. Cânepa este un ins oacheş şi întunecat, un fel de indian, pe când funia de Manila este un circasian blond şi frumos.

Funia de balene nu are mai mult de două treimi de inci grosime. La prima vedere aţi spune că nu pare atât de tare pe cât este. Dar unul din cele cincizeci de fire poate susţine o greutate de două sute patruzeci de kilograme, astfel că întreaga funie poate ridica o greutate de aproape trei tone. În lungime, o funie obişnuită măsoară mai bine de două sute de stânjeni. Stă la pupa bărcii încolăcită într-un ciubăr, nu ca arcul unui alambic, ci în aşa fel încât să formeze o roată ca de caşcaval compusă din mai mulţi „covrigi” sau straturi de

spirale concentrice care să nu aibă altă gaură decât „inima”, care este un tub vertical în mijlocul caşcavalului. Deoarece cea mai mică încurcătură şi răsucitură în colac ar putea, când este desfăşurat, să smulgă o mână, un picior sau chiar să reteze un om în două, punerea funiei în tub se face cu cea mai mare grijă. Unii harponieri îşi pot pierde toată dimineaţa cu treaba aceasta, urcând funia până în vârful catargului şi apoi coborând-o toată odată în ciubăr, în aşa fel, încât să nu se încurce sau să se sucească.

Pe bărcile englezeşti se folosesc două ciubăre în loc de unul, iar aceeaşi funie este încolăcită în continuare în amândouă. Acest lucru are avantajele sale, deoarece ciubărele gemene încap mai bine în barcă şi nu atârnă atât de grele, pe când ciubărul american, care are aproape trei picioare în diametru şi tot atâta în adâncime, e o povară cam mare pentru o barcă ale cărei scânduri nu au decât o jumătate de inci grosime. Fundul bărcii de vânătoare e ca gheaţa subţire, suportând o greutate mare răspândită de-a lungul ei, dar nu adunată toată într-un loc. Când capacul de pânză pictată acoperă ciubărul american, barca pare a căra un mare tort de nuntă pentru a-l oferi balenelor.

Ambele capete ale funiei ies afară, iar cel de la urmă se termină într-o matisire în ochi sau în buclă ce se iveşte de la fund şi atârnă peste marginea ciubărului fără a fi legat de nimic. Această aşezare a capătului din urmă este necesară din două motive. Primul: pentru a face mai uşoară legarea de el a unei alte frânghii de pe o barcă alăturată, în cazul în care balena se scufundă atât de adânc încât să ameninţe a trage în jos toată funia legată de harpon; în astfel de împrejurări, balena e trecută ca o halbă de bere de pe o barcă pe alta, cu toate că prima barcă stă mereu în prejmă pentru a îşi ajuta sora. Al doilea: acest aranjament este vital pentru siguranţă, căci dacă vârful din spate al frânghiei ar fi agăţat în vreun fel de barcă şi dacă balena

întinde funia într-un minut, cum se şi întâmplă, nu s-ar opri acolo, iar barca blestemată ar fi târâtă în jos după ea în adâncimile mării şi nimeni nu ar mai găsi-o vreodată.

Înainte de a coborî barca pentru vânătoare, capătul din faţă al funiei este scos din ciubăr şi, trecând pe lângă bulgărele de răşină, este tras în afară pe toată lungimea bărcii şi aşezat pieziş faţă de mânerul vâslei fiecărui marinar, astfel că se mişcă peste încheietură atunci când omul dă la rame. Trece, de asemenea, şi printre oameni, căci aceştia stau de o parte şi de alta a bordului, spre pana oţelită sau scobitura din vârful ascuţit al prorei, unde un ac de lemn de mărimea unui toc de scris o ţine să nu alunece. Agăţată de pene, atârnă ca o ghirlandă de copastia bărcii şi apoi intră iar în barcă, unde vreo zece sau douăzeci de stânjeni de funie – numită funie de cutie sunt încolăciţi într-o cutie de la proră şi apoi îşi continuă drumul spre parapete încă puţin mai în spate, unde este prinsă de şnurul mic, acea funie care se leagă de harpon; înainte să se înnoade aici, şnurul mic trece prin anumite transformări prea plicticoase ca să le descriu aici.

Astfel, funia de balenă se înfăşoară în jurul întregii bărci în încolăcirea ei complicată, răsucindu-se şi înfăşurându-se în jurul ei în toate direcţiile. Toţi vâslaşii sunt amestecaţi printre unduirile ei primejdioase, astfel că, pentru neştiutorul om al uscatului, ei par a fi nişte vrăjitori indieni ai căror şerpi veninoşi îşi întind în dansuri trupurile. Niciun fiu de mamă pământeană nu se poate aşeza în acest labirint de cânepă şi, în timp ce trudeşte la vâsle, să-şi spună că în orice moment neştiut harponul poate ţâşni, iar toate acele îngrozitoare întortocheri vor începe să se mişte ca nişte fulgere, nu se poate, deci, să se găsească într-o astfel de împrejurare fără să i se cutremure măduva din oase ca o piftie. Obişnuinţă, lucru de mirare mai eşti! Ce nu poate reuşi

obişnuinţa? Nu vei auzi nicicând la masa ta de mahon strigăte mai vesele, voioşie mai mare, glume mai bune şi replici mai fâşneţe decât pe lemnul subţire de cedru al bărcii de vânătoare de care atârnă funiile ca de spânzurătoare. Întocmai celor trei burghezi din Calais în faţa regelui Edward, cei şase oameni ce compun echipajul vâslesc spre fălcile morţii cu ştreangul de gât, cum ar putea părea.

Poate că acum, gândeşte-te puţin, ai putea înţelege toate acele năpaste marinăreşti, dintre care câteva sunt notate întâmplător, despre un om sau altul tras din barcă de funie şi pierdut mării. Să stai jos în barcă atunci când funia se întinde e ca şi cum ai sta în mijlocul şuierăturii unei locomotive pe aburi în plină mişcare, când fiecare bielă, fiecare mâner şi fiecare rotiţă te zgârie. E chiar mai rău, căci nu poţi sta nemişcat în miezul acestor primejdii deoarece barca se balansează ca un leagăn şi te trezeşti aruncat când încolo, când încoace, fără cea mai mică atenţionare, şi doar printr-o anume înălţare potrivită şi care îmbină voinţa şi acţiunea poţi scăpa fără să fii făcut bucăţele şi să fii târât acolo unde nici soarele atotvăzător nu te poate zări.

Cum calmul adânc ce vine dinaintea furtunii şi o anunţă e mai îngrozitor decât furtuna însăşi, căci calmul nu este decât un acoperitor ca un plic pentru vijelie pe care o ţine ascunsă, cum ţine puşca aparent nevinovată praful fatal şi glonţul şi explozia, la fel e şi odihna delicată a funiei care se încolăceşte tăcută printre vâslaşi înainte de a fi folosită cu adevărat: un lucru care e mai îngrozitor decât orice altă faţă a acestei afaceri periculoase. De ce să spun mai mult? Toţi oamenii trăiesc înfăşuraţi în funii de balenă. Toţi se nasc cu ştreangul de gât, dar doar atunci când se prind în vârtejul rapid şi subit al morţii îşi dau seama muritorii de primejdiile ascunse, tăcute şi omniprezente ale vieţii. Dacă ai fi filosof, deşi ai fi

aşezat în barcă, nu ai simţi o groază mai mare decât aceea de a sta aşezat în faţa şemineului cu un vătrai, în loc de harpon, lângă tine.

61. Stubb ucide o balenă

Dacă pentru Starbuck vederea caracatiţei era un semn rău prevestitor, pentru Queequeg era cu totul altfel.

— Când îl vezi pe car'catiţ, spuse sălbaticul ascuţindu-şi harponul de prora bărcii sale înălţate, repede vezi şi caş'lotul.

A doua zi fu deosebit de liniştită şi înăbuşitoare şi, neavând nimic de făcut, echipajul „Pequodului" de-abia rezista farmecelor somnului pricinuit de marea liberă, căci aceste ape ale oceanului indian prin care navigam nu sunt ceea ce marinarii numesc „un loc vioi", adică găzduiesc mai puţini marsuini, delfini, peşti-zburători şi alte vieţuitoare ale mărilor mai învolburate decât apele lui Rio de la Plata sau cele din largul coastei peruviene.

Era rândul meu să stau de veghe şi, cu umerii sprijiniţi de velele slăbite ale rândunicii, mă legănam în faţă şi în spate prin aerul vrăjit. Nicio voinţă nu se putea împotrivi. În acea visare îmi pierdui cunoştinţa şi trupul îmi ieşi din trup, deşi trupul continuă să se legene ca o pendulă care se mişcă la mult timp după ce forţa care a împins-o a dispărut.

Înainte ca uitarea să mă cuprindă văzusem pe cei doi oameni din gabiile catargului mare şi ale celui artimon care erau deja aţipiţi. În cele din urmă spânzuram toţi trei fără de vlagă pe piloni şi la fiecare legănare a noastră marinarii adormiţi de la timonă încuviinţau din cap. Valurile încuviinţau şi ele din crestele nepăsătoare şi peste transa mării estul încuviinţa către vest şi soarele încuviinţa peste toate.

Deodată păru că se ivesc bule sub ochii mei închişi. Mâinile mele înşfăcară velele ca nişte menghine. O putere divină mă ţinu în viaţă. Mă trezii înspăimântat şi, iată!, aproape de noi, nici la patruzeci de stânjeni depărtare, un imens caşalot se

rostogolea în apă ca o fregată răsturnată cu spatele negru şi lucios, de culoarea etiopienilor, strălucind în razele soarelui ca o oglindă. Unduindu-se leneş în apă şi scuipând din când în când jetul său vaporos, balena părea a fi un burghez dolofan care îşi fumează pipa într-o după-amiază călduroasă. Acea pipă, biata balenă, îi fu ultima. Parcă lovit de o baghetă fermecată, vasul somnoros şi fiecare somnoros din el se deşteptară deodată şi o mulţime de voci din toate părţile corăbiei, deodată cu cele trei strigări de sus, scoaseră ţipătul obişnuit, în timp ce peştele scuipa încet şi ordonat apa sărată în aer.

— Faceţi loc pentru bărci! În vânt!, strigă Ahab şi, ascultându-şi propria poruncă, se repezi la timonă înainte ca timonierul să tragă de cavile.

Strigătele echipajului speriară balena şi înainte ca bărcile să fie coborâte, întorcându-se maiestuos, se îndepărtă înotând în vânt, însă o făcu cu atâta calm şi fără să tulbure apa în timp ce o despica, încât, gândind că poate până la urmă nu se speriase atât de tare, Ahab dădu ordine să nu folosească nicio vâslă şi să nu se audă decât şoapte între marinari. Aşa că, aşezaţi ca indienii din Ontario pe copastiile bărcilor, vâslirăm repede, dar în linişte, căci lipsa vântului nu îngădui să ridicăm velele ce nu ar fi făcut zgomot. Imediat ce pornirăm în urmărire, monstrul îşi ridică patruzeci de picioare coada în aer şi apoi se scufundă fără a mai fi văzut, ca un turn înghiţit de pământ.

— Uite-i coada!, se auzi strigarea, iar Stubb îşi scoase pe dată chibritul şi îşi aprinse pipa, căci era timp pentru odihnă. După ce trecu timpul scufundării, balena se ivi iar şi, aflându-se acum în faţa bărcii fumătorului, mai aproape de aceasta decât de toate celelalte, Stubb se bizuia pe onoarea unei capturi. Era clar de-acum că peştele îşi observase urmăritorii. Tăcerea precauţiei nu ne mai era de folos. Paletele fură lăsate deoparte şi vâslele începură să fie mânuite zgomotos.

Pufăind încă din pipă, Stubb îşi încuraja echipajul spre atac. Într-adevăr, o schimbare mare se vedea în purtarea peştelui. Dându-şi seama de primejdie, se avântase „cu capul înainte”, acea parte a corpului ieşind oblic din spuma tulbure pe care o ridica[46].

— Porniţi-o, porniţi-o, băieţii mei!, nu vă grăbiţi, staţi binişor, dar porniţi-o ca pe tunete, asta-i tot, striga Stubb dând fumul afară în timp ce vorbea. Porniţi-o, acum. Zi-le să vâslească lung şi tare, Tashtego. Porneşte-o, Tash, băiete, porniţi-o toţi! Dar staţi potoliţi, staţi potoliţi, uşor, uşor. Doar să o porniţi ca moartea cu coasa, ca diavolii rânjind, până sculaţi morţii din mormânt, băieţi, atâta tot. Porniţi-o!

— Woo-hoo! Wa-hee!, striga indianul ca răspuns, ridicând către cer un vechi cântec de război, în timp ce toţi vâslaşii din barca încordată se mişcau fără să vrea în faţă la fiecare lovitură grozavă pe care o dădea indianul nerăbdător.

Strigătelor lui sălbatice îi răspundeau unele la fel de sălbatice. „Kee-Hee! Kee-Hee!”, striga Daggoo întinzându-se în faţă şi în spate pe locul său ca un tigru neliniştit în cuşcă.

— Ka-la! Koo-loo!, striga şi Queequeg de parcă plescăia între buze o friptură de grenadier. Astfel, cu vâsle şi ţipete, chilele despicau marea. Între timp, Stubb, păstrându-şi locul în frunte, îşi încuraja încă oamenii pufăind tot timpul fum din gură. Ca nişte eroi, trăgeau şi întindeau până când se auzi strigătul bine-venit:

— Ridică-te în picioare, Tashtego! Loveşte-l!

Harponul fu azvârlit.

— Toată lumea spre pupă!

Toţi marinarii începură să vâslească în spate în acelaşi timp în care ceva fierbinte sfârâi peste încheieturile lor. Era funia magică. Cu o clipă mai înainte, Stubb o mai înfăşurase de două ori în jurul bulgărelui de răşină şi din această cauză, deoarece îşi mărise viteza răsucirilor, un fum albastru

cânepiu se ridica şi se amesteca laolaltă cu fumul din pipa sa. Cum funia fugea în jurul bulgărelui, tot aşa fugise, înainte de asta, prin mâinile băşicate ale lui Stubb de pe care căzuseră din greşeală cârpele, sau pătratele de pânză purtate în astfel de ocazii. Se simţea ca şi când ar fi ţinut sabia cu două tăişuri a duşmanului de lamă, în timp ce duşmanul se zbătea să o elibereze din strânsoare

— Udaţi funia! Udaţi funia!, strigă Stubb vâslaşului ciubărar, adică cel care stătea lângă ciubăr, care, scoţându-şi şapca, o umplu cu apă[47].

Acest lucru se făcu de mai multe ori, astfel că funia începu să stea la locul ei. Barca zbura acum prin apa clocotită ca un rechin acoperit de înotătoare. Stubb şi Tashtego făcură schimb de locuri – proră pentru pupă o afacere tare clătinată în agitaţia balansată.

De la funia zumzăitoare ce se întindea pe toată lungimea părţii de sus a bărcii şi de faptul că era mai întinsă decât o coardă de harpă, ai fi zis că barca are două chile – una ce-şi croieşte drum prin apă şi alta prin aer şi amândouă despică ambele elemente deodată. O cascadă neobosită se învolbura la proră şi un vârtej continuu se încolăcea în silaj, iar la cea mai mică mişcare de dinăuntru, fie că era doar un deget ridicat, barca ce zumzăia şi trosnea se înclina cu copastia tremurătoare înspre apă. În acest fel goneau, în timp ce fiecare om se ţinea din toate puterile de bancă pentru a nu fi aruncat în spumă, iar înaltul Tashtego se ghemuise până se îndoise la vâsla-cârmă, pentru a-şi aduce centrul de gravitaţie mai jos. Întregul Ocean Atlantic şi Pacific părea să treacă pe lângă ei în timp ce înaintau fulgerător până când balena îşi mai micşoră viteza.

— Trageţi-o! trageţi-o!, îi strigă Stubb vâslaşului fruntaş şi, privind înspre balenă, toate vâslele începură să aducă barca lângă ea, în timp ce barca însăşi era încă trasă. Ajungând curând lângă animal, Stubb îşi înfipse genunchiul în tachet

şi aruncă suliţă după suliţă în peştele care fugea. După cum sunau ordinele, barca se îndepărta de loviturile teribile ale balenei şi apoi se apropia iar pentru o nouă aruncare.

Mareea roşie curgea acum din toate părţile monstrului ca nişte pâraie de pe munte. Trupul chinuit nu se zbătea în apă, ci în sângele care bolborosea şi fierbea mile întregi. Soarele pieziş se juca în eleşteul roşiatic din mare, trimiţând reflexiile peste feţele tuturor, astfel că toţi străluceau unii pentru ceilalţi ca nişte oameni roşii. În tot acest timp, jet după jet de fum alb sărea agonizant din nara balenei şi puf după puf din gura vânătorului încântat, astfel că la fiecare săgetare, trăgând de suliţa sa strâmbă – de la funia de care era prinsă – Stubb o îndrepta iar şi iar lovind-o repede de câteva ori de copastie şi apoi lovea din nou şi din nou în balenă.

— Trageţi lângă! Trageţi lângă!, striga acum vâslaşul fruntaş când balena sfârşită îşi domoli furia. Trageţi lângă, trageţi aproape! Şi barca se alinie de-a lungul peştelui.

Atunci, întinzându-se peste proră, Stubb înfipse suliţa sa în peşte şi o ţinu acolo, mişcând-o cu grijă de parcă scotocea cu băgare de seamă după vreun ceas de aur pe care l-ar fi înghiţit balena şi pe care îi era frică să nu îl strice înainte să-l scoată. Ceasul de aur pe care îl căuta era însă sufletul peştelui. Acum fusese lovit. Trecând din transă în ceea ce se numeşte „zbatere”, monstrul se frământa teribil în propriul sânge, acoperindu-se de o spumă, sălbatică şi fierbinte, astfel că ambarcaţiunea aflată acum în primejdie, trebuind să dea înapoi în grabă, avea de furcă încercând să iasă din obscuritatea frenetică în aerul senin al zilei.

Potolindu-şi zbaterea, balena ieşi iar la vedere legănându-se dintr-o parte într-alta, închizând şi deschizând convulsiv nara în respiraţii scurte, horcăitoare şi agonizante. În cele din urmă, şuvoaie peste şuvoaie de sânge roşu închegat, ce

semănau cu drojdia purpurie a vinului roşu, începură să sară în aerul înfricoşat şi, căzând înapoi, se scurgeau pe spatele ei nemişcat şi alunecau în mare. Îi pocnise inima.

— A murit, domnul Stubb, spuse Daggoo.

— Da. Amândouă pipele s-au sfârşit!, spuse.

Şi, scoţând-o pe a sa din gură, Stubb împrăştie cenuşa mistuită peste apă; pentru o clipă stătu gânditor privind marele cadavru, isprava sa.

62. Suliţa

Două vorbe despre o întâmplare din capitolul precedent. După uzanţele stricte ale pescuitului, barca de vânătoare pleacă de lângă corabie cu comandantul sau omorâtorul de balene drept cârmaci temporar şi harponierul sau legătorul la vâsla din faţă, cea cunoscută drept vâsla harponierului. E nevoie de un braţ puternic şi rapid pentru a arunca prima suliţă, căci deseori, la ceea ce se numeşte săgetarea lungă, unealta grea trebuie aruncată la mai bine de douăzeci sau treizeci de picioare.

Dar oricât de lungă şi obositoare ar fi urmărirea, de la harponier se aşteaptă să-şi mişte vâsla în tot acest timp cât poate de tare. Se aşteaptă din partea lui să dea exemplu de tărie supraomenească pentru ceilalţi, nu doar vâslind din răsputeri, ci şi strigând tare şi cutezător în mod repetat. Ce înseamnă să răcneşti întruna cât te ţin plămânii, în timp ce toţi muşchii îţi sunt încordaţi, asta numai cei ce au încercat pot să spună. Eu unul nu pot să strig foarte tare şi să muncesc de zor în acelaşi timp. În această stare încordată şi ţipătoare, cu spatele la peşte, harponierul ostoit aude deodată strigarea palpitantă: „Ridică-te şi loveşte-o!” Atunci el trebuie să lase vâsla din mână şi să o asigure, să se rotească pe jumătate, să îşi scoată harponul din furcă şi cu puterea care i-a mai rămas să încerce să-l înfigă cumva în balenă. Nu e de mirare că în întreaga flotă de vânători, din cincizeci de şanse de a înfige suliţa, numai cinci reuşesc, nu e de mirare că atâţia harponieri fără noroc sunt blestemaţi şi ocărâţi din cale-afară, nu e de mirare că unora le pocnesc venele în barcă, că unii vânători se întorc după patru ani de călătorie cu doar patru butoaie de seu, că pentru mulţi proprietari vânătoarea de balene nu este altceva decât o afacere din care ies în pierdere. Harponierul este cel de care depinde

călătoria şi, dacă scoţi sufletul din el, cum să te mai aştepţi să şi-l pună în vânătoare atunci când trebuie?

Dacă lovitura este cu noroc, în următorul moment-cheie, adică atunci când balena o rupe la goană, vâslaşul-şef şi harponierul încep şi ei să alerge încoace şi încolo, punându-se în pericol pe ei şi întregul echipaj. Atunci fac schimb de locuri, iar comandantul, ofiţerul şef al micuţei ambarcaţiuni, îşi ia locul de cinste la prora bărcii.

Nu mă interesează cine susţine contrariul, dar această treabă este prostească şi inutilă. Comandantul ar trebui să stea la proră de la început până la sfârşit, ar trebui să arunce şi harponul, şi suliţa şi să nu vâslească deloc, decât în împrejurări limpezi pentru orice pescar. Îmi dau seama că acest lucru ar însemna o viteză mai mică în timpul urmăririi, dar vasta experienţă a vânătorilor de toate neamurile m-a convins că cea mai mare parte a eşecurilor în meşteşugul acesta nu apar din cauza vitezei balenei, ci din cauza oboselii pomenite mai sus a harponierului.

Pentru a asigura cea mai mare reuşită a suliţei, harponierii acestei lumi trebuie să se ridice în picioare după ce au lenevit în voie, nu după ce au trudit.

63. Furca

Ramurile cresc din trunchi şi din acestea ies lăstarii. Tot aşa, în ceea ce priveşte subiectele rodnice, se înmulţesc şi capitolele.

Furca despre care s-a vorbit mai înainte merită să fie menţionată separat. Este un băţ crestat de o formă stranie, lung de două picioare, înfiptă în copastia de la tribord, lângă proră, pentru a susţine partea de lemn a harponului al cărui capăt gol şi ascuţit iese înclinat de după provă. În acest fel arma stă la îndemâna aruncătorului, care o înhaţă pe dată din sălaşul ei, cum îşi ia pădurarul puşca din perete. Se obişnuieşte să existe două harpoane sprijinite în furcă, numite primul şi al doilea fier.

Aceste două harpoane sunt amândouă legate de funie, fiecare prin şnurul lui, iar motivul este acesta: pentru a le arunca pe amândouă în aceeaşi balenă, dacă se poate, unul imediat după celălalt, astfel ca, în înlănţuirea ce va să vie, dacă unul iese, celălalt să rămână prins. Este un fel de a îndoi şansele. Se întâmplă însă foarte des ca, din cauza fugii bruşte, brutale şi zgâlţâite a balenei, după ce simte primul vârf, harponierul să nu mai poată, oricât de rapid ar fi în mişcări, să mai înfigă şi al doilea vârf. Cu toate acestea, deoarece al doilea harpon este legat de funie, iar funia începe să se desfăşoare, arma trebuie pentru orice eventualitate să fie aruncată din barcă oriunde şi oricum, altfel una dintre cele mai groaznice năpaste poate să-i lovească pe toţi. În astfel de cazuri este aruncată în apă, iar colacii în plus ai funiei de cutie, despre care am vorbit deja, fac această ispravă mai uşor de dus la îndeplinire. Dar acest gest periculos este însoţit câteodată de unele din cele mai triste şi chiar mortale accidente.

Mai mult decât atât, trebuie să ştiţi că atunci când al doilea harpon este aruncat peste bord, el se bălăbăneşte ca o groază ascuţită, sărind în cercuri

în jurul bărcii şi al balenei, încurcând şi tăind funiile şi stârnind agitaţie în toate părţile.

În general nu poate fi prins până ce balena nu este capturată şi ucisă.

Gândiţi-vă cum trebuie să fie în cazul a patru bărci ce urmăresc toate o balenă neobişnuit de puternică, fâşneaţă şi isteaţă când, din cauza acestor calităţi ale sale, cât şi a miilor de accidente ce se pot ivi în timpul unei astfel de încercări curajoase, opt sau zece harpoane pot atârna în acelaşi timp de peşte, deoarece fiecare barcă are câteva harpoane în plus de pus pe funie în cazul în care primul este aruncat fără succes şi nu mai poate fi recuperat. Toate aceste întâmplări sunt povestite aici întocmai cum s-au întâmplat pentru a reuşi să lămurească unele pasaje mai importante, oricât de alambicate, ale scenelor ce vor fi zugrăvite de aici încolo.

Sfârşitul volumului I

---

[1] Maximă a lui Pitagora care atenţionează asupra efectelor dezagreabile ale fasolei (n.t.)

[2] Tyrul este oraşul de baştină al Reginei Dido. Cea care a fondat împreună cu fenicienii, Cartagena (n.t.).

[3] Euroclidonul este vântul dinspre miazănoapte care a răsturnat corabia Sf. Pavel în „Faptele Apostolilor” 27:14.

[4] „Skrimshander” este denumirea sculpturii în osul de balenă (n.t.).

6 Nume de străzi din Liverpool, respectiv Londra (n.t.).

[6] Magician faimos în New York în anul 1840 (n.t.)

[7] Templu închinat zeului Shiva, situat pe insula Elephanta din Golful Mumbai (n.t.).

[8] Alianţa la care se referă autorul este cea formată din Rusia. Austria şi Prusia (n.t.).

[9] Osea - profet din Vechiul Testament, considerat „proroc al pierzaniei”, a cărui viaţă a fost aleasă drept exemplu de Dumnezeu pentru a dezvălui soarta crudă pe care o hărăzise israeliţilor necredincioşi (n.t.).

[10] În catedrala Cologne, în limba română Köln, se află expuse ceea ce se presupune a fi moaştele celor trei magi (n.t.).

[11] Ahab — rege al Israelului, care l-a părăsit pe Dumnezeu pentru diavol (n.t.).

[12] Elijah (în română, Ilie) – prorocul care îl blestemă pe regele Ahab zicându-i: „În locul unde au lins câinii sângele lui Nabot, acolo vor linge câinii şi sângele tău” (n.t.).

[13] Mama Egiptului e considerată a fi zeiţa Nut, zeiţă a cerului în mitologia egipteană, asociată cu renaşterea, mamă a lui Isis, Osiris şi Seth (n.t.).

[14] Adam Johann von Krusenstern a fost primul navigator de origine rusă care a înconjurat lumea (n.t.).

[15] Anacharsis Clootz - nobil prusac care a adus la Adunarea Naţională a Franţei din 1790 un grup de oameni de diferite naţionalităţi pentru a reprezenta rasa umană.

[16] Charing Cross, edificiu din Londra, era locul unde se anunţa înscăunarea unui nou monarh (n.t.).

[17] *Penem intrantem feminam mammis lactantem...* un penis care intră in femela ce suge lapte de la mamă; *după legea naturii dreaptă şi vrednică* (lat.).

[18] Ştiu că în momentul de faţă lamantinii şi dugongii (porcii de mare şi vacile de mare ce se întâlnesc prin părţile Nantucketului) sunt incluşi de mulţi naturalişti printre balene. Dar fiindcă aceste creaturi zgomotoase şi demne de dispreţ mişună pe la gurile râurilor şi se hrănesc cu fân jilav şi mai ales fiindcă nu aruncă jeturi de apă, nu îi recunosc ca balene şi îi excomunic din împărăţia Cetaceelor (n.a.).

[19] Ceasornicul lui Ahaz: „Iată, voi întoarce umbra cu atâtea linii pe care soarele le-a străbătut pe ceasornicul lui Ahaz, să zic cu zece linii.” (Isaia 08:8). Prin aceste cuvinte anunţă Dumnezeu însănătoşirea fiului lui Ahaz (n.t.).

[20] De ce această carte despre balene nu se numeşte In-Quarto, e foarte simplu. Se datorează faptului că, deşi balenele din acest ordin sunt mai mici decât cele din ordinul precedent, seamănă cu ele, dar la o scară mai mică; în schimb cărţile legate In-Quarto nu se aseamănă ca formă volumelor legate In-Folio cum se aseamănă cele legate In-Octavo (n.a.).

[21] Louis Philippe, Louis Blanc sau Louis-Diavolul — Louis Philippe a fost regele Franţei din 1830 până în 1848, Louis Blanc a fost un agitator al revoluţiei din februarie 1848, iar Louis Diavolul este o referinţă la Louis Napoleon Bonaparte, care se afla la conducere în timpul lui Melville (n.t.)

[22] Căpitanul Sleet este unul dintre apelativele date lui William Scoresby jr., căruia îi aparţin o serie de texte din care s-a inspirat autorul (n.t.).

[23] „Fedon” - operă a lui Platon în care este argumentată nemurirea sufletului (n.t.).

[24] Nathaniel Bowditch (1773- 1838) - matematician american cunoscut pentru tratatele sale de navigaţie (n.t..).

[25] Thomas Crammer, episcopul protestant de Canterbury care a fost acuzat de erezie de Biserica Catolică şi ars pe rug în 1556 (n.t.).

[26] Coroana de fier a Lombardiei - coroana folosită la înscăunarea sfinţilor împăraţi romani (printre ei, Carol cel Mare şi Carol al V-lea). Se presupunea a avea în ea un cui din Sfânta Cruce (n.t .).

[27] Hotelul Cluny – clădire în stil gotic ce datează din secolul al XV-lea, ridicată în Paris peste rămăşiţele băilor romane din timpul împăratului Iulian (n.t.).

[28] Pegu — capitala imperiului birmanez în secolul al XVI-lea (n.t.).

[29] Cel care stăruie asupra acestei probleme poate spune că în ceea ce îl priveşte pe ursul polar, nu albeaţa, privită separat, este cea

care sporeşte hidoşenia de nesuportat a bestiei, deoarece această hidoşenie nemăsurată nu se trage decât din faptul că sălbăticia proastă a animalului e împodobită în lâna cerească a dragostei şi inocenţei şi de aceea, alăturând două sentimente atât de diferite în mintea noastră, ne speriem de contrastul neobişnuit al ursului polar. Oricât de adevărate ar fi acestea, dacă nu ar fi albul blănii lui, nici frica nu ar fi atât de mare. Cât despre rechinul alb, umbra fantomatică a liniştii acelei creaturi, când e observat în largul lui, îl aseamănă patrupedului polar. Această curiozitate este cel mai bine înfăţişată de francezi prin numele pe care i l-au dat peştelui. Slujba catolică pentru morţi începe cu *Requiem eternam (Odihnă veşnică),* în timp ce Recviem denumeşte slujba în sine şi muzica funerară. Datorită liniştii albe şi tăcute a rechinului care duce cu gândul la moarte, cât şi datorită fatalităţii obiceiurilor sale, francezii l-au numit „requin" (n.a.).

[30] Îmi amintesc şi acum primul albatros pe care l-am văzut. Se întâmpla într-o furtună nesfârşită, în apele apropiate mărilor arctice. De la cartul de dimineaţă din cală urcai pe puntea umbrită de nori şi acolo, aşezat pe tambuchiul mare, văzui un trup domnesc, înaripat şi de o albeaţă imaculată, ce avea un minunat cioc încovoiat. Din când în când îşi întindea aripile mari de înger de parcă voia să îmbrăţişeze o arcă sfântă. Se cutremura fâlfâind şi zvâcnind. Deşi nu avea nicio rană, ţipa ca fantoma unui rege în primejdie supranaturală. Prin ochii inexpresivi şi stranii mi se păru că zăresc secretele lui Dumnezeu. Mă înclinai ca Avraam în faţa îngerilor; fiinţa albă era atât de albă şi aripile îi erau atât de amplu întinse încât în apele acelea îndepărtate îmi pierdui amărâtele de amintiri despre tradiţii şi despre oraşe. Privii prelung la minunea penelor sale. Nu pot spune desluşit, pot doar să las să se înţeleagă gândurile care îmi trecură prin minte. Mă trezii în cele din urmă şi, întorcându-mă, întrebai un marinar ce fel de pasăre era aceea. „Un goney", veni răspunsul. Goney! Nu mai auzisem niciodată acest nume. Era cu putinţă ca această creatură minunată să nu fie cunoscută de oameni? După un timp aflai că „goney" era numele dat de marinari albatroşilor. Astfel că nu era cu putinţă ca „Povestea" lui Coleridge să aibă ceva de-a face cu impresia fermecată pe care mi-o făcuse pasărea ce stătea pe puntea noastră, căci atunci nici nu citisem „Povestea" şi nici nu ştiam că pasărea aceea era un albatros. Spunând acestea, fac într-un fel ocolit măiestria poeziei şi a poetului mai strălucitoare. Secretul farmecului

se ascundea în albeaţa penajului acelei păsări, un adevăr cu atât mai clar, cu cât, printr-o greşeală în denumire, altor păsări li se spune albatroşi gri, iar pe aceştia îi văzusem de multe ori. Dar nu fusesem niciodată atât de copleşit de emoţie ca atunci când dădui ochii cu pasărea arctică. Cum fusese pasărea măiastră prinsă? Dacă promiteţi să nu spuneţi mai departe, o să vă zic: cu un cârlig şi o frânghie, pe când înaripata plutea pe apă. Căpitanul o transformă în poştaş legându-i de gât un răboj de piele pe care scrisese numele navei şi locul unde se afla, după care o lăsă să plece. Nu mă îndoiesc însă că acel răboj făcut pentru ochii omului a fost dat jos în ceruri când albatrosul alb se întoarse la heruvimii ce se roagă cu aripile deschise (n.a.).

[31] Al patrulea călăreţ al Apocalipsei: „Şi m-am uitat, şi iată un cal galben-vânăt şi numele celui ce şedea pe el era: Moartea." (Apocalipsa, 6:8) (n.t).

[32] Blocksburg este cel mai înalt vârf al Munţilor Hartz, şi se spune că ar fi locul de întâlnire a vrăjitoarelor (n.t.).

[33] Cholo - copil pe jumătate indian, pe jumătate spaniol (n.t.).

[34] De la notarea celor de mai sus sarcina fu dusă la bun sfârşit de o circulară oficială, lansată de locotenentul Maury de la Observatorul Naţional din Washington la data de 16 aprilie 1851. Acea circulară menţionează că o astfel de hartă este aproape terminată şi chiar prezintă porţiuni din ea. „Aceasta hartă împarte oceanul în districte de cinci grade latitudine pe cinci grade longitudine; câte douăsprezece coloane perpendiculare împart aceste districte pentru cele douăsprezece luni ale anului; orizontal, peste aceste districte sunt trasate câte trei linii: una pentru a arăta numărul de zile petrecute in fiecare lună în districtul respectiv şi două pentru a arăta numărul de zile in care s-au zărit Balene Drepte sau Caşaloţi" (n.a.).

[35] Rinaldo Rinaldini — cavaler rebel din poemele epice renascentiste ale lui Arisoto, Boiardo şi Tasso (n.t.).

[36] Războinicul Annawon a fost de fapt capturat de căpitanul Benjamin Chuivh, nu de William Butler (n.t.).

[37] Următorul fragment este extras din istorisirea lui Chance: „Fiecare faptă mă îndreptăţea să cred că nu întâmplarea îi conducea asalturile. Atacă nava de două ori, cu un răgaz mic între ele,

amândouă fiind calculate, după direcţia lor, pentru a produce cât mai multe pagube, căci se năpusti din faţă şi îmbină vitezele celor două obiecte pentru mai multă forţă. Înfăţişarea sa era teribilă şi emana ură şi furie. Veni drept din mijlocul turmei în care intraserăm mai devreme şi în care loviserăm trei dintre tovarăşele ei de parcă voia să răzbune suferinţele lor.” În continuare: „În tot cazul, întâmplările adunate laolaltă care se desfăşurau dinaintea ochilor mei, făcându-mă să mă gândesc la răutatea calculată şi voită a balenei (gânduri dintre care multe nu îmi vin acum în minte), mă făcură să cred că părerea mea era corectă.”

Acestea sunt gândurile lui într-o noapte neagră după ce părăsise corabia într-o bărcuţă şi când aproape îşi pierduse speranţa de a ajunge la ţărmul primitor: „Oceanul întunecat şi apele învolburate nu însemnau nimic. Frica de a fi înghiţiţi de vreo furtună teribilă sau zdrobiţi de stâncile din apă, ca şi celelalte motive de spaimă nu păreau a fi demne nici de cel mai fugitiv gând. În schimb, epava sumbră şi înfăţişarea înfiorătoare a balenei, ca şi răzbunarea, îmi acaparară gândurile până când se iviră zorii.” În altă parte, vorbeşte despre „misteriosul şi fatalul atac al bestiei” (n.a.).

[38] Rabinii necanonici - autorii evrei ai Cărţii lui Enoh şi ai Cărţii jubileelor, care au supravieţuit în afara canoanelor biblice şi apocrifice (n.t.).

[39] Busola din cabină este denumită busolă răsturnată deoarece căpitanul se poate interesa de cursul corăbiei de jos, fără a fi nevoit să se uite la busola de la timonă (n.a.).

[40] Vechea strigare ce se auzea când era zărită prima oară o balenă din vârful catargului, folosită şi în ziua de azi în vânătoarea faimoaselor ţestoase din Galapagos (n.a.).

[41] Canal ce face legătura între Albany, de-a lungul râului Hudson. până la Buffalo, unde se varsă în lacul Erie, făcând astfel posibil accesul din Oceanul Atlantic spre Marile Lacuri (n.t.).

[42] Trib războinic african ce trăieşte în Ghana din zilele noastre (n.t.).

[43] Jeremy Bentham (1748-l832) - filozof englez. adopt al utilitarismului. Scheletul său, îmbrăcat complet şi cu capul făcut din ceară, **se** află la University Colloge din Londra, instituţie fondată de el (n.t..).

[44] Anton van Leuwenhoeck (1632-172.3) a fost un naturalist german faimos pentru colecţia lui de microscoape (n.t.).

[45] Această zonă de mare, cunoscută în rândul marinarilor ca „Bancurile Braziliei”, nu este denumită astfel din acelaşi motiv ca bancurile din New-foundland, unde există adâncimi mici şi bancuri de nisip, ci din cauza acestei înfăţişări neobişnuite cauzate de mormane de plancton ce plutesc la acele latitudini unde este vânată Balena Dreaptă (n.a.).

[46] Se va vedea în alt loc ce substanţă uşoară se află în enormul cap al caşalotului. Deşi pare a fi cea mai solidă, este de departe cea care pluteşte cel mai uşor. Astfel, el o ridică fără greutate în aer şi mai ales face aşa când goneşte cu viteza cea mai mare. De altfel, atât de lată este partea de sus a capului său şi atât de ascuţită, ca o etravă, este partea de jos, că atunci când îşi ridică pieziş capul se poate spune că se transformă dintr-un galiot leneş şi teşit intr-o ascuţită barcă pilot newyorkeză (n.a.).

[47] Pentru a arăta necesitatea acestei fapte pot să spun aici că in vechea pescărie olandeză se folosea o perie cu coadă pentru a uda funia ce se desfăşura cu apa. Pe multe alte vase, o turnătoare de lemn sau o lingură se pune deoparte pentru astfel de nevoi. Şapca, totuşi, este cea mai la îndemână (n.a.).

Table of Contents